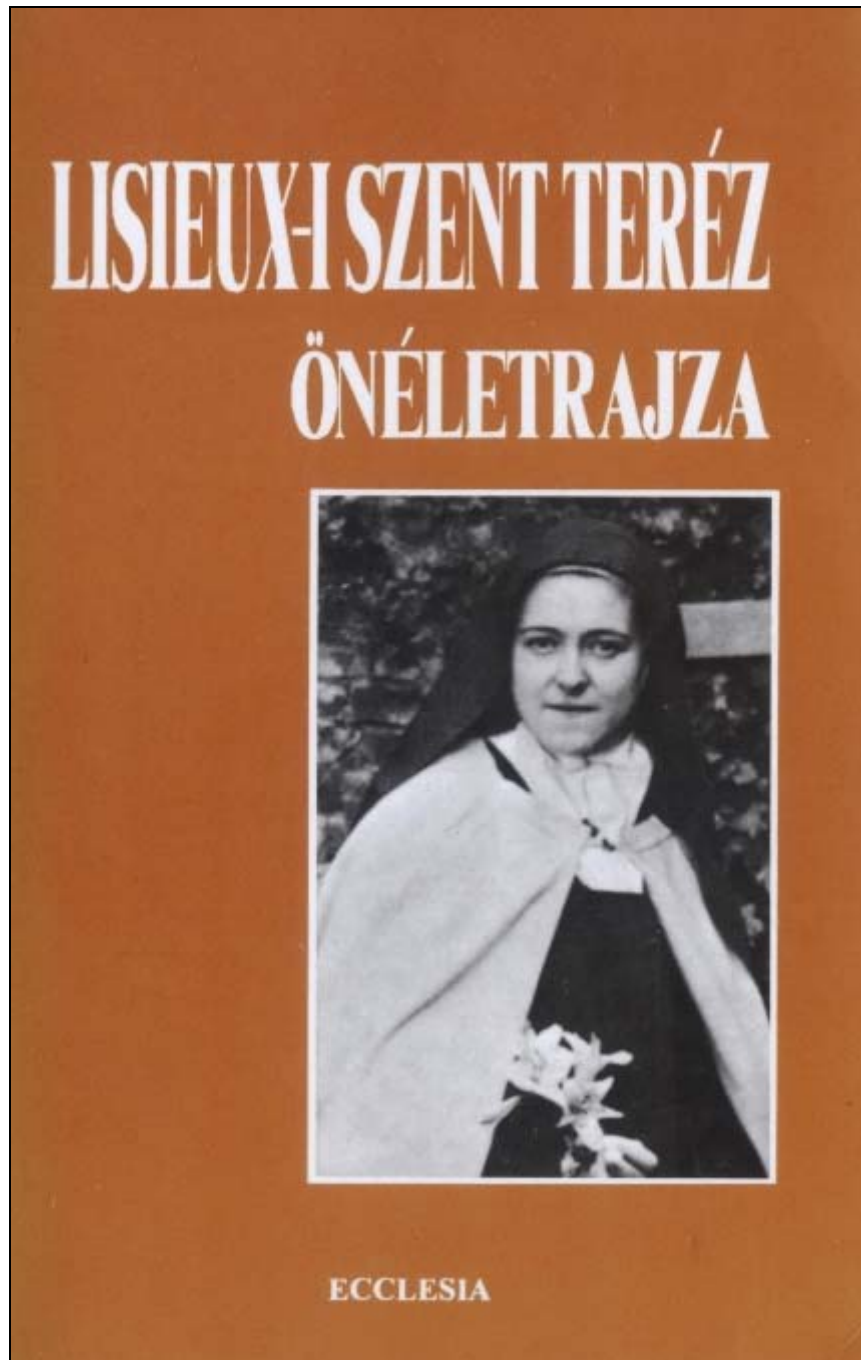

Lisieux-i Szent Teréz önéletrajza

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Lisieux-i Szent Teréz önéletrajza

Fordította Kis Mónika

A fordítás alapja: Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv 3. kiadásának elektronikus változata. A könyv az Ecclesia kiadásában jelent meg 1995-ben Budapesten, az ISBN 963 363 178 5 azonosítóval. Az elektronikus változat az Ecclesia engedélyével készült. A könyvet lelkipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más jog az Ecclesiáé (www.ecclesia.cc).

A könyv szövegét Cseh Péter Mihály (Pécs Kertváros káplánja) és csoportja vitte számítógépbe.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
A Tisztelendő Ágnes Anyának ajánlott kézirat – „A” kézirat	4
A Szent Szívről Nevezett Mária Nővérnek írt levél – „B” kézirat	82
A Gonzagáról Nevezett Mária Anyának szóló kézirat – „C” kézirat	90
I. rész	90
II. rész	98
Függelék.....	119
Írás, amelyet a Gyermek Jézusról és a Szent Arcról Nevezett Szent Teréz szerzetesi fogadalomtétele napján a szíve felett hordott	119
Felajánlás az Irgalmas Szeretetnek	119
Történet a bűnös lányról, aki megtért és belehalt szeretetébe	120

A Tisztelendő Ágnes Anyának ajánlott kézirat – „A” kézirat

J. M. J. T.

Jézus †

1895. január

TAVASZI TÖRTÉNET MELYET EGY APRÓ FEHÉR VIRÁG ÖNMAGÁRÓL ÍRT ÉS TISZTELENDŐ ÁGNES ANYÁNAK AJÁNLOTT

Drága Anyám, kétszeresen is Anyám, önnek mondom el most lelkem történetét¹ ... Mikor megkért erre, úgy hittem, szétszórttá fogja tenni szívemet, ha önmagával foglalatoskodik, de Jézus azóta megértette velem, hogy csak úgy leszek kedves előtte, ha egyszerűen engedelmeskedem; egyébként is, csak azt kezdem meg, amit majd folytatnom kell egy örökkévalóságon át, – énekemet „*az Úr irgalmáról!!!*” ...

Mielőtt kézbevettem volna a tollat, letérdeltem a Mária-szobor előtt³, (amelyik annyiszor tanúskodott már az Egek Királynőjének családunk iránt tanúsított anyai szeretetéről) s könyörögtem: vezesse kezem, hogy egyetlen olyan vonást se tegyek, amely ne volna kedves előtte. Aztán felütöttem a Szent Evangéliumot és pillantásom ezekre a szavakra esett: – „Jézus ezután felment a hegyre és magához hívta, akiket *kiválasztott*. A választottak csatlakoztak hozzá⁴”. (Szent Márk, III. fejt. V. 13.) Íme a hivatásom, az egész életem misztériuma s főként Jézus lelkem feletti előjogainak a misztériuma ... Nem azokat hívja, akik arra méltók, hanem akiket *kiválasztott*, vagy ahogy Szent Pál mondja: „Istenmegmondta Mózesnek: »Azon könyörülök, akin akarok és ahhoz vagyok irgalmas, aki nekem tetszik.« Eszerint nem azon fordul a dolog, aki erőlködik vagy törekszik, hanem a könyörülő Istenen.” (Róm. IX. 15-16.)

Sokáig kérdezgettem magamban, hogy is lehetnek a jó Istennek kiváltságosai, miért nem kapja minden lélek egyenlő fokban a kegyelmet. Megdöbbenem annak láttán, hogy pazarolta rendkívüli jótéteményeit olyan szentekre, akik ellene fordultak, mint Szent Pál, Szent Ágoston is, Ő pedig jóformán rájuk kényszerítette kegyelmeit. Mikor meg olyan szentek életét olvastam, akiket a bölcsőtől a sírig dédelgetett Urunk tetszése, nem hagyva útjukban semmi akadályt, ami meggátolta volna, hogy Feléje emelkedjenek és már előre annyi jóban részesítette ezeket a lelkeket, hogy ők nem is tudták beszennyezni keresztségi ruhájuk makulátlan ragyogását, akkor azt kérdeztem magamban: hát például a szegény vademberek miért halnak meg annyian, anélkül, hogy Isten nevét még csak kimondani is hallották volna ... Jézus kegyes volt, és felfedte előttem ezt a titkot. A természet könyvét nyitotta fel szemem előtt s én megértettem, hogy-minden virág szép, amelyet Ő teremtett, hogy a rózsá ragyogása és a lilium fehérsége nem nyomja el a kicsi ibolya illatát vagy a százszorszép elragadó

¹ A Gyermekek-Jézusról nevezett Szent Teréz élettörténetét nővérenek, Paulinának, Louis Martin másodszületett leányának írja. Pauline mint Jézusról nevezett Ágnes anyja a lisieuxi Kármel perjelneje, tehát lélekben anyja Teréznek. Húga egyszer már gyermekkorában is, „kisanyjának” választotta őt édesanyjuk halálakor.

² Vö. LXXXVIII Zsolt., V. 1.

³ A „Mosolygó Szent Szűz” szobráról van szó, amely jelenleg Szent Teréz ereklyetartója fölött áll a lisieuxi Kármel kápolnájában. Eredetileg Louis Martin tulajdona volt, még legénykorában, s mindig a Martin-család életének középpontjában állott; Céline vitte magával zárdába-lépésekor a lisieuxi Kármelbe.

⁴ Teréz sokszor emlékezetből, szabadon idézi a Szentírást.

egyszerűségét ... Megértettem, hogy ha minden kis virág rózsza szeretne lenni, a természet elveszítené tavaszi díszzeit, a mezőket nem tarkítanák többé apró virágok ...

Így van ez a lelkek világában is, amely Jézus kertje. Ő akart olyan nagy szenteket teremteni, akiket Liliomokhoz és rózsákhoz lehet hasonlítani, de teremtett kisebbeket is s ezeknek be kell érniök azzal, hogy százszorszépek vagy ibolyák, melyeknek az a rendeltetése, hogy olyankor derítsék fel a jó Isten pillantását, mikor alacsonyra tekint. A tökéletesség abban áll, hogy az ő akaratát tegyük, hogy azzá legyünk, aminek ő akar látni bennünket ...

Megértettem még azt is, hogy Urunk szeretete éppen úgy megnyilatkozik a legegyszerűbb lélekben, mint a legfelségesebben, ha az semmiben sem áll ellen kegyelmének. A szeretet sajátossága valóban az, hogy leereszkedjék, s ha minden lélek a Szent doktorokéhoz volna hasonló, akik az Egyházat tanításuk fényével világították meg, úgy hiszem, a jó Isten, szívüket keresve, nem bocsátkoznék elég mélyre; ő azonban megalkotta a gyermeket, aki semmit sem tud és csak gyenge hangon kiáltoz, megalkotta a szegény vadembert, aki csak a természet törvénye szerint tud viselkedni s lehajol, egészen a szívükig; ezek azok a mezei virágok, melyeknek az egyszerűsége elbájolja Őt ... Ilyen mélyre szállva mutatja meg a Jó Isten az ő végtelen nagyságát. Mint ahogyan a Nap egyszerre és úgy világítja meg a cédrusokat és minden apró virágot, mintha csak az volna az egyetlen az egész földön, úgy Urunk is külön foglalatoskodik minden egyes lélekkel, mintha nem is volna más hozzá hasonló és mint ahogy a természetben minden évszak úgy van elrendezve, hogy a legszerényebb százszorszépet is virágba boríthassa a maga napján, úgy szolgálja minden mindegyik lélek javát.

Most bizonyára csodálkozva kérdi magától, drága Anyám, hogy mit akarok én mindezzel, mert idáig még semmi olyat nem mondtam, ami rávallana az életem történetére, de ön kért arra, hogy keresetlenül írjam le, amit csak *gondolok*; nem szorosán vett életrajzomat akarom megírni, hanem *gondolataimat* azokról a kegyelmekről, melyeket a jó Isten megadott nekem. Életemnek olyan korszakában vagyok, mikor már visszanezhetek a múltba, megérlelődött a lelkem a külső és a belső megpróbáltatások tüzeiben,⁵ most, mint viharban edzett virág, úgy emelem fel a fejemet s látom, hogy megvalósulnak bennem a XXII. Zsoltár szavai. (Az Úr énnékem pásztorom, nincs semmiben hiányom. Kövér gyepeken ad helyet tanyáznak. Csendes vizekre terel engemet; és felüdíti lelkemet ... Ha járok is setétlő völgyeken, nem félek semmi bajtól, mert te ott vagy velem! ...) ⁶ Az Úr hozzám mindig könyörületes volt és édességgel teljes ... Büntetésben lassú, irgalomban gazdag ... (CII. Zsolt., 8. v.) Így, Anyám, boldogan énekelem meg az ön oldalán az Úr irgalmát ... *Egyedül az ön számára* írom meg annak az *apró virágnak* a történetét, melyet Jézus szakított le, éppen ezért festszerűen fogok beszélni: sem stílusom, sem a tárgyamtól való számos eltérés miatt, amit tenni fogok, nem nyugtalankodom. Az anyai szív mindig megérti gyermekét, még akkor is, ha az csak dadogni tud, ezért hát bizonyos vagyok abban, hogy ön megért és a lelkembe lát, ön, aki formálta és Jézusnak ajánlotta a szívemet!

Úgy hiszem, ha egy apró virág beszélni tudna, egyszerűen elmondaná, hogy mit tett érte a Jó Isten s nem próbálná jótéteményeit eltitkolni. Nem mondaná hamis alázat ürügyén, hogy esetlen és illat nélkül való, hogy kiszívta pompáját a Nap s megtörték szárát a viharok, mikor ő önmagán éppen ennek az ellenkezőjét tapasztalja. Az élettörténetét mesélő virág boldog, hogy kimondhatja: Jézus ajándékkul és elébe jött, elismeri, hogy benne semmi olyan nincs,

⁵ Teréz ezeket a sorokat 1895 januárjában írja, hetedik szerzetesi évének a végén, mikor átélte már édesapjának a halálát (1894. júl. 29.) s mindazt a megpróbáltatást, amely betegségével járt. Utal itt azokra a különböző nehézségekre is, melyek a Kármelbe lépése óta kísérték (fizikai és erkölcsi értelemben vett szenvedések, lelki szárazságok).

⁶ XXII. Zsolt., 1-4.

ami isteni figyelmét magára vonhatta volna, s hogy ami jó van benne, azt egyedül az ő irgalma tette ... Ő fakasztotta szent és valósággal *szűzi illattal* átítatott talajból. Ő adott eléje nyolc tündöklően fehér Liliomot. Úgy szerette apró virágját, hogy meg akarta őrizni a világ mérgezett lehelletétől; éppen csak, hogy nyiladozni kezdett a kelyhe, mikor ez az isteni Szabadító Kármel hegyére ültette át,⁷ ahol az a két Liliom, amely életének tavaszán is körülvette és lágyan ringatta őt, ott ontotta már édes illatát ... Hét év telt el azóta, hogy az apró virág gyökeret eresztett a Szűzek Jegyese kertjében, és most *három* Liliom ringatja mellette illatos kelyhét, kissé távolabb egy másik Liliom nyiladozik Jézus tekintetétől és a két áldott tő, amelyen ezek a virágok fakadtak, egy örökkévalóságra egyesült már az Égi Hazában ... Ott viszontlátták azt a négy Liliomot, melyek nem nyílhattak ki itt a földön ... Ó, bár ne hagyná sokáig Jézus idegen partokon a száműzetésben maradt virágokat; bár válnék már teljessé az a liliombokor az Égben! ...⁸

Így foglaltam össze, Anyám, kevés szóban azt, amit a jó Isten értem tett, most pedig apróra el fogom mondani gyermekéletemet; tudom, hogy az, ami más számára unalmas elbeszélés, le fogja bilincselni az ön *anyai szívét*.

És azután azok az emlékek, melyeket idézni fogok, az ön emlékei is, hiszen ön mellett töltöttem gyermekkoromat s boldogságomra olyan szülőkhöz tartozom, akiknek párja nincsen,⁹ akik mindkettőnket egyforma gondoskodással és gyöngédséggel vettek körül. Ó, bár áldanak meg legkisebb gyermeküket és segítenék, hogy megénekelhesse Isten irgalmát!

⁷ Teréz tizenöt éves korában lépett a Kármelbe.

⁸ Teréz ebben az allegóriában megidézi egész családját. A nyolc liliom, amely megelőzte őt, fivérei és nővérei: *Marie-Louise*, szül. 1870. febr. 22. A Szent Szívről nevezett Mária nővér, megh. 1940. jan. 19; *Marie-Pauline*, szül. 1861. szept. 7-én, Jézusról nevezett Ágnes anyja, megh. 1951. júl. 28-án; *Marié-Léonie*, szül. 1863. jún. 3. Françoise-Thérése nővér, megh. 1941. jún. 16-án; *Marie-Hélène*, szül. 1864. okt. 13., megh. 1870. febr. 22; *Marie-Joseph-Louis*, szül. 1866. szept. 2., megh. 1867. febr. 14; *Marie-Joseph-Jean-Baptiste*, szül. 1867. dec. 19., megh. 1868. aug. 24; *Marie-Céline*, szül. 1869. ápr. 28. A Szent Arcról és Szent Teréziáról nevezett Genovéva nővér, megh. 1959. febr. 25-én;

Marie-Melanie-Thérèse, szül. 1870. aug. 16-án, megh. 1870. okt. 8-án;

Az „apró virág”, *Marie-Françoise-Thérèse Martin* 1873. jan. 2-án éjjel 1/212-kor született Alençonban a Saint-Blaise utcában és jan. 4-én, a Notre-Dame templomban keresztelték meg.

Mikor a Szent ezeket a sorokat írja: „három Liliom” van mellette a Kármelben: Mária, Pauline és Céline, egy másik egy kissé messzebb, a caeni Vizitációban virágzik: Léonie. A két tő, amely most már egy örökkévalóságra egyesült, a szülőket jelenti: Martinné 1877. aug. 28-án, Martin 1394. júl. 29-én halt meg.

⁹ Louis Martin és Zélie Guérin 1858. júl. 13-án kötöttek házasságot.

Louis-Joseph-Aloys Stanislas Martin 1823. aug. 22-én Bordeauxban született, mint Pierre-François Martin kapitány fia; az öt gyermek között ő volt a harmadik. Gondos nevelésben részesült, majd Alençonban, ahol a kapitány nyugdíjával letelepedett, az órás mesterséget tanulta ki. 1850-ben, miután egészségi okokból le kellett mondania a szerzetesi életről, amely egy ideig vonzotta, véglegesen letelepszik Alençonban, a Pont-Neuf utcában.

Zélie-Marie Guérin 1831. dec. 23-án Saint-Denys-sur Sarthonban született ugyancsak katonatiszti családból. 1844-ben szülei három gyermekükkel Alençonba költöznek. Zélie-Marie is szerzetesi életre vágyott, de miután erről le kellett mondania és kenyeret kellett keresnie, kitanulta az alençoni csipkegyártást, tőkélyre vitte s a Saint-Blaise-u. 36. sz. alatt (jelenleg 42. sz.) önállósította magát. Férjhezmenetele után a Pont-Neuf utcában rendezkedett be. 1871-ben Martin felhagyott órás mesterségével s a csipkeüzlet fejlesztéséhez fogott, amelyet újra a Saint-Blaise utcába helyeztek át. Ebben az otthonban lakik ezután a Martin család, itt születik Teréz is két év múlva.

A lelke történetében, egészen Kármelbe-lépésemig három elhatároló korszakot különböztetek meg; az első, ha rövid is, emlékekben gazdag s értelmem nyiladozásától a mi drága Édesanyánk égbe-költözéséig terjed.

A jó Isten kegyelme igen korán nyitotta meg értelmemet s oly mélyen emlékezetembe véste gyermekkori emlékeimet, hogy úgy érzem, mintha csak tegnap történtek volna azok a dolgok, amelyeket el fogok mondani. Kétségtelen, hogy Jézus, szeretetében, meg akarta ismertetni velem azt a páratlan Édesanyát, akit nekem adott, s akit azután Isteni keze oly hamar megkoronázott az Égben! ...

A jó Istennek tetszett, hogy *szeretettel* vegyen körül, gyengéd mosolyok és becézgetések nyomait őrzik legelső emlékeim! ... de ha sok *szeretettel* adott mellém, telt abból az én kicsi szívembe is, mert szeretőnek és fogékonynak teremtette, így nagyon szerettem Papát és Mamát és ezer módon fejeztem ki gyöngédségemet, mert igen közlékeny voltam. Csak az eszközeim voltak néha különösek, amint ezt Mamának egy levele is bizonyítja: „Nincs még egy ilyen huncut, mint ez a baba, megsimogat s közben a halálomat kívánja: Ó, milyen jó volna ha meghalnál, kis Anyám!” ... erre megpirongatják, s így felel: „Csak azért, hogy az Égbe menj, hiszen azt mondtad, hogy meg kell halni ahhoz, hogy oda jussunk”. Túlradó szeretetében ugyanígy kívánja apja halálát is.”

1874. jún. 25-én, mikor alig 18 hónapos voltam, ezt mondta rólam mama: „Édesapátok hintát szerelt fel, Céline nem tud hová lenni az örömtől, de ahogy a kicsi hintázik, azt látni kell, kacagtató, ahogy nagylány módjára tartja magát, el nem ereszténé a kötelet, s ha nem száll eléggé, sírni kezd. Előlről megkötjük egy másik kötéllel, de még így sem vagyok nyugodt, mikor olyan magasan repül!”

„Legutóbb furcsa kalandom volt a kicsikével. A 1/2 6-os misére szoktam menni, az első napokban nem mertem otthagyni, de látva, hogy sohasem ébred fel, végül is elhatároztam, hogy elmegyek. Az ágyamba fektetem s úgy odahúzó melléje a bölcsőt, hogy lehetetlenség leesnie. Egyszer elfelejtettem odahúzni a bölcsőt. Hazaérkezem s a kicsi nincs az ágyamban; kiáltást hallok, látom, hogy ott ül egy széken, szemben az ágyam fejével, kis feje a támlán feküdt, ott aludt s kényelmetlen helyzetében rosszat álmodott. El nem tudtam képzelni, hogy kerülhetett ülőhelyzetben arra a székre, hiszen feküdt azelőtt. Megköszöntem a jó Istennek, hogy semmi baja sem történt, igazán gondviselészerű volt, hiszen a földre kellett volna esnie, jó Angyala őrködött felette és a tisztító tűzben szenvedő lelkek, akikhez naponta imádkozom a kicsiért, vigyáztak rá; én így magyarázom ... ti magyarázzátok, ahogy akarjátok! ...”

A levél végén mama hozzáfűzi: „A kisbaba most arcomra tette a kezét és megcsókolt. Ez a csepp jószág el nem maradna mellőlem, mindig a sarkamban van; nagyon szeret a kertben lenni, de ha nem vagyok ott, ő sem marad, s addig sír, amíg csak vissza nem hozzák hozzám ...” (Íme egy másik levélrészlet): „A kis Teréz egyik nap azt kérdezte tőlem, hogy az Égbe fog-e menni. Azt mondtam, hogy ha jó lesz: igen, erre ezt felelte: „Igen, de ha nem leszek jó kislány, a pokolba megyek ... tudom ám, hogy mit csinállok akkor ... Te az Égben leszel, veled repülök ... hogy is tudna a Jó Isten megfogni engem? ... ugye jó erősen tartanál a karodban?” A szeméből láttam, hogy meg van győződve róla: a Jó Isten is tehetetlen vele szemben, ha anyja karjában van ...

Mária nagyon szereti a kis hűgát, aranyosnak mondja, de nehezen tudná kezelni, mert ez a csöppség borzasztóan fél attól, hogy megbántja őt. Tegnap egy szál rózsát akartam adni neki, mert tudtam, hogy boldoggá teszem vele, ő azonban könyörögni kezdett, hogy ne tépjem le, Mária megtiltotta; izgalomban egészen kipirult; mégis adtam neki, kettőt, erre azután már nem mert szem elé kerülni a házban. Hiába mondtam neki, hogy a rózsák az enyéme, „de nem, Máriaéi”. Ez a gyermek Igen könnyen felindul. Ha valami kis kárt csinál, arról mindenkinek tudnia kell. Tegnap, hogy véletlenül letépett egy darabot a tapétából, szánalmas lelkiállapotban volt, azután gyorsan meg kellett az egészet az édesapjának mondani, aki négy órával ezután érkezett haza; mi már el is felejtettük az egészet, ő azonban nagy sietve szólt Máriának: „Gyorsan mondd meg Papának, hogy eltéptem a papirost”. Úgy állt ott, mint az

ítéletére váró bűnös, de az motoszkált a kis fejében, hogy jobban megbocsátanak neki, ha vádolja magát.

Nagyon szerettem drága *keresztanyámat*¹⁰. Anélkül, hogy ez meglátszott volna rajtam, igen figyeltem mindenre, ami körülöttem történt és elhangzott s azt hiszem, ugyanúgy ítélt meg a dolgokat, mint most. Figyelmesen hallgattam, amint Mária Célinet tanította, hogy ugyanazt tesse, amit ő. A Vizitációból való hazatérése után, azért, hogy kiváltságos módon bent lehessen a szobájában a Céline-nek adott leckéken, nagyon jó voltam s mindent akarata szerint tettem; ezért azután elhalmozott ajándékokkal, melyek csekélyke értékük dacára is sok örömet szereztek nekem.

Mind a két nagylány nővéremre igen büszke voltam, de gyermek-*ideálom* Pauline volt ... Mikor beszélni kezdtem és Mama azt kérdezte: – „Mire gondolsz?” a felelet mindig ugyanaz volt: – „Paulinera! ...” Más alkalommal picit ujjamat az ablaküvegen húzogattam és azt mondtam: – „Azt írom: Pauline! ...” Gyakran hallottam, amint mondták, hogy Pauline biztosan *szerves* lesz; így tehát, anélkül, hogy túlságosan tudtam volna, hogy miben áll ez, azt gondoltam: „*Én is szerves leszek.*” Ez legelső emlékeim közül való és azóta soha nem változtattam szándékomon! ... Drága Anyám, Önt választotta ki Jézus, hogy eljegyezzen engem Vele, nem volt akkor mellettem, mégis kötelék jött már létre a lelkünk között ... *ideálom* volt, hasonlítani szerettem volna Önhöz, példája vonzott két éves korom óta a szüzek Jegyeséhez ... Ó, mennyi édes gondolatot szeretnék bizalmasan elmondani Önnek! – De folytatnom kell az apró virág történetét, teljes és áttekintett történetét, mert ha részleteiben beszélnék „Pauline”-hoz fűződő kapcsolataimról, el kellene hagynom minden egyebet! ...

Az én drága kis Léoniem is nagyon a szívemhez nőtt. Nagyon szeretett engem, esténként ő vigyázott rám, mikor sétálni ment az egész család ... Mintha még most is hallanám azokat a kedves kis nótákat, melyeket énekelt, hogy elaltasson, – mindenben arra törekedett, hogy örömet szerezzen nekem, éppen ezért igen bántott, ha fájdalmat okoztam neki.

Nagyon jól emlékszem első áldozására,¹¹ különösen arra, mikor karjára vett, hogy magával vigyen a plébániára; annyira tetszett nekem, hogy egy nagylány-testvérem visz engem, aki tetőtől-talpig fehérben van, akárcsak én! ... Este korán lefektettek, mert túl kicsi voltam ahhoz, hogy ott maradjak a nagy vacsorán, de még most is látom Papát, ahogy az utolsó fogásnál jön és darabkákat hoz kis királynőjének az emeletes tortából ...

Másnap, vagy pár nap múlva, mamával Léonie kis társához mentünk; azt hiszem, ezen a napon vitt bennünket jóságos kis Anyánk egy fal mögé, hogy bort adjon innunk az ebéd után (melyet a szegény Dagorauné tálalt nekünk)¹², mert nem akarta megbántani a jó asszonyt, de azt sem akarta, hogy valamiben is hiányt szenvedjünk ... Ó! milyen finom az anyai szív, mennyire kifejezi gyengédségét abban az ezer előrelátó gondoskodásban, amely senkinek sem jutna eszébe!

Most már csak az van hátra, hogy gyermekkorom kis pajtásáról, drága Céline-emről beszéljek, de úgy rajzanak az emlékeim, hogy nem is tudom, melyiket válasszam. Néhány részletet kivonatolok azokból a levelekből, melyeket mama a Vizitációba írt Önnek, de nem másolok le mindent, túlságosan hosszú lenne ... 1873. júl. 10-én (születésem évében) ezt mondta: „A dajka¹³ csütörtökön elhozta a kis Terézt. Mindig csak nevet, különösen a kis Céline tetszik neki, hangosan kacagott vele; azt mondaná az ember, hogy játszani akar már, – meg is lesz az hamar, oly mereven tartja magát kis lábain, mint egy kis cölöp. Azt hiszem,

¹⁰ Teréz keresztanyja legidősebb nővére, Mária volt.

¹¹ 1875. máj. 23. Teréz ekkor két és 1/2 éves volt.

¹² Dagorauné volt „Léonie kis társának” az édesanyja. Alençon-i szokás szerint Martin és Martinné viselték ennek a szegénysorsú kislánynak első szentáldozásával kapcsolatos költségeit.

¹³ Teréz kéthónapos korában megbetegedett, ezért egy Alençon környéki faluba adták ki dajkaságba.

korán fog járni, jó természete lesz, nagyon értelmesnek látszik és az embernek az a benyomása, hogy született valamire ...”

De főleg a dajkaságból való hazatérésem után tanúsítottam szeretetet drága kis Céline-em iránt. Nagyon jól megértettük egymást, csakhogy én sokkal élénkebb voltam s jóval kevésbé gyermekded, mint ő; három és fél évvel fiatalabb voltam nála és úgy éreztem, mintha egyidősek lennénk.

Most következik Mama levelének egy részlete, amely meg fogja mutatni, hogy Céline milyen szelíd volt s én milyen haszontalan. – „Az én kis Céline-em egész lényével hajlik a jóra, ez létének legbensőbb érzése, tiszta a lelke és borzad a rossztól. Ami a kis szemfülest illeti, az ember nem tudhatja, mire fogja vinni, amilyen pici, olyan szeleburdi! Értelmesebb mint Céline, de távolról sem oly szelíd, makacssága szinte megtörhetetlen, ha egyszer „nem”-et mond, abból nem enged, akár az egész napra pincébe zárhatná az ember, inkább ott feküdne le, mintsem hogy „igen”-t mondjon” ...

„Emellett arany szíve van, nagyon gyöngéd és nagyon őszinte; érdekes, amint fut utánam, hogy bevallja: – Mama, egyszer meglöktem Célinet, egyszer megütöttem, de többet nem csinálom. – (Ez így van mindennel, amit tesz.) Csütörtökön este az állomás oldalán sétáltunk, mindenáron be akart menni a váróterembe, hogy elmenjen Paulineért, előre futott, olyan örömmel, hogy jó volt reánézni, de mikor látta, hogy vissza kell fordulni, s nem ülünk vonatra, nincs Pauline, az egész úton sírt.”

A levélnek ez az utolsó része azt a boldogságot idézi, melyet akkor éreztem, mikor hazajött a Vizitációból; ön, anyám, engem vett karjára és Mária Célinet; nem győztem önt simogatni és hátrahajoltam, hogy megbámuljam nagy hajfonatát ... – ezután egy táblácska csokoládét adott, amit három hónapon át nekem tartogatott. Képzelteri, micsoda ereklye volt ez számomra! Mansba tett utazásomra is emlékszem, ekkor ültem először vonaton. Micsoda öröm volt kettesben utazni Mamával! ... De nem tudom már, hogy miért, sírni kezdtem és szegény kis Mamám Mansban¹⁴ nagynénémnek csak egy hitvány kis csúfságot tudott bemutatni, aki útközben vörösre sírt magát ... A társalgóban tett látogatásból semmi más emlékem nem maradt, csak az az egyetlen pillanat, mikor nagynéném odaadott egy kis fehér egeret és egy kartonpapír-kosárcát, tele bonbonnal, a tetejében éppen az én ujjamra való két szép cukorgyűrű *díszelgett*, rögtön ezt kiáltottam: – „Micsoda boldogság! Lesz gyűrű Céline-nek.” De ó, fájdalom! megfogom kosaram fülét, a másik kezemet Mamának adom s elindulunk; néhány lépés múlva megnézem kosaramat s látom, hogy csaknem minden cukrom elszóródott az utcán, mint Hüvelyk Matyi kavicsai ... Közelebről is megnézem s látom, hogy az értékes gyűrűk egyikét is utolérte a bonbonok végzetes sorsa ... Nem volt mit adnom Céline-nek! ... Erre már kitör a fájdalom, s kérem, hogy menjünk visszafelé, mama szemmeláthatóan ügyet sem vet rám. Ez már több volt a soknál, a *könnyeket bőgés* követte. Nem tudtam megérteni, hogy miért nem osztozott keserveimben s ez nagyban növelte fájdalmamat ...

Most visszatérek azokra a levelekre, melyekben Mama Céline-ről és rólam beszél, ez a lehető legjobb eszköz arra, hogy jól megismertessem Önnel a karakteremet; itt van egy olyan rész, melyben a hibáim élénken tündökölnék: „Céline a picivel együtt kockákkal játszik, időnkint összekoccannak, Céline enged, hogy érdemeket gyűjtsön. Kénytelen vagyok ráncba szedni szegény babát, olyan tomboló méreg van benne, ha nem az ó elképzelése szerint mennek a dolgok, a földön hempereg, mint valami kétségbeesett, aki azt hiszi, hogy már mindennek vége; van, mikor felindulása erősebb, mint ő, csak úgy fojtogatja. Nagyon ideges ez a gyermek, de azért nagyon aranyos és igen értelmes, mindenre vissza tud emlékezni.” Látja Anyám, milyen távol álltam attól, hogy hiba nélküli kislány legyek! Még azt sem

¹⁴ Mária-Dosithea nővér Martinné testvére volt. 29 éves korában lépett a mansi Vizitációba 1858-ban; 1877. febr. 24-én halt meg. A két testvér bensőségesen szerette egymást.

lehetett rólam mondani, hogy „akkor voltam jó, mikor aludtam”, mert éjjel még többet fészkelődtem, mint nappal, pokolba küldtem az összes takarókat s azután (alva) odavertem magam a kis ágyam fájához; a fájdalomra felébredtem, s ilyenkor azt mondtam: „Mama, *odakoppantam!* ... Szegény kis Mamának fel kellett kelnie; megállapította, hogy valóban púpok vannak a homlokomon, s hogy *odakoppantam*; jól betakart, aztán visszafeküdt, de egy perc múlva már újra kezdtem, hogy *odakoppanjak*, oly sikerrel, hogy kénytelenek voltak az ágyamhoz *kötözni*. Esténként a kis Céline kötözgette össze a sok övet, melyek arra szolgáltak, hogy megakadályozzák a kis huncutot abban, hogy odakoppanjon és felköltse Mamát; miután ez a módszer bevált, azontúl *jó* voltam, mikor *aludtam* ... Volt még egy másik hibám, (de ébrenlétben) amelyről Mama nem beszél leveleiben, s ez a nagy önszeretet volt. Csak két példát fogok felhozni erre, hogy ne legyen túl hosszú a mondókám. Mama egyszer így szól hozzám: „Kis Terézem, ha megcsókolod a földet, kapsz egy sous-t!” Egy sous kész vagyion volt a számomra, s hogy megszerezem, nem kellett *nagyságomnak* leereszkednie, mert *pici* termetem számára nem volt nagy a távolság köztem és az anyaföld között, büszkeségem azonban fellázadt a gondolatra: „*földet csókolni*” s kihúзва magam azt mondtam Mamának: – „Ó, nem, Anyácskám, inkább ne legyen sous-m!” ...

Egy más alkalommal Grognyba kellett mennünk Mme Monnierhez. Mama azt mondta Máriának, hogy adja rám szép, csipkével díszített égszínkék ruhámat, de ne hagyja csupaszon a karjaimat, nehogy a Nap megbarnítsa őket. Én oly közömbösen hagytam, hogy öltöztessenek, mint bármilyen más korombeli gyerek, de magamban azt gondoltam, hogy kis meztelen karjaimmal sokkal csinosabb lettem volna.

Olyan természettel, mint amilyen az enyém is, nagyon elromlottam s talán el is kallódtam volna, ha erkölcstelen Szülők nevelnek, vagy akár csak Louise¹⁵ is úgy kényeztet, mint Céline-t ... De Jézus vigyázott kis jegyesére, úgy akarta, hogy minden a javára váljék, még hibái is, amelyek, miután idejében nyesegették őket, arra szolgáltak, hogy gyarapítsák a tökéletesedésben ... Miután volt *önszeretetem* és *szerettem* a jót is, mihelyt komolyan kezdtem gondolkozni (s ezt már egész kiskoromban megtettem) elég volt, hogy valamire azt mondják nekem, hogy nem *jó* s elment a kedvem attól, hogy ezt kétszer mondassam magamnak ... Örömmel látom Mama leveleiből, hogy mikor nagyobb lettem, már több öröme telt bennem. Miután csupa jó példát láttam magam körül, természetesen követni akartam azokat. 1876-ban ezt írta: „Még Teréz is próbálkozik néha „gyakorlatokkal.”¹⁶ Édes egy gyermek, szemfüles, nagyon élénk, de a szíve érzékeny. Céline-nel nagyon szeretik egymást, ők elegek egymásnak, elszórakoznak ketten; amint megebédelnek, Céline veszi a kis kakasát, egyetlen fogással elkapja Teréz tyúkját, nekem nem sikerülne, de ő annyira eleven, hogy az első ugrásra megvan neki. Végül azután mind a ketten ott ülhetnek állataikkal a kandalló sarkánál és jó sokáig elszórakoznak így. (*A kis Rose hozta nekem ajándékba a tyúkot és a kakast, a kakast Céline-nek adtam.*) A minap Céline mellém feküdt, Teréz pedig Céline ágyába; rimánkodott Lujzának, hogy vigye le és öltöztesse fel. Lujza felmegy érte s üresen találja az ágyát. Teréz figyelte Céline-t s vele együtt jött le. Lujza ezt mondja neki: „Hát te nem jössz öltözködni?” – „Ó, nem, édes Lujzám, mi olyanok vagyunk, mint a két tyúkocska, nem tudunk elválni egymástól!” Erre mind a ketten átölelték és megcsókolták egymást ... Este azután Lujza, Céline és Léonie elment a katolikus körbe s otthonhagyta szegény Terézt, aki megértve, hogy túl kicsi ahhoz, hogy ő is elmenjen, ezt mondta: „Ha legalább Céline ágyába akarnának lefektetni! ...” De nem, nem akarták ... nem szólt semmit, s egyedül maradt kis lámpájával, egy negyedóra múlva már mélyen aludt ...”

Mama ezt írja egy más alkalommal: „Céline és Teréz elválaszthatatlanok, jobban már nem szeretheti két gyerek egymást; ha Mária Céline-ért jön, hogy órát adjon neki, szegény

¹⁵ Martinék háztartási alkalmazottja.

¹⁶ Apró áldozatok, önmegtadások.

Teréz csupa könny. Jaj, mi lesz vele, elmegy a kis pajtása! ... Mária megsajnálja, magával viszi őt is és a szegény kicsike két-három óra hosszat is ott ül egy széken; felfűzni való gyöngyöt adunk neki, vagy vászondarabot, hogy varrjon, moccanni sem mer és gyakran sóhaj hatalmasakat. Ha a tűjéből kifűződik a cérna, megpróbálja újra befűzni, érdekes, mikor azzal sem boldogul, de Máriát sem meri zavarni; hamarosan két kövér könnycsepp gördül le az arcán ... Mária gyorsan megcsókolja, befűzi a tűt és a szegény kicsi angyal könnyein keresztül is mosolyog ...”

Emlékszem, hogy valóban nem tudtam megmaradni Céline nélkül, elmentem inkább az asztaltól, otthagya csemegegémet is, mintsem hogy ne menjek utána rögtön, mihelyt ő felkelt. Megfordultam magas székekben, kérve, hogy emeljenek le s azután együtt mentünk játszani. Néha elmentünk a kis „prefektus-lányhoz”; ez igen kedvemre való volt ugyan a park és a sok szép játék miatt, amit nekünk mutogatott, de mégis inkább azért mentem oda, hogy Céline-nek örömet szerezzek, mert jobban szerettem ottmaradni a mi kis kertünkben s *kaparni a falat*; leszedtük ugyanis onnan az összes kis csillogó pikkelylemezt, ami csak volt s mentünk, hogy *eladjuk* Papának, aki *igen komolyan* meg is vásárolta tőlünk.

Vasárnap, mivel kicsi voltam ahhoz, hogy istentiszteletre menjek, Mama otthonmaradt s vigyázott rám; jó voltam s csak lábujjhegyen jártam a mise alatt; de mihelyt láttam, – oly kitörő örömmel, melynek párja nincs – hogy nyílik az ajtó, az én *szép* nővérkém elé futottam, aki ilyenkor „*fel volt ékesítve, mint egy kápolna*”¹⁷ ... s azt mondtam: „Ó, kis Céline-em, gyorsan adj szentelt kenyeret!” Néha nem volt neki, mert későn érkezett ... Mit tegyünk most? Erről lehetetlen lemondanom, ez volt az „*én misém*” ... Hamarosan segítettünk magunkon. – „Nincs szentelt kenyered, hát csinálj magadnak!” A szót tett követte, Céline hoz egy széket, kinyitja a faliszekrényt, kiveszi a kenyeret, levág egy falatot belőle és igen *komolyan* elmond felette egy *Ave Máriát*, azután odanyújtja nekem, én pedig leírom vele a kereszt jelét s *nagy áhítattal* megeszem, úgy érezve, hogy teljesen olyan az *íze*, mint a *szentelt kenyérnek* ... Gyakran tartottunk *lelki megbeszéléseket*, íme egy példa, Mama leveleiből veszem: – „A mi édes két kicsink, Céline és Teréz áldott kis angyal, angyali természet. Teréz Mária öröme, boldogsága és dicsősége, hihetetlenül büszke rá. Igaz, hogy olyan feleletei vannak, ami ritkaság az ő korában, fölényben van Céline-nel szemben, aki kétszer annyi idős, mint ő. Céline ezt mondta egyik nap: „Hogy lehet az, hogy a jó Isten jelen tud lenni egy olyan piciny ostyában?” A kicsi ezt mondta: „Ez nem olyan bámulatos, miután a jó Isten mindenható.” – Mit jelent az, hogy mindenható?” – „Hát azt, hogy mindent megtesz, amit csak akar!” ...

Egyszer Léonie, úgy gondolva, hogy nagy ő már a babázáshoz, odahozott nekünk egy kosarat, amely tele volt babaruhával, ruhának való szép anyagdarabokkal, a tetején feküdt a babája. – „Nesztek, testvérekém, mondta, *válasszatok*, ezt mind nektek adom. Céline nyújtotta a kezét s elvett egy kedvére való kis csomag pántlikát. Pillanatnyi gondolkodás után én is nyújtottam a kezem s ezt mondván: – „*Én az egészséget választom!*”, teketória nélkül hatalmamba kerítettem a kosarat; a jelenlévők nagyon igazságosnak találták a dolgot s Céline-nek sem jutott eszébe, hogy panaszkodjék, (neki egyébként elég sok játéka volt, a keresztapja elhalmozta ajándékokkal és Louise is megtalálta a módját, hogy mindennel ellássa, amit csak kívánt).

Gyermekkoromnak ez a kis mozzanata egybefoglalja egész életemet; később, mikor már elém rajzolódott a tökéletesség eszménye, megértettem, hogy *szentté lennünk* nagyon sok szenvedéssel jár, keresnünk kell mindig a legtökéletesebbet, önmagunkat pedig el kell felejtenünk; megértettem, hogy a tökéletesedésnek sok lépcsőfoka van s hogy minden lélek szabadon felel a mi Urunk közeledésére, hogy keveset vagy sokat tesz-e érte, egyszerűen:

¹⁷ Louis Martin tréfás szólásmondása.

választ az általa megkívánt áldozatok között. S akkor, mint kisgyermekkoromban, így kiáltottam fel: „Istenem, „*az egészszet választom*”. Nem akarok *félig-szent* lenni, nem ijesztő számomra szenvedni érted, csak egyetlen dolgotól félek, attól, hogy megtartsam magamnak *akaratomat*, vedd tőlem, mert „*Egészsében választom*” azt, amit Te akarsz! ...”

Meg kell állnom, most még nem ifjúkoromról kell beszélnem, hanem a négyéves kis Huncutról. Emlékszem egy álmomra, amely körülbelül ebből az időből való s amely mélyen megragadta a fantáziámat. Egyik éjjel azt álmodtam, hogy kijöttem a házból és egyedül akartam sétálni a kertben. Mikor az oda felvezető lépcsők lábához értem, ijedten megálltam. Elöttem a lugas mellett egy meszeshordó állt, s ezen a hordón két *csúf ördögfióka* táncolt a lábukon lévő vasalók dacára is meglepő fürgeséggel; hirtelen rám szegeztek lángoló szemüket s még abban a szempillantásban, mialatt láthatóan jobban meg voltak ijedve, mint én, leugrottak a hordó aljára és elbújtak, szemben, a mosókonyhában. Látva, hogy ilyen kevésbé vitézek, tudni akartam, hogy mit csinálnak és az ablakhoz mentem. Az ördögfiókák ott voltak, az asztalokon szaladgáltak s nem tudták, mitévők legyenek, hogyan meneküljenek a tekintetem elől; néha az ablakhoz futottak, nyugtalan arccal lesték: itt vagyok-e még, s látva, hogy igen, újra kétségbeesetten szaladgálni kezdtek. – Bizonyára semmi rendkívüli nincs ebben az álomban, de mégis hiszem, hogy a Jó Isten engedte, hogy emlékezem rá, bebizonyítva számomra, hogy a kegyelem állapotában lévő léleknek nincs mit félnie a gonosz lelkektől, gyávák azok, megfutamodhatnak egy gyermek tekintete elől is ...

Itt van még egy részlet mama leveleiből. Érezte már szegény kicsi Anyánk, hogy száműzetése végetér.¹⁸ „A két kicsi miatt nem nyugtalankodom, oly helyes mind a kettő, kiváltságos természetűek, egészen biztosan jók lesznek. Mária és te szépen fel tudjátok majd nevelni őket. Céline szándékkal a legkisebb hibát sem követi el soha. A pici is jó lesz, nem hazudna a világ kincséért sem, olyan a lelkülete, amilyent soha nem láttam, egyikőtöknél sem.”

„Egyik nap a fűszeresnél volt Céline-nel és Lujzával, erénygyakorlatairól beszélt s nagyban vitázott Céline-nel; a hölgy ezt mondja Lujzának: „Mikor a kertben játszik, másról sem lehet hallani, mint gyakorlatokról, mi a csodát akar ezzel mondani? Lám, Gaucherinné kidugja a fejét az ablakon s úgy igyekszik megérteni: mit jelent ez a gyakorlatokról való vitatkozás.” Ez a csöppség a boldogságunk, hogy ő jó lesz, annak a csírája már látható; egyre csak a jó Istenről beszél, imádságait a világért el nem mulasztaná. Bár láthatnád, ahogy apró meséket mond, ilyen bájosat még soha nem láttam, magától eltalálja a szükséges kifejezést és a hangot, különösen akkor, amikor ezt mondja: – „Szőkefürtű kicsi gyermek, mit gondolsz hol a jó Isten?” Mikor itt tart: – „Odafenn van a kék Égben”, angyali kifejezéssel néz fölfelé; az ember újra és újra csak mondatná vele, oly szép, van valami a tekintetében, ami annyira égi, hogy el vagyunk ragadtatva tőle! ...”

Ó, Anyám! Mennyire boldog voltam ebben az időben! Kezdtém már örülni az életnek, az erénynek vonzóereje volt a számomra, s azt hiszem, ugyanolyan beállítottságú voltam, mint most, mert ura voltam már tetteimnek. – Ó, milyen gyorsan eltűntek pici gyermekkorom napsugaras évei, de milyen édes nyomot hagytak a lelkemben! Boldogan emlékszem vissza azokra a napokra, mikor papa elvitt bennünket a *pavillonba*,¹⁹ a legapróbb részletek is szívembe vésődtek ...

A Vasárnapi sétákra pláne emlékszem, ilyenkor Mama mindig velünk jött ... Még élnek bennem a mély *költői* benyomások, amelyek a *búzavirágokkal* és mezei virágokkal tele-szórt búzamezők láttára születtek meg a lelkemben. Már szerettem a *távolt* ... A tér és a gigászi fenyők, melyeknek ágai a földet verdesték, ugyanolyan benyomást hagytak a szívem-ben,

¹⁸ Martinnének már 1865-ben voltak panaszai, de csak 1876 októberében állapította meg az orvos, hogy operálhatatlan rákja van: állapota ettől fogva reménytelen volt.

¹⁹ A „pavillon” kis ingatlan volt, melyet Louis Martin még házassága előtt szerzett a rue des Lavoires-ban (ma rue du Pavillon Sainte-Thérèse).

mint amilyent ma is érzek a szabad természet láttán ... Az ilyen hosszú séták alatt gyakran találkoztunk szegényekkel s mindig a kicsi Teréz tiszte volt, hogy odavigye nekik az alamizsnát, ez nagyon boldoggá tette őt; de gyakran esett meg az is, hogy Papa úgy találta: hosszú az út az ő kis királynője számára s hamarabb hazavitte, mint a többi (ez nagyon nem tetszett neki). Ekkor Céline, hogy megvigasztalja, tele szedte szép kis kosarát margarétával, s otthon neki adta, sajnos azonban, nagymama²⁰ úgy gondolta, hogy sok ez az ő kis unokájának, el is vitte tetemes részét a szent Szűz elé ... Ez már nem tetszett a kicsi Teréznek, de vigyázott arra, hogy egy szót se szóljon; elsajátította már azt a jó szokást, hogy soha ne panaszkodjék, még akkor sem, ha elveszik azt, ami az övé, vagy ha igazságtalanul okolják valamiért. Jobban szeretett hallgatni, és nem mentegetőzni; nem volt ez érdeme, csupán természetes erénye ... Milyen kár, hogy ez a jó adottság elenyészett! ...

Ó, igazán, minden a földön csak mosolygott rám: mindig csak virágra léptem és szerencsés természetem is kellemessé tette az életemet, új korszak vette azonban kezdetét a lelkem számára, tűzpróbán kellett átmennem s gyermekkoromtól fogva szenvednem azért, hogy korábban lehessen Jézusnak adott. Mint ahogyan a tavasz virágai hó alatt kezdenek csírázni és a Nap első sugaraira nyílnak ki, így annak az apró virágnak is, melynek az emlékeit írom le, át kellett élnie a megpróbáltatások telét ... Drága Édesanyánk betegségének minden részlete él még a szívemben, főleg utolsó földi heteire emlékszem: Céline és én olyanok voltunk, mint két szegény kis száműzött, Leriche néni²¹ minden reggel értünk jött s egész nap nála voltunk. Egyszer nem volt időnk rá, hogy elindulásunk előtt elvégezzük az imánkat, s útközben Céline halkán odaszólt nekem: „Meg kell mondani, hogy nem imádkoztunk még? ...” – „Ó, igen” feleltem s ő akkor nagy félenken meg is mondta Leriche néninek, az pedig így felelt: „Jól van, kislányaim, majd imádkoztok”, betett kettőnk egy nagy szobába és elment ... Akkor Céline csak nézett engem és ezt mondtuk: „Ó, nem olyan, mint Mama ... ő mindig imádkozott velünk! ...” Játszottunk a gyerekekkel és közben egyre csak drága Anyánk járt az eszünkben; Céline egyszer kapott egy szép sárgabarackot, hozzámhajolt és odasúgta: „Nem esszük meg, Mamának adom”. Jaj, nagyon beteg volt már ez a szegény kicsi Anya ahhoz, hogy a föld gyümölcséből egyék, ő már csak az Égben *telhetett be Isten dicsőségével s ihatta Jézussal azt a titokzatos bort*, amelyről Ő utolsó Vacsoráján beszél, mondván, hogy meg fogja azt osztani velünk Atyja országában.²²

Az utolsó kenet megható szertartása²³ is lelkembe vésődött; ma is látom még a helyemet, ott, Céline mellett, születési rang szerint sorakoztunk mind az öten és szegény Édesapánk is ott volt, zokogott ...

Mama halálának a napján vagy másodnapján²⁴ karjára vett és így szólt: – „Gyere, csókold meg még utoljára szegény kis Anyádat.” S én szó nélkül érintettem meg ajkammal drága Anyám homlokát ... Nem emlékszem arra, hogy sokat sírtam volna, senkinek sem beszéltem azokról a mélységes érzésekről, amelyek eltöltöttek ... Csak néztem és figyeltem, csendben ... senkinek sem volt arra ideje, hogy velem foglalkozzék, ezért sok olyan dolgot láttam meg, amit szívesen elrejtettek volna előlem; egyszerre csak ott voltam a koporsófedél előtt ... sokáig álldogáltam, nézegettem, soha nem láttam még ilyet, mégis megértettem ... Mama alacsony termetére volt szabva, de én oly kicsi voltam, hogy magasra kellett *emelnem* a fejem, hogy a tetejét is lássam és nagyon *nagynak* ... nagyon *szomorúnak* láttam ...

Tizenöt évvel később egy másik koporsó, Genovéa anyja²⁵ koporsója előtt álltam; ugyanakkora volt, mint a Mamáé s meglevenedett a gyermekkorom! ... Reám zúdult minden

²⁰ Louis Martin édesanyja vasárnap esténként szokta meglátogatni őket.

²¹ Louis Martin unokaöccsének a felesége.

²² Vö. Máté, XXVI, 29.

²³ 1877. aug. 26-án.

²⁴ Martinné aug. 28-án éjjel 1 órakor halt meg, temetése aug. 29-én volt.

²⁵ Szent Teréziáról nevezett Genovéa anyja, egyike a lisieuxi Kármel alapítónőinek.

régi emlék, ugyanannak a kis Teréznek nyíltak tágra a szemei, de ő *nagy lett* és a koporsó *kicsivé* lett előtte, nem kellett már magasra *emelnie* a fejét, hogy láthassa; ő most már csak ahhoz *emelte* magasra, hogy az *Eget* nézze, amely *örömteli* a számára, mert minden megpróbáltatása véget ért és lelkének a tele elmúlt, örökre ...

Aznap, mikor az Egyház megáldotta a mi égbeköltözött kis Anyánk földi maradványait, a jó Isten itt a földön egy másikat akart adni nekem, és úgy, hogy magam válasszam őt. Együtt voltunk, mind az öten, szomorúan néztünk egymásra, Lujza is ott volt és Céline-re s reám tekintve így szólt: „Szegény kicsikéim, nincs már anyátok!” Akkor Céline Mária karjába vetette magát ezt mondva: – „Akkor hát te leszel Mama.” Én hozzá voltam szokva, hogy mindig őt utánozzam, de most mégis ön felé fordultam, Anyám, s mintha a jövő fátyola már lehullott volna, az ön karjába vettem magam s így kiáltottam: „Nekem pedig Pauline lesz a Mamám!” ... Mint már mondtam, ebben az időben léptem életem második szakaszába, amely a három közül a legfájdalmasabb volt, különösen akkor, mikor az, akit második Mamámnak „választottam”, a Kármelbe lépett. Ez a korszak négy és fél éves koromtól tizennégy éves koromig terjed, mikoris visszakaptam *gyermekkori* természetemet, hogy közben már a komoly életbe is kilépjek.

Meg kell mondanom, Anyám, hogy Mama halálával szerencsés természetem teljesen megváltozott; én, az élénk, nyíltszívű, félénkké és csendessé lettem s a végletekig érzékennyé. Elég volt egy tekintet ahhoz, hogy ontsam a könnyeimet, csak úgy éreztem jól magam, ha senki sem foglalkozott velem, nem bírtam idegen emberek társaságát elviselni, csak a meghitt családi légkör tudott felvidítani ... Eközben szüntelenül a legszeretőbb *gyöngédség* vett körül. Papa annyira *gyöngéd* szíve már meglévő szeretetét igazi anyai szeretettel toldotta meg! ... Ön, Anyám és Mária, nem voltak-e számomra a *leggyöngédebb*, legönzetlenebb anyák? ... Ó, ha a jó Isten nem ontotta volna jótékony *napsugarát* apró virágjára, nem tudott volna meghonosodni a földön, túlságosan gyenge volt még ahhoz, hogy a záporokat és a viharokat elviselje, melegre volt szüksége, édes harmatra és tavaszi szellőre, soha nem nélkülözte ezeket a jótéteményeket, Jézus megadta, hogy rájuk bukkanjon, még a megpróbáltatás hótakarója alatt is!

Hogy eljöttünk Alençonból, afelett semmi szomorúságot nem éreztem; a gyermekek szeretik a változatosságot s én örömmel jöttem Lisieuxbe. Emlékszem az utazásra, az estére, amikor nagynénémhez²⁶ megérkeztünk, látom magam előtt Jeanne-t és Máriát²⁷, amint a kapuban várnak bennünket ... Boldog voltam, hogy ilyen helyes kis unokanővéreim vannak, nagyon szerettem őket nagynénémrel s főleg nagybátyámmal együtt, akitől ugyan félttem is és nála nem éreztem magam oly fesztelenül, mint a Cserjésben²⁸, ott volt azután igazán boldog az életem ... Már reggel odajött ön mellém, megkérdezve, hogy a jó Istennek adtam-e a szívemet, ezután felöltöztetett es Róla beszélt nekem s az ön oldalán végeztem el az imámat. Majd az olvasási lecke jött, az első szó, amelyet egyedül el tudtam olvasni, ez volt „Mennyek”. Drága keresztanyám az írásleckéket vállalta, és ön, anyám, az összes egyebet; nem valami könnyen tanultam, de jó emlékezőtehetségem volt. A katekizmus és főleg a bibliai történetek voltak a kedvenceim, ezeket örömmel tanultam, de a nyelvtan gyakran megríkatott ... Gondoljon csak vissza a hím- és nőnemre! ...

²⁶ Louis Martin felesége halála után Lisieuxbe költözött, hogy sógora, a lisieuxi gyógyszerész és annak felesége segítségére lehessen leányai nevelésében. Teréz és nővérei 1877. nov. 15-én érkeztek meg Lisieuxbe, nagybátyjuk, Isidore Guérin kíséretében.

²⁷ Isidore Guérinnek és Céline Fournetnek két gyermeke volt: a 9 éves Jeanne és a 7 éves Mária.

²⁸ „Les Buissonnets.” Így nevezték ezt a nagy, bokros-fás kertben álló családi házat, melyet Guérin, a jó üzletember, igen előnyösen szerzett meg sógora számára.

Mihelyt végeztem a leckeórával, felmentem a belvederebe²⁹ s vittem papának a szalagrendemet és az osztályzatomat. Milyen boldog voltam, ha azt mondhattam neki: „*Csupa ötösöm van, Pauline magától mondta!*” Mert mikor én kérdeztem, hogy csupa ötösöm van-e és ön csak rámhagyta, ez a szememben egy fokkal kevesebbet jelentett; ön jó pontokat is adott nekem s mikor már egy bizonyos mennyiséget szereztem belőlük, jutalmat kaptam és egy napi vakációt. Emlékszem, hogy ezek a napok sokkal hosszabbak voltak a többinél s ez örömet szerzett önnek, mert látta, hogy nem szeretek tétlenül ülni. Minden délután rövid sétára mentem papával; együtt látogattuk meg az Oltáriszentséget, minden nap más és más templomba néztünk be, így léptem be először a Kármel kápolnájába is, papa megmutatta a kórusrácsot, mondván, hogy emögött szerzetesnők vannak. Távolról sem sejtettem, hogy kilenc évvel később én is köztük leszek! ...

A séta után (melynek során papa mindig vett nekem valami filléres kis ajándékot) haza mentem; ekkor készítettem el a leckéimet, azután pedig az egész maradék idő alatt ott ugrándoztam a kertben papa körül, mert *nem tudtam* babázni. Nagy öröm volt számomra, hogy teát főzök, magocskákból és földön talált fakéregből, melyet azután szép kis csészében odavittem papának; az én apácskám abbahagyta a munkáját és mosolyogva úgy tett, mintha inna. Mielőtt visszadta volna a csészét (mintha lopva tenné) megkérdezte, hogy el kell-e dobni, ami benne van; néha igent mondtam, gyakran azonban visszavettem értékes teámat, hogy többször is felszolgálhassam ... Szerettem ápolni virágaimat a kiskertben, amelyet Papától kaptam, elszórakoztam azzal, hogy kis oltárokat emeltem a fal közepében lévő mélyedésben, mikor készen voltam, Papához futottam és kértem: hunyja be a szemét s csak akkor nyissa ki, ha mondom; mindent úgy tett, ahogy akartam, hagyta, hogy a kiskertem elé vezessem s ekkor így kiáltottam: „Papa, nyisd ki szemed!” Kinyitotta, s hogy nekem örömet szerezzen, elragadtatva csodálta meg azt, amit remekműnek hittem! ... Soha nem érnék a végére, ha az effajta apróságokat, amilyenek ezrével rajzanak az emlékezetemben, mind el akarnám mesélni ... Ó, hogy mondjam el mindazt a gyönyörűséget, amellyel „*Papa*” kis királynőjét elhalmozta? Vannak dolgok, amelyeket a szív átérez, de nemcsak a szó, a gondolat sem tudja visszaadni őket ...

Szép napjaim voltak, mikor „drága királyom” halászni vitt el magával, annyira szerettem a mezőt, a virágokat és a madarakat! Néha megpróbáltam halászni apró horgommal, de jobban szerettem *egyedül* üldögelni a virágos réten, s olyankor mélyen jártak a gondolataim; anélkül, hogy tudtam volna, mi az elmélkedés, lelkem valóságos elmélkedő imába merült ... Hallgattam a távoli zajokat ... A szél suhogása és még az elmosódó katonazene-foszlány is, melynek a hangja eljutott hozzám, édes-bánatos hangulatba ringatta a szívemet ... Úgy éreztem, hogy száműzetés helye a föld s az Égről álmodtam ... A délután gyorsan elszaladt, máris készülni kellett visszafelé a Cserjésbe, de indulás előtt még megettem az uzsonnát, amit kis kosaramban hoztam magammal; a *szép* lekváros kenyér, amelyet ön készített nekem, megváltozott: élénk színe helyett már csak halvány rózsaszínét láttam, beivódva, beszáradva ... s akkor a föld még szomorúbbnak látszott, megértettem, hogy az öröm csak az Égben lesz felhőtlen ... A felhőkről jut eszembe, hogy a mezők szépséges, kék Ege egyszer beborult s csakhamar elkezdett zúgni a vihar, villámok hasították a sötét felhőket s láttam, amint nem meszsze egy le is csapott; egy cseppet sem ijedtem meg, el voltam tőle ragadtatva, úgy éreztem, hogy a Jó Isten oly közel van hozzám! ... Papa már nem volt annyira elégedett, mint kis királynője, nem mintha félt volna a vihartól, de a fű és a nagy margaréták (melyek magasabbak voltak, mint én) úgy ragyogtak, mint a drágakövek, több réten is át kellett gázolnunk ahhoz, hogy utat leljünk és az én drága kis apám, attól féltében, hogy a gyémántok eláztatják az ő kislányát, fogta, s horgáspoggyásza mellett is a hátára vette.

²⁹ Manzárdszoba, széles ablakai a Cserjés homlokzatára nyíltak.

Sétáinkon, melyeket papával tettem, szerette, ha én adtam oda az alamizsnát a szegényeknek, akikkel találkoztunk; egyszer láttam egyet, aki keservesen vonszolta magát mankóin; közeledtem feléje, hogy egy sous-t adjak neki, ő azonban, úgy érve, hogy nem eléggé koldus ahhoz, hogy alamizsnát fogadjon el, szomorúan mosolyogva nézett rám és visszautasította, amit feléje nyújtottam. Kimondhatatlan, ami a szívemben végbement, én vigasztalni akartam őt, könnyíteni rajta s e helyett, úgy gondoltam, fájdalmat okoztam neki; a szegény beteg bizonyára kitalálta a gondolatomat, mert láttam, hogy visszafordul és mosolyog rám. Papa az imént vett nekem egy süteményt, úgy vágytam rá, hogy odaadjam, de nem mertem, s mégis akartam neki adni, valami olyat, amit nem utasíthat vissza, mert igen nagy rokonszenvet éreztem iránta. Ekkor eszembe jutott, hogy úgy hallottam: első áldozásunk napján mindent elnyerünk, amit csak kérünk; ez a gondolat megvigasztalt, s jóllehet, nem voltam még hat éves, ezt gondoltam: „Imádkozni fogok a *szegényemért* első áldozásom napján.” Öt év múlva beváltottam az ígéretemet s remélem, hogy a jó Isten meghallgatta az imát, melyet Ő sugallt nekem, misztikus testének egyik szenvedő tagjáért ...

Nagyon szerettem a Jó Istent és gyakran adtam neki a szívemet azzal a kis imával, melyre mama tanított, azonban a szép Május egyik napján, vagy méginkább: estéjén egy olyan hibát követtem el, melyet érdemes megemlítenem; komoly okot adott arra, hogy megalázkodjam s úgy hiszem, tökéletes is volt a bánatom. – Miután túl kicsi voltam ahhoz, hogy májusi litániára menjek, Victoire-ral³⁰ maradtam, vele végezem el májusi ájtatosságomat az én kis *Mária-oltárom* előtt, melyet a magam módján díszítettem fel; minden olyan kicsi volt: gyertyatartók, virágvázák, melyeket két *viasz-gyufaszál* tökéletesen megvilágított; néha Victoire meglepett két kis pincegyertya-véggel, de ez ritkaság volt. Egyik estén, mikor minden készen állott ahhoz, hogy imádkozhassunk, így szóltam: „Victoire, legyen szíves, kezdje el az „Emlékezzél meg”-et, gyűjtöm a gyertyát”. Úgy tett, mintha elkezdte volna, de nem mondott semmit s nevetve nézett rám; én, látva, hogy *értékes viaszgyufáim* rohamosan égnek, rimáncodtam, hogy mondja már az imát, ő azonban csak hallgatott. Ekkor azután felkeltem s elkezdtem rá kiabálni, hogy gonosz és szokott szelídségemből kivetkőzve, teljes erőmből toporzékoltam ... Szegény Victoire-nak elment a kedve a nevetéstől, csodálkozva nézett rám s megmutatta a pincegyertyát, amit hozott nekem ... a harag könnyei után az őszinte megbánás könnyeit hullattam, azzal a szilárd elhatározással, hogy soha többé! ...

Más alkalommal egy másik kalandom volt Victoire-ral, de ezt már nem bántam meg, mert teljesen meg tudtam őrizni a nyugalمامat. Tintatartó kellett volna nekem, az pedig ott volt a konyhai kandallón; mivel kicsi voltam ahhoz, hogy levehessem, *illedelmesen* megkértem Victoire-t, hogy adja ide, ő azonban visszautasítóan azt mondta, hogy álljak székre. Vettem egy széket, szó nélkül, de úgy gondolva, hogy Victoire nem valami szeretetreméltó s ezt éreztetni akarván vele, az motoszkált az én kis fejemben, hogy mivel is sértett ő meg a legjobban engem, ha bosszús volt miattam; gyakran nevezett „kis kölyöknek”, ami engem igen megalázott. Most tehát, *mielőtt leugrottam volna a székemről, méltóságteljesen* elfordultam s ezt mondtam neki: „Victoire, maga egy *kölyök!*” Azután eliszköltam, hagyván őt elmélkedni a mélységes szózatán, melyet hozzá intéztem ... Az eredmény nem váratott sokáig magára, hamarosan hallottam a kiabálását: „*Mari kisasszon ... T'réz aszongya, hogy kölök vagyok!*” Mária jött s nekem bocsánatot kellett kérnem, de megbánás nélkül tettem, úgy vélekedvén, hogy miután Victoire nem akarta kinyújtani azt a *nagy karját* arra, hogy egy *kis szívességet* tegyen, megérdemli a *kölyök* nevet ... De azért nagyon szeretett engem és én is nagyon szerettem őt, egyszer *nagy veszedelemből* mentett ki, ahová saját hibámból jutottam; Victoire vasalt, egy vederral maga mellett, melyben víz is volt, én pedig néztem őt, miközben (szokásomhoz híven) hintáztam egy széken, egyszerre csak kicsúszik alólam a szék s én leesem, nem a földre, hanem *bele a vederbe!!!* ... A lábam a fejemet érte s úgy betöltöttem a

³⁰ Victoire Pasquier, Martinék háztartási alkalmazottja Lisieuxben.

vedret, mint ahogy a kicsibe betölti a tojást! ... Szegény Victoire végtelen nagy meglepetéssel nézett rám, soha még ilyet nem látott. Nagyon is szerettem volna mielőbb kijönni a *vedremből*, de lehetetlenség volt; kalodám annyira rám volt szabva, hogy moccanni se tudtam. Egy kis ügyel-bajjal kiszabadított *nagy veszedelmemből*, de a ruhámat s egyéb holmimat már nem tudta megmenteni, át kellett öltöztetnie, mert csak úgy csurgott rólam a lé.

Máskor pedig a kandallóba estem bele, szerencsére, nem volt begyújtva. Victoire vesződsége annyiból állott, hogy felemelt és lerázta rólam a hamut, amivel teli voltam. Ezek a kalandok mind szerdai napon történtek velem, mikor ön Máriával együtt énekelni volt. Az is szerdán volt, hogy egyszer Ducellier főtisztelendő úr látogatóba jött. Mivel Victoire megmondta neki, hogy senki sincs itthon, csak a kis Teréz, bejött a *konyhába*, hogy lásson, s megnézzé a feladataimat; Igen büszke voltam rá, hogy fogadhattam a *gyóntatóatyámat*, mert röviddel azelőtt gyóntam először életemben. Milyen édes emlékem is ez! ...

Ó, drága Anyám! milyen gonddal készített elő ön engem! Mondta, hogy nem egy embernek, hanem a Jó Istennek fogom megvallani a bűneimet; ez igazán meggyőződésemmé vált s így nemcsak, hogy nagy hittel végeztem el a gyónásomat, hanem még azt is megkérdeztem öntől: nem kellene-e megmondani Ducellier főtisztelendő úrnak, hogy én őt tiszta szívemből szeretem, miután az ő személyén keresztül a Jó Istenhez szólhatok ...

Jól eligazítva mindenben, amit mondanom és tennem kell, léptem a gyóntatószékbe s térdeltem le ott, de mikor Ducellier főtisztelendő úr kinyitotta a kis ablakot, senkit sem látott, olyan kicsi voltam, hogy a fejem a könyöklőig sem ért fel, erre azt mondta, hogy maradjak állva; engedelmeskedtem, felálltam és pontosan szembe fordulva, hogy jól láthassam őt, úgy végeztem gyónásomat, mint egy *nagylány* és *nagy áhítattal* fogadtam áldását, mert ön azt mondta, hogy ebben a pillanatban a *kis Jézus könnyei* tisztára mossák a lelkemet. Emlékszem, hogy az első gyóntatói beszéd, melyet hozzám intéztek, főleg a Szent Szűz iránti tiszteletre ösztönzött s megfogadtam magamban, hogy megkettőzőm iránta érzett gyöngédségemet. Mikor kiléptem a gyóntatószékből, oly könnyű és boldog voltam, soha nem éreztem még a lelkemben ennyi örömet. Ettől fogva minden nagyobb ünnepen visszatértem a gyóntatószékbe és igazi *ünnep* volt számomra, valahányszor csak oda beléptem.

Az *ünnepek!* ... ó, mennyi emléket idéz fel ez a szó! ... Oly nagyon szerettem az *ünnepeket!* ... Ön, drága Anyám, oly jól el tudta magyarázni a bennük rejlő misztériumot, hogy számomra valóban mennyei napok voltak ezek. Különösen a szentséges körmeneteket szerettem, micsoda öröm virágot hinteni a Jó Isten lábai elé! ... de mielőtt lehullattam volna, amennyire csak tudtam, oly magasra dobtam rózsaszirmaimat és soha oly boldog nem voltam, mint mikor láttam, hogy *hozzáérnek* a Szentségtartóhoz ...

Az *ünnepek!* ó, ha a nagyok ritkák voltak is, minden hét hozott magával egyet, amely nagyon kedves volt a szívemnek: „A Vasárnap!” Micsoda egy nap volt a Vasárnap! A Jó Isten ünnepe volt, a *pihenés* ünnepe. Először is tovább *szunyókáltam*, mint más napokon, azután pedig Pauline mama becézte a kislányát, *ágyacskájába* hozva reggeli csokoládéját, majd felöltöztette, mint valami kis királynőt ... Jött Keresztmama, megfésülte a *keresztlányát*, aki nem mindig volt barátságos, mikor a haját huzigálták, de akkor már nagyon elégedett volt, mikor mehetett s megfoghatta *Királya* kezét, aki ezen a napon a szokottnál is gyengédebben csókolta meg, azután az egész család Misére ment. Az egész úton s a templomban is az ő kezét fogta a kicsi „Papa Királynője”, mellette volt a helye s mikor le kellett mennünk, hogy a prédikációt meghallgassuk, akkor is két egymás melletti széket kellett keresni. Nem volt nehéz, láthatóan mindenki annyira kedvesnek találta, hogy egy ilyen *szép Öregembert* egy ilyen *csepp lánnyal* lásson együtt, hogy az emberek felkeltek s átadták a helyüket. Nagybátyám, aki az egyházközségi tanácstagok padjában ült, örült, mikor látta, hogy megérkeztünk: azt mondta, én vagyok az ő kis napsugara ... Engem egyáltalán nem zavart, hogy néztek, igen figyelmesen hallgattam a prédikációt, amelyből azonban nem valami sokat értettem; az első, amelyet *megértettem* s amely *mélységesen meghatott*,

Ducellier főtisztelendő úrnak a Passióról mondott szentbeszéde volt, s ettől fogva minden prédikációt megértettem. Ha a prédikátor Szent Teréziáról beszélt, papa hozzám hajolt s odasúgta: „Jól figyelj, kis királynőm, a te védőszentéről van szó.” Odafigyeltem valójában, de azért gyakrabban néztem papára, mint a prédikátorra, szép arca annyit mondott nekem! ... Néha megtelt a szeme *könnyel*, hiába próbálta visszafojtani, úgy tetszett, már nem is ragaszkodik a földhöz, oly nagyon szeretett lelke elmerülni az örök igazságokban ... De pályafutása messze volt még a befejezettségtől, hosszú éveknek kellett eltelniök ahhoz, hogy a szépséges Ég megnyíljon elragadtatott szemei előtt s hogy az Úr letörölje hűséges és jó szolgájának a *könnyeit!* ... De visszatérek a Vasárnapokhoz. Ennek a *vidám* napnak, amely oly gyorsan telt el, megvolt azért a maga cseppnyi *szomorúsága* is. Emlékszem, hogy boldogságom az esti ájtatosságig zavartalan volt; a zsolozsma alatt viszont azon gondolkodtam, hogy a *pihenés* napja véget fog érni ... Holnap újra kell kezdeni az életet, dolgozni kell, leckét tanulni s a szívem érezte, hogy *száműzetés* a föld ... Az Ég örök pihenésére a *Haza* napnyugta nélküli *Vasárnapjára* vágytam! ... A Cserjésbe való visszatérésünk előtti séta is szomorú érzést hagyott a szívemben; olyankor nem volt teljes a család, mert Papa, hogy Nagybátyámnak örömet szerezzen, minden Vasárnap estére náluk hagyta Máriát vagy *Pauline*-t. Csak akkor voltam boldog, ha én is ottmaradhattam. Ezt jobban szerettem, mint mikor egymagamban hívtak meg, mert így kevésbé vetettek ügyet rám. A legnagyobb örömem az volt, ha hallgathattam, amit nagybátyám beszél, de nem szerettem, ha kérdezett s féltem, mikor felültetett, *csak az egyik* térdére, s borzalmas hangon Kékszakállról énekelt ... Örültem, mikor Papa értünk jött. Hazafelé néztem a szelíden fénylő *csillagokat*, elragadó látvány volt ... Különösen azt a csoport *aranygyöngyöt* figyeltem örömmel, amelyről felfedeztem, hogy T formájú -(körülbelül ilyen), mutattam Papának s mondtam, hogy az én nevem fel van írva az égre; ezután már nem akartam hitvány földet látni, kértem, hogy vezessen és akkor, lábam alá ügyet sem vetve, jó magasra emeltem kis fejemet s csak néztem – néztem a csillagos azúrt! ...

Mit is mondjak a téli estéről, különösen a vasárnapiakról? Ó, milyen édes volt a *dáma-játszma* után Céline-nel együtt Papa térdére ülni ... Énekelt az ő szép hangján, dallamai a lelket mély gondolatokkal töltötték el ... vagy csendesen ringatva bennünket, örök igazságokról szóló verseket mondott ... Azután felmentünk közös imára s egyedül a kis királynő volt Királya mellett, csak rá kellett néznie, ha tudni akarta: hogy imádkoznak a Szentek ... Végül születési sorrendben jóéjszakát kívántunk Papának, ő megcsókolt bennünket; a *királynő* természetesen utolsónak jött s a *király*, hogy megcsókolhassa, felkapta a *könyökénél* fogva, ő pedig harsányan kiáltotta: „Jó estét, Papa, jó éjszakát, aludj jól”, minden este ugyanez ismétlődött ... Azután kismamám vett karjába és Céline ágyába vitt, ekkor ezt mondtam: „Pauline, jó gyerek voltam máma? ... *Fognak repkedni kisangyalok körülöttem?*” A felelet mindig *igen* volt, ellenkező esetben átsírtam volna az éjszakát ... Megcsókolt, ő is, drága keresztmamám is, azután újra lement *Pauline* s a szegény kis Teréz egyedül maradt a sötétben; hiába képzelte el, hogy *kisangyalok repkednek körülötte*, hamarosan hatalmába kerítette a félelem; megijedt a sötétől, mert ágyából nem látta már a szelíden fénylő csillagokat ...

Igazi kegyelemnek tartom, drága Anyám, hogy rászoktatott: legyek úrrá a félelmemen; néha, este, egyedül küldött be valamiért egy távoli szobába; ha nem irányítottak volna ily jól, nagyon félénk maradtam volna, ezzel szemben most valóban nem tudnak egykönnyen megijeszteni ... Néha megkérdem magamtól: hogy is tudott engem ennyi *szeretettel* és gyöngédséggel nevelni anélkül, hogy elkényeztetett volna, mert való igaz, hogy nem nézett el egyetlen hibát sem, soha nem tett szemrehányást ok nélkül, de *soha* nem vont vissza olyat, amit egyszer már elhatározott; oly jól tudtam ezt, hogy tilalma ellenére egyetlen lépést sem tudtam, de nem is akartam tenni. Papának is alkalmazkodnia kellett az ön akaratahoz; *Pauline* beleegyezése nélkül nem mentem sétálni s mikor Papa hívott, ezt feleltem: „*Pauline* nem

akarja”, erre ő az én közbenjárásomat kérte, *Pauline* néha a kedvéért igent mondott, de a kis Teréz jól látta az arcán, hogy nem szívesen, sírvafakadt s vigasztalhatatlan volt, mindaddig, míg *Pauline* úgy nem mondott *igent*, hogy *jószívvel csókolta meg őt!*

Mikor a kis Teréz beteg volt, ami minden télen megesett vele, ki nem lehet mondani, hogy milyen anyai gyöngédséggel gondozták. *Pauline* saját ágyába fektette (páratlan kegy) s azután adott neki mindent, amit csak megkívánt. Egyszer *Pauline* az ő *szép kis zsebkését* húzta elő a hengerpárna alól s kislányának adva, leírhatatlan elragadtatásba hozta őt: – „Ó, *Pauline*, kiáltott, hát akkor te nagyon szeretsz engem, ha miattam megfosztod magad szép kis késedtől, amin pedig *gyöngyházcsillag* is van? ... De ha ennyire szeretsz, fel tudnád-e áldozni az *órádat* is, ha ezzel *haláltól* menthetnél meg? ... – „Nemcsak azért adnám oda az órát, hogy haláltól mentselek meg, hanem azért is rögtön meghoznám ezt az áldozatot, hogy mielőbb meggyógyulj.” *Pauline* szavait hallva, akkora volt csodálkozásom és hálám, hogy az kifejezhetetlen ... Nyaranta néha gyomorfájásom volt. *Pauline* ekkor is gyöngéden gondozott; hogy mulattasson, – s ez volt a legjobb orvosság – *taligán tolt* körül a kertben, s azután, kiszállítva engem, a helyemre szép kis tő margarétát tett, *vigyázva sétáltatta* azt, egészen a kis kertemig, hogy nagy pompával foglalja el ott a helyét ...

Pauline volt legbensőbb bizalmasom, ő oszlatta el a kétségeimet ... Egyszer azon csodálkoztam, hogy a jó Isten az Égben nem részesíti egyenlő dicsőségben minden választottját s attól féltem, hogy mindnyájan nem boldogok. *Pauline* akkor előhozatta velem Papa nagy poharát, az én icipici gyűszűm mellé tetette, megtöltette őket vízzel s azután azt kérdezte, hogy melyik van jobban tele. Mondtam, hogy az egyik éppen úgy tele van, mint a másik s hogy lehetetlenség több vizet beléjük tölteni, mint amennyi fér. Így értette meg velem az én drága Anyám, hogy az Égben a Jó Isten minden választottjának annyi dicsőséget fog adni, amennyinek az hordozója lenni tud s hogy nincs irigyelnivalója a legutolsóknak a legelsőktől. Így tette számomra hozzáférhetővé a legfenségesebb titkot, értett hozzá, Anyám, hogy megadja a lelkem számára szükséges táplálékot.

Milyen örömmel vártam minden évben a jutalomosztást! ... Mint minden, ez is *igazságosan* történt és csak megérdemelt jutalmat kaptam; *egymagam* álltam a *nemes gyülekezet* kellős közepén s hallgattam a rólam szóló határozatot, melyet „Franciaország és Navarra Királya” olvasott fel; szívem erősen vert, mikor a jutalmakat és a kitüntetést kaptam ... Számomra ez az Utolsó Ítélet előképe volt! ... A jutalomosztás után a kis Királynő azonnal levetette fehér ruháját, azután gyorsan átöltöztették, hogy résztvegyen a *nagy előadáson!*

Ó, milyen vidámak voltak ezek a családi ünnepek ... Mikor drága Királyomat olyan sugárzónak láttam, milyen távol állott tőlem még a sejtelve is azoknak a megpróbáltatásoknak, melyeket el kellett szenvednie! ...

Egyszer azonban a Jó Isten egy valóban különleges *látomásban* mutatta meg nekem annak a megpróbáltatásnak az élő *képmását*, amelyet tetszése előre elkészített számunkra.

Papa napok óta úton volt s csak két nap múlva vártuk haza. Két vagy három óra lehetett, délután, a nap ragyogóan sütött s mintha az egész természet ünnepelt volna. Egyedül álltam az egyik manzárd-ablakban, amely a nagy kertre nyílt; derűs gondolatokkal eltelten néztem magam elé, mikoris egyszerre az éppen szemben lévő mosókonyha előtt egy férfit láttam, teljesen úgy volt öltözve, mint Papa, a termete és a járása ugyanaz volt, mint az övé, csak *jóval hajlottabb* volt ... A *feje* valami elmosódó színű kötényfélével volt letakarva, úgy hogy az arcát nem láthattam. Olyan kalapot viselt, mint amilyen Papának is volt. Láttam, amint szabályos léptekkel közeledik, a kiskertem mentén ... Valami természetfeletti félelem öntötte el a lelkemet, egy pillanatra arra gondoltam, hogy Papa bizonyára hazaérkezett s elbújt, hogy megleljen; hangosan, a felindulástól remegő hangon kiáltottam: – „Papa, Papa!” De úgy látszott, hogy a titokzatos személy nem hallja, amit mondok, nem fordult hátra, szabályos léptekkel ment tovább, ahogy szememmel követtem, láttam, hogy a nagy sétautat kettészelő

facsoport felé tart, vártam, hogy újra felbukkanjon a nagy fák másik oldalán, de eltűnt a próféta látomás! ... Mindez csupán egy pillanatig tartott, de oly mélyen vésődött a szívembe, hogy ma, 15 év múlva is ... oly eleven az emléke, mintha a látomás itt volna még a szemem előtt ...

Mária önnel együtt a szomszéd szobában volt; mikor hallotta, hogy Papát szólítom, valami rossz érzése támadt, amint azóta elmondta, megérezte, hogy valami rendkívülinek kellett történnie. Anélkül, hogy felindulását elárulta volna, átszaladt hozzám, azt kérdezve, mi ütött belém, hogy Papát hívom, hiszen A-leçonban van; s akkor elmondtam, amit az imént láttam. Hogy megnyugtasson, Mária azt mondta, hogy nyilván Victoire tette a kötényt a fejére, hogy engem megijesszen, de mikor megkérdeztük, Victoire erösködött, hogy ki se tette a lábát a konyhájából, egyébként, bizonyos is voltam abban, hogy férfit láttam s hogy ez a férfi szakasztott Papa volt; akkor azután mind a hárman a facsoport mögé mentünk, de mivel semmiféle jelét nem láttuk annak, hogy valaki is járt volna arra, ön azt mondta, ne gondoljak rá többé ...

Nem tudtam megtenni, hogy ne gondoljak rá többé, képzeletem sokszor elém vetítette a titokzatos jelenetet, amit láttam ... gyakran próbálkoztam azzal, hogy fellebbentsem a fátylat, amely az értelmét elrejtette előlem, mert élt a szívem mélyén egy olyan belső meggyőződés, hogy van jelentése ennek a látomásnak s ez egy napon majd feltárul előttem ... Sokáig váratott magára ez a nap, de 14 év múltán maga a Jó Isten tépte szét a titokzatos fátylat. –

Társalgási engedélyünk volt a Szent Szívről nevezett Mária nővérrel, s mint mindig, a túlvilági életről és gyermekkori emlékeinkről beszélgettünk, mikor én eszébe juttattam ezt a látomást, melyben 6 vagy 7 éves koromban volt részem, s hirtelen, ennek a különös jelenetnek a részleteit emlegetve, egyidőben értettük meg, hogy mit is jelentett ... Valóban *Papát* láttam, amint ment, öregén és meghajlottan ... Valóban ő volt, s tiszteletreméltó arcán, megőszült fején ott viselte *dicsőséges* megpróbáltatásának a jelét.³¹ Mint ahogy Jézus Imádandó Arca el volt fátyolozva Szenvedése alatt, úgy kellett hű Szolgájának arcát is fátyolnak fednie szenvedésének napjaiban, hogy az Égi Hazában, Ura, az Örökkévaló Ige mellett ragyoghasson! ... Mondhatatlan dicsőségében, mikor már az Égben uralkodott, nyerte el számunkra drága Atyánk azt a kegyelmet, hogy megértsük a látomást, amelyben kis királynőjének olyan életkorban volt része, mikor még nem kell önámítástól tartani. Megdicsőülten eszközölte ki nekünk azt az édes vigasztalást, hogy megértsük: nagy próbatételünket már 10 évvel előre megmutatta nekünk a Jó Isten, úgy, ahogy egy Atya látni engedi gyermekeinek a dicsőséges jövőt, amit nekik készít s már előre felbecsülniük engedi azt a mérhetetlen gazdagságot, amely majd osztályrészük lesz ...

Ó, miért éppen nekem adta meg a Jó Isten ezt a világosságot? Miért mutatott meg egy ilyen kicsi gyermeknek egy olyan dolgot, melyet az megérteni nem tudott s melyet, ha megértett volna, meghalt volna a fájdalomtól, miért? ... Ez is egy olyan titok, amelyet bizonyára megértünk majd az Égben és csodálni fogunk mindörökké! ...

Milyen jó is a Jó Isten! ... mennyire erőnkhez szabja a megpróbáltatásokat, melyeket ránk bocsát. Mint ahogy mondtam, soha-soha nem tudtam volna elviselni még a gondolatát sem azoknak a keserű fájdaloknak, amelyeket a jövő tartogatott a számomra ... Még arra sem tudtam remegés nélkül gondolni, hogy Papa *meghalhat* ... Egyszer felmászott egy létra tetejére s miután én éppen alatta álltam, rámkialtott: „Menj arrébb, *fiacskám*, ha leesem, agyonütlek”. Ilyet hallva, valami felágaskodott a bensőmben s ahelyett, hogy odébb mentem volna, a létrába csimpszkodtam, ezt gondolva: „Így legalább, ha Papa leesik, nem lesz részem abban a fájdalomban, hogy meghalni lássam, hanem vele együtt halok meg!” El nem tudom mondani, hogy szerettem Papát, mindenben csak csodálni tudtam, mikor a gondolatait feltárta előttem (mintha csak nagylány lennék) naivul azt mondtam, hogy ha ezt mind

³¹ Louis Martint élete végén agyvérzés érte; pszichés zavarokat is okozó agyérelmeszesedésben szenvedett.

elmondaná a kormányon lévő nagy embereknek, egészen biztosan fognák és *Királyllyá* koronáznák s akkor Franciaország oly boldog lenne, amilyen soha nem volt még. De alapjában véve örültem (s ezért, mint önző gondolatért szemrehányást is tettem magamnak) hogy csak én *ismertem* Papát ilyen *igazán, mert* ha *Franciaország* és *Navarra Királya* volna, tudom, boldogtalan lenne, hiszen minden uralkodónak ez a sorsa, s főként nem volna többé egyes-egyedül csak az én Királyom! ...

6 vagy 7 éves voltam, mikor Papa Trouvilleba vitt el bennünket. Soha nem felejttem el, milyen hatással volt rám a tenger, nem tudtam levenni róla a szemem; fenséges hullámainak morajlása, minden, csak a Jó Isten Nagyságáról és Hatalmáról beszélt lelkemnek. Emlékszem, mikor partmenti sétánkon egy úr és egy hölgy nézte, ahogy jókedvűen ugrándoztam Papa körül; odajöve megkérdezték, hogy az *övé vagyok-e* s azt mondták, hogy nagyon szép kislány vagyok. Papa igennel felelt, de észrevettem, hogy intett nekik: ne mondjanak bókokat nekem ... Most, első ízben hallottam azt, hogy szép volnék, örültem ennek, mert nem hittem; annyira nem tűrt meg, Drága Anyám, a közelemben semmi olyat, ami ártatlanságomat bemocskolhatná s főleg azt nem tűrte, hogy egyetlen olyan szót is halljak, mely hiúságot lophatna a szívembe. Miután előttem csak az ön és Mária szavainak volt súlya (s önök sohasem mondtak egyetlen bókot sem) nem sok jelentőséget tulajdonítottam a hölgy hízelgő szavainak és pillantásainak. Este, mikor úgy látszott, mintha a Nap fürdene a hullámok végtelenjében, *fénybarázdát* ejtve maga elé, leültem egy sziklára *Pauline*-nal, egyedül ... Ekkor eszembe jutott az „*Aranybarázda*” megható története! ...³² Sokáig elnéztem azt a fénylő barázdát, amely a kegyelmet jelképezte, amint megvilágítja azt az utat, melyet a kecses, fehérvitorlás kis hajónak be kell futnia ... Ott, *Pauline* mellett határoztam el, hogy soha nem vonom el Jézus tekintetétől a lelkem, csakhogy békében hajózhasson az Égi Haza felé!

Életem nyugodt és boldog volt, az a szeretet, amellyel a *Cserjésben* körülvettek, úgyszólván megnövelt engem, de bizonyára elég nagy is voltam már ahhoz, hogy harcolni kezdjek és megismerjem az életet a maga nyomorúságaival ...

Nyolc és fél éves voltam, mikor *Léonie* eljött az intézetből s helyette én mentem az Apátsági Iskolába. Sokszor hallottam emlegetni, hogy az internátusban eltöltött idő a legjobb és legédesebb az ember életében; számomra nem így volt, életem legszomorúbb 5 évét töltöttem ott, ha nem lett volna velem drága *Céline*-em, egyetlen hónapot sem tudtam volna egészségben ott tölteni ... A szegény kicsi virág hozzá volt szokva ahhoz, hogy *különleges*, csak számára készített *földbe* eressze gyenge gyökereit, keserves is volt számára sokfajta, gyakran nem finom gyökerű virág között lenni s kényszerűségből *közös földben* találni az életadó nedvet! ...

Oly jól tanított engem, drága Anyám, hogy intézetbe lépésemkor többet tudtam, mint a velem egykorú gyerekek, azért magasabb osztályba tettek, ahol minden tanuló idősebb volt, mint én; egyik közülük, egy 13—14 éves, csekély intelligenciája dacára is befolyása alatt tudta tartani a növendékeket, sőt még a tanárokat is. Látva, hogy ilyen fiatalon is csaknem mindig osztályelső vagyok, s minden kedvesnővér gyöngéden szeret, bizonyára erőt vett rajta az intézeti kislányoknál nagyon is megbocsátható irigység s ezerféle módon fizettetett velem apró sikereimért ...

Félénk és érzékeny természetemmel nem tudtam védeni magam, beértem sírással és hallgatással, *még önnek sem* panaszolva, hogy mit szenvedek, de nem voltam eléggé erényes sem ahhoz, hogy az élet e nyomorúságai fölé emelkedjem és szegény kis szívem nagyon szenvedett ... Szerencsémre, esténkint mindig az atyai tűzhelynél lehettem, akkor azután kitárult a szívem, Királyom térdére pattantam, elmondva, hogy milyen osztályzatokat kaptam

³² Ez a történet egy elbeszélés-gyűjteményből való, melyet Teréz nagyon szeretett gyermekkorában: „*La Tirelire aux histoires*”, írója: Mme Louise S. W. Belloc. Garnier, 1870.

s az ő csókja elfeledtette minden bánatomat ... Milyen örömmel hoztam hírül *első* (bibliai) *fogalmazásom* eredményét, a maximális pontszámból *csak egyetlen* hiányzott, az is azért, mert nem tudtam Mózes apjának a nevét ... Így tehát az első lettem és szép ezüst kitüntetést hoztam haza. Jutalmul Papától négy sous-t kaptam, dobozba tettem, amelybe azután csaknem minden Csütörtökön új, csinos kis *pénzdarab* került, mindig *ugyanakkora* ... (ehhez a dobozhoz nyúltam azután, ha nagy ünnepeken gyűjtéskor a magaméból akartam alamizsnát adni, akár hitegyesítés, akár valami hasonló jótékony mozgalom számára.) *Pauline* el volt ragadtatva kis tanítványának sikereitől, s hogy további jó tanulásra biztassa, szép karikával ajándékozta meg. Szegénykének valóban szüksége volt ilyen családi örömökre, ezek nélkül nagyon is nehezebbé esett volna az internátusi élet.

Minden csütörtökön délután vakáció volt, de nem olyan, mint a *Pauline-féle vakációk*, nem voltam Papával a kilátószobában ... Játshanom kellett, de nem Céline-nel, akivel, ha egyedül voltunk ketten, nagyon szerettem játszani, hanem kis unokanővéreimmel és a Maudelonde-gyerekekkel,³³ s ez valóságos győtrelem volt számomra. Nem tudtam úgy játszani, mint a többi gyermek, nem voltam kellemes játszótárs, de azért mindent megtettem, hogy utánozzam a többit, ami persze nem sikerült; sokat unatkoztam, különösen, amikor egész délután *quadrillet* kellett *táncolni*. Egyedül az volt a kedvemre való, ha a *Csillagkertbe*³⁴ mentünk, ekkor mindenütt az első voltam, sok-sok virágot szedtem s kis társaim irigységére rá tudtam találni a legszebbekre ...

Az is kedvemre volt, ha véletlenül egyedül maradtam a kis Máriával, s ő, miután nem volt ott Céline Maudelonde, hogy *közönséges játékokra* csábítsa, engedett szabadon választanom, én pedig egészen újfajta játékot választottam. Mária és Teréz *remeték* lettek, csak egy szegényes kunyhójuk volt, egy kicsi szántóföldjük és néhány gondozni való zöldségféléjük ... Életük szakadatlan szemlélődésben telt el, vagyis az egyik *remete* helyettesítette az imában a másikat, mikor annak tevékenykednie kellett. Minden egyetértésben, csendben és annyira szerzetesi módon történt, hogy tökéletes volt. Mikor Nagynéném értünk jött, hogy sétálni vigyen, a játék még az utcán is folytatódott. A két remete együtt mondta a rózsafüzért, ujjukon számolgatva, nehogy észrevegye áhítatukat a tapintatlan nép; egyszer azonban a fiatalabbik remete megfélekedett magáról: süteményt kapott uzsonnára és evés előtt nagy keresztet vetett, ami az évszázad minden profánját nevetésre fakasztotta ...

Mária és én mindig egy véleményen voltunk, ízlésünk annyira egyezett, hogy az *egyet-akarás* egyszer túllépte határait. Egyik este az Apátságból jövet az mondtam Máriának: „Vezess, behunyom a szemem” – „Én is behunyom” felelte ő. A szót tett követte, mindegyikünk *disputa* nélkül azt tette, *amit akart* ... Járdán voltunk, nem kellett kocsiktól félni s néhány percnyi kellemes séta után, melyben megkóstolták a látás nélküli járkálás gyönyörűségeit, a két kis kótyagos *együtt* esett rá azokra a ládákra, melyek egy üzlet ajtajában álltak, helyesebben: melyeket ők levertek a földre. A kereskedő nagy mérgesen jött elő, hogy portékáját összeszedje, a két önkéntes vak azonban egyedül is felkelt és *nagy léptekkel, tágranyitott szemmel* ment tovább, hallgatva Jeanne jogos szemrehányásait, aki haragudott annyira, mint a kereskedő! ... El is határozta, hogy büntetésből széjjelválaszt bennünket és ettől a naptól kezdve Mária és Céline mentek együtt, én pedig Jeanne oldalán. Ez aztán véget vetett a mi túlzott *egyet-akarásunknak* s nem ártott a két idősebbnek sem, akik velünk ellentétben soha nem voltak egy véleményen s az egész úton csak vitatkoztak. Így teljes lett a béke.

Semmit sem mondtam még Céline-nel való bensőséges viszonyomról, ó! ha mindent el kellene mesélnem, nem érnék a végére soha ...

³³ A „Maudelonde-gyerekek” Jeanne és Marie Guérin unokatestvérei voltak.

³⁴ Ez a szép, csillagformájú park a Cserjés közelében volt.

Lisieuxben szerepet cseréltünk, Céline lett a huncut kis kobold, Teréz már csak nagyon szelíd kislány volt, de *sírvafakadt* úton-útfélen ... Ez nem volt akadály annak, hogy Céline és Teréz egyre jobban és jobban szeressék egymást; előfordult néha, hogy kissé összekaptak, de nem volt ez komoly, alapjában véve mindig egy véleményen voltak. Elmondhatom, hogy az én drága kis nővérem *soha fájdalmat* nem okozott nekem, hanem olyan volt számomra, mint a napsugár, mindig felderített, mindig megvigasztalt ... Ki tudná elmondani, milyen elszántan kelt védelmemre az Apátságban, mikor megvádoltak valamivel? Annyira törődött az egészségemmel, hogy néha már untam is. Azt azonban nem untam, *ha nézhettem, amint játszik*; sorba ültette összes babáinkat s órát tartott nekik, mint valami ügyes tanítónéni, csak hogy arra is kiterjedt a gondja, hogy az ő leányai mindig jók legyenek, az enyémeiket pedig gyakran rakta ajtó elé rossz magaviseletük miatt ... Elmondott nekem minden iskolában tanult, új dolgot, ami jó szórakozás volt számomra, én pedig úgy tekintettem rá, mint a tudomány kútfejére. A „Céline kislánya” címet kaptam tőle; ha valamiért megharagudott rám, elégedetlenségének a legnagyobb jele az volt, hogy így szólt: „Nem vagy többé a kislányom, végeztünk, ezt egyszer s mindenkorra *megjegyzem magamnak!*” Akkor pedig csak sírnom kellett, mint valami Magdolnának, kérve, hogy tekintsen továbbra is a kislányának; rövidesen megcsókolt és megígérte, hogy *mindent el fog felejteni!* ... Hogy megvigasztaljon, fogta az egyik babáját s ezt mondta neki: „Csókold meg, drágám, a nagynénédet.” Egyszer a baba oly buzgón adta gyöngéd csókjait, hogy két kis karja belecsúszott az *orromba* ... Céline, akinek ez nem volt szándékában, megrökönyödve nézett engem az orromon lógó babával; a *nagynéni* rövidesen lerázta magáról *unokahúga* túlságosan szerető ölelését és kacagni kezdett, szívéből, ezen a különös kalandon.

A legmulatságosabb látványt akkor nyújtottuk, mikor együtt vásároltuk újévi ajándékainkat a bazárban, gondosan elrejtőzve egymás elől. 10 sous-t költhettünk és legalább 5 vagy 6 féle különböző tárgyra volt szükségünk; a *legszebb dolgokat* ilyen áron lehetett megvenni. Bevásárlásainktól elragadtatva, türelmetlenül vártuk az év első napját, hogy átadhassuk egymásnak nagyszerű ajándékainkat. Az, aki előbb mit fel, mint a másik, gyorsan boldog új évet kívánt, aztán átadtuk egymásnak az *újévi meglepetést* és mindegyikünk el volt ragadtatva a 10 sous-ért vett *kincsektől!* ...

Ezek a kis ajándékok majdnem ugyanannyi örömet szereztek nekünk, mint *nagybátyám szép újévi ajándéka*, egyébként ez csak az örömök kezdete volt. Ezen a napon gyorsan öltöztettek minket és mindnyájan vigyázzban álltunk, hogy Papa nyakába ugorhassunk; amint kilépett a szobájából, örömujjongás hangzott az egész házban és Apátskán látszott: boldog, hogy mi ennyire megelégedettek vagyunk ... Azok az újévi ajándékok, amelyeket Mária és Pauline adtak kisleányaiknak, nem voltak nagyon értékesek, de azok is *nagy örömet* szereztek ... Ó! ebben a korban nem voltunk *fásultak*, a lelkünk egész frissességében tárult ki, mint a virág, amelyik boldog, hogy befogadhatja a reggeli harmatot ... Ugyanegy szellő ringatta a kelyheinket s ami örömet vagy fájdalmat okozott az egyiknek, ugyanazt okozta a másiknak is. Igen, közösek voltak az örömeink, ezt drága Céline-em első Szentáldozásának szép napján nagyon éreztem ... Még nem jártam az Apátságba, mert csak 7 éves voltam, de szívemben nagyon édes emléket őriztem meg annak az előkészületnek, melyet ön, drága Anyám, végeztetett Céline-nel; minden este a térdére ültette s arról beszélt neki, hogy milyen nagy tettet fog véghezvinni; sóváran hallgattam, készülni szerettem volna én is, azonban ön igen gyakran elküldött azzal, hogy túl kicsi vagyok még, ilyenkor elnehezült a szívem, s azt gondoltam, hogy nem is olyan nagy idő négy év ahhoz, hogy a Jó Isten fogadására felkészüljünk ...

Egyik este hallottam, amint mondta, hogy az első Áldozással új életet kell kezdeni; rögtön elhatároztam, hogy én nem fogok addig várni, hanem Céline-nel egyidőben kezdem meg új életemet ... Soha úgy nem éreztem, hogy szeretem őt, mint ahogy háromnapos lelkigyakorlata alatt éreztem, életemben először voltam távol tőle, nem feküdtem az ágyában

... Az első napon elfeledtem, hogy nem fog hazajönni s őriztettem, hogy velem együtt egyem majd meg, a kis csomó cseresznyét, melyet Papa vett nekem; látva, hogy nem jön, nagyon szomorú voltam. Papa azzal vigasztalt, hogy holnap majd elvisz az Apátságba, hogy Céline-emet láthassam s hogy majd adok neki egy másik cseresznyecsomót! ... Céline első Áldozásának a napja olyan hatással volt rám, mintha csak az enyéme lenne; mikor reggel egymagam ébredtem a nagy ágyban, éreztem, hogy *árad* bennem az *öröm* ... „Ma van a napja! ... Elérkezett a nagy nap ...” Ezeket a szavakat ismételtettem fáradhatatlanul. Úgy éreztem, mintha én magam járulnék első áldozáshoz. Azt hiszem, nagy kegyelmeket kaptam ezen a napon és úgy gondolok rá, mint életem egyik *legszebb* napjára ...

Visszakanyarodtam kissé, hogy felelevenítsem ezt a gyönyörű és édes emléket, most azonban arról a fájdalmas próbatételről kell beszélnem, amely akkor törte meg a kis Teréz szívét, mikor Jézus elragadta tőle drága *mamáját*, oly gyöngéden szeretett *Pauline*-jét ...

Egyszer azt mondtam Pauline-nak, hogy szeretnék remete lenni, elmenni vele valami távoli pusztaságba, és ő azt felelte, hogy az én vágyam az övé is, és *várni* fog, míg én elég nagy leszek ahhoz, hogy elinduljunk. Kétségtelen, hogy nem mondta ezt komolyan, de a kis Teréz komolyan vette; mekkora volt a fájdalma, mikor egyszer csak hallja, hogy Pauline Máriával közeli Kármelba-lépéséről beszél ... Nem tudtam, hogy mi a Kármel, de megértettem: Pauline itt fog hagyni, hogy zárdába lépjen, megértettem, hogy nem fog *várni* rám s hogy elvesztem második *Anyámat!* ... Ó, hogy tudnám szívem gyötrelmét kimondani? ... Egy pillanat alatt átértettem, hogy mi az élet, eddig nem láttam, hogy ennyire szomorú, de most teljes realitásban mutatkozott meg előttem; láttam, hogy egyetlen szenvedés és egyetlen, szakadatlan elválás az egész ... Csak úgy omlottak keserű könnyeim, mert nem értettem még az áldozat *örömét*, *gyenge*, olyan *gyenge* voltam, hogy nagy kegyelemnek tartom, hogy egyáltalán el tudtam viselni egy olyan megpróbáltatást, amely láthatóan meghaladta az erőimet! ... Ha én csak lassacskán tudtam volna meg, hogy drága Pauline-om elmegy, talán nem szenvedtem volna ennyire, de az, hogy rajtaütésszerűen jutott tudomásomra, olyan volt, mintha kard járta volna át a szívemet ...

Mindig emlékezni fogok rá, drága Anyám, hogy micsoda gyöngédséggel vigasztalt engem ... Azután elmagyarázta a Kármel életét, amely, úgy láttam, nagyon-nagyon szép! Mikor gondolatban újra végigmentem azon, amit nekem elmondott, éreztem, hogy a Kármel az a *pusztaság*, ahol a Jó Isten akarata szerint nekem is el kell rejtőznöm ... Akkora erővel éreztem, hogy a legkisebb kétség sem volt a szívemben: ez nem gyermekálmom, melyet magával ragadó hatás kelt, hanem egy Isteni hívás *bizonyossága*; a Kármelbe akartam menni, nem *Pauline-ért*, hanem *Jézusért egymagáért* ... Sok gondolatom volt, ezeket szavakkal visszaadni nem lehet, de nagy békét hagytak hátra a lelkemben.

Másnap elmondtam titkomat Pauline-nak, aki vágyamban az Ég akaratát látva azt mondta, hogy nemsokára elmegyek vel a Kármelbe a Perjelnő Anyához s hogy el kellene mondanom neki mindazt, amit a Jó Isten éreznem adott ... Egy Vasárnapot választottunk ki erre az ünnepélyes látogatásra; nagy zavarba jöttem, mikor megtudtam, hogy G. Máriának³⁵ velem kell maradnia, miután elég kicsi még ahhoz, hogy láthassa a kármelítákat. Módot kellett azonban találnom arra, hogy egyedül maradjak, s ez jutott eszembe: azt mondtam Máriának, hogy miután abban a kiváltságban lesz részünk, hogy a Perjelnő Anyát láthatjuk, nagyon kedvesnek és udvariasnak kell lennünk, ezért el kell neki mondanunk még a *titkainkat* is, tehát menjünk ki egymás után egy-egy pillanatra s hagyjuk egyedül a másikat. Mária hitelt adott a szavamnak s dacára annak, hogy egy csepp kedve sem volt *nemlétező titkainak a bevallásához*, egyedül maradtunk, egyikünk a másik után, Anyánk mellett³⁶. Mikor Gonzagáról nevezett Mária anya végighallgatta *nagy vallomásomat*, hitt a hivatásomban, de

³⁵ Marie Guérin. Ő maga is a Kármelbe lépett 1895. aug. 15-én és az Eucharistiáról nevezett Mária nővér nevet vette fel.

³⁶ A szerzetesi életben így nevezik a perjelnőt.

azt mondta, hogy *9 évesen* nem vesznek fel újoncnak s hogy meg kell várni, amíg 16 éves leszek ... Belenyugodtam, annak ellenére, hogy nagyon vágytam rá, hogy mielőbb belépjek s hogy első Áldozásom Pauline beöltözése napján legyen ... Ezen a napon bókoltak nekem másodszer. Szent Ágostonról nevezett Teréz nővér odajött, hogy lásson s nem győzte mondani, hogy milyen helyes vagyok ... nem úgy képzeltem, hogy dicséretért jövök a Kármelbe, éppen ezért a társalgóból eljövet egyre csak mondtam a Jó Istennek, hogy *egyesegegyedül Érette* akarok kármelita lenni.

Igyekeztem jól kihasználni azt a pár hetet, amíg drága Pauline-om még a világban van, Céline és én minden nap süteményt és bonbont vettünk neki, azt gondolva, hogy úgysem fog ilyesmit enni ezután, mindig a sarkában voltunk, egy percnyi nyugtot nem hagytunk neki. Végül elérkezett az *Október 2-a*, a könnyek s az áldások napja, melyen Jézus leszakította virágai közül a legelsőt,³⁷ aki majd *anyjává* lesz azoknak, akik pár évvel később a nyomdokába lépnek.

Még látom magam előtt, hogy hol álltam, mikor *Pauline* utoljára megcsókolt, azután Nagynéném mindnyájunkat elvitt a misére, mialatt Papa Kármel hegyére ment, hogy felajánlja *első áldozatát* ... Az egész család könnyezett, úgy hogy az emberek, kik templomba lépésünkkor láttak bennünket, csodálkozva néztek, de mindegy volt ez nekem s nem gátolt a sírásban; azt hiszem, arra sem vettem volna ügyet, ha minden összeomlik körülöttem, a szép kék Eget néztem és csodálkoztam, hogy a Nap ilyen fényesen tud ragyogni, mikor az én lelkemet elárasztja a bánat! ... Talán úgy találja, drága Anyám, hogy eltúlzom a fájdalmat, ami bennem élt? ... Én tisztában vagyok vele: nem lett volna szabad ekkorának lennie, hiszen megvolt rá a reményem, hogy megtalálom majd Önt újra a Kármelen; de az én lelkem még TÁVOL állott attól, hogy *érett* legyen, még sok tűzpróbán kellett átmennie, míg annyira áhított állomására el nem jutott ...

Október 2-ára volt kitűzve visszatérésem az Apátságba, hiszen járnom kellett oda, minden szomorúságom mellett is. Délután Nagynéném értünk jött, hogy elvigyen minket a Kármelbe s láttam *drága Pauline*-omat a *rácsok* mögött ... Ó, mit szenvedtem én ebben a kármeli *társalgóban!* Miután a lelkem történetét írom, mindent el kell mondanom drága Anyámnak s bevallom, hogy azok a szenvedések, amelyek belépését megelőzték, semmiségek voltak az elkövetkezőkhöz képest ... Minden Csütörtökön *együtt* ment a Kármelbe *a család* s nekem, aki ahhoz voltam szokva, hogy együttléteinkben összeforrjak *Pauline*-nal, nagy nehezen jutott két vagy három perc a látogatás végén, melyet természetesen sírással töltöttem s megtépett szívvel mentem el onnan ... Nem értettem meg, hogy Nagynéném iránti figyelemből beszél elsősorban Jeannehoz és Máriához, ahelyett, hogy kisleányaihoz szólna ... nem értettem s ezt mondtam a szívem mélyén: „Elvesztettem Pauline-t!!!” Meglepő, hogy szellemileg mekkorát fejlődtem ennek a szenvedésnek a súlya alatt, olyannyira; hogy csakhamar leestem a lábamról.

Az a betegség, amely megtámadott, egészen bizonyosan a gonosz lélektől származott, aki az ön Kármelbe-lépése felett dühöngve, rajtam akarta kitölteni a bosszúját a kár miatt, amit családunk fog majd a jövőben okozni neki, de nem tudta, hogy az Ég édes Királynője virraszt a törékeny kis virág felett, *mosolyog* rá trónja magasából, készen áll arra, hogy végét vesse a viharoknak abban a pillanatban, melyben az ő virága menthetetlenül összetört volna ...

Az esztendő vége felé szakadatlanul fáj a fejem, de alig szenvedtem, tudtam tanulmányaimat folytatni és senki sem nyugtalanzkodott miattam; ez 1883 Húsvétjáig tartott. Ekkor Papa Párizsba utazott Máriával és Léonieval; Nagynéném magához vett Céline-nel együtt: Egyik estén Nagybátyám elvitt magával s Mamáról beszélt, régi emlékeiről, oly jósággal, amely mélyen meghatott és könnyekre fakasztott; ekkor azt mondta, hogy túlságosan érzékeny vagyok, sok vidámságra volna szükségem s nagynénémrel együtt

³⁷ Pauline 1882. okt. 2-án lépett a Kármelbe.

elhatározta, hogy a Húsvéti vakációban majd gondoskodik szórakoztatásunkról. Ezen az estén a katolikus körbe kellett volna mennünk, de látva, hogy nagyon fáradt vagyok, Nagynéném lefektetett; ahogy vetkőztem, valami különös reszketés fogott el, Nagynéném azt hitte, hogy fázom. Takarókba burkolt, meleg palackokat tett mellém, de semmi sem tudta lecsillapítani nyughatatlanságomat, amely csaknem egész éjszaka tartott. Mikor Nagybatyám unokatestvéreimmel és Céline-nel hazajött a katolikus körből, igen meg volt lepve, hogy ilyen állapotban talál, melyet nagyon súlyosnak ítélt, de nem szót róla, nehogy Nagynénémet megijessze. Másnap elment Notta doktorért,³⁸ akinek ugyanaz volt a véleménye, mint Nagybatyámnak, hogy állapotom nagyon súlyos s hogy ilyen fiatal gyerek soha nem kapta még meg ezt a betegséget. Mindenki meg volt döbbenve, Nagynéném kénytelen volt magánál tartani s valóban *anyai* gondossággal ápolta. Mikor Papa megjött Párizsból nagylány-nővéreimmel, Aimée³⁹ olyan bánatos arccal fogadta őket, hogy Mária azt hitte, meghaltam ... De ez a betegség nem arra szolgált, hogy meghaljak, sokkal inkább, mint Lázáré is, Isten dicsőségére⁴⁰ ... Valóban arra szolgált az én szegény kis *Apám* csodálatos Istenre-hagyatkozása folytán, aki azt hitte, hogy „*kislánya vagy megőrül, vagy meghal*”. Arra szolgált *Mária* Istenre-hagyatkozása folytán is! ... Ó, mit szenvedett miattam ... milyen hálás vagyok neki gondoskodásáért, melyet annyi önzetlenséggel pazarolt reám ... a szíve diktálta, hogy mire van szükségem, s valóban, az *Anyai szív* nagyobb *tudós*, mint az orvos szíve, mert *ki tudja találni*, hogy mit követel meg gyermekének a betegsége ...

Szegény Máriának át kellett költöznie Nagybatyámhoz: akkor engem a Cserjésbe átszállítani lehetetlenség volt. Pauline beöltözésének időpontja pedig közeledett⁴¹; vigyáztak, hogy előttem ne beszéljenek róla, tudva, mennyire fáj, hogy nem mehetek el, én azonban gyakran beszéltem róla s mondogattam: elég jól leszek ahhoz, hogy drága Pauline-omat meglátogathassam. A Jó Isten valóban nem akarta megtagadni tőlem ezt a vigasztalást, vagy méginkább: az ő drága *Jegyesét* akarta megvigasztalni, aki annyit szenvedett kislánya betegsége miatt. Észrevettem, hogy Jézus nem akarja megpróbálni gyermekeit eljegyzésük napján, ennek az ünnepnek felhőtlennek kell lennie, ízelítőnek a Paradicsom boldogságából; ugye, hogy már 5 ízben megmutatta ezt? ...⁴² És így *átöllelhettem* drága Anyámat, *ölébe ülhettem*, simogathattam, kifogyhatatlanul ... Láthattam, hogy fehér Menyasszonyi díszében milyen elragadó ... Ó, *szép volt ez a nap*, amely megszakította sötét megpróbáltatásomat, de el is telt gyorsan ... Rövidesen fel kellett szállni a kocsira, ami elvitt, messze Paulinetól ... messze drága Kármelemtől.⁴³ A Cserjésbe érve, lefektettek, akaratom ellenére; bizonygattam, hogy tökéletesen meggyógyultam s nincs már ápolásra szükségem. Sajnos, megpróbáltatásomnak még csak az elején voltam! ... Másnap visszaestem, ugyanoda, ahol voltam, s betegségem oly súlyossá vált, hogy emberi számítás szerint nem gyógyulhattam volna meg ... Nem is tudom, hogy írjak le egy ilyen különös betegséget, most már meg vagyok győződve róla, hogy a gonosz lélek munkája volt, de gyógyulásom után sokáig hittem úgy, hogy szántsándékkal voltam beteg, ami lelkem számára *valóságos mártíromság* volt ...

Megmondtam ezt Máriának, aki szokott *jóságával*, tőle telhetően megnyugtatót, meg is gyóntam, s akkor meg gyóntatóatyám igyekezett biztosítani arról, hogy azon a ponton, ahol én voltam, lehetetlenség betegséget színlelni. A jó Isten, bizonyára azért, hogy megtisztítson, s főleg, hogy *megalázzon*, meghagyta számomra ezt a *belső mártíromságot*, egészen a

³⁸ Sebész, akit Martinné is felkeresett rákos panaszaival 1876-ban.

³⁹ Aimée Roger, a Guérin-család szakácsnője.

⁴⁰ Vö. János, XI., 4.

⁴¹ 1883. ápr. 6-án volt a szertartás.

⁴² Utalás négy nővére és saját beöltözésére. A legutolsó, Céline-é 1895. febr. 5-én volt.

⁴³ Ekkor Terézt a Cserjésbe vitték vissza és nem nagybatyjához, ahol beteg lett.

Kármelbe való belépésemig, ahol azután lelkünk Atyja⁴⁴ úgyszólván egyetlen kézmozdulattal elseperte minden kétségemet és azóta tökéletesen nyugodt vagyok.

Nem meglepő, hogy féltem: betegnek látszom és igazában nem vagyok az, mert olyan dolgokat mondtam és tettem, amilyeneket nem gondoltam; csaknem mindig úgy látszott, mintha delíriumban lennék, értelmetlen szavakat mondva, de *bizonyos* vagyok abban, hogy *eszem használatától egy pillanatra sem voltam megfosztva*. Gyakran látszottam ájultnak, teljesen mozdulatlan voltam; ilyenkor tehették volna velem, amit akartak, akár meg is ölhettek volna, és mégis mindent hallottam, amit körülöttem mondtak; még emlékszem is mindenre ...

Egyszer megtörtént velem, hogy sokáig nem tudtam kinyitni a szemem, s mikor egyedül voltam, egy pillanatra kinyitottam ...

Azt hiszem, hogy a gonosz lélek *külsőleg* hatalmat kapott felettem, de lelkemhez vagy szellememhez nem tudott közel férkőzni, legfeljebb annyiban, hogy igen nagy *félelmet* sugallt bizonyos dolgokkal, például azokkal az igen egyszerű gyógyszerekkel szemben, melyeket azután hiába akartak nekem beadni. De ha a jó Isten meg is engedte a gonosz léleknek, hogy közel férközzék hozzám, küldött számomra látható angyalokat is ... Mária mindig az ágyam mellett volt, egy édesanya gyöngédségével gondozott és vigasztalt, soha nem lehetett rajta a legkisebb bosszúságot sem észrevenni, pedig sokat bajlódott velem, mert nem tűrtem, hogy elmenjen mellőlem. Azonban mégis asztalhoz kellett ülnie Papával, én meg egész távolléte alatt szüntelenül hívtam. A rám vigyázó Victoire néha kénytelen volt elmenni drága „Mamámért”, ahogy én hívtam ... Ha Mária el akart menni hazulról, úgy kellett tennie, mintha misére menne, vagy *Pauline*-t látogatná meg, ilyenkor egy szót sem szóltam ...

Nagybátyám és Nagynéném is igen jók voltak hozzám; drága kis Nagynéném *naponta* látogatott s ezerféle édességet hozott. Mások is látogattak, családunk barátai, én azonban könyörögtem Máriának, mondja meg nekik, hogy nekem nem kell látogató, nem látom szívesen „*az ágyam körül az embereket, akik olyan SORBAN ülnek ott, mint a HAGYMAFEJEK s úgy néznek engem, mint valami érdekes állatot*”. Az egyetlen látogatás, amelynek örültem, a Nagybátyámé és a nagynénémé volt.⁴⁵

– Ki se tudnám mondani, hogy ezen betegségem óta mekkorát nőtt irántuk érzett szeretetem, megértetem, jobban, mint valaha, hogy ők nem akármilyen rokonok voltak számunkra. Ó, Apácskának nagyon is igaza volt, hogy gyakran mondogatta nekünk azt, amit most leírtam. Később tapasztalhatta is, hogy nem tévedett⁴⁶ s most bizonyára védelmezi és megáldja azokat, akik odaadó gondoskodásukkal úgy elhalmozták őt. Én még száműzött vagyok s nem tudom kimutatni a hálámat, csak egyetlen eszközöm van arra, hogy szívemen könnyítsek: imádkozni rokonaimért, akiket szeretek, akik oly jók voltak s még most is oly jók hozzám!

Léonie is nagyon-nagyon jó volt hozzám, legjobb igyekezete szerint próbált szórakoztatni, én viszont néha keserőséget okoztam neki azzal, hogy láthatta: Máriát nem tudja pótolni mellettem.

És az én drága Céline-em, mit meg nem tett az ő Terézéért! ... Vasárnap, ahelyett, hogy sétálni ment volna, órákra bezárta magát egy szegény kis lánnyal, aki hasonló volt egy idiótához; igazán szeretet kellett hozzá, hogy ne meneküljön tőlem ... Ó, drága Nővérkéim, mennyit szenvedtetek miattam! ... Senki nem okozott nektek annyi *fájdalmat*, mint én és senki nem kapott tőletek annyi *szeretetet*, mint amennyit ti pazaroltatok rám ... Szerencsére lesz nekem Egem, hogy megbosszuljam magam, nagyon gazdag az én Jegyesem s én

⁴⁴ Almire Pichon jezsuita atyáról van itt szó (1843-1919), aki korának híres lelkigyakorlatos prédikátora volt s a szentség hírében halt meg. Mint tanú szerepelt Teréz boldoggáavatásakor.

⁴⁵ A következő bekezdést Teréz jegyzet formájában írta a lap aljára.

⁴⁶ Guérin és felesége sógorukat életének utolsó éveiben szerető gondoskodással vették körül.

meríthetek majd *szeretetének* kincseiből, hogy százszorosan adjam vissza azt, amit miattam szenvedtetek ...

Betegségem alatt a legnagyobb vigasztalásom az volt, ha levelet kaptam *Pauline*-től. Elolvastam újra meg újra, míg csak kívülről nem tudtam ... Drága anyám, ön egyszer egy homokórát küldött nekem, s az egyik babámat kármelitának öltöztette, örömöm kimondhatatlan volt ... Nagybátyámnak ez nem tetszett, azt mondta; ne juttassák eszembe a Kármelt, inkább verjék ki a fejemből. Én ellenben úgy éreztem: az a remény tartja bennem a lelket, hogy egyszer kármelita leszek. Az volt az örömöm, ha *Pauline*-nak dolgozhattam, kis kartonpapír-munkákat készítettem a számára s legfőbb foglalatosságom az volt, hogy margarétából és nefelejcsből koszorút fontam a Szent Szűznek; május szép hónapjában voltunk, az egész természet virágjában pompázott és csak úgy árasztotta a vidámságot, egyedül az „*apró virág*” volt lankadt s úgy látszott, hogy el is hervad, örökre ... De azért volt mellette Nap is, s ez a Nap a Szent Szűz *Csodás Szobra* volt, amely kétszer beszélt Mamához és az apró virág sokszor, igen sokszor fordította kelyhét az áldott Égitest felé ... Láttam egyszer, amint Papa benyitott Mária szobájába, ahol feküdtem, néhány aranyat adott át neki, nagyon szomorúan, s azt mondta, írjon Párizsba s mondasson miséket a Győzelmes Nagyboldogasszony tiszteletére, hogy ez meggyógyítsa az ő szegény kis lányát. Ó, hogy meghatott az én drága Királyom Hite és Szeretete! Olyan jó lett volna, ha azt mondhattam volna neki, hogy meggyógyultam, de már éppen elég csalódást okoztam, a vágyaim nem tehettek *csodát*, a gyógyulásomhoz kellett a csoda ... *Csoda* kellett s a Győzelmek Nagyboldogasszonya vitte azt végbe. Egy Vasárnapon⁴⁷ (a szentmise-kilenced alatt) Mária kiment a kertbe s Léoniera hagyott, aki olvasott az ablak mellett; néhány perc múlva hívogatni kezdtem, csaknem egészen halkán: „Mama ... Mama”. Léonie, miután hozzá volt szokva ahhoz, hogy minduntalan ezt a szólongatást hallja, nem vetett rám ügyet. Egy idő múlva már hangosan hívtam s végre visszajött Mária; tisztán láttam, hogy bejött, de nem tudtam mondani, hogy megismerem és továbbra is, egyre hangosabban hívtam: „Mama ...” *Nagyon szenvedtem* ebben az erőltetett és megmagyarázhatatlan küzdelemben és Mária talán még jobban szenvedett, mint én; miután hiába erőlködött, hogy bizonyítsa: itt van mellettem, Léonie-val és Céline-nel térdreest az ágyam előtt, majd a Szent Szűz felé fordulva, a gyermeke életéért könyörgő *Anyá* forró imájával elnyerte azt, amire vágyott ...

S mert nem talált semmilyen segítséget a földön, a szegény kis Teréz is Égi Édesanyja felé fordult, s tiszta szívéből imádkozott, hogy könyörüljön meg rajta végre ... A Szent Szűzet hirtelen *szépnek* láttam, olyan *szépnek*, amilyen szépet életemben nem láttam még, arcáról jóság és kimondhatatlan gyöngédség sugárzott, de az, ami a lelkem mélyére hatolt, a „*Szent Szűz elragadó mosolya*” volt. S ekkor minden fájdalmam elcsitult, szememből két nagy könnycsepp fakadt s gördült le az arcomon csendesen, de ezek a legtisztább öröm könnyei voltak ... Ó, gondoltam, a Szent Szűz rám mosolygott, milyen boldog vagyok ... de soha nem fogom elmondani, senkinek, mert akkor *szétfoszlik a boldogságom*. Önkéntelenül lefelé pillantottam s megláttam Máriát, aki szeretettel nézett rám; látszott, hogy meg van hatva, s hogy észrevette: kegyelmet kaptam a Szent Szűztől ... Ó, igazán neki, az ő megindító imáinak köszönhettem az Égi Királynő *mosolyát* ... Mikor látta, hogy nem veszem le a szememet a Szent Szűzről, ezt gondolta magában: „Teréz meggyógyult!” Igen, az apró virág új életre kelt, az a ragyogó *Napsugár*, amely felmelegítette, nem hagyott fel jótéteményeivel; nem egyszerre cselekedett, hanem lassan és szelíden, úgy növelte és erősítette őt, hogy öt év múlva nyílt ki a Kármel termékeny hegyén.

Mint mondtam, Mária kitalálta, hogy valamilyen rejtett kegyelmet kaptam a Szent Szűztől. Mikor magunkra maradtunk, s megkérdezte, hogy mit láttam, nem tudtam ellenállni gyöngéd és sürgető kérdéseinek; csodálkoztam, hogy tudja a titkomat, anélkül, hogy én

⁴⁷ Pünkösdi vasárnapján, 1883. máj. 13-án.

elárultam volna, így hát elmondtam drága Máriámnak az egészet ... Sajnos, erre szertefoszlott és keserűséggé változott a boldogságom, úgy, ahogy megéreztem; ennek a kimondhatatlan kegyelemnek az emléke négy éven át valóságos *lelki kín* volt a számomra, boldogságomat csak a Győzelmes Nagyboldogasszony lábainál találtam meg újra⁴⁸, de akkor azután a *maga teljességében* kaptam vissza ... a Szent Szűznek erről a második kegyelméről később fogok beszélni ... Most azt kell elmondanom önnek, drága Anyám, hogy az örömöm hogyan változott bánattá. Miután Mária meghallgatta, amit én naivul és őszintén elbeszéltem „az én kegyelmemről”, engedélyemet kérte, hogy elmondhassa azt a Kármelen is; nem tudtam nemet mondani ... Mikor először látogattam el erre a drága Kármelre, előtört az öröm, ahogy *Pauline*-omat a Szent Szűz ruhájában megláttam, nagyon édes volt ez a pillanat mindkettőnk számára ... Annyi mondanivalóm volt, hogy semmit sem tudtam mondani, túlságosan tele volt a szívem ... A jó Gonzagáról nevezett Mária anya is ott volt s ezeryi tanújelét adta szeretetének; más nővéreket is láttam, s ott, mindnyájuk előtt kivallattak a kegyelem felől, amelyet kaptam, kérdezték, hogy a Szent Szűz karján ott volt-e a kis Jézus, vagy hogy nagy fényesség volt-e, stb ... Ezek a kérdések zavarba hoztak és kínosak voltak a számomra, csak egyet tudtam mondani: „A Szent Szűz *nagyon szép* volt ... és láttam, hogy *mosolyog rám*.” Engem *csak az arca* ragadott meg, s ezért, látva, hogy kármeliták egészen más dolgot gondolnak, (miután lelki gyötrelmeim már betegségem természetét illetően is voltak) azt képzeltem, hogy *hazudtam* ... Ha megőriztem volna titkomat, bizonyára boldogságomat is megtarthattam volna, a Szent Szűz azonban a lelkem javáért engedte meg, hogy gyöttrődjek, enélkül talán valamilyen hiú gondolatom támadt volna, ehelyett *megaláztatás* lett az osztályrészem, csak *mélységes iszonyattal* tudtam magamra gondolni ... Ó, hogy mit szenvedtem, azt csak az Égben tudnám elmondani! ...

Ez a kármelitáknál tett látogatás eszembe juttatja a legelsőt, kevéssel *Pauline* belépése után; az imént elfelejtettem beszélni róla, de olyan részlet, melyet nem szabad elhagynom. Annak a napnak a reggelén, mikor a társalgóba készültem, egyedül, az *ágyamban* (mert ott végeztem legmélyebb elmélkedő imáimat és ellentétben az énekek jegyesével, mindig megtaláltam Szerelmesemet), elgondolkoztam azon, hogy milyen nevem is lesz a Kármelen; tudtam, hogy van egy Jézusról nevezett Teréz nővér, de nem akartam az én szép Teréz nevenemről megválni. Egyszerre csak a *Kicsi Jézusra* gondoltam, akit úgy szerettem s ezt mondtam magamban; „Ó, milyen boldog lennék, ha a Gyermek Jézusról nevezett Teréznek hívnának!” *Semmit sem szóltam* a társalgóban az *álmomról*, melyet teljesen ébren szöttem, de mikor a jó *Gonzagáról nevezett Mária* anya megkérdezte a nővéreket, hogy milyen nevet is kellene adni nekem, az jutott eszébe, hogy úgy hívjon engem, ahogyan *megálmodtam* ... Nagy volt az örömöm s a gondolatoknak ezt a szerencsés találkozását gyöngédségnek éreztem, Édesem, a Kicsi Jézus részéről.

Az ön Kármelbe-lépése előtti időkről beszélve, kifelejtettem még gyermekkorom néhány apró mozzanatát: szerelmemet a képek és az olvasás iránt ... Azoknak a szép képeknek, amelyeket jutalomképpen mutogatott nekem, drága Anyám, köszönhetem a legédesebb örömeimet s a legmélyebb benyomásokat, melyek az erény gyakorlására ösztönöztek ... Önfeledten, óraszámra nézegettem őket, „Az Isteni Fogoly *kis virága*” például annyi mindent mondott nekem, hogy benne éltem. Látva, hogy *Pauline* neve van a kis virág aljára írva, azt akartam, hogy a Terézé is ott legyen s felajánlottam magam Jézusnak, hogy az ő *kis virága* lehessen ... Ha játszani nem is tudtam, olvasni nagyon szerettem, valóságos könyvmoly voltam; szerencsémre földi *angyalok* vezettek s olyan könyveket válogattak össze a számomra, amelyek szórakozásul is szolgáltak s a szívemet-lelkemet is táplálták. Mindig csak egy meghatározott időben olvashattam, s így nagy áldozatokra nyílt alkalmam, mert gyakran a leglebilincselőbb résznél kellett abbahagynom az olvasást ... Ez az olvasás iránti

⁴⁸ 1887. nov. 4-én, római zárándokútja kezdetén.

vonzalom egészen Kármelbe-lépésemig tartott. Se szeri, se száma a könyveknek, melyek a kezemen átmentek, de a jó Isten soha meg nem engedte, hogy csak egyetlen olyant is olvassak, ami ártalmamra szolgálhatott volna. Igaz, hogy némely lovagi történet olvasásakor nem mindig éreztem meg azonnal, hogy mi az *élet igazsága*, a jó Isten azonban hamarosan megéreztettem velem, hogy az az igazi dicsőség, amelyik örökké tart s hogy ahhoz nem kell ragyogó tetteket végbevinnünk, hanem el kell rejtőznünk s az erényeket kell gyakorolnunk, oly módon, hogy a balkéz ne tudja: mit cselekszik a jobb ...⁴⁹ Így azután a francia hősök, különösen a *Tiszteletreméltó* JEANNE D'ARC hazaszerető tetteiről olvasva, nagy volt a vágyam, hogy utánozzam őket, úgy éreztem: bennem is megvan ugyanaz a tűz, mint ami őket lelkesítette, ugyanaz az Égi inspiráció. S ekkor kaptam egy kegyelmet, melyet mindig úgy tekintettem, mint életem legnagyobbjainak egyikét – ekkora koromban nem kaptam még olyan *megvilágosításokat*, mint amilyenek most elárasztanak. Úgy gondoltam, hogy *dicsőségre* születtem, s miközben a módját kerestem annak, hogy eljussak rá, a jó Isten azokat az érzéseket sugallta, amelyeket most leírtam. Azt is megértette velem, hogy az én *dicsőségem* nem fog feltárulni halandó szemek előtt, s abban fog állni, hogy nagy *Szent* legyek!!! ... Ez a vágy talán vakmerőnek látszik, ha meggondoljuk, mennyire gyöngé és tökéletlen voltam s mennyire az vagyok még ma is, hét éves szerzetesi élet után, azonban mégis, mindig ugyanazzal a merész bizalommal érzem, hogy nagy Szent leszek, mivel nem saját érdemeimben bízom, hiszen olyan *egyáltalán nincs* nekem, hanem Abban remélek, aki beéri majd gyenge erőlködésemmel, egészen Magához emel s végtelen érdemeivel elborítva, *Szentté* fog tenni engem. Ekkor még nem gondoltam arra, hogy sokat kell szenvedni ahhoz, hogy az életszentséget elérjük, a jó Isten nem késlekedett azzal, hogy megtanítsa erre, reám bocsájtva azokat a megpróbáltatásokat, amelyeket már elmeséltem ... Most folytatnom kell történetemet ott, ahol abbahagytam. – Három hónappal gyógyulásom után Papa Alençonba utazott velünk, első alkalom volt ez, hogy oda visszatértem; igen nagy volt az örömöm, mikor viszontláttam azokat a helyeket, ahol gyermekkoromat töltöttem s főleg, mikor imádkozhattam Mama sírjánál s kérhettem, hogy vigyázzon rám, mindig ...

Azt mondhatnám, hogy alençonai tartózkodásom alatt tettem meg *első lépésemet a világba*. Minden csupa öröm és boldogság volt körülöttem, ünnepeltek, kényeztettek, csodáltak, egyszóval: az életem tizenöt napig virággal volt behintve ... Bevallom, búbájós volt ez az élet a számomra. Méltán mondja a Bölcsök könyve: „*Mennyire elcsábítja a világ hiúságainak a varázslata még a rossztól eltávolodott lelket is.*”⁵⁰ Tíz éves korban könnyen elkáprázik a szív, éppen azért nagy kegyelemnek tartom, hogy nem maradtunk Alençonban; ottani barátaink túlságosan világiasak voltak, túlságosan egybe tudták kapcsolni a jó Isten szolgálatával a földi örömeiket. Nem gondoltak eléggé a *halálra*, a *halál* azonban jött s egy egész csomó olyan emberhez látogatott el, akiket én fiatalnak, gazdagnak, boldognak ismertem!!! Szeretek gondolatban visszalátogatni azokra a *varázslatos* helyekre, ahol éltek, hogy megkérdezzem magamtól: hol vannak hát, mit használnak most nekik a kastélyok és a parkok, ahol láttam őket, amint az élet kellemes oldatait élvezik ... S látom, hogy minden csak hiúság és búbánat a Nap alatt⁵¹ ... hogy az *egyetlen jó*: szeretni Istent teljes szívünkkel s *szegénynek* lenni lélekben itt a földön.

Talán meg akarta Jézus mutatni a világot nekem *első látogatása* előtt, hogy még szabadabban válasszam azt az utat, melynek követését meg kellett ígérnem neki. Első Szentáldozásom korszaka felhőtlen emlékként vésődött a szívembe, úgy érzem, nem tudtam volna felkészültebb lenni, mint amilyen voltam s azonkívül lelki gyötrelmeim csaknem egy év óta békében hagytak. Jézus a legtökéletesebb örömet akarta megízleltetni velem, ami a könnyek völgyében csak lehetséges ...

⁴⁹ Vö. Máté, VI, 3.

⁵⁰ Bölcs., IV, 12.

⁵¹ Vö. Eccl., II, 11.

Emlékszik-e, drága Anyám, arra az elragadó kis könyvre, melyet három hónappal első Áldozásom előtt állított össze a számomra?⁵² Ez volt a segítségemre abban, hogy átgondoltan és gyorsan készítem elő a szívemet, mert ha régóta készítettem is, most új lendületet kellett kapnia, *friss virágokkal* betelnie, hogy Jézus örömmel tudjon benne megpihenni ... Minden nap nagyszámú erénygyakorlatot végeztem, melyekből mind *virág* lett s még nagyobb számban voltak jó feltételeim, melyeket Ön minden napra beleírt a kis könyvembe s a szeretetnek ezek a cselekedetei voltak a *virágbimbók* ...

Minden héten írt nekem egy szép kis levelet, amely mély gondolatokkal töltötte el a lelkemet és segítségemre volt az erény gyakorlásában; vigasztalás volt ez az ön szegény kislánya számára, ki oly *nagy áldozatot* hozott, mikor elfogadta, hogy nem ön *készíti elő*, térdére ültetve esténként, mint drága Céline-jével tette ... Számomra Mária helyettesítette Paulinet, az ő térdére ültem s *mohón* hallgattam, amit csak mondott, úgy érzem, hogy oly *nagy*, oly *nemes* szíve az enyém lett egészen. – Mint ahogy kiváló harcosok tanítják gyermekeiknek a fegyverforgatás mesterségét, úgy beszélt ő nekem az élet *harcairól*, a pálmáról, amit a győztesek kapnak ... Beszélt még nekem Mária arról, hogy milyen könnyen gyűjthetünk nap mint nap halhatatlan értékeket, s milyen szerencsétlenség, ha úgy megyünk el ezek mellett, hogy nem veszünk magunknak fáradságot s nem nyújtjuk ki a kezünket értük, azután elmondta, hogyan lehet *szentté* lenni a kis dolgokban való hűség által; nekem adta a „Lemondásról”⁵³ című kis lapot, amelyen gyönyörűséggel elmélkedtem ...

Ó, milyen *ékesszóló* volt az én drága keresztmamám! Szerettem volna, ha nemcsak egyedül én hallom mély tanításait, annyira *meg voltam hatva*, hogy naivul azt gondoltam: a legnagyobb bűnösök is ugyanúgy meg lennének hatva, mint én s hátat fordítva veszendő gazdagságuknak, ezután már csak az Égieket akarnák megszerezni ... Ebben az időben még senki sem tanított elmélkedésre, pedig nagyon vágytam volna rá, de miután Mária elégségesnek találta imáimat, csak azokat mondatta el velem. Egyszer apátságbeli tanítónőim egyike kérdezte, hogy mit csinálok szabad napjaimon, ha egyedül vagyok. Azt feleltem, hogy az ágyam mögé megyek, ahol van egy hézag, melyet könnyen elfüggönyözhetek és ott „*gondolkodom*”. – De mire gondol? kérdezte. – A jó Istenre gondolok, az életre ... az **ÖRÖKKÉVALÓSÁGRA**, egyszóval: *gondolkodom!* ... A jó apáca sokat nevetett rajtam, később is szeretett emlékeztetni arra az időre, mikor *gondolkoztam*, kérdezve, hogy *gondolkodom*-e még ... Most értem meg, hogy elmélkedtem, anélkül, hogy tudtam volna s hogy a jó Isten a rejtekben már tanított engem.

Az előkészület három hónapja gyorsan eltelt, hamarosan lelkigyakorlatra⁵⁴ kellett mennem, ehhez nagy bentlakóvá kellett válnom, olyanná, aki bent alszik az Apátságban. El nem tudom mondani, milyen édes ennek a lelkigyakorlatnak az emléke, valóban, ha sokat szenvedtem is az intézetben, bőségesen kárpótolt ennek a Jézus-várásban eltöltött néhány napnak a kifejezhetetlen boldogsága ... Az hiszem, hogy ezt az örömet csak szerzetesi közösségekben lehet megízlelni. Miután kevés a gyermek, könnyű dolog mindegyikkel külön foglalkozni, s valóban, tanítónőink most elhalmoztak anyai gondoskodásukkal. Velem még többet foglalkoztak, mint másokkal, a vezető tanítónő minden este odajött az ágyamhoz kis lámpásával, hogy megcsókoljon s nagy szeretetet tanúsított irányomban. Egyik este, meghatva jóságától, azt mondtam neki, hogy súgok egy *titkot* és titokzatosan kihúzva párnám alól az én *becses kis könyvemet*, örömtől csillogó szemekkel megmutogattam neki ... Reggel illendőnek találtam, hogy minden növendék felkel az ébresztőre, s hogy én is úgy tegyek, mint ők, de nem voltam hozzászokva ahhoz, hogy egyedül öltözzem. Nem volt itt *Mária*, hogy *megfésüljön*, így hát oda kellett mennem az öltöző felügyelőnőjéhez, hogy nagy

⁵² Ezt a könyvet illusztrálva ki is adták a következő címmel: Két hónap és kilenc napi előkészület Első Áldozásomra. (Boumard Fils, 1909. I. kiadás.)

⁵³ Pichon Atya munkája.

⁵⁴ Ez az előkészítő lelkigyakorlat három teljes napig tartott. Az Első Áldozás 1884. máj. 8-án volt.

félénken átnyújtsam neki a fésűmet, ő pedig nevetett azon, hogy egy 11 éves nagylány nem tudja rendbehozni magát; azért mégis csak megfésült, de nem olyan *finoman*, mint Mária s én mégsem mertem *kiabálni*, ami nap mint nap megesett a *keresztmamá*n *finom* keze alatt ... Lelkigyakorlatom alatt tapasztalhattam, hogy olyan gonddal ápol, dédelgetett gyermek vagyok, amilyen kevés van a földön, különösen az anyátlanok között ... Mária és Léonie naponta látogatott Papával együtt, aki édességekkel halmozott el, így nem is szenvedtem attól, hogy messze vagyok a családtól és semmi sem homályosította el lelkigyakorlatom szép Egét.

Figyelmesen hallgattam Donin tisztelendő úr tanításait, még jegyzeteket is készítettem⁵⁵; ami *gondolataimat* illeti, azokból egyet sem írtam fel, mondván, hogy jól fogok emlékezni rájuk, ez igaz is lett ... Nagy boldogság volt részemre, hogy minden officiumra elmehettem a kedvesnővérekkel együtt; társaim közt egy *nagy Feszülettel* keltettem feltűnést, ezt Léonie adta s úgy tettem az övembe, mint ahogy a misszionáriusok szokták. A Feszület tetszett a kedvesnővéreknek, azt hitték, azért hordom, mert *kármelita nővére*met akarom utánozni ... Ó, valóban feléje szálltak a gondolataim, tudtam, hogy az *én Pauline*-om is lelkigyakorlaton van, akárcsak én, nem azért, hogy Jézus adhassa magát neki, hanem, hogy ő adhassa magát Jézusnak, így ez a várakozásban eltöltött magány kétszeresen drága volt nekem ...

Emlékszem, hogy egy reggelen a betegszobába küldtek, mert nagyon köhögtem (betegségem óta a tanítónőim nagyon vigyáztak rám, egy kis fejfájás miatt, vagy ha a szokottnál sápadtabbnak láttak, már küldtek levegőre vagy a betegszobába pihenni). Egyszer csak *drága Céline*-em jön be hozzám, engedélyt kapott rá, hogy a lelkigyakorlat dacára is meglátogasson s egy képet adjon át, mely nagy örömet okozott s ez „Az Isteni Fogoly kis virága” volt. Ó, milyen édes dolog volt, hogy *Céline* kezéből kaptam ezt az emléket! ... Mennyi, de mennyi szerető gondolatot ébresztett bennem! ...

A nagy nap előestéjén megkaptam másodszer a feloldozást, életgyónásom nagy békét hagyott a lelkemben s a Jó Isten nem engedte, hogy akár a legcsekélyebb felhő is megzavarja azt. Délután bocsánatot kértem a *családból mindenkitől*, aki csak eljött hozzám, de csak könnyeimel tudtam beszélni, túlságosan meg voltam hatva ... Pauline nem volt itt, de éreztem, hogy lélekben mellettem van, Máriával *szép képet* küldött nekem, amelyet egyre csak csodáltam s mindenkivel csodáltattam! ... Írtam a jó Pichon Atyának s imáiba ajánlottam magam, megvallva neki azt is, hogy hamarosan kármelita leszek s akkor majd igazgatóm lesz: (Valóban így történt négy év múlva, hiszen a Kármelen tártam ki előtte a lelkemet ...) Mária *levelet* hozott *tőle*, valóban, túlboldog voltam! Egyszerre jött minden boldogság. A levélben ez a mondat szerezte számomra a legnagyobb örömet: „Holnap magáért és Pauline-jáért mutatom be a szentmisét!” Máj. 8-án Pauline és Teréz még jobban egygyévált, mert Jézus forrasztotta őket egybe Kegyelmeinek az áradatával ...

Végre elérkezett „a napok szépséges napja”, milyen elmondhatatlan emlékeket hagytak a lelkemben ennek az Égi napnak a *legkisebb részletei* is! ... A vidám hajnali ébresztő, a tanítónők és a nagy növendéktársak *tiszteletteljes* és gyengéd csókjai ... A nagy szoba, amely mintha *hópelyhe*ekkel lett volna tele; ezekbe a hópelyhekbe öltöztek sorra egymásután a gyerekek ... És főképpen a bevonulás a kápolnába s a szép himnusz *reggeli* hangjai: „Szent oltár, körötte Angyalok!...”

De nem akarok részletekbe bocsájtkozni, vannak dolgok, amelyeknek elszáll az illata, ha levegő éri őket, vannak a *léleknek* olyan *gondolatai*, melyeket nem lehet földi nyelvre lefordítani anélkül, hogy el ne veszítenék benső és Égi értelmüket; olyanok, mint „*A győztesnek adott fehér kő, amelyre egy olyan név van írva, amit senki sem ISMER, csak AZ, aki kapja*”. Ó, milyen édes volt a lelkemnek Jézus első csókja! ...

⁵⁵ Teréz lelkigyakorlatos jegyzetfüzetét a lisieuxi Kármel archívumában őrzik.

Ez a szeretet csókja volt, éreztem, hogy szeretnek s én is ezt mondtam: „Szeretlek, neked adom magam mindörökre”. Nem voltak kérések, küzdelmek, áldozatok, Jézus és a szegény kis Teréz már régóta nézték és értették egymást ... Ezen a napon pedig nem volt tekintet, csak eggyéolvadás, nem ketten voltak már, Teréz eltűnt, mint ahogy a vízcsepp elvész az óceánban. Jézus maradt meg egyedül, az úr, a Király. Vajon nem azt kérte-e tőle Teréz, hogy vegye el a szabadságát mert szabadsága félelemmel tölti el, oly gyengének, oly törekenynek érezte magát, hogy mindörökre egyesülni akart az Isteni Erővel! ... Öröme túlságosan nagy, túlságosan mély volt ahhoz, hogy magába tudja zárni, szemét édes könnyek töltötték el, társainak nagy csodálkozására, akik később ezt beszélték egymás közt: „De hát miért sírt? Talán megzavarta valami? – Dehogy, inkább csak azért, mert nem volt mellette az Édesanyja, vagy a Nővére, akit annyira szeret és aki kármelita.” Nem értették, hogy ha a Menny egész boldogsága rászakad egy szívre, a száműzött szív nem tudja azt könnyek nélkül elviselni ... Ó, nem! Mama távolléte nem okozott fájdalmat első áldozásom napján: nem volt-e a lelkemben ott a Mennysországnak s Mama nem volt-e már régóta a Mennysországnak? Így tehát Jézust befogadva, befogadtam drága Anyámat is, ő pedig megáldott, örvendezve boldogságom felett ... Nem sírtam Pauline távolléte miatt, kétségtelenül boldog lettem volna, ha magam mellett látom, de elfogadtam már régóta, hogy meg kell hoznom ezt az áldozatot; ezen a napon csak öröm töltötte el a szívemet s egy voltam vele, mert odaadta magát, visszavonhatatlanul, Annak, aki odaadta magát, oly nagyon szerető szívvel, énnekem!

Délután én mondtam el fennhangon az imát, mellyel a Szent Szűznek ajánlottuk fel magunkat; helyénvaló volt, hogy én beszéljek társaim nevében is Égi Édesanyámhoz, aki oly fiatal voltam, mikor földi Édesanyámat elvesztettem ... Teljes szívemből beszéltem hozzá, neki ajánlottam fel magam, mint a gyermek, aki Anyja karjába veti magát s kéri, hogy vigyázzon rá. Úgy érzem, a Szent Szűznek rá kellett néznie apró virágjára s mosolyognia kellett rá, vajon nem ő gyógyította meg látható mosolyával? ... Vajon nem ő tette apró virágjának a kelyhébe Jézusát, a Mezők Virágát, a völgy Liliomát⁵⁶? ...

Ennek a szép napnak az estéjén viszontláttam földi családomat; más reggel, mise után is megcsókoltam Papát és minden kedves rokonomat, de az igazi találkozás az volt, mikor Papa kézenfogva kis királynőjét, a Kármel felé vette útját ... És láttam Pauline-omat, mint Jézus jegyesét, fehér fátylában, amely éppen olyan volt, mint az enyém, láttam rózsakoszorúját ... Ó, az örömöm keserűség nélküli volt, reméltem, hogy hamarosan együtt leszek vele s együtt várjuk majd az Eget! Nem voltam érzéketlen az első Szentáldozásom estéjén rendezett családi ünnep iránt sem; a Királyomtól kapott szép óra nagy örömet szerzett, de csendes volt az örömöm, semmi sem zavarta benső békémet. Mária magával vitt arra az éjszakára, amely ezt a szép napot követte, mert sötétség követi a legragyogóbb napokat is, egyedül csak az első, az egyetlen, az örök Mennyei Szentáldozásnak nem lesz nap-lementéje! ...

Első Áldozásom másnapja is szép nap volt még, de édesbús volt a hangulata. Sem a Mária-vásárolta szép ruha, sem az ajándékok, melyeket kaptam, nem töltötték be a szívemet, csak Jézussal tudtam volna megelégedett lenni, vágytam a pillanat után, mikor másodszor is magamhoz vehetem. Körülbelül egy hónappal első áldozásom után gyónni mentem Áldozócsütörtökön és bátorkodtam Szentáldozásra engedélyt kérni. Dacára annak, hogy sok reményem nem volt hozzá, megengedte a főtisztelendő úr s boldogságomra ott térdelhettem a Szent Asztalnál Papa és Mária között; milyen édes emlékem maradt Jézus második látogatásáról! ... Megint patakozott a könnyeim, kimondhatatlanul édesen; szüntelenül ismételtam magamban Szent Pálnak ezeket a szavait: „Már nem én élek, hanem Jézus él bennem⁵⁷! ...” Ettől fogva egyre nagyobb és nagyobb lett a vágyam, hogy a Jó Istent magamba fogadjam, s megkaptam rá az engedélyt, hogy minden nagy ünnepen megtehessem.

⁵⁶ Énekek Éneke, II. 1.

⁵⁷ Gal., II, 20.

Ezeknek a boldog napoknak az előestéjén Mária a térdére szokott ültetni s úgy készített elő, mint ahogy első szentáldozásomra tette; emlékszem, hogy egyszer a szenvedésről beszélt, mondván, hogy én valószínűleg nem fogok ezen az úton járni, hanem a Jó Isten mindig vinni fog engem, mint a gyermeket ...

Áldozásom másnapján eszembe jutottak Mária szavai; éreztem, ahogy megszületett a szívemben a *szenvedés nagy vágya* s ugyanakkor egy benső bizonyossága annak, hogy Jézus sok keresztet tartogat a számomra. Oly *nagy* vigasztalások árasztottak el, hogy bennük látom életem egyik *legnagyobb* kegyelmét. A szenvedés vonzani kezdett, bűvös erővel ragadott meg, anélkül, hogy jól ismertem volna. Eddig úgy szenvedtem, hogy nem *szerettem* a szenvedést, mostantól fogva igazi szeretetet éreztem iránta. Azt a vágyat is éreztem, hogy egyedül a Jó Istent szeressem, egyedül Benne találjak örömet. Szentáldozásaim alatt gyakran ismételtettem Krisztus Követésének ezeket a szavait: „Ó Jézus! Kimondhatatlan *édesség*, változtass nekem *keserűséggé* minden földi vigasztalást⁵⁸!!! Ez az ima erőfeszítés nélkül röppent el az ajkamról, kényszer nélkül, úgy éreztem, hogy nem a saját akaratomból mondom újra meg újra, hanem mint egy gyermek, aki ismétli azokat a szavakat, melyeket a barátja sugallt neki ... Majd el fogom mondani, drága Anyám, hogyan teljesítette Jézus vágyamat, hogy volt mindig egyesegyedül ő kimondhatatlan *édességem*; ha most rögtön beszélnék róla, kénytelen lennék előre venni az eseményeket fiatal lányságom idejéből, viszont gyermekéletem sok részletéről kell még számot adnom Önnek.

Kevéssel első Áldozásom után új lelkigyakorlatra mentem bérmálkozásom előkészületeként⁵⁹. Nagy gonddal készültem a Szentlélek eljövételére, megfoghatatlan volt előttem, hogy lehetséges másként, mint odaadással fogadni a *Szeretet* szentségét. Rendes körülmények közt bérmálkozás előtt csak egy napos lelkigyakorlatot végeznek, de miután Püspök Atyánk nem tudott eljönni a kijelölt napon, magányunk – öröömre – két napig tartott. Tanítónőnk, hogy elszórakoztasson bennünket, felvitt a Mont Cassinre, itt én két kézzel szedtem Úrnapijára a *nagy margarétát*. Ó, milyen vidám volt a lelkem! Boldogan vártam a Szentlélek látogatását, mint az apostolok ... Örültem annak a gondolatnak, hogy nemsokára tökéletesen kereszténnyé leszek s főleg annak, hogy örökre ott lesz a homlokomon a misztikus kereszt, melyet a szentséget kiszolgáltató Püspök rajzol rá ... Végre elérkezett a boldog pillanat, a Szentlélek leszállásakor nem éreztem heves szélfúvást, inkább csak azt a *könnyű szellőt*, melynek a susogását Illés hallotta Hóreb⁶⁰ hegyén ... Ezen a napon megkaptam *szenvedni-tudás* erejét, mert lelkem mártíriumának nemsokára el kellett kezdődnie ... Drága kis Léoniem volt a bérmaanyám, úgy meg volt hatva, hogy nem tudta könnyeit visszafojtani, hullottak a szeméből az egész szertartás alatt. Velem együtt áldozott, mert az a boldogságom is megvolt, hogy egyesülhettem Jézussal ezen a szép napon.

Ezek után a gyönyörűséges és felejthetetlen ünnepek után életem visszatért *rendes kerékvágásába*, vagyis folytatnom kellett intézeti életemet, amely oly keserves volt a számomra. Elsőáldozásom idején szerettem ezt az életmódot, velem egykorú gyerekek közt, akik mindnyájan el voltak telve jóakarattal, mert éppen úgy, mint én, elhatározták, hogy komolyan gyakorolják az erényeket, de most újra egészen más, szétszórt, szabályhoz alkalmazkodni nem akaró növendékekkel kerültem kapcsolatba s ez igen boldogtalanná tett. Vidám természetű voltam, de a koromhoz illő játékoknak nem tudtam átadni magam; tízpercek alatt gyakran támaszkodtam egy fának s szemlélődtem a *pillanat fölött*, komoly reflexióknak adva át magam! Kitaláltam egy játékot, amely kedvemre való volt, eltemettük a szegény kis madarakat, melyeket holtan találtunk a fák alatt; sok gyerek jött segíteni nekem, úgy hogy a temetőnk nagyon szép lett; kis tollasaink nagyságának megfelelő fákkal és virágokkal volt beültetve. Szerettem még mesélni, olyan történeteket, melyeket csak úgy

⁵⁸ Krisztus követése, III. könyv. XXVI. fej., 3.

⁵⁹ Terézt Hugonin, a Bayeux-i püspök bérmálta meg 1884. jún. 14-én.

⁶⁰ Vö. III. Kir., XIX. 12-13.

rögtönözve, én találtam ki, ilyenkor körülrajzoltak a társaim s néha nagylányok is csatlakoztak a hallgatóság csoportjához. Ugyanaz a történet több napig is tartott, mert kedvemet leltem abban, hogy egyre érdekesebbé és érdekesebbé tegyem, aszerint, hogy milyen hatást láttam tükröződni a társaim arcán, de tanítónőnk csakhamar megtiltotta, hogy *szónoki* mesterségemet folytassam, mert azt akarta, hogy *diskurálás* helyett inkább játsszunk és ugráljunk.

Könnyen megjegyeztem a tanult dolgok értelmét, de keservesen tanultam szórul-szóra, éppen ezért az első Szentáldozásom előtti évben csaknem naponta kértem engedélyt arra, hogy tízperc alatt katekizmust tanulhassak; erőfeszitésemet siker koronázta s mindig a legelső voltam. Ha véletlenül, *egyetlen elfeledett szó miatt*, elveszítettem a rangomat, fájdalmam keserű könnyekben tört utat; Domin főtisztelendő úr azt sem tudta, hogy nyugtasson meg. Nagyon meg volt elégedve velem (nem akkor, amikor sírtam) és *kis doktorának* hívott Teréz nevem miatt. Egyszer az utánam következő tanuló nem tudta társának feltenni a katekizmusi kérdést⁶¹. A főtisztelendő úr hiába kérdezte sorra az összes növendékeket, visszaérkezett hozzám s azt mondta, hogy most majd meglátja, megérdemlem-e első helyemet. *Mélységes alázatomban* csak erre vártam; nagy biztosan álltam fel s egyetlen hiba nélkül mondtam meg, amit kérdeztek, mindnyájuk nagy csodálkozására ... Buzgalmam a katekizmus terén első áldozásom után is, egészen az intézetből való távozásomig kitartott. Nagyon jól tanultam, csaknem mindig az első voltam, a legnagyobb sikereket a történelem és a fogalmazás terén arattam. Minden tanítónőm nagyon értelmes tanulónak tartott, nem így Nagybátyám, akinek a szemében kis tudatlan voltam, jó és szelíd, helyesen gondolkodó, de munkaképtelen és ügyetlen ...

Nem meglepetés számomra az a vélemény, amelyet Nagybátyám és Nagynéném táplált s kétségkívül még ma is táplál rólam. Jóformán nem is beszéltem, oly félénk voltam; ha írtam, *macskakaparásom*, pallérozatlan helyesírásom nem *hódíthatott* ... Kis kézimunkáim, a hímzések s egyébek jól sikerültek, az igaz, tetszettek is tanítónőimnek, de az a *balkezesség* és ügyetlenség, amellyel *munkámat tartottam*, igazolta a rólam kialakult kedvezőtlen véleményt. Kegyelemnek tartom ezt, a Jó Isten azt akarta, hogy szívem egyedül az Övé legyen, meghallgatta már imámat, „*Keserűséggé változtatva a földi vigasztalásokat*”⁶². Erre annál is inkább szükségem volt, merthogy nem voltam érzéketlen a dicséretekkel szemben. Gyakran dicsérték előttem mások intelligenciáját, de az enyémet soha, ebből azt következtettem, hogy én nem vagyok értelmes és ebbe bele is törődtem ...

Érzékeny, és szerető szívem könnyen odaadta volna magát, ha olyan szívre talál, amely meg tudja érteni ... Próbáltam korombeli kislányokkal barátkozni, kettővel különösen; szerettem őket és ők is, amennyire *tőlük telt*, szerettek engem, de jaj! milyen *szűk* és *állhatatlan* a teremtmények szíve!!! Csakhamar azt láttam, hogy nem értik meg a szeretetemet. Barátnőim egyikének haza kellett utaznia, pár hónap múlva jött vissza újra; én *gondoltam rá* távolléte alatt s becsben tartottam azt a kis gyűrűt, melyet tőle kaptam. Nagy volt az örömem, mikor pajtásomat viszontláttam, de ő, fájdalmamra, csak egy közömbös pillantást juttatott nekem ... Nem talált megértésre a szeretetem, jól éreztem én s nem is *koldultam* ragaszkodást attól, aki az enyémet visszautasította, de a jó Isten adott olyan hűséges szívet nekem, hogy az, ha egyszer már tisztán szeretett valakit, örökre szeretni fogja: továbbra is imádkoztam hát pajtásoméért és szerettem őt még most is ... Látva, hogy Céline *szereti* egyik tanítónőnk, utánozni akartam, de miután *nem értettem ahhoz*, hogy teremtmények kegyeibe férközzem, semmire sem mentem. Ó boldog tudatlanság! milyen nagy bajokat kerültem ki általa! Mennyire köszönöm Jézusnak, hogy „*csak keserűséget találtatott velem a földi barátságokban*”! Olyan szívvel, mint amilyen az enyém is, engedtem

⁶¹ A katekizmus kérdéseit, feleleteit is szórul-szóra kellett tudni.

⁶² Krisztus követése, III. K. XXVI. fej., 3.

volna, hogy kézrekerítsenek s a szárnyamat szegjék, s akkor hogyan tudtam volna „*elszállni és nyugalmat lelni*”⁶³” Hogyan tudhat az olyan szív Istennel bensőségesen egyesülni, amely teremtmények szeretetének szolgáltatója ki magát? ... Érzem, hogy lehetetlen. Pedig nem ittam a túl forró teremtmény-szeretet mérgezett poharából s mégis *érzem*, hogy nem tévedhetek; annyi ilyen *hamis fénytől* elcsábult lelket láttam, amint szegény pillangók módjára repkedtek s leperzselték a szárnyukat, s amint azután visszatértek a *szeretet* igazi, édes fényéhez, amely új, ragyogóbb és könnyedebb szárnyat adott nekik, hogy repülhessenek Jézus, az Isteni Tűz felé, „amely éget, anélkül, hogy elhamvasztana.”⁶⁴ Ó, érzem én, Jézus túlságosan gyengének ismer engem ahhoz, hogy kísértésnek tegyen ki, teljesen összeégettem volna magam a *csalóka fény*nél, ha az szemem előtt csillogott volna ... Nem így történt, én csak keserűséggel találkoztam ott, ahol az erős lelkek öröme talál, hogy azután hűségből elszakadjanak tőle. Nem érdemem tehát, hogy nem szolgáltattam ki magam a teremtmények szeretetének, mert csak a Jó Isten nagy irgalma óvott meg attól! Beismerem, hogy Nélküle ugyanúgy lezuhantam volna, mint Mária Magdolna és Urunk Simon farizeushoz intézett mélységes szavai nagyon édesen visszhangzanak a lelkemben ... Tudom: „*akinek kevés bocsáttatik meg, kevésbé SZERET*”, de azt is tudom, hogy Jézus nekem *többet bocsátott meg, mint Szent Magdolnának*, mert *már előre* megbocsátott, megakadályozva abban, hogy elessem. Ó, mennyire szeretném, ha meg tudnám magyarázni, amit érzek! ... Íme egy példa, amely némileg ki fogja fejezni a gondolatomat. – Felteszem, hogy egy ügyes orvosnak a fia kőbe botlik az úton, elesik, s zuhanás közben kezét-lábát töri. Apja rögtön odamegy hozzá, szeretettel felemeli, minden művészetét latbavetve gyógyítja sebeit s a fiú tökéletesen meggyógyul; hamarosan már hálálkodik neki. Ennek a gyermeknek kétségtelenül van oka arra, hogy szeresse apját! De most valami mást tételezek fel. Az apa, tudva, hogy kő van a fia útjában, előresiet s észrevétlenül elviszi onnan. Ez a fiú, apja előrelátó gyengédségének a tárgya, nem TUDVA, hogy az milyen szerencsétlenségtől mentette meg, bizonyára nem fog hálálkodik neki és *kevésbé fogja szeretni*, mintha meggyógyította volna ... de ha tudomást szerez róla, hogy micsoda veszélytől szabadult meg, vajon nem fogja-e *sokkal jobban szeretni*? Nos tehát, én vagyok ez a gyermek, egy olyan *Atya előrelátó szeretetének* a tárgya, aki nem az *igazak*, hanem a *bűnösök* megváltására küldte el Igéjét. Akarja, hogy *szeressem*, azért, mert *megbocsátott* nekem, nem sokat, hanem MINDENT. Nem várta meg, hogy *nagyon szeressem*, mint Mária Magdolna, hanem azt akarta, hogy TUDJAM, mennyire szeretett ő engem, *kimondhatatlanul előrelátó* szeretettel, avégből, hogy én most *eszeveszetten* szeressem őt! ... Úgy hallottam, hogy nem volt még olyan tiszta lélek, aki tudna úgy szeretni, mint a bűnbánó, ó, mennyire szeretném meghazudtolni ezeket a szavakat!

...

Úgy veszem észre, hogy eltértem a tárgyamtól, gyorsan visszakanyarodom hát hozzá. Az első Aldozásomat követő év a lelkem számára csaknem teljesen belső megpróbáltatások nélkül telt el, a második Szentáldozásomat⁶⁵ megelőző lelkigyakorlatom alatt azonban megrohant az aggályoskodás szörnyű betegsége. Keresztül kell mennünk ezen a mártíriumon ahhoz, hogy jól megérthessük; hogy én mit szenvedtem *másfél* éven át, azt kimondani nem lehet ... Minden gondolatom és tettem, még a legegyszerűbb is, szorongás tárgya lett; csak úgy nyugodtam meg, ha Máriának elmondtam őket s ez keserves volt a számomra, mert azt hittem, köteles vagyok neki elmondani a róla táplált extravagáns gondolataimat is. Mihelyt terhetem levettem, egy pillanatra belekóstoltam a békébe, de ez a béke tovacicázott, mint a villám, s gyötrelmem hamarosan megkezdődött újra. Micsoda türelemre volt szüksége az én drága Máriámnak ahhoz, hogy az unalom legkisebb jele nélkül hallgasson végig engem! ... Alighogy hazaértem az apátságából, bodorítani kezdte a hajamat másnapra (mert, hogy a Papa

⁶³ Vö. LIV. Zsolt., 6. (Sík Sándor fordítása után).

⁶⁴ Vö. Exodus, III. 2. és Keresztes Szent János: Élő Szeretláng, (a II. strófa kommentárja).

⁶⁵ 1885. máj. 17-21-ig.

öröme meglegyen, a kis királynőnek mindennap fűrtökbe volt fésülve a haja, iskolatársainak, s főleg tanítónőinek nagy csodálkozására, akik ennyire gondozott gyermeket még édes szülőknél sem láttak) s míg keze alatt ültem, egyre csak sírtam, elmesélve minden aggályomat. Az év végével Céline, tanulmányait befejezve, hazajött és a szegény Teréz, hogy egyedül kellett visszamennie, tüstént beteggé lett; az egyetlen vonzerő, amely az intézetben tartotta, az volt, hogy egy fedél alatt élhetett elválhatatlan Célinejével, nélküle soha meg nem tudott volna ott maradni „*az ő kis lánya*” ... Eljöttem tehát az apátságból, 13 éves koromban, s neveltetésem úgy folytatódott tovább, hogy hetente több órát vettem „*Madame Papinautól*”. Ez egy igazán jó és *nagyon művelt* teremtés volt, szokásaiban azonban kissé vénkisasszonyos; anyjával lakott együtt és aranyos volt az a kis otthon, amelyben együtt voltak *ők hárman* (mert a *macska* is a *családhoz* tartozott s el kellett viselnem, hogy ott doromboljon az irkáimon, sőt, csinos mozdulatait is meg kellett csodálnom). Olyan kiváltságos voltam, hogy bekerülhettem a családba; a Cserjés túlságosan messze volt tanítónőm kissé öreg lábai számára, kérte, hogy én jöjsek házhoz a leckeórákra. Mikor megérkeztem, először rendszerint csak az öreg hölgygel; Cochain-néval találkoztam, aki csak nézett „*nagy, világos szemével*” s azután nyugodt, kimért hangon kiáltotta: „Madame Pápinau ... Te ... réz kis ... asszony van itt.” Leánya azonnal válaszolt, *gyermekes* hangon: „Jövök, *mama*”. S a lecke hamarosan elkezdődött. Ezeknek a leckéknek (a kapott tanításon kívül) még megvolt az az előnyük, hogy megismertettek a világgal ... Ki hitte volna! ... Ebben az antik bútorokkal berendezett szobában könyvek s füzetek között, gyakran voltam különféle látogatások tanúja: jöttek papok, hölgyek, fiatal lányok stb. Madame Cochain, amennyire ez lehetséges volt, az egész társaságot szóval tartotta, hogy leánya megtarthassa nekem az órát, de ezeken a napokon alig tanultam valamit, a könyvembe temetkezve is hallottam mindent, amit mondtak, még azt is, amit jobb lett volna egyáltalán nem hallanom; oly könnyen besurran a szívbe a hiúság! ... Az egyik hölgy azt mondta, hogy szép a hajam ... a másik, elmenőben, azt gondolva, hogy nem hallom, megkérdezte, hogy ki ez a szépséges fiatal leány s ezek a szavak, melyek annál is inkább hízelegtek, mivelhogy nem a szemembe mondták őket, örömmel hangolták a lelkeket, ami világosan megmutatta, hogy mennyire eltölt az önszeretetet ... Ó, hogy szánom a lelkeket, akik elvesznek! ... Oly könnyű eltévedni a világ virágos ösvényein ... Kétségtelen, hogy egy kissé emelkedettebb lélek számára a világkínálta édességbe keserűség vegyül s a *vágyak roppant* mélységét egy pillanatnyi dicséret nem töltheti be ... de ha szívemet nem *emelték* volna már *ébredésekor Isten felé*, ha életbelépésemtől fogva mosolygott volna rám a világ, mivé lettem volna? ... Ó, drága Anyám, milyen hálával énekelek az Úr irgalmáról! ... „*Nem ragadott-e ki a világból*” – a Bölcsesség szavait idézve – „*mielőtt gonoszsága megrontotta volna szellememet s mielőtt csalóka látszatai el nem csábították volna a lelkeket*⁶⁶”? ... A Szent Szűz is vigyázott kis virágjára, nem akarta, hogy földi dolgokhoz kapcsolódva beszennyeződjék, felvitte az *ő hegyére*, még mielőtt kinyílt volna ... Erre a boldog pillanatra várva növekedett a kis Teréz Mennyei Édesanyja szeretetében; s hogy bebizonyítsa ezt a szeretetet, *tett valamit*, ami igen *nehézére esett* s amit *hosszúsága* dacára is, pár szóval el fogok mondani ...

Csaknem közvetlenül az apátságba való beiratkozásom után felvettek a Szent Angyalok egyesületébe; nagyon szerettem azokat az erénygyakorlatokat, melyeket előírt, mivel különös vonzalmat éreztem az iránt, hogy az Üdvözült Égi Szentekhez imádkozzam s különösen ahhoz, akit a Jó Isten nekem adott, hogy száműzetésem társa legyen. Kevéssel Első Áldozásom után a Mária gyermekei közé folyamodók családjával cseréltem fel a Szent Angyalokét, de eljöttem az Apátságból úgy, hogy nem vettek fel a Szent Szűz társulatába. Miután tanulmányaim befejezése előtt jöttem el, nem volt engedélyem rá, hogy mint végzett növendék lépjek be; bevallom, nem irigyeltem ezt a kiváltságot, de arra gondolva, hogy

⁶⁶ Bölcs., IV, 11.

mindegyik nővérem „Mária-gyermek” volt, akartam én is olyan gyermeke lenni égi Édesanyámnak, mint ők és igen alázatosan (annak ellenére, hogy keservesen ment) engedélyt kértem rá, hogy beléphessek az apátságban a Szent Szűz társulatába. A vezető tanítónő nem akart elküldeni, de ezt a feltételt szabta: járjak be kétszer egy héten délután, hogy megmutassam, méltó vagyok-e a tagságra. Ez az engedély, mely távolról sem szolgált örömmre, rendkívül nagy teher volt számomra; nekem a többi növendékkel ellentétben, nem volt *tanítónő barátóm*, akivel több órát együtt tölthettem volna, éppen ezért, megelégedtem azzal, hogy üdvözöltem a tanítónőt s azután csendben dolgoztam a kézimunkaóra végéig. Senki nem törődött velem, én azután felmentem a kápolna karzatára s az Oltáriszentség előtt maradtam, míg csak Papa értem nem jött, ez volt az egyetlen vigasztalásom, – nem volt-e Jézus *egyetlen barátom*? ... Csak hozzá tudtam beszélni, a teremtményekkel való társalgás, még a vallásos tárgyú beszélgetés is, fárasztotta a lelkemet ... Éreztem, hogy inkább kell Istenhez, mint Istenről beszélni, hiszen annyi önszeretet vegyül a lelki beszélgetésekbe! ... Ó, igazán, egyedül csak a Szent Szűzért jöttem az apátságba ... Néha *egyedül*, nagyon egyedül éreztem magam; s mint internátusi növendék koromban, mikor szomorúan és betegen sétáltam a nagy udvaron, most is ezeket a szavakat ismételtetem, melyektől mindig újjászületett a szívemben a béke és az erő: „Az élet hajó s nem lakóhelyed! ...⁶⁷” Ez a pár kis szó visszaadta a bátorságomat; annak ellenére, hogy a gyermekes vallásosság oly sok benyomását mosták el már az évek, a hajó képe még ma is magával ragadja a lelkemet és segítségére van a száműzetés elviselésében ... Nem mondja-e a Bölcsesség is, hogy „Az élet olyan, mint a háborgó hullámokat hasító hajó, amely sebes útjában semmilyen nyomot nem hagy maga után? ...⁶⁸” Mikor ezekre a dolgokra gondolok, lelkem a végtelenbe merül, mintha súrolnám már az örök partot ... Mintha átölelné Jézus ... Szinte látom, amint jön Égi Édesanyám, hogy ott legyen, mikor találkozom Papával ... Mamával ... a négy kis angyallal ... S végül szinte már élvezem az igazi, az örök családi életet ...

Mielőtt az Egek *Családi tűzhelye* köré gyűlt családomat megláthatom, még jóegypár elváláson kell keresztülmennem. Abban az évben, amelyben felvettek a Szent Szűz gyermekei közé, a Szent Szűz elvitte tőlem drága Máriámat, lelkem egyetlen támaszát ... Mária vezetett, vigasztalt, segítségemre volt az erények gyakorlásában; ő volt egyedüli orákulumom. Kétségtelen, hogy Pauline jóval előkelőbb helyet foglalt el a szívemben, de Pauline messze, nagyon messze volt tőlem! ... Kínlódtem, hogy megszokjak nélküle élni, hogy áttörhetetlen falakat lássak kettőnk között; de végül is beláttam a szomorú igazságot: Pauline számomra elveszett, majdnem ugyanolyan módon, mintha meghalt volna. Továbbra is szeretett engem, imádkozott értem, de az én szememben az *én* drága *Pauline*-omból egy Szent lett, akinek a földi dolgokat már nem kell megértenie; szegény Terézének a nyomorúságai, ha tudott volna róluk, megdöbbenették volna s gátolták volna abban, hogy ennyire szeressen ... Egyébként, még ha el is akartam volna árulni neki bizalmasan gondolataimat, úgy mint a Cserjésben, nem tudtam volna megtenni, mert beszélgetések csak Mária számára voltak. Céline-nek és nekem csak a *végére* volt szabad megérkeznünk, éppen csak annyi időre, amíg összeszorul a szívünk ... Így valójában csak Mária volt az enyém, s úgyszólván nélkülözhetetlen volt a számomra, csak neki mondhattam el aggályaimat s annyira szót fogadtam neki, hogy gyóntatóm soha nem szerzett tudomást hitvány betegségemről; éppen csak annyi bűnt mondtam el neki, amennyit Mária meggyónnom engedett, egyetlen eggyel se többet, – a földkerekség legkevésbé aggályos lelkeként szerepelhettem volna, annak ellenére, hogy a legalantasabb fokon álltam ... Mária tudott tehát mindent, ami a lelkemben végbement, tudott a Kármel utáni vágyamról is s annyira szerettem őt, hogy nem tudtam élni nélküle. Nagynéném minden évben meghívott minket

⁶⁷ Teréz itt emlékezetből idézi Lamartine egyik verssorát. A költemény címe: Réflexion (Recueils poétiques, (1884).

⁶⁸ Bölcs., V, 10.

magához Trouvilleba, egyikünket a másikunk után, szívesen mentem volna el oda, de Máriával! Ha ő nem volt velem, nagyon bánatos voltam. Egyszer azonban mégis örömmel voltam Trouvilleban, ez Papa konstantinápolyi utazásának⁶⁹ az évében volt; hogy kicsit szórakozhassunk, (mert sokat búsultunk, hogy Papa olyan messze van) Mária elküldött bennünket, Célinet és engem, két hétre a tenger mellé. Jól mulattam, mert ott volt Céline-em. Nagynéném minden lehető gyönyörűségéről gondoskodott számunkra: séták számárháton, angolna-halászat, stb ... 12 és fél éves korom ellenére még nagyon is gyermek voltam; emlékszem, hogy örültem, mikor a hajamba kötöttem azokat a szép égszínkék szalagokat, melyeket Nagynéném-től kaptam s arra is emlékszem, hogy meggyóntam Trouvilleban még ezt a gyermekes örömet is, amiről azt hittem, hogy bűn ... Egyik este olyan tapasztalatra tettem szert, ami igen megdöbbentett. Mária (Guérin), akinek csaknem állandóan volt valami baja, gyakran *sírdogált*, Nagynéném pedig cirógatta, a leggyengédebb neveken szólíttgatta s az én kedves kis unokatestvérem csak mondogatta, folyvást pityeregve, hogy fáj a feje. Én, akinek csaknem naponta volt fejfájásom s nem panaszoltam, egyik este utánozni akartam Máriát s pityergésre készen leültem egy fotelbe a szalon sarkában. Jeanne s a Nagynéném csakhamar körülöttem sürgött-forgott, kérdezgetve, hogy mi bajom van. Úgy feleltem, mint Mária: „Fáj a fejem”. Úgy vélték, hogy e miatt nem panaszkodnék; soha nem tudtam őket meggyőzni arról, hogy fejfájásom ríkatott meg, cirógatás helyett úgy beszéltek velem, mint valami felnőttel és Jeanne szemrehányást tett, amiért nem vagyok bizalommal Nagynénémhez, mert úgy hitte, hogy valami lelkiismereti problémám van ... egyszóval megkaptam a magamét, s azt a szilárd elhatározást tettem, hogy többé nem utánozok másokat s megértettem „A szamár és a kiskutyá” meséjét⁷⁰. *Én voltam a szamár*, aki látva, amint a *kiskutyát* becézik, bejött s az asztalra tette nehéz patáját, hogy ő is megkapja a maga csókjait, de sajnos, csak botütéseket kaptam, mint a szegény állat, valóban megkaptam, amit kerestem, s ez egy életre kigyógyított abból, hogy magamra akarjam terelni a figyelmet; az egyetlen ebbéli próbálkozásom jó sokba került nekem! ...

A következő év drága Keresztanyám eltávozásának éve volt, Nagynéném megint meghívott, de ez alkalommal egyedül s én annyira nem leltem a helyemet, hogy két vagy három nap múlva beteg lettem s kényszerűségből visszavittek Lisieuxbe; a betegségem, melyet aggasztóan súlyosnak gondoltak, nem volt egyéb, mint a Cserjés utáni nosztalgia, alighogy betettem oda a lábamat, visszatért az egészségem ... És ettől a gyermektől készült elvenni a Jó Isten egyetlen támaszát, amely az élethez kötötte! ...

Mihelyt megtudtam Mária döntését, elhatároztam, hogy a földkerekség semmiféle örömét nem fogom kívánni többé ... Az intézetből való távozásom óta *Pauline* régi festő-szobájába⁷¹ fészkeltem be magam és saját ízlésem szerint rendeztem azt be. Valóságos bazár volt, áhítat és furcsaságok keveréke, virágoskert és madárház ... Tehát, a falon egy Krisztus nélküli *nagy fekete fakereszt* vált ki a háttérből, mellette néhány rajz, melyet szerettem; egy másik falon egy muszlinnal és rózsaszínű szalagokkal díszített lapos gyékénykosár, finom füvekkel és virágokkal; végül az utolsó falon egymagában trónolt *Pauline* portréja 10 éves korából: ez alatt a kép alatt volt egy asztalom, amelyen *nagy kalitka állt, nagyszámú madarat zárva magába*, melyeknek dallamos csicsérgése majd szétrepesztette a látogatók fejét, nem úgy kis gazdaasszonyukét, aki gyöngéden szerette őket ... Ott volt még a „*kis fehér bútor*”, melyet iskolakönyveim, füzeteim stb. töltöttek meg ... ezen a bútoron volt egy Szűz Mária szobor, vázákkal, melyekben mindig élő virág állt, mécsesekkel; köröskörül pedig Szenteket ábrázoló, egész csomó apró szobor, kagyló-kosárcák, kartonpapír-dobozok stb.! Végül pedig a kertem az ablak előtt *függött*, cserepes virágokat gondoztam ott (a legkritikábbakat, melyeket

⁶⁹ Louis Martin 1885 augusztusának a végén utazott Konstantinápolyba, Teréz és Céline trouvillei tartózkodása szeptemberre esett.

⁷⁰ La Fontaine, Fables, IV., 5.

⁷¹ A második emeleti két manzárd-szoba egyike, ablakából szép kilátás nyílt a kertre és a Csillagparkra.

csak fellelhettem); volt még egy kis kertem a „múzeumom” belsejében is, oda tettem kiváltságos növényemet ... Az ablak előtt állt az asztalom, zöld szőnyeggel borítottan, erre a szőnyegre, a közepre egy *homokórát* tettem, egy kis Szent József szobrot, egy óratartót, virágkosarakat, egy tintatartót stb. ... Néhány *billegő szék* és *Pauline* elragadó *baba-ágya* egészítette ki bútorzatomat. Valóban, ez a szegény manzárd egy világ volt a számomra és mint Maistre, én is írhatnék könyvet egy ilyen címmel: „Séta a szobám körül”. Szerettem egyedül lenni ebben a szobában, órák hosszat tanultam vagy elmélkedtem a szép kilátás, előtt, amely a szemem elé tárult ... Ahogy megtudtam: Mária el fog menni, a *szobám* minden vonzóerejét elvesztette a számomra, egy pillanatra sem akartam otthagyni a drága testvért, aki hamarosan elrepül tőlünk ... Mennyit kellett gyakorolnia miattam a türelem erényét! ... *Ahányszor csak* elmentem a szobája ajtaja előtt, addig kopogtam, míg csak ki nem nyitotta s tiszta szívéből megcsókoltam, nekem tartalék-csókok kellett arra az egész időre, amíg meg leszek fosztva tőlük. Egy hónappal a Kármelbe való belépése előtt Papa elvitt bennünket Alençonba, de ez az utazás távolról sem hasonlított az előzőhöz, számomra csupa szomorúság és keserűség volt. El sem mondhatom, mennyi könnyet hullattam Mama sírjára, mivel otthon felejtettem azt a csokor búzavirágot, amelyet neki szedtem. Valóban bajt csináltam magamnak *mindenből!* Most éppen fordítva van, mert a Jó Isten megadja számomra azt a kegyelmet, hogy semmiféle múltó dolog nem tud leverni. Ha visszaemlékszem az elmúlt időkre, előnti a lelkemet a hála, látva, hogyan kedvezett nekem az Ég: olyan változás ment végbe bennem, hogy nem lehet rám ismerni ... Az igaz, hogy vágyódtam egy olyan kegyelem után, hogy „egészen ura legyek tetteimnek, hogy parancsolója legyek s ne rabszolgája”⁷². Ezek a Krisztus Követéséből vett szavak mélyen megindítottak, de úgyszólván meg kellett vásárolnom vágyaimmal ezt a felbecsülhetetlen kegyelmet; még csak gyermek voltam, akinek szemmeláthatóan nem volt külön akarata, ezért mondták többen Alençonban, hogy gyenge egyéniség vagyok ... Ennek az utazásnak az alkalmával tett Léonie kísérletet a klarisszáknál⁷³; bántott *különös* belépése, mert nagyon szerettem s nem tudtam megcsókolni távozása előtt.

Soha el nem felejttem, hogy szegény kis Apám milyen jóságos volt s milyen zavarban volt, mikor tudtomra adta, hogy Léonie már a klarisszák ruháját viseli ... Mi is, ő is nagyon furcsának találtuk ezt; de látva, hogy Mária mennyire elégedetlen, nem akart szólni semmit. Elvitt minket a zárdába s ott úgy *összeszorult a szívem*, mint soha máskor, mikor kolostort pillantottam meg, éppen az ellenkező hatást tette rám, mint a Kármel, ahol mindentől csak megkönnyebbült a lelkem ... Akkor sem voltam jobban elragadtatva, mikor a szerzetesnőket megláttam, semmi sem csábított, hogy köztük maradjak, de Léonie, szegényke, nagyon helyes volt új öltözetében, azt mondta, jól nézzük meg a szemét, mert nem láthatjuk többé (a klarisszáknak csak lesütött szemmel szabad mutatkozniuk), a jó Isten azonban megelégedett két hónapi áldozattal és Léonie visszajött, hogy megmutassa nekünk kék *szemét*, melyet gyakran áztatott a könny ... Alençonból eljőve, úgy hittem, hogy a klarisszáknál marad, nehéz szívvel is jöttem el a *félhold szomorú* utcájából. Már csak hárman voltunk s a mi drága kis Máriánknak is rövidesen el kellett hagynia bennünket ... Október 15-e volt az elválás napja! A Cserjés vidám és népes családjából már csak az utolsó két gyermek maradt meg ... Kirepültek a galambok az apai fészekből s az otthonmaradtak szerettek volna utánuk repülni, de szárnyaik túlságosan gyengék voltak még ahhoz, hogy felfelé ívelhessenek ...

A Jó Isten a mindnyájuk közt legkisebbet és leggyengébbet akarta maga felé hívni és sietve növelte szárnyait. Ő, akinek tetszésére van jóságát és hatalmát úgy mutatni meg, hogy a méltatlanabbik eszközt használja fel, hamarabb hívott engem, mint Célinet, aki pedig

⁷² Krisztus Követése, III. k. XXXVIII. fejelet, I.

⁷³ 1886. okt. 7-én Léonie édesapjával kettesben tett látogatást a klarisszáknál, akiket gyermekkora óta ismert. Olyan vágy öntötte el a szerzetesi élet után, hogy az apácák ott tartották. A szabályzat szigorúságát azonban nem bírta elviselni, ugyanez év dec. 1-én hazament.

kétségtelenül jobban megérdemelte volna ezt a kegyet; de tudta Jézus, hogy milyen gyenge vagyok s ezért elsőnek engem rejtett a sziklaüregbe.⁷⁴

Mikor Mária belépett a Kármelbe, még nagyon aggályos voltam. Miután ő már nem lehetett bizalmasom, az Egek felé fordultam. A négy kis angyalhoz, aki megelőzött engem ott fenn, mert úgy gondoltam, hogy ezek az ártatlan lelkek, akik soha nem ismerték meg a vergődést vagy a félelmet, biztosan megszánják szegény kis húgukat, aki szenved a földön. Gyermeki egyszerűséggel szóltam hozzájuk, figyelmeztetve őket arra, hogy mint utolsót a családban mindig engem szerettek a legjobban, engem halmoztak el leginkább gyöngédséggel a nővéreim, s ha a földön maradtak volna, szeretetük minden bizonnal felém is megnyilvánult volna ... Az, hogy az Égbe távoztak, szerintem nem ok arra, hogy megfélekedzenek rólam, ellenkezőleg, miután olyan helyzetben vannak, hogy magukból az Isteni kincsekből meríthetnek, szerezzék meg számomra onnan a *békét* s mutassák meg így, hogy tudunk tovább szeretni az Égben! ... A felelet nem késett, csakhamar előntötte a lelkemet gyönyörűsége hullámaival a béke s én megértettem, hogy ha a földön szeretnének, akkor hát az Égben is szeretnek ... Ettől kezdve megnőtt a tiszteletem kis fivéreim és nővéreim iránt, szeretek gyakran foglalkozni velük, beszélni velük a száműzetés szomorúságáról ... s a vágyamról, hogy mielőbb együtt legyek velük a Hazában!

Ha az Ég kegyelmekkel halmozott el, az nem azért volt, mintha megérdemteltem volna, még nagyon tökéletlen voltam; nagyon vágytam az erények gyakorlása után, ez igaz, de furcsa módon fogtam hozzá. Íme egy példa: Miután a legkisebb voltam, nem voltam hozzá szokva, hogy kiszolgáljam magam. Céline tette rendbe a szobát, ahol együtt aludtunk s én semmiféle háztartási munkát nem végeztem; Mária Kármelbe-lépése után megtörtént néha, hogy örömet akartam szerezni a Jó Istennek, megpróbáltam, hogy beágyazzak vagy pedig, hogy Céline távollétében behordjam este a cserepes virágokat; mint mondtam, *egyedül a Jó Istenért* tettem ezeket, így nem kellett volna elvárnom a teremtmények *köszönét* ... Sajnos, egészen másként volt, ha Céline, szerencsétlenségére, nem fogadta boldog meglepetéssel apró szolgálataimat, elégedetlen voltam s ezt könnyeim bizonyították ... Valóban kibírhatatlan voltam túlérzékenységem miatt; így, ha megesett, hogy akaratlanul is valami fájdalmat okoztam olyasvalakinek, akit szerettem, a helyett, hogy *sírás* nélkül felülemelkedtem volna rajta, úgy *sírtam*, mint valami bűnbánó Magdolna, ez pedig csak tetézte a hibámat, ahelyett, hogy csökkentette volna s mikor már kezdtem volna megvigasztalódni az eredeti dolog felől, *azon sírtam, hogy miért is sírtam* ... Minden meggondolás hiábavaló volt és sehogyan sem tudtam levetkőzni ezt a csúf hibát.

Nem is tudom, hogy ringathattam magam a Kármelbe-lépés édes gondolatába, hiszen még *gyermekcipőkben* jártam ... Kellott, hogy a jó Isten egy apró csodát tegyen, amitől azután egy pillanat alatt *megnövök* s ezt a csodát Karácsony felejthetetlen napján tette; azon a fényességes *éjszakán*, amely megvilágítja a Szentháromság gyönyörűségét, Jézus, az édes, *kicsi*, egy órás Gyermek, lelkem éjszakáját fényözönné változtatta ... Ezen az *éjjelen*, mikor gyengévé és szenvedővé vált irántam való szeretetből, engem *erőssé* és bátorrá tett, rám adta fegyverzetét s ezen áldott éjszaka óta nem estem el egyetlen harcban sem, hanem ellenkezőleg: győzelemről-győzelemre mentem s úgyszólván „*az óriás pályafutását*”⁷⁵ kezdtem meg! ... Könnyeim forrása elapadt, ezután már csak ritkán és nehezen fakadt fel s ez igazolta azokat a szavakat, amelyeket mondani szoktak nekem: „Te annyit sírsz gyermekkorodban, hogy később már nem is lesz elsírni való könnyed! ...

⁷⁴ Vö. Énekek Éneke, II. 14. vagy utalás az Exodusra, XXXIII, 22.

⁷⁵ XVIII. Zsolt., 5.

1886. dec. 25-én kaptam azt a kegyelmet, hogy kilépjek gyermekkoromból, egy szóban kifejezve, teljes megtérésem kegyelmét. – Az éjféli miséről jöttünk meg, ahol boldogságomra magamhoz vehettem az *erős és hatalmas* Istent. A Cserjésbe érve örömmel mentem a kandallóban lévő cipőimért, ez az öreg szokás annyi örömet okozott nekünk gyermekkorunkban, hogy Céline továbbra is kisbabaszámba akart venni, miután a legkisebb voltam a családban ... Papa szerette boldogságomat látni, örömujjongásomat hallani, amint egyenkint szedegetem ki a meglepetéseket az *elvarázsolt cipőkből* és az én édes Királyom vidámsága nagyban fokozta boldogságomat, Jézus azonban, meg akarva mutatni, hogy le kell vetköznöm gyermekkori hibáimat, a gyermekkor ártatlan örömeit is elvette tőlem; megengedte, hogy Papa, fáradtan az éjféli misétől, bosszúsan kifakadjon, mikor cipőimet a kandallóban meglátja, s hogy ezeket a szavakat mondja, melyek szívenszúrtak: „Még szerencse, hogy ez az év az utolsó!” ... Éppen a lépcsőn mentem felfelé, hogy levessem a kalapomat, Céline, aki ismerte érzékenységemet s látta, hogy könnyek csillognak a szememben, már-már szintén elpityeredett, mert nagyon szeretett és megértette bánatomat: „Ó, Teréz, mondta, ne menj le, nagyon rosszul esnék most neked a cipőidet megnézni.” De Teréz nem volt már a régi, Jézus megváltoztatta a szívét! Lenyeltem könnyeimet, hirtelen lefutottam a lépcsőn s elnyomva szívem dobogását, vettem a cipőket s Papa elé téve *vígan* kiszedtem belőle minden ajándéktárgyat, oly boldog arccal, mint valami királynő. Papa nevetett, vidám lett újra ő is és Céline azt hitte, hogy *álmodik!* ... Szerencsére édes valóság volt ez, a kis Teréz újra megtalálta lelkierejét, melyet 4 és fél éves korában elvesztett s most már egyszer s mindenkorra meg kellett azt őriznie! ...

Ezen a *fényességes éjjelen* kezdődött életem harmadik, s valamennyi közt a legszebb, az Ég kegyelmeivel legjobban telített korszaka. Azt a munkát, melyet én 10 év alatt nem tudtam elvégezni, Jézus, megelégedve *jóakaratommal*, amely sohasem hiányzott, egyetlen pillanat alatt elvégezte. Mint apostolai, én is elmondhattam: „Uram, egész éjjel halásztam és semmit sem fogtam.” Jézus hozzám még irgalmasabb volt, mint tanítványaihoz, *Ő maga vette kézbe* a hálót, kivetette s halakkal telten húzta vissza ... A *lelkek* halászatát alakította ki bennem, nagy vágyat éreztem, hogy a bűnösök megtérésén dolgozzam, ennyire mélységesen nem töltött még el vágy ... Egyszóval: éreztem, hogy szívembe hatol a *szeretet*, annak a szüksége, hogy elfelejtsem önmagam, azért, hogy örömet szerezzek s ettől fogva boldog voltam! ... Egy vasárnapon egy olyan fényképet nézegetve, mely a kereszten függő Jézust ábrázolja, szíven ütött, hogyan folyik a vér az egyik kezéből, nagyon fáj arra gondolnom, hogy ez a vér a földre hull, anélkül, hogy bárki is fölfogni iparkodnék, és én elhatároztam, hogy lélekben ott fogok állni a Kereszt lábánál, hogy összegyűjtsem az onnan aláhulló isteni harmatot, megértve, hogy ezután a lelkekre kell széthintennem azt ... Szünet nélkül visszhangzott a szívemben a kereszten függő Jézus kiáltása is: „*Szomjúhozom!*” Ezek a szavak eddig ismeretlen és lángoló lelkesedésre gyűjtottak ... Inni akartam adni Kedvesemnek s éreztem, hogy engemet magamat is elepezte a *lelkek*, utáni *szomjúság* ... Ekkor még nem a papok, hanem a *nagy bűnösök* lelke vonzott, *égtem* a vágytól, hogy kiszabadítsam őket az örök lángok közül ...

Hogy buzgalmamat növelje a Jó Isten, megmutatta: vágyaim tetszenek neki. – Hallottam, amint beszéltek egy nagy gonosztevőről, akit borzalmas bűnökért ítéltek halálra, minden jel arra mutatott, hogy bűnbánat nélkül fog meghalni. Mindenáron meg akartam akadályozni, hogy elkárhozzék s hogy ez sikerüljön, arra felhasználtam minden elképzelhető eszközt; érezve, hogy én magam semmit sem tehetek, felajánlottam a jó Istennek Urunk összes végtelen érdemét és az Anyaszentegyház kincseit, végül pedig megkértem Célinet, mondasson szentmisét a szándékomra, nem mertem magam elintézni, félve, hogy akkor be kell vallanom: ez Pranziniért, a nagy gonosztevőért van. Célinenek sem akartam megmondani, de oly gyöngéden, oly unszolón kérdezgetett, hogy bevallottam neki titkomat; egyáltalán nem gúnyolt ki, hanem azon törte a fejét, hogyan segíthetne megtéríteni a

bűnösömet, ezt hálával fogadtam, mert azt szerettem volna, hogy minden teremtmény egyesüljön velem, kegyelemért könyörögve a bűnös számára. Szívem mélyén éreztem azt a *bizonyosságot*, hogy vágyaink teljesülni fognak, de hogy a bűnösökért való további imádkozásra bátorítsam magam, azt mondtam a jó Istennek: bizonyos vagyok benne, hogy meg fog bocsátani a szerencsétlen Pranzininak s hiszem ezt még akkor is, ha *nem fog meggyónni* s ha a *bánatnak semmiféle jelét* nem fogja mutatni, annyira bízom Jézus végtelen irgalmában, de mégis kérem tőle, egyszerűen csak vigaszomra, „*egyetlen jelét*” a bűnbánatnak ... Imám betű szerint meghallgatásra talált! Papa tilalma ellenére, mely szerint semmiféle újságot nem volt szabad olvasnunk, úgy gondoltam, nem vagyok szófogadatlán, ha elolvasom a Pranziniról szóló részeket. Kivégzésének másnapján kezemügyébe került a „*Kereszt*”⁷⁶ című napilap. Sietve fellapozom s mit látok? ... Ó, a könnyeim elárulták a felindulásomat, el kellett bújnom ... Pranzini nem gyónt, fellép a vérpadra s már-már a gyászos nyílásba hajtja a fejét, mikor egyszerre csak hirtelen sugallat ragadja meg, visszafordul, megfogja a *Feszületet*, melyet a pap nyújtott feléje és *háromszor megcsókolja szent sebeit!* ... Azután Annak az *irgalmas* ítélete elébe ment a lelke, aki megmondotta, hogy az Égben nagyobb az öröm egyetlen vétkei bánó bűnösön, mint 99 olyan igazon, akinek nincs szüksége bűnbánatra! ...

Megkaptam a kért „jelét” s ez a jel hű mása volt a kegyelmeknek, melyekkel Jézus készíteni akart arra, hogy a bűnösökért imádkozzam. Vajon nem *Jézus sebei* előtt, Isteni vére hullását látva hatolt szívemig a lelkek utáni szomjúság? Inniok akartam adni ezt a *szeplőtelen vért*, hogy lemossa szennyfoltjaikat, s az én „*első gyermekem*” ajkai odatapadtak a szent sebekhez!!! ... Milyen kimondhatatlanul édes felelet! Ó, ezóta a páratlan kegyelem óta minden nappal csak nőtt a vágyam, hogy lelkeket mentsek, mintha csak hallottam volna, amint Jézus mondja nekem, úgy, mint a szamaritánus asszonynak: „Adj innom!” Ez valóban cseréje volt a szeretetnek, a lelkeknek én Jézus *vérét* adtam s ugyanezeket az *Isteni harmattal* felüdített lelkeket Jézusnak ajánlottam fel; úgy éreztem, hogy csillapítom így a szomjúságát s minél többet adtam *innia*, annál inkább nőtt az én szegény kis lelkem szomjúsága s ez az égető szomjúság, melyet Ő adott nekem, szeretetének leggyönyörűsegebb itala volt ...

A jó Isten ki tudott rövid idő alatt szabadítani abból a szűk körből, amelyben egyre csak keringtem, kiutat nem találva. Ha meggondolom, hogy mekkora utat tétetett meg velem, nagy az én hálám, azonban meg kell állapítanom, hogy ha a legnagyobb lépést meg is tettem, maradt még éppen elég olyan dolog, amit el kellett hagynom. Hogy megszabadultam aggályaimtól és határtalan érzékenységmentől, szellemileg fejlődni kezdtem. Mindig szerettem a nagyot és a szépet, de ebben a korszakomban a *tudásnak* rendkívüli vágya ragadott meg. Nem értem be azokkal a leckékkel és feladatokkal, melyeket tanárnőmtől kaptam, még külön is foglalkoztam *történelemmel és természettudománnyal* ... A többi tárgy közömbös volt számomra, ez a kettő azonban teljesen lekötötte az érdeklődésemet; pár hónap alatt több ismeretre tettem szert, mint tanulókorom éve alatt. Ó, mindez csak hiúság és bűbánat volt.⁷⁷ ... Gyakran eszembe jutott a Krisztus követése *tudományokról*⁷⁸ szóló fejezete, de mégis csak módját ejtettem, hogy folytassam a tanulást, azt gondolva, hogy miután a tanulás éveiben vagyok, nem helytelen ezt csinálni. Nem hiszem, hogy megbántottam volna a Jó Istent (bárha elismerem, hogy haszontalanul töltöttem el időmet) mert csak bizonyos számú órát fordítottam ilyesmire, amit nem akartam túllépni, hogy kordában tartsam túl heves tudásvágyamat ... A legveszedelmesebb bakfiskorban voltam, de a jó Isten azt tette értem, amit Ezekiel mond jövendöléseiben: „Elhaladva mellettem, Jézus látta: itt van számomra az idő, hogy *szerezzenek*, egyesült velem és én az *övé* lettem ... Reám terítette köpenyét, drága illatokban fürdetett, hímzett ruhákba öltöztetett, nyakéket és ékszereket adott ajándékba ... A

⁷⁶ „La Croix”, ma is jelentős katolikus napilap.

⁷⁷ Eccl. II. 11.

⁷⁸ Krisztus követése, III. k., XLIII feje.

legtisztább liszten, mézen és olajon tartott, *nagy bőségben* ... s akkor széppé lettem a szemében s hatalmas királynévá tett engem! ...⁷⁹”

Igen, Jézus mindezt értem tette, sorra vehetnék újra minden szót, melyet leírtam s bebizonyíthatnám, hogy ez mind megtörtént az én javamra, de a kegyelmek, melyeket az előbb említettem, elégséges bizonyítékok; én csupán a táplálékokról akarok írni, melyeket „nagy bőségben” ontott a számomra. Már régóta táplálkoztam Krisztus követésének a „tisztá lisztjével”, ez volt az egyetlen könyv, amely jót tett nekem, mert nem találtam még rá az Evangéliumban elrejtett kincsekre. Az én kedves Imitatiom csaknem mindegyik fejezetét könyv nélkül tudtam, ez a kis könyv mindig velem volt, nyáron a zsebemben, télen a muffomban hordtam, hagyományossá is vált már; Nagynénémnél sokat mulattak ezen és fel-felütve a könyvet, elmondatták velem azt a fejezetet, amelynél kinyílt. Tizennégy éves koromban a Jó Isten úgy találta, hogy nagy tudásszomjam miatt „a *tisztá liszthez*” hozzá kell még adnia „*mézet és olajat nagy bőségben*”. Ezt a mézet és ezt az olajat ott találhatta meg velem Arminjon abbé konferenciabeszédeiben⁸⁰ az evilág végéről és a jövő élet misztériumairól. Ezt a könyvet az én kedves kármelitáim kölcsönözték Papának; szokásommal ellentétben (mert nem szoktam Papa könyveit olvasni) elkértem tőle.

Ez az olvasmány egyike volt életem legnagyobb kegyelmeinek, tanulószobám ablakában mentem rajta végig s a hatás, melyet rám gyakorolt, túlságosan mély és túlságosan édes ahhoz, hogy ki tudjam fejezni ...

A vallás nagy igazságai, az örökkévalóság misztériumai lelkemet olyan boldogságba merítették, amely nem volt a földről való ... Már éreztem előre, hogy mit tartogat Isten azok számára, akik szeretik őt (nem emberi szemmel, hanem a szív szemével nézve⁸¹) s látva, hogy az örök jutalom mennyire nincs arányban az élet kis áldozataival,⁸² szeretni akartam, szeretni Jézust, szenvedélyesen, szeretetem ezer jelével halmozni el őt, addig, amíg lehet ... Több lapot lemásoltam a tökéletes szeretetről s arról a fogadtatásról, melyet a Jó Isten tartogat választottainak, melynek pillanatában *Ő maga* lesz nagy és örök jutalmuk, s szünet nélkül újra és újra mondogattam a szeretet szavait, melyek lángalobbantották a szívemet. Céline lett gondolataim titkos letéteményese, karácsony óta meg tudtuk érteni egymást, a korkülönbség megszűnt közöttünk, mert nagyra nőttem testben, de különösen kegyelemben ... Ezt a korszakot megelőzően gyakran panaszkodtam, hogy Céline-nek egyetlen titkát sem tudom, azt mondta nekem, hogy túl kicsi vagyok, legalább „még egy zsámolynyival” kellene nagyobbak lennem ahhoz, hogy bizalommal legyen hozzám ... Előszeregettel álltam fel erre a becses zsámolyra, mikor mellette voltam, mondva, hogy most azután beszéljen őszintén hozzám, de hasztalan iparkodtam, még mindig távolság választott el bennünket egymástól!

...

Jézus, aki azt akarta, hogy együtt haladjunk, szívünkben a vérnél is erősebb köteleket teremtett. *Lélek szerinti testvérekké* tett bennünket, bennünk megvalósultak Keresztes Szent János Himnuszának a szavai (a Jegyesről szólva, a menyasszony így kiált): „Az ifjú leányok nyomaidat követve könnyű léptekkel futnak előre az úton, a tüzes szikra érintése, a fűszeres bors isteni illatú vágyakra gerjeszti őket.”⁸³ Igen, *nagyon könnyű léptekkel* követtük Jézus nyomdokait; a szeretet tüzes szikrája, melyet teli kézzel vetett el a lelkünkben, a gyönyörűsége és erős bor, melyet innunk adott, szétfoszlatták szemünk előtt a múlt dolgokat és az ajkunkról szerető vágyakozás röppent el, melyet *Ő* sugallt nekünk. Milyen édesek voltak beszélgetéseink minden este a belvedereben! Távolbamerülő tekintettel figyeltük a

⁷⁹ Ezékiel, XVI, 8-13.

⁸⁰ *A jelen világ vége és az eljövendő élet misztériuma*. A chambéry-i katedrálisban elhangzott konferenciabeszédek. (Imprimeries-Libraires de l'Oeuvre Saint-Paul, 1882.)

⁸¹ Vö. I. Korinth., II, 9.

⁸² Vö. Róm., VIII. 18.

⁸³ Keresztes Szent János, *Szellemi páros ének*, XXV. strófa.

fehér holdat, amint szelíden szállt felfelé a nagy fák mögött ... az ezüst visszfényt, melyet az elalvó természetre hintett ... a ragyogó csillagokat, melyek a mély azúrban pislákolnak, az esti szellő könnyű leheletét, amely a hófehér felhőket úsztatja, mindez az Ég felé emelte a lelkünket, a szép Ég felé, melynek még csak az „átlátszó fonákját” ismerjük⁸⁴ ...

Lehet, hogy tévedek, de úgy tűnik, lelkünk kiáradása hasonló volt Szent Monikáéhoz és fiáéhoz, mikor Ostia kikötőjében extázisba merültek a Teremtő csodáinak a láttán! ... Úgy tűnik, hogy kaptunk mi is olyan magasrendű kegyelmeket, mint amelyeket a nagy szentek szoktak kapni. Mint ahogy Krisztus követése mondja, a Jó Isten néha eleven fény közepette közli magát, néha pedig „szelíden elfátyolozva, árnyak és jelképek alatt⁸⁵”; ezen a módon nyilvánult meg a lelkünk számára is, de milyen átlátszó és könnyű volt az a fátyol, amely Jézust tekintetünk elől elrejtette! A kételkedés lehetetlenségszámba ment, Hitre s Reményre nem volt már szükség; a szeretet megtaláltatta velünk itt a földön Azt, akit kerestünk. „Egyedül talált és nekünk adta csókját azért, hogy ezután senki se vethessen meg bennünket⁸⁶”.

Ilyen nagy kegyelmek nem maradhattak gyümölcsök nélkül s volt is bőven belőlük, az erény gyakorlása édes és természetes lett a számunkra; kezdetben az arcom gyakran elárulta a vívódásomat, de kicsinyenként eltűntek ezek a vonások és a lemondás könnyű lett a számomra még az első pillanatban is. Jézus ezt mondta: „Akinek van, annak adni fognak és bővelkedni fog⁸⁷”. Egy kegyelem hűséges elfogadásáért újbaknak egész özönét adta meg ... s adta önmagát is, a Szentáldozásban gyakrabban, mint remélni mertem ... Életszabályommá tettem, hogy annyiszor áldozom, ahányszor csak gyóntatóm megengedi, egyetlen alkalmat sem mulasztva el, de a szentáldozások számát rábírom és engedélyt soha nem kérek. Ebben az életszakaszomban még nem voltam oly merész, mint most, mert akkor másként tettem volna, bizonyos vagyok benne, hogy egy léleknek el kell mondania a gyóntatószékben, ha vonzást érez arra, hogy Istenét magához vegye; Ő nem azért száll le mindennap az Égből, hogy az arany cibóriumban maradjon, hanem azért, hogy egy másik Eget találjon magának, amely sokkal, de sokkal kedvesebb számára, mint az első volt: az Ő képére teremtett lelkünk Egét, az imádandó Szentháromság élő templomát! ...

Jézus, aki látta vágyamat s a szívem őszinteségét, megengedte, hogy május hónapjában gyóntatóm egy héten 4-szeri Szentáldozást engedélyezzen, s ennek a szép hónapnak az elteltével egy ötödiket is jóváhagyott minden alkalomra, mikor ünnep van. Édes könnyek csordultak ki a szememből, mikor a gyóntatószékből kiléptem; úgy éreztem, hogy Maga Jézus az, aki nekem akarja adni magát, mert csak rövid időt töltöttem a gyóntatószékben, soha nem szóltam belső érzéseimről egyetlen szót sem, az út, amelyen haladtam, oly egyenes, oly tündöklő volt, hogy Jézus irányításán kívül másra nem volt szükségem ... A lelki vezetőket hű tükrökhöz hasonlítottam, akik a lelkekbe vetítik Jézust és én azt mondtam, hogy számomra nem használ a jó Isten közvetítőt, hanem közvetlenül cselekszik! ...

Mikor a kertész úgy gondoz egy gyümölcsöt, hogy az már idénye előtt megérjen, nem azért teszi, hogy a fán hagyja, hanem, hogy fényesen terített asztalon kínálhassa. Hasonló szándékkal pazarolta Jézus kegyelmeit apró kis virágjára ... Ő, aki halandó életében örömujjongva így kiáltott: „Légy áldott Atyám, hogy elrejtetted ezeket a dolgokat a bölcsék és okosak elől és kinyilatkoztattad a legkisebbeknek⁸⁸”, akarta, hogy irgalma nyilvánvalóvá legyen bennem; mivel kicsi és gyenge voltam, lehajolt hozzám és titkon megtanított arra, hogy mi az ő szeretete. Ó, ha a tudósok, akik tanulással töltik el életüket, eljöttek volna hozzám és kérdezgettek volna, bizonyára csodálkoztak volna azon, hogy egy tizennégyéves

⁸⁴ Utalás Alfred Besse De Larze (1848-1904) költeményére: Az ég fonákja.

⁸⁵ Krisztus követése III. k. XLIII. fej. 4.

⁸⁶ Énekek éneke VIII., 1.

⁸⁷ Máté XIII. 12.

⁸⁸ Máté XI, 25.

gyermek megérti a tökéletesség titkait, olyan titkokat, amilyeneket az ő tudományuk nem tud felfedezni, mert ahhoz, hogy birtokukban legyünk, lélek szerinti szegénnyé kell lennünk! ...

Mint ahogyan Keresztes Szent János mondja himnuszában: „Nem volt sem kalauzom, sem világosságom, kivéve azt, amelyik a szívemben fénylett, ez a világosság biztosabban vezérelt engem, mint a déli napfény, arra a helyre, ahol Az várt rám, aki tökéletesen ismer⁸⁹.” Ez a hely a Kármel volt; azonban, mielőtt „megpihentem volna Annak árnyékában, akit kívántam,⁹⁰” sok megpróbáltatáson kellett keresztülmennem, de az Isteni hívás annyira sürgetett, hogy ha *lángokon* kellett volna *átmennem*, azt is megtettem volna, csakhogy Jézushoz hű legyek ... Hivatásomban *egyetlen lélek* támogatott, ez az én *drága Anyám* lelke volt ... szívem hű visszhangra talált az övében, nélküle bizonyosan nem érkeztem volna meg az áldott partra, amely őt már 5 éve befogadta mennyei harmattal behintett talajára. Igen, 5 éve voltam öntől távol *drága Anyám*, azt hittem, hogy elvesztettem önt, de a megpróbáltatás idején az ön keze mutatta meg az utat, amelyen járnom kell ... Szükségem volt erre a könnyítésre, a kármeli fogadóórák egyre kínosabbakká váltak számomra, nem tudtam beszélni belépésem vágyáról úgy, hogy visszautasítást ne éreztem volna. Mária túl fiatalnak tartott s minden tőle telhetőt megtett, hogy belépésemet megakadályozza; s még ön is, Anyám, hogy próbára tegyen, néha azon igyekezett, hogy a lelkesedésemet lelohassza; nos, ha nem lett volna valóban hivatásom, már kezdetben megtorpantam volna, mert mihelyt Jézus hívására felelni kezdtem, azonnal akadályokba ütköztem. Vágyamat, hogy ilyen fiatalon a Kármelbe lépjek, nem akartam Céline-nek elmondani s ez különösen sok szenvedésemebe került, mert igen nehezemre esett bármit is rejtegetnem előtte ... Ez a szenvedés nem tartott sokáig, drága Nővérkém hamarosan megtudta elhatározásomat s távolról sem akarván attól eltántorítani, csodálatos bátorsággal fogadta el az áldozatot, melyet a Jó Isten kért tőle; annak megértéséhez, hogy mekkora volt ez, tudni kell, hogy mennyire egyek voltunk mi ketten ... Úgyszólván ugyanaz a lélek éltetett minket, pár hónapja a legédesebb életet élveztük ketten, amelyről fiatal leányok csak álmodhatnak is; körülöttünk minden ízlésünk szerinti való volt, a legnagyobb szabadságot kaptuk, mondhatom, *ideálisan boldog* volt földi életünk ... alig volt időnk rá, hogy megízleljük ezt az *ideális boldogságot*, szabad elhatározásunkból máris el kellett fordulni tőle s az én drága Céline-em egy pillanatra sem lázadt fel ezért. Emellett még nem is őt hívta Jézus elsőnek és ezért panaszkodhatott volna ... Miután ugyanaz volt a hivatása, mint nekem, neki kellett volna mennie! ... De mint ahogy a mártírok idejében azok, akik a börtönben maradtak, örömmel adták a békecsókot testvéreiknek, akik elsőnek mentek harcolni az arénába, s azzal a gondolattal vigasztalták magukat, hogy őket talán még nagyobb harcokra tartogatják, így hagyta *Céline*, hogy csak menjen el Teréze s egyedül maradt a dicsőséges és véres küzdelemre,⁹¹ melyre Jézus szánta őt, mint *szeretetének kiváltságosát!* ...

Céline lett tehát küzdelmeim és szenvedéseim bizalmas letéteményese; olyan részt kért belőlük, mintha csak saját hivatásáról lett volna szó. Az ő részéről nem kellett ellenkezéstől tartani, de nem tudtam, mi módon mondjak el mindent Papának ... hogyan beszéljek neki arról, hogy váljék meg királynőjétől, ő, aki csak most áldozta fel három idősebb gyermekét? ... Ó, mennyi belső küzdelmen vergődtem át, mielőtt szólásra bátorságot éreztem volna! ... Határozni kellett mégis, tizennégy és fél éves elmúltam, már csak hat hónap választott el *Karácsony szépséges Éjszakájától*; úgy döntöttem, hogy akkor fogok belépni, még abban az órában is, amelyben egy évvel azelőtt „az én kegyelmemet” kaptam. *Pünkösöd*⁹² napját választottam nagy vallomásom megtételére, egész nap a Szent Apostolokhoz könyörögtem, hogy imádkozzanak értem, hogy ők adják majd számba a szavakat, amelyeket mondanom kell ... Valóban, vajon nem ők gyámolíthatták a félénk gyermeket, akit Isten arra szánt, hogy

⁸⁹ Keresztes Szent János, *A lélek sötét éjszakája* III – IV. strófa.

⁹⁰ Énekek éneke II, 3.

⁹¹ Utalás arra, hogy Louis Martint életének utolsó nehéz esztendeiben Céline ápolta.

⁹² 1887. május 29.

imádságban és áldozatban az apostolok apostolává legyen? Csak délután, a vecsernyéről hazajöve kínálkozott alkalom arra, hogy drága kis Apámmal beszéljek; az esőmedence szélére ült le s ott egymásbakuclsoló kézzel figyelte a természet csodáit; a Nap, melynek ragyogása elvesztette már a tüzét, megaranyozta a nagy fák csúcsát, ahol a kis madarak vidáman énekelték esti imájukat. Papa szép arcának égi kifejezése volt, éreztem, hogy előnti szívét a béke; anélkül, hogy egyetlen szót szoltam volna, leültem melléje, s már könnybe is lábadt a szemem. Gyengéden nézett rám s fejemet keze közé véve, a szívére hajtotta, így szólva: „Mi van veled, kis királynőm? ... Mondd el nékem ...” Azután felkelt s mintha csak saját meghatottságát akarta volna leplezni, sétálni kezdett lassan, fejemet még mindig szíve fölött tartva. Könnyek közt vallottam be neki, hogy be szeretnék lépni a Kármelbe s akkor könnyei elvegyültek az enyémmel, de egyetlen szót sem szolt azért, hogy hivatásomtól eltérítsen, beérte azzal az egyszerű megjegyzéssel, hogy nagyon fiatal vagyok még ilyen súlyos elhatározáshoz. De oly jól védtem ügyemet, hogy Papa az ő egyszerű és egyenes természetével csakhamar meg volt győződve arról, hogy az én óhajom egyúttal magáé a Jó Istené is és mélységes hitében felkiáltott: mennyire kitünteti őt a Jó Isten, hogy így kéri el gyermekeit. Sokáig sétáltunk és szívem megkönnyebbült attól a jóságtól, amellyel bizalmát fogadta az én páratlan Apám és szelíden kitérült az övé előtt. Papát láthatóan az a csendes öröm töltötte el, melyet az áldozat megvalósítása von maga után, úgy beszélt hozzám, mint egy szent s én szeretném megidézni szavait, hogy ide írhassem őket, de csak egy balsamos emléket őrzök, melyet kifejezni lehetetlen. Az, amire tökéletesen emlékszem, az a *szimbolikus* cselekedet volt, melyet az én Királyom úgy vitt végbe, hogy nem is tudott róla. Egy alacsony fa közelében *apró fehér virágokat* mutatott nekem, melyek miniatűr liliumokhoz hasonlítottak. Kivett a földből egy ilyen virágot s odaadta nekem, elmagyarázva, hogy a Jó Isten milyen gonddal fakasztotta s őrizte meg mind a mai napig; ahogy szavait hallgattam, azt hittem, saját történetemet hallom, olyan nagy volt a hasonlóság aközött, amit Jézus a *kis virágért* és a *kis Terézért* tett ... Én úgy vettem ezt a virágocskát, mint egy ereklyét s láttam, hogy Papa, amint le akarta szakítani, az egész *gyökerét* is kihúzta, anélkül, hogy eltépte volna, úgy látszott, mintha arra való volna, hogy éljen még, egy más földben, ami termékenyebb, mint az a lágymoha, amelyben első hajnalait töltötte ... Ugyanezt tette értem Papa pár perccel előbb, megengedve, hogy feljöhessek Kármel hegyére s elhagyhassam az édes völgyet, életem első lépéseinek tanúját. Apró fehér virágomat Krisztus Követésébe tettem, a „Hogyan kell Jézust mindenek felett szeretni”⁹³ c. fejezet mellé s még most is ott van, csak a szára törött el egészen a gyökér mellett. A Jó Isten ezzel, úgy látszik, azt mondja nekem, hogy nemsokára elszakítja a kis virág kötelékeit s nem hagyja, hogy elhervadjon a földön!⁹⁴

Miután Papa beleegyezését megkaptam, azt hittem, hogy félelem nélkül repülhetek a Kármelbe, de nagyon is fájdalmas megpróbáltatásoknak kellett még hivatásomat próbára tenniök. Csak reszketve tudtam nagybátyámnak elhatározásomat elmondani. A gyengédség minden lehetséges jelével elhalmozott, de távozásomra nem adta meg az engedélyt, ellenkezőleg, megtiltotta, hogy 17 éves korom előtt hivatásomról neki még csak beszéljek is. Ez ellentmond az emberi okosságoknak, Kármelbe vinni egy 15 éves gyermeket, miután a kármelita élet a világ szemében filozófus élet, nagyon ártana a vallásnak az, aki megengedné, hogy egy tapasztalatlan gyermek ilyet válasszon ... Az egész világ erről beszélne, stb. ... stb. ... Sőt még azt is mondta, *csoda* kellene ahhoz, hogy ő elmenetelem mellett döntsön. Jól láttam, hogy minden érvelés felesleges, épp ezért visszavonultam, mélységes keserőségbe merült szívvel; egyetlen vigaszom az ima volt, könyörögtem Jézusnak, hogy tegye meg a kért *csodát*, mert csak ezen az áron tudok hívásának megfelelni.

⁹³ Krisztus Követése II. k. VII. fejezet.

⁹⁴ Teréz ezt a kéziratot 1895-ben írja. 1896 húsvétján megbetegszik és 1897. szept. 30-án meghal.

Elég hosszú idő telt el,⁹⁵ mielőtt újra mertem volna nagybátyámmal beszélni, rendkívül nehezemre esett, hogy elmenjek hozzá, ő pedig, úgy látszott, nem is gondol már hivatásomra, de később megtudtam, hogy nagy szomorúságom igen kedvezően befolyásolta irányomban. A Jó Isten, mielőtt lelkemet reménysugárral világította volna meg, nagyon fájó szenvedést akart rám bocsájtani, ami *három napig* tartott. Ó, soha ilyen jól meg nem értettem, mint ezalatt a megpróbáltatás alatt, a Szent Szűz és Szent József fájdalmát, amint az isteni Gyermekek Jézust keresték ... Szomorú sivatagban voltam, vagy méginkább, ahhoz a törékeny csónakhoz hasonlított a lelkem, amely vezető nélkül a viharos hullámok kényének-kedvének van kiszolgáltatva ... Tudom, hogy Jézus ott volt, ott aludt a sajkámban, de az éjszaka olyan fekete volt, hogy lehetetlenség volt őt látnom, semmi sem világított nekem, még egy villám sem hasított bele a sötét felhőkbe ... Kétségtelen, hogy a villámfény igen szomorú világosság, de ha a vihar nyíltan kitört volna, legalább észrevehettem volna Jézust egy pillanatra ... *éjszaka* volt, a lélek mélységes éjszakája ... *egyedül* éreztem magam, mint Jézus a haláltusa kertjében, vigasztalást sem földön, sem égben nem találva, úgy látszott, hogy a Jó Isten elhagyott engem!!! ... Láthatóan a természet is részt kért keserű lehangothságomból, ezalatt a három nap alatt a Nap egyetlen sugarát sem csillogtatta meg, s az eső csak úgy szakadt. (Megfigyeltem, hogy életem minden komoly helyzetében a természet a lelkem képmása volt. Könnyes napokon az ég velem sírt, az öröm napjaiban a Nap csak úgy ontotta vidám sugarait s az eget egyetlen felhő sem homályosította el ...)

Végre a negyedik napon, amely *szombat*ra, az édes Égi Királynőnek szentelt napra esett, elmentem nagybátyámhoz. Mennyire meglepett, mikor rámnézett és behívott a dolgozószobájába anélkül, hogy én ilyen kívánságnak tanújelét adtam volna! ... Először szelíden a szememre vetette, hogy úgy látszik, félek tőle, s azután azt mondta, hogy nem szükséges *csodát* kérni, ő csak arra kérte a Jó Istent, hogy „egyszerű szívbeli hajlandóságot” adjon neki s hogy meghallgattatást nyert ... Ó, nem jöttem kísértésbe, hogy csodát kérjek, mert számomra *a csoda már megtörtént*, nagybátyám nem volt már a régi. Nem emlegette „az emberi okosságot”, hanem azt mondta, hogy *kicsi virág vagyok, akit a Jó Isten akar leszakítani*, s hogy ő ennek többé nem fog ellene szegülni! ...

–Ez a végleges válasz valóban méltó volt hozzá. Ez az Öskeresztény lelkületű ember immár harmadszor engedte meg, hogy szívének fogadott leánya eltemetkezzék, messze a világtól. Nagynéném is csodálatraméltóan gyöngéd és okos volt, nem emlékszem rá, hogy megpróbáltatásom alatt csak egyetlen nehézséget okozó szót is mondott volna. Láttam, hogy nagyon szánja szegény kis Terézét s ezért, mikor megkaptam kedves Nagybátyám beleegyezését, megadta az övét is, emellett azonban ezer módon kifejezte, hogy távozásom szomorúságot fog okozni neki ... Sajnos, drága rokonaink akkor még távolról sem gondolták, hogy kétszer meg kell majd újítaniok ugyanezt az áldozatot, de mivel kinyújtották a kezüket és mindig csak kértek, a Jó Isten sem nyújtotta üresen az övét, legdrágább barátai bőségesen megkapták onnan azt az erőt és azt a bátorságot, amire olyan nagy szükségük volt ... De szívem nagyon messze visz tárgyamtól, szinte sajnálom, hogy vissza kell térnem hozzá. – Megérti, ugye, Anyám, hogy Nagybátyám felelete után milyen örömujjongva mentem hazafelé a Cserjésbe, „*a szép Ég alatt*, melynek a felhői teljesen szertefoszlottak”! ... Lelkem éjszakája is végetért. Jézus felébredt s visszaadta számomra az örömet, a hullámok zaja elült: a megpróbáltatás szélvihara helyett könnyű szellő hajtotta előre vitorlámat s én úgy hittem, hamarosan megérkeztem az áldott *partra*, mely már, úgy láttam, egészen közel van hozzám. Valóban jó közel volt az már a sajkámhoz, de még *nem egy vihar*nak kellett kerekednie, hogy eltakarja előle a fényes világítótornyot s azzal ijesztgesse, hogy nincs már visszatérés az oly forrón óhajtott parthoz ...

⁹⁵ Valójában két hét.

Pár nappal azután, hogy nagybátyám beleegyezését megkaptam, elmentem önhöz, drága Anyám, s elmondtam örömet afelett, hogy minden megpróbáltatásom végetért, de mekkora volt a meglepetésem és a bánatom, mikor ön azt mondta, hogy az Előljáró Atya nem engedélyezi belépésemet 21 éves korom előtt ... Senki nem gondolt erre az ellenállásra, az összesek közt a leglegyőzhetetlenebbre, mindamellert csüggedés nélkül, magam mentem Papával és Céline-el Atyánkhoz⁹⁶, hogy megpróbáljam megindítani őt, megmutatva, hogy igenis, van kármelita hivatásom. Nagyon hidegen fogadott bennünket, az én *páratlan* kis Apám hiába fűzte nyomatékos kérését az enyémhez, semmi sem tudott a hozzáállásán változtatni. Azt mondta, hogy abban, ha várunk, semmi veszély nincs, hogy otthon is tudok kármelita módjára élni s hogyha nem teszek fogadalmat a szabályzatra, azzal még nincs minden elveszve ... stb. ... stb. ... a végén pedig hozzáfűzte, hogy ő csak *megbízottja a Püspök Atyának* s hogyha az megengedné, hogy a Kármelbe lépjek, ő semmit sem szólhatna ... *Könnyek* közt jöttem el presbitériumból, szerencsére, eltakart az esernyőm, mert az *eső* csak úgy szakadt. Papa azt sem tudta, hogy vigasztaljon ... Megígérte, hogy mihelyt úgy kívánom, rögtön elvisz Bayeuxbe, mert el voltam szánva arra, hogy *eljutok célomhoz*, még azt is mondtam, hogy a *Szentatyáig* megyek, ha a Püspök úr nem akarja majd megengedni, hogy 15 éves koromban a Kármelbe lépjek ... Sok esemény történt bayeux-i utazásom előtt⁹⁷, életem külsőleg ugyanolyannak látszott, mint azelőtt, tanultam, rajzleckéket vettem Céline-el együtt, s ügyes tanárnóm sok művészi készséget talált bennem. Különösen a jó Isten szeretetében növekedtem, szívemben eddig ismeretlen lendületet éreztem, néha valósággal elragadtatásba estem. Egyik este, azt sem tudva, hogy mondjam el Jézusnak, hogy szeretem s hogy mennyire vágyódom az után, hogy őt mindenhol szeressék és dicsőítsék, fájdalommal gondoltam arra, hogy a pokolból soha nem fakad a számára szeretet; ekkor azt mondtam a Jó Istennek, hogy azért, hogy neki örömet szerezsek, szívesen elmennék a pokol legmélyére, hogy a káromlásnak ezen a helyén is legyen valaki, aki örökké *szereti* őt ... Tudom, hogy ilyesmi nem szolgálna dicsőségére, miután ő csak boldogságunkat óhajtja, de hogyha az ember szeret, szükségét érzi, hogy ezer csacsiságot mondjon; ha én így beszéltem, az nem azért volt, mintha az *Ég* nem keltene vágyat bennem, de akkor az én Egem maga a szeretet volt s úgy éreztem, mint Szent Pál, hogy semmi sem választhat el ettől az isteni céltől, amely elbűvölt engem⁹⁸ ...

Mielőtt elhagytam volna a világot, a Jó Isten megadta azt az örömet, hogy közelről figyelhettem meg *gyermeklelkeket*; szomorú körülmények juttattak ehhez a boldogsághoz, melyben, miután a legkisebb voltam a családban, idáig nem részesülhettem: Egy szegény asszony, a szolgálóleányunk rokona, élete virágjában halt meg, három apró gyermeket hagyva hátra; betegsége alatt magunkhoz vettük a két kisleányt, akik közül az idősebbik még 6 éves sem volt, én naphosszat velük foglalkoztam és nagy öröm volt látnom, hogy milyen gyermeki bizalommal hittek mindabban, amit mondtam nekik. Kell, hogy a szent Keresztség a lelkekben a teológiai erények mélységes csíráját vesse el, mert már a gyermekkortól kezdve mutatkoznak azok s hogy az eljövendő javak reménye már elegendő legyen az áldozatok elfogadtatásához. Mikor azt akartam, hogy az én két kislányom békességben legyen egymással, ahelyett, hogy játékot és bonbont ígértem volna annak, aki enged a testvérenek, arról az örök jutalomról beszéltem nekik, amit a kicsi Jézus ad majd az *Égben* a jó gyermekeknek; az idősebbik, akinek az értelme már bontakozott, örömtől csillogó szemmel nézett rám, ezer kedves kérdést tett fel a kis Jézusról, az ő szép Mennysországaról, lelkesen ígérte, hogy mindig ő fog engedni a hűgának, azt mondta, soha életében nem fogja elfelejteni, amit a „nagy kisasszony” mondott, mert így hívott ... Közelről látva ezeket az ártatlan lelkeket, megértettem, hogy micsoda szerencsétlenség lenne rosszul formálni őket ilyen

⁹⁶ Delatroëtte, a Szent Jakab plébánia plébánosa.

⁹⁷ Valójában ez az időszak elég rövid volt: legfeljebb 7 vagy 8 nap, miután a bayeux-i utazás okt. 31-ére esett.

⁹⁸ Vö. Róm., VIII, 39.

zsenge korban, mikor lány viaszhoz hasonlítanak, melyre rá lehet nyomni az erények bélyegét, de rá a bűnét is ... megértettem azt, amit Jézus az Evangéliumban mond: „Jobb, ha valakit inkább a tengerbe vetnek, mintsem, hogy megbotránkoztasson egyetlen egyet is e kicsinyek közül⁹⁹”. Ő, mennyi lélek jutna élétszentségre, ha jól vezetnék őket! ...

Tudom, hogy a Jó Istennek nincs senkire szüksége ahhoz, hogy művét megalkossa, de mint ahogy megengedi az ügyes kertésznek, hogy ritka és kényes növényeket neveljen, mint ahogy megadja neki az ehhez szükséges tudományt, fenntartva a Maga részére a megtermékenyítés gondját, úgy akarja Jézus, hogy segítsünk neki az ő Isteni munkájában, mikor a lelkeket műveli.

Mi történne, ha az ügyetlen kertész rosszul oltaná be kis cserjéit? ha nem tudná felismerni a természetüket és rózsákat akarna fakasztani egy barackfán? ... Megölné a fát, amely pedig jó volt és képes lett volna gyümölcsöket hozni.

Így kell felismerni tudni a gyermek kiskorától kezdve azt, amit a Jó Isten kér a lelkek számára és segíteni az ő kegyelmének a működését anélkül, hogy valaha is elébe vágnánk, vagy lassítanánk azt.

Mint ahogy a kis madarak úgy tanulnak *énekelni*, hogy szüleiket hallgatják, úgy a gyermekek is megtanulják az erények tudományát, az Isteni Szeretet fenséges *énekét* azok mellett a lelkek mellett, akiknek feladatuk, hogy életre neveljék őket. Emlékszem, hogy a madaraim közt volt egy zöldhátú kanári, amely elragadóan énekelt s volt egy kis kenderice is, amelyet elhalmoztam „*anyai*” gondoskodással, örökbefogadva őt, mielőtt még a szabadság boldogságát élvezhette volna. Ennek a kis rabnak nem voltak szülei, akiktől énekelni tanulhatott volna, de kanári-társa reggeltől estig tartó vidám trillázását hallva, utánozni akarta őt ... Nehéz vállalkozás volt ez egy kenderice számára, halk hangja is nehezen illeszkedett zenemesterének csengő hangjához. Bájosak voltak a szegény kicsike erőfeszítései, melyeket végülis siker koronázott, mert éneke, jóllehet mindig sokkal halkabb volt, ugyanolyan lett, mint a kanárié.

Ó, drága Anyám, ön tanított engem énekelni ... az ön hangja bűvölt el engem gyermekkorom óta és most, örömömre, ezt mondják: hasonlítok önhöz!!! Tudom, hogy mennyire messze vagyok még tőle, de remélem, hogy gyengeségem dacára is örökké ugyanazt a himnuszt visszhangozhatom, amelyet ön énekel!

Kármelbe-lépésem előtt még jó sok tapasztalatra tettem szert a világ életét és nyomorúságát illetően, de ezek a részletek igen messzire vinnének, folytatom hivatásom történetét. – Október 31-ére volt kitűzve bayeux-i utazásom. Egyedül mentem Papával, a szívem telve volt reménnyel, de nagyon meg is volt hatva arra a gondolatra, hogy a püspökségen fogok bemutatkozni. Életemben először fogok nővéreim kísérete nélkül látogatást tenni s ez a látogatás egy *Püspöknek* fog szólni!¹⁰⁰ Soha nem éreztem szükségét annak, hogy beszéljek, csupán a hozzám intézett kérdésekre feleltem, s most nekem magamnak kell megmagyaráznom látogatásom célját, kifejtmem az okokat, melyek Kármelbe-lépésemet sürgetik, egyszóval: meg kell mutatnom, hogy milyen szilárd a hivatásom. Ó, milyen nehezemre esett ez az utazás! A Jó Istennek egészen különös kegyelme kellett ahhoz, hogy nagy féltékenységem le tudjam győzni ... Az is igaz, hogy „*A szeretet számára semmi sem lehetetlen, mert úgy gondolja, hogy neki minden lehetséges és minden meg van engedve*¹⁰¹”. Valóban, egyedül Jézus szeretete győzethette le velem ezeket a nehézségeket s azokat, amik még ezután jöttek, mert úgy tetszett Neki, hogy hivatásomért igen nagy megpróbáltatásokkal fizetessen velem ...

⁹⁹ Máté XVIII, 6.

¹⁰⁰ Flavien-Antoine Hugonin 1867-től volt Bayeux és Lisieux püspöke. 1898-ban halt meg, röviddel azután, hogy engedélyt adott az „Egy lélek története” kinyomtatására.

¹⁰¹ Krisztus Követése III. k. V. fej. 4.

Ma, mikor a Kármel magányát élvezem (*megpihenve annak árnyékában, akit oly forrón kívántam*¹⁰²) úgy találom, hogy boldogságomat igen olcsón vettem s kész volnék sokkal nagyobb fájdalmakat is elviselni azért, hogy megszerezsem, ha még nem volna az enyém!

Csak úgy szakadt az *eső*, mikor megérkeztünk Bayeux-be, Papa, nem akarván, hogy kis királynőjének lucskos legyen a *szép ruhája*, mikor a Püspöki Palotába belép, omnibuszra ültette és úgy vitte el a katedrálisba. Ott kezdődött a nyomorúságom; a Püspök Úr és egész papi kísérete nagy temetésen vett részt. A Templom tele volt gyászruhás hölgygel, mindenki világos ruhámat, fehér kalapomat nézte, ki szerettem volna menni a templomból, de gondolni sem lehetett rá az eső miatt, s hogy még jobban megalázzon, a jó Isten megengedte, hogy Papa, pátriárkai egyszerűségében, egészen magasra felvigyen a katedrálisban; nem akarván őt megbántani, jó szívvel rászántam magam, s megszereztem ezt a szórakozást a jó bayeuxi lakosoknak, akiket bár soha ne ismertem volna ... Végre fellélegezhettem egy kápolnában, amely a főoltár mögött volt és sokáig ottmaradtam, forrón imádkozva s várva, hogy elálljon az eső és mi elmehessünk onnan. Visszafelé menet megcsodáltuk Papával a szépséges épületet, amely jóval nagyobbnak tűnt most, hogy üres volt, de engem egyetlen gondolat töltött el és semminek sem tudtam örülni. Egyenesen Révérony¹⁰³ főtisztelendő úrhoz siettünk, aki tudott érkezésünkről, miután ő maga jelölte ki utazásunk időpontját, de nem találtuk meg; bolyonganunk kellett tehát az utcákon, melyek szememben *igen szomorúak* voltak; végre visszajöttünk a püspökség mellé és Papa egy szép szállodába vitt, ahol nem váltam az ügyes szakács dicséretére. Apácskám szinte hihetetlenül gyöngéd volt hozzám: hogy ne okozzon fájdalmat, azt mondta, hogy a Püspök Úr egészen biztosan teljesíteni fogja kérésemet. Miután pihentünk egyet, visszamentünk Révérony főtisztelendő úrhoz; ugyanekkor egy úr is jött, de a nagy vikárius udvariasan arra kérte, hogy várjon s minket hívott be elsőnek a szobájába (a szegény ember elunhatta magát, mert a látogatás sokáig tartott). Révérony főtisztelendő úr igen szeretetreméltó volt hozzám, de azt hiszem, hogy utazásunk indítékán nagyon csodálkozott, mosolyogva nézett rám, néhány kérdést tett fel, majd ezt mondta nekünk: „Bemutatom önöket a Püspök Úrnak, szíveskedjenek velem jönni.” Látva, hogy könnyek gyűlnek a szemembe, hozzáfűzte: „Ó, gyémántokat látok ... nem kell a Püspök Úrnak megmutatni őket! ...” Átvezetett bennünket több hatalmas szobán, melyeket püspökök portréi díszítettek, úgy festettem ezekben a nagy szalonokban, mint valami szegény kis hangya s azt kérdeztem magamtól, hogy mit is merészelek majd mondani a Püspök Úrnak. Ő ott sétált egy oszlopos csarnokban két pap között, láttam, hogy Révérony főtisztelendő úr valamit mond neki s visszajön vele együtt, mi a szobájában vártunk rá; ott három óriási karosszék állt a kandalló előtt, melyben jókora tűz ropogott. Mikor Őeminenciája belépett, Papa letérdelt mellém s úgy fogadta áldását, azután a Püspök úr leültette Papát az egyik karosszékbe, és szembeült vele. Engem a középső karosszékbe akart ültetni Révérony főtisztelendő úr; udvariasan szabadkoztam, de ő csak erősködött, azt mondva, mutassam meg: tudok-e engedelmeskedni, erre azonnal, szó nélkül leültem, de zavarba jöttem, mert széket hozott magának, mialatt én egy akkora karosszékbe süppedtem, amekkorában négy ember, akkorák mint én, kényelmesen elfért volna (kényelmesebben, mint én, mert én ettől ugyancsak távol voltam! ...). Azt reméltem, hogy Papa beszélni fog, de ő azt mondta, magyarázzam meg én magam látogatásunk célját; én ezt a lehető *legékesszólóbban* tettem meg; Őeminenciáját, aki hozzá volt szokva az *ékesszóláshoz*, láthatóan nem nagyon hatották meg az érveim, ezek helyett az Elöljáró Atya egyetlen szava többet tehetett volna értem, sajnos, nem kaptam meg ezt s az ő ellenállása egyáltalán nem kedvezett nekem ...

– A Püspök Úr azt kérdezte, hogy régóta akarok-e a Kármelbe lépni: – „Ó, igen Püspök Úr, nagyon régóta ...” – Nono, mondta nevetve Révérony főtisztelendő úr, még azt sem

¹⁰² Énekek éneke II, 3.

¹⁰³ Hugonin püspök generális vikáriusa 1879 óta.

mondhatja, hogy *15 éve* vágyódik erre.” – „Az igaz, feleltem mosolyogva én is, de nem sok évet kell levenni, mert értelmem ébredése óta vágytam arra, hogy szerzetes legyek és vágytam a Kármel után is, mihelyt csak megismertem, mert úgy találtam, hogy ebben a rendben megvalósulhat minden, amire a lelkem törekszik.” Nem tudom, Anyám, hogy teljesen ugyanezek voltak-e szavaim, azt hiszem, hogy még rosszabbul fogalmaztam meg őket, de végülis ez volt az értelmük.

A Püspök úr, azt híve, hogy Papa kedve szerint beszél, megpróbált rábírní, hogy maradjak még mellette néhány évig; nem kis *meglepetésére és épülésére* szolgált látnia, hogy ő az én pártomon van, közbenjárva az engedélyért, hogy 15 éves koromban kirepülhessek a szülői házból. De minden hiábavaló volt, azt mondta, hogy mielőtt határozná, feltétlenül beszélnie kell a *Kármel Elöljárójával*. Nagyobb fájdalomra semmi sem szolgálhatott volna, hiszen tudtam, hogy Atyánk kimondottan ellenzi a dolgot, így azután nem törődve Révérony főtisztelendő úr figyelmeztetésével, nemcsak, hogy *megmutattam a gyémántokat* a Püspök úrnak, hanem *adtam* is neki belőlük! ... Láttam, hogy meg van hatva; megfogta a nyakamat és fejemet a vállára hajtotta. Megsimogatott, azt hiszem, így nem tett még senkivel, soha. Azt mondta, hogy semmi nincs veszve, s hogy ő nagyon örül, hogy Rómába fogok utazni, hogy hivatásomban megerősödjek, s hogy sírás helyett örülnöm kellene; hozzátette, hogy a következő héten, mivel Lisieux-be kell mennie, beszélni fog rólam a Szent Jakab templom plébánosával s hogy Olaszországban bizonyosan meg fogom kapni a válaszát. Megértettem, hogy céltalan lenne újabb kérésekkel előjönni, egyébként sem tudtam már mit mondani, mert *ékesszólásom* minden erőforrását kimerítettem.

A Püspök úr egészen a kertig kísért ki bennünket. *Jót mulatott*, mikor Papa megmondta neki, hogy azért fészültem kontyba a hajamat, hogy idősebbnek gondoljanak. (Ez nem ment még feledésbe, mert a Püspök úr ma sem beszél úgy a „kislányáról”, hogy a hajhistóriát el ne mondaná ...) Révérony főtisztelendő úr egészen a püspöki kert végéig kísért ki bennünket, azt mondta Papának, hogy sohasem látott még ilyet: „Egy atya, aki ugyanolyan készséggel adja oda gyermekét a Jó Istennek, mint amilyenell az önmagát feláldozza!”

Papa többféle felvilágosítást kért tőle a zarándokútra vonatkozóan, többek között azt is, hogyan kell öltözni ahhoz, hogy a Szentatya előtt megjelenhessünk. Még most is látom, amint megfordult Révérony főtisztelendő úr előtt, ezt mondva: „Elég jól vagyok így? ... Azt is mondta a Püspök Atyának, hogy ha nem engedné meg, hogy belépjek a Kármelbe, a Szentatyától fogom kérni ezt a kegyet. Szavaiban és magatartásában nagyon egyszerű volt az én drága Királyom, de olyan *szép* volt ... valami egészen természetes előkelőség volt benne, amely bizonyára nagyon tetszett a Püspök úrnak, aki hozzá volt szokva, hogy olyan személyek vegyék körül, akik ismerik a szalonok összes illemszabályát, de nem ismerik *Franciaország és Navarra királyát, személyesen, az ő kis királynőjével* ...

Mikor az utcán voltam, újra folyni kezdtek a könnyeim, nem annyira bánatom miatt, hanem, mert láttam, hogy drága kis Apám utazása kárbaveszett ... Neki, aki ünnepélyesen készült arra, hogy sürgönyözzön a Kármelbe, tudatva a Püspök úr igenlő válaszát, minden válasz nélkül kellett hazatérnie ... Ó, mennyire fáj! ... Úgy látszott, hogy a jövőm egyszerismindenkorra kettétörött, minél inkább közeledem a határidőhöz, annál inkább összekuszálódik. Lelkem elmerült a keserűségben, de a békességben is, hiszen csak Isten akaratát kerestem.

Mihelyt megérkeztem Lisieuxbe, a Kármelben kerestem vigasztalást s meg is találtam, ön mellett, drága Anyám. Ó, nem! soha nem fogom elfelejteni, hogy mit szenvedett miattam. Ha nem félnék, hogy megszenteltelenítem azzal, ha felhasználom, elmondhatnám azokat a szavakat, melyeket Jézus intézett apostolaihoz Szenvedésének estéjén: „*Ti vagytok azok, akik kitarítottak mellettem megpróbáltatásaimban*” ...¹⁰⁴ *Szeretett* nővéreim is igen *édesen*

¹⁰⁴ Lukács XXII. 28.

vigasztaltak engem ... Három nappal bayeuxi utazásom után egy sokkal hosszabb utazást kellett tennem, mégpedig az Örök Városba ...¹⁰⁵ Ó, micsoda utazás volt ez! ... Ebből egymagából többet tanultam, mint sok hosszú iskolaév alatt, megmutatta nekem minden mulandó dolog hiúságát és azt, hogy *minden csak búbánat a nap alatt* ...¹⁰⁶ Emellett gyönyörű dolgokat láttam, megcsodáltam a művészet és a vallás minden nagyszerűségét s főleg ugyanazt a földet tapostam, mint a Szent Apostolok, azt a Mártírok vérével öntözött földet s a lelkem megnőtt a szent dolgokkal való érintkezéstől ...

Boldog vagyok, hogy voltam Rómában, de megértem azokat a világi embereket, akik azt hitték, hogy Papa azért tetette meg velem ezt a nagy utat, hogy megváltoztassa gondolkodásomat a szerzetesi élet felől; valóban volt valami, amivel megrendíthetett volna egy kevésbé szilárd hivatásérzetet. Mi, akik sohasem éltünk a nagyvilágban, Céline és én, a nemesség köreibbe kerültünk, csaknem belőlük állt a zarándoklat. Ó, távol állt tőlünk, hogy megszedüljünk, ezek a címek és ezek az *előnevek* csak levegő voltak a számukra ... Messziről mindez egy kevés port hintett ugyan néha a szemembe, de közelről láttam, hogy „nem mind arany, ami fénylik” és megértettem Krisztus Követésének ezeket a szavait: „Ne kergessétek azt az árnyat, amelyet nagy névnek neveznek, ne kívánjatok sem sok összeköttetést, sem egyetlen ember különleges barátságát”¹⁰⁷

Megértettem, hogy az igazi nagyság a *lélekben* lakik és nem a *névben*, mint ahogy Izaiás mondja: „*Az Úr MÁS NEVET fog adni választottainak*”¹⁰⁸ és Szent János is mondja: „*A győztes egy fehér követ fog kapni, amelyre ÚJ NÉV van írva, amelyet senki sem ismer, csak aki kapja*”.¹⁰⁹ Tehát a Mennyekben fogjuk megtudni, hogy milyenek a mi nemesi előneveink. *Akkor mindenki megkapja Istentől a dicséretet, melyet megérdemel*¹¹⁰ és az, aki a földön, Jézus iránti szeretetből, a legszegényebb, a legelfelejtettebb akart lenni, az lesz a legelső, a *legnemesebb* és a leggazdagabb! ...

A második tapasztalat, amelyre szert tettem, a papokra vonatkozik. Miután soha nem éltem a közelükben, nem tudtam megérteni a kármeli reform főcélját. A bűnösökért imádkozni elragadó volt számomra, de imádkozni a papok lelkéért, amelyet a kristálynál is tisztábbnak hittem, megdöbbentőnek látszott ...

Ó, *Olaszországban* megértettem *hivatásomat*, nem kellett messzire menni ezért az annyira hasznos megismerésért ...

Egy hónapon át éltem sok *szent pap* társaságában és láttam, hogy ha magasztos méltóságuk az angyalok fölé emeli is őket, azzal még nem válnak kevésbé gyenge és gyarló emberekké ... Ha a *szent papok*, akiket Jézus Evangéliumában „*A föld sójának*” nevez, azt mutatják magatartásukkal, hogy végtelen nagy szükségük van imára, mit mondjunk a langyosakról? Nem mondotta-e Jézus azt is: „*Ha a só ízét veszti, mivel fognak sózni?*”¹¹¹

Ó, Anyám! milyen szép az a hivatás, amelynek a lelkek számára rendelt *só megőrzése* a célja! Ez a Kármel hivatása, mivel imáinak és áldozatainak egyetlen szándéka az, hogy az *apostolok apostolai* legyünk, imádkozva értük, amíg ők evangélizálják a lelkeket szavaikkal és mindenekfelett példaadásukkal ... Meg kell állnom, ha még tovább beszélnék erről a tárgyról, sohasem jutnék a végére!

Drága Anyám, el fogom mesélni utazásomat néhány részletével együtt: bocsásson meg, ha túl sokat nyújtok belőle, nem fontolgatok, mielőtt írnék és annyi különféle alkalommal csinálom kevés szabadidőm miatt, hogy elbeszélésemet talán fárasztónak fogja majd találni

¹⁰⁵ A zarándoklatot a coutancesi egyházmegye szervezte, XIII. Leó aranymiséje alkalmából.

¹⁰⁶ Ecclés., II. 11.

¹⁰⁷ III. könyv, XXIV. feje., 2.

¹⁰⁸ Izaiás, LXV, 15.

¹⁰⁹ Apocal., II. 17.

¹¹⁰ I. Kor., IV. 5.

¹¹¹ Máté, V. 13.

... Az a gondolat vigasztal, hogy az Égben majd újra beszélek Önnel a kapott kegyelmekről s akkor már kellemes és csinos formába tudom foglalni azokat ... Akkor már semmi sem szakíthatja meg bensőséges megnyilatkozásainkat és egyetlen tekintetből mindent meg fog érteni ... Mivel, sajnos, még a szomorú föld nyelvét kell használnom, megkísérlem, hogy annak a gyermeknek az egyszerűségével tegyem, aki ismeri Anyja szeretetét!

November hetedikén indult el a zarándoklat, de Papa néhány nappal korábban felvitt minket Párizsba, hogy megismertesse velünk ezt a várost.

Hajnali három órakor¹¹² mentem keresztül a még alvó Lisieux városán; sok benyomás vonult át a lelkemen ezekben a percekben. Éreztem, hogy az ismeretlen felé megyek s hogy ott majd nagy dolgok várnak rám ... Papa vidám volt, mikor elindult a vonat, ezt az öreg refrént dúdolgatta: „*Gördülj, gördülj, delizsánc, kezdődik az utazás*”. Reggel megérkeztünk Párizsba, s azonnal elindultunk, hogy megismerjük. Apa, szegényke, sokat fáradt azon, hogy örömet szerezzen nekünk, ezért csakhamar megismertük a főváros minden csodáját. Ami engem illet, *csak egyetlen* olyat találtam köztük, ami elragadtatást váltott ki belőlem, s ez a csoda: „*A Győzelmes Nagyboldogasszony*” volt. Ó hogy mit éreztem a lábainál, nem tudnám elmondani ... A kegyelmek, amelyeket tőle kaptam, oly mélyen megindítottak, hogy csupán a könnyeim tolmácsolták boldogságomat, úgy, mint első áldozásom napján ... A Szent Szűz megérezte velem, hogy *valóban ő mosolygott rám és ő gyógyított meg*. Megértettem, hogy örökös felettem, hogy az *ő* gyermeke vagyok, nem is tudtam másként szólítani, mint „*Mama*”, mert ezt még gyöngédebbnek éreztem, mint az Anya nevet ... Milyen forrón kértem, hogy vigyázzon rám mindig s hogy hamarosan váltsa valóra az álmomat, elrejtve engem *szűzi palástja árnyékában!* ... Ó, ez egyike volt első, gyermeki vágyaimnak ... Mikor nagyobb lettem, megértettem, hogy a Kármelen valóban megtalálhatom a Szent Szűz palástját és e termékeny hegység felé tartott minden vágyam ...

Könyörögtem a Győzelmes Nagyboldogasszonyhoz azért is, hogy tartson távol tőlem mindent, ami beszennyezhetné tisztaságomat, tudtam, hogy egy olyan utazás alatt, mint amilyen ez az olaszországi is, sok zavaró dolog eshetik meg, főleg azért, mert nem ismerem a rosszat s félek azt felfedezni, miután nem tapasztaltam meg, hogy „*a tisztának minden tiszta*”¹¹³, hogy az egyszerű és egyenes lélek semmiben sem lát rosszat; valóban, a rossz csak a tisztátlan lelkekben létezik s nem érzéketlen tárgyakban ... Szent Józsefet is kértem, hogy örökös felettem, iránta gyermekkorom óta különös tisztelettel viseltem, amely összefonódott a Szent Szűz iránti szeretetemmel. Mindennap elmondtam az imát: „Ó, Szent József, szüzek atyja és oltalmazója” – s így félelem nélkül indultam el hosszú utazásomra, oly jó védelmezőim voltak, hogy lehetetlenség volt félnem.

Miután a montmartrei bazilikában¹¹⁴ felajánlottuk magunkat a Legszentebb Szívnek, 7-én, hétfőn indultunk el Párizsból; hamarosan megismerkedtünk a zarándokcsoport tagjaival. Én, aki oly félénk vagyok, hogy rendes körülmények közt alig merek beszélni, tökéletesen megszabadultam ettől a zavaró hibától; meglepetésemre fesztelenül beszélgettem minden magasrangú hölgygel, a papokkal, s még magával a coutancesi érsekkel is. Úgy éreztem, mintha csak mindig ebben a világban éltem volna. Azt hiszem, mindenki szeretett bennünket és Papa láthatóan büszke volt a két leányára; és ha ő büszke volt ránk, mi annál büszkébbek öreá, mert az egész zarándokseregben senki sem volt, aki szebb, vagy választékosabb lett volna az én drága Királyomnál; szerette, mikor körülvettük Céline-nel, gyakran előfordult, hogy ha nem kocsiban voltunk s én messzebb kerültem tőle, hívott, hogy karoljak bele, mint Lisieuxben ... Révérony főtitelendő úr gondosan figyelte minden mozdulatunkat, sokszor láttam, amint néz bennünket messziről; az asztalnál, ha nem voltam vele szemben, módot

¹¹² 1887. nov. 4-én, pénteken.

¹¹³ Tit., I. 15.

¹¹⁴ A zarándoklat hivatalos megnyitásának a szertartása vasárnap, nov. 6-án zajlott le, a montmartrei Szent Szív bazilika kriptájában.

talált rá, hogy úgy hajoljon, hogy lásson és hallja, amit mondok. Bizonyára meg akart ismerni, hogy lássa, valóban alkalmas vagyok-e arra, hogy kármelita legyek; azt hiszem, meg volt elégedve vizsgálódásaival, mert az *utazás végén* nagyon előzékeny volt irányomban, de Rómában korántsem kedvezett nekem, amint később el fogom mondani. – Mielőtt megérkeztünk volna az „örök városba”, zarándokutunk céljához, megadatott nekünk, hogy sok csodálatos dolgot láthassunk. A legelső Svájc volt, felhőkbe vesző hegycsúcsaival, ezer különböző módon szökellő kecses vízeséseivel, mély völgyeivel, melyek tele voltak gigászi páfrányokkal és rózsaszínű erikafákkal. Ó, drága Anyám, milyen jót tettek a lelkemmel a természetnek ezek a *bőkezűen* ontott szépségei! Mennyire felemelték Ahhoz, akinek tetszett, hogy ilyen remekműveket hintsen a száműzetés földjére, melynek élete egyetlen nap csupán ... Nem tudtam betelni látványukkal. Amint ott álltam az ajtóban, csaknem elakadt a lélegzetem, ott szerettem volna lenni a kocsi mindkét oldalán, mert hátrafordulva varázslatos és egészen másféle tájakat pillantottam meg, mint amelyek előttem terültek el.

Néha hegy tetején voltunk, lábunk előtt beláthatatlan mélységű szakadékok, melyek mintha elnyeléssel fenyegettek volna bennünket ... vagy pedig egy elragadó kis falu kecses faházai és templomtornyai fölött himbálózott lágyan néhány vakítóan fehér felhő ... Távolabb hatalmas tavak aranyoztak meg a Nap utolsó sugarai, a nyugodt és tiszta hullámok kölcsönvették az Ég azúr árnyalatát s ez az azúr, a lenyugvó tűz színével elvegyülve, a világ legköltoőbb és legelbűvölőbb látványát nyújtotta ámuló szemeinknek ... A tág horizont mélyén hegyeket pillantottunk meg, melyeknek határozatlan körvonalai elrejtöztek volna a szemünk előtt, ha havas csúcsuk, melyet vakítóvá tett a napfény, nem járult volna még külön varázssal hozzá a tó szépségéhez, amely elbűvölt minket.

Miközben ezeket a szépségeket néztem, lelkemben igen mély gondolatok születtek. Úgy éreztem, hogy értem már Isten nagyságát és a Mennysors ország csodáit ... A szerzetesi élet olyannak tűnt fel a szememben, *amilyen a maga valóságában, alárendeltségeivel*, észrevétlenül teljesített apró áldozataival. Megértettem, hogy milyen könnyű begubózni önmagunkba, elfelejteni hivatásunk fenséges célját s azt mondtam magamnak: később, a megpróbáltatás órájában, mikor a Kármel rabjaként, a csillagos égnek csak egy kis sarkát nézegethetem, vissza fogok emlékezni arra, amit ma látok; ez a gondolat bátorra tesz majd, könnyűszerrel elfelejtem az én szegényes kis érdekeimet annak az Istennek a nagyságát és hatalmát látva, akit mint egyetlen akarok szeretni. Nem leszek olyan szerencsétlen, hogy *szalmaszálakhoz* tapadjak, most, mikor „*SZÍVEM MEGÉREZTE, hogy mit tartogat Jézus azok számára, akik szeretik őt.*”¹¹⁵

Miután megcsodáltam a jó Isten hatalmát, megcsodálhattam azt a hatalmat is, melyet a teremtményeinek adott. Az első olaszországi város, melyet meglátogattunk, Milánó volt. A legapróbb részleteiben is megnéztük tiszta fehér márványból épített katedrálisát szépszámú szobrával, mely olyan volt, mint egy csaknem megszámlálhatatlan néptömeg. Céline és én rettenthetetlenek voltunk, mindig elsők és szorosán követtük az Érsek Urat, hogy mindent láthassunk a szentek ereklyéiből és jól halljuk a magyarázatokat; így, mialatt ő bemutatta a Szentáldozatot Szent Károly sírján, papával az oltár mögött voltunk, fejünket az ereklyetartóra hajtva, amely a főpapi ruhába öltöztetett szent testet őrizte. Ez így volt mindenütt ... (Kivéve, mikor olyan helyre kellett felmászni, ahová egy püspöki méltóság nem mehetett, mert akkor igen jól ott tudtuk hagyni Ónagyságát) ... Hagytuk, hogy a félénk dámák kezükbe temessék az arcukat, miután felmentek a katedrális koszorúzó első kis harangtornyokba, mi a legmerészebb zarándokokat követtük és feljutottunk az *utolsó* márványtorony csúcsáig, ahonnan örömminkre lábaink előtt láttuk Milánó városát, amelynek nagyszámú lakossága *kis hangyabolyhoz* hasonlított ... Leszállva piederstálunkról, megkezdtük sétakocsikázásainkat, melyek körülbelül egy hónapig tartottak s melyek egyszer

¹¹⁵ I. Kor., II. 9.

s mindenkorra kielégítették a fáradság nélküli *barangolás* utáni vágyamat! A campo santótól még jobban el voltunk ragadtatva, mint a katedrálistól, minden fehér márványszobra, amelybe egy lángész vésője mintha csak lelket lehelt volna, egyfajta természetes hanyagsággal volt elhelyezve a halottak roppant mezején, ami számomra még növelte varázsát ... Szinte kísértésbe esik az ember, hogy vigasztalja azokat az eszményi alakokat, akik körülveszik. Kifejezésük annyira természetű, a fájdalmuk oly csendes és megnyugodott, hogy az ember kénytelen felismerni rajtuk azokat a halhatatlan gondolatokat, amelyek eltöltötték a remekműveket létrehozó művészek szívét. Itt egy gyermek, amint virágot hint szülei sírjára, a márvány olyan, mintha súlytalanná vált volna és a finom szirmok szinte kihullanak a gyermek ujjai közül, a szél már mintha fűjné is széjjel őket, mintha lebegtetné is az özvegyek könnyű fátyolát és a fiatal lányok haját díszítő szalagokat. Papa éppúgy el volt ragadtatva, mint mi, Svájcban fáradt volt, de most, hogy jókedve visszatért, gyönyörködött a szép látnivalóban; művészlelke a hitnek és a csodálatnak azokban a kifejezéseiben nyilatkozott meg, amelyek szép arcán tükröződtek. Egy öregúr (francia), aki bizonyára nem volt ilyen költői lelkületű, a szeme-sarkából figyelt minket és miközben úgy látszott, sajnálja, hogy nem tud osztozni csodálatunkban, rosszkedvűen mondta: „Ó, ezek a franciák, de könnyen lelkesednek!” Azt hiszem, hogy ez a szegény öregúr jobban tette volna, ha otthon marad, mert szemmel láthatólag nem volt megelégedve utazásával, gyakran volt a közelünkben és egyre csak panasz hagyta el az ajkát, elégedetlen volt a kocsikkal, a szállodával, a személyekkel, a városokkal, egyszóval mindennel ... Papa az ő szokott lelki nagyságával vigasztalni próbálta, felajánlotta neki a helyét, stb. ... egyszóval, ő mindenhol jól érezte magát, miután éppen ellentétes lelkületű volt, mint barátságtalan szomszédja ... Ó, mennyire különböző egyéniségeket ismertünk meg, milyen érdekes tanulmány a világ, amikor elhagyni készülünk azt! ...

Velencében teljesen megváltozott a színpad; a nagyvárosok zaja helyett, csend közepette, csak a gondolatok kiáltásait és az evezők-verte hullámok morajlását hallja az ember ... Velencének megvan a maga varázsa, én azonban szomorúnak találom ezt a várost. A doge-palota ragyogó, de mégis, szomorú, roppant lakosztályaival, ahol az arany, a fa, a legértékesebb márványok és a legnagyobb mesterek festményei pompáznak. Visszhangzó bolthajtásai már régóta nem hallgatják azoknak az uralkodóknak a hangját, akik vagy életre, vagy halálra ítélték embereket azokban a termekben, amelyeken áthaladtunk ... Már nem szenvednek a szerencsétlen foglyok, akiket a dogék sötét zárkákba és földalatti börtönökbe zártak ... Ezeket a szörnyű fogházakat nézegetve úgy éreztem, mintha a mártírok idejében élnék és szinte szerettem volna ottmaradni, hogy követhessem őket! ... De sietni kellett kifelé, átmenni a „sóhajok hídján”, melyet így neveztek el azokról a megkönnyebbült sóhajokról, amelyekkel az elítéltek fogadták a halált, megszabadulva a földalatti börtönök borzalmaitól ...

Velence után Páduába mentünk, tisztelettel adóztunk Szent Antal nyelvének, majd Bolognába, ahol Szent Katalint láttuk, aki a Gyermek Jézus csókjának a nyomát őrzi. Sok érdekes részletet tudnék még elmondani minden városról és utazásunknak ezer jellegzetes kis körülményéről, de sohasem érnék a végére, így csak a legfontosabb részleteket írom le.

Örömmel hagytam el Bolognát, ezt a várost kibírhatalanná tette számomra a benne nyüzsgő sok diák, aki sorfalat állt, mikor szerencsétlenségünkre gyalog mentünk és főleg a kis kaland,¹¹⁶ amelyben egyikük miatt részem volt, boldog voltam, mikor Loretto felé vettük utunkat. Nem lep meg, hogy a Szent Szűz ezt a helyet választotta ki arra, hogy átvigye oda áldott hajlékát, a béke, az öröm, a szegénység uralkodik ott mindenkinek felett. Minden egyszerű és primitív, az asszonyok megtartották kedves olasz viseletüket és nem honosították meg,

¹¹⁶ A bolognai vasútállomáson egész raj diák volt. Egyikük a kavargásban s mielőtt az útitársak észrevehették volna, hirtelen a karjaiba kapta Terézt. Ő Szűz Mária segítségét kérve olyan pillantással nézett támadójára, hogy azt elfogta a félelem és azonnal szabadon eresztette.

mint a többi városbeliek is, *a párizsi divatot*, egyszóval Loretto elbájolt engem! Mit mondjak a szent hajlékról? ... Ó, mélységes megindulás vett erőt rajtam, hogy ugyanazon fedél alatt vagyok, mint a Szent Család volt, azokat a falakat nézem, amelyekre Jézus emelte isteni tekintetét, azt a földet taposom, amelyet Szent József öntözött a verítékével, ott, ahol Mária hordozta a karjaiban Jézust, miután szűz méhében hordta ... Láttam a kicsi szobát, ahol az angyal leszállott a Szent Szűz mellé ... Beletettem a rózsafüzéremet a Gyermeke Jézus lapos kis csészéjébe ... Milyen elragadóak ezek az emlékek! ...

De legnagyobb örömünk az volt, hogy *Jézust Magát* vehettük magunkhoz az *ő hajlékában* és élő templomai lehettünk ugyanazon a helyen, amelyet ő a jelenlétével tüntetett ki. Olaszországi szokás szerint minden templomban csak egyetlen oltáron őriznek Szt. cibóriumot és csak annál az egynél lehet szentáldozáshoz járulni, ez az oltár magában a bazilikában volt, ott, ahol a Szent Hajlék áll, úgy, mint egy értékes gyémánt, fehér márvány ékszerdobozba foglalva. Ez nem volt elég a boldogságunkhoz! Mi magában a *gyémántban* és nem az *ékszerdobozban* akartunk szentáldozáshoz járulni ... Papa szokásos szelídségével úgy tett, mint a többiek, de Céline és én nekiindultunk és találtunk egy papot, aki mindenhová elkísért bennünket és kivételes előjog folytán éppen szentmiséhez készült a Santa Casában. Kért *két kis ostyát*, ezeket az ő nagy ostyájával együtt tette a paténára, és megérti, ugye, drága Anyám, mekkora volt az elragadtatásunk, hogy *mind a ketten* áldozhattunk ebben az áldott hajlékban! ... Ez egészen mennyei boldogság volt, amelyet képtelenség szavakkal kifejezni! Milyen lesz az, mikor majd az Ég Urának örök hajlékában járulunk szentáldozáshoz? Akkor majd nem lesz vége az örömünknek, nem lesz szomorú eltávozás és nem lesz szükségünk arra, hogy *titokban* emléket *kaparjunk* le magunknak az Isteni jelenlét által megszentelt falakról, mert az *ő hajléka* a miénk lesz, egy örökkévalóságon át ... Nem ezt a földit szánta nekünk, ezt megmutatja csupán, hogy megszerettesse velünk a szegénységet és az elrejtett életet; ő dicsőségének a Palotáját tartogatja a számunkra, ahol többé már nem elrejtőzve, gyermek vagy fehér ostya színe alatt látjuk, hanem úgy, amilyen a valóságban, végzetlen ragyogásának a fényében!!! ...

Most már csak Rómáról van mondanivalóm, Rómáról, utazásunk céljáról, ahol vigasztalást reméltem és keresztet találtam! ... Éjjel érkezünk meg, aludtunk, s a pályaudvar alkalmazottainak kiáltásai ébresztettek fel: „Roma, Roma.” Nem volt álom, Rómában voltam! ...

Az első napot a falakon kívül töltöttük s ez volt talán a leggyönyörűsebb, mert a műemlékek mind megőrizték antikvitásuk bélyegét, ezzel szemben Róma központjában az ember Párizsban képzelhette magát, a szállodák és áruházak nagyszerűségét látva. Ez a rómakörnyéki séta nagyon édes emléket hagyott bennem. Nem beszélek azokról a helyekről, amelyeket végiglátogattunk, van elég könyv, amely szelvényben-hosszában leírja őket, csupán csak a *fő* benyomásokról, amelyek ott értek. Az egyik legédesebb érzés az volt, amely a *Colosseum* megpillantásakor remegtetett meg. Végre láthattam azt az arénát, ahol annyi mártír ontotta vérének Jézusért; már készültem, hogy megcsókoljam azt a földet, amelyet ők megszenteltek, de mekkora csalódás! a közép csupa romhalmaz, s a zarándokoknak meg kell elégedniük azzal, hogy ennyit látnak, mert korlát zárja el a bejáratot, de nincs is kedve senkinek ahhoz, hogy a romok közé behatolni próbáljon ... Lehet Rómába jönni és nem lemenni a Colosseumba? ... Ez képtelenség volt számomra, nem hallgattam már az idegenvezető magyarázatait, egyetlen gondolat foglalkoztatott: leszállni az arénába ... Láttam egy munkást, aki létrával ment arra s már azon a ponton voltam, hogy elkérem tőle a létrát, szerencsére, nem valósítottam meg a szándékomat, mert bolondnak tarthatott volna ... Az Evangéliumban az áll, hogy Magdolna, aki állandóan a sír mellett marad és *többször* fölébe hajol, hogy megnézhesse a belsejét, végül is két angyalt lát.¹¹⁷ Hozzá hasonlóan, annak

¹¹⁷ Vö. János, XX, 11-12.

ellenére, hogy beláttam: vágyaim nem teljesülhetnek, lehetetlenség – továbbra is a romok fölé hajoltam, oda, ahová le szerettem volna menni, a végén nem angyalt láttam, hanem azt, *amit kerestem*: felkiáltottam örömben és mondtam Céline-nek: „Gyere gyorsan, oda tudunk menni! ...” Gyorsan átbújtunk a korláton egy olyan helyen, ahol az a romokkal érintkezett és már másztunk is lefelé a romtörmelékeken, amelyek omladoztak a lábunk alatt.

Papa nézett minket, megdöbbenve merészségünkön és hamarosan szólt, hogy jöjjünk vissza, de a két szökevény már se látott, se hallott; mint ahogy a katonák növekedni érzik bátorságukat a veszély közepette, úgy a mi örömünk is arányosan nőtt a vesződéssel, amellyel vágyaink teljesülését elérhettük. Céline, aki szemfülesebb volt, mint én, hallgatta az idegenvezetőt, s emlékezett rá, hogy az beszélt egy bizonyos kis kereszt alakú köveztől, amelyen a mártírok küzdöttek, keresni kezdte, hamarosan rá is talált, és letérdelve erre a megszentelt földre, lelkünk ugyanabban az imában egyesült ... A szívem igen erősen vert, mikor az ajkam az első keresztények véréből bíboros porhoz közeledett; kértem a kegyelmet, hogy én is mártír lehessen Jézusért és a szívem mélyén éreztem, hogy meghallgatták az imámat! ... Mindez igen kis idő alatt ment végbe, egypár kődarabot magunkhoz véve visszatértünk a romfalakhoz, hogy újrakezdjük veszélyes vállalkozásunkat.¹¹⁸ Papa, boldogságunkat látva, nem tudott megszidni bennünket s jól láttam, hogy büszke volt bátorságunkra ... A jó Isten szemelláthatóan vigyázott ránk, mert a zarándokok nem vették észre távollétünket, miután messzebb voltak, mint mi, minden bizonnyal a remek árkádok nézegetésével voltak elfoglalva, ahol az idegenvezető felhívta figyelmüket „*a kis PÁRKÁNYOKRA és a rájuk helyezett CUPIDÓKRA*”,¹¹⁹ így sem ő, sem az „*abbé urak*” nem ismerték meg azt az örömet, amely a mi szívünket eltöltötte ...

A katakombák is nagyon édes emléket hagytak bennem: olyanok, mint amilyeneknek elképzeltem őket, amikor olvastam leírásukat a mártírok életrajzában. A délután egy részét ott töltöttük, úgy rémlett, mégis, hogy csak pár pillanatig voltunk ott, az atmoszféra, amelyet magunkba szívunk, annyira jóillatú volt a számomra ... Kellett, hogy vigyünk magunkkal valamilyen emléket a katakombákból, ezért, hagyva, hogy a csoport eltávolodjék egy kissé, Céline és Teréz együtt osontak Szent Cecilia egykori sírjához és magukhoz vettek valamit az ő jelenléte által megszentelt földből. Római utazásom előtt nem viseltem e szent iránt különös tisztelettel, de mikor meglátogattam az ő templommá vált házát, mártíromságának színhelyét,¹²⁰ s megtudtam, hogy a harmónia királynőjének nyilvánították, nem szép hangjáért, sem zenei talentumáért, hanem arra a *szűzi éneke* emlékezve, amelyet a szíve mélyén rejtőző Mennyei Jegyesének zengett, tiszteletnél többet éreztem iránta: igazi *baráti gyöngédséget* ... Legkedvesebb szentemmé lett, legbensőbb bizalmasommá ... Minden tulajdonságától el voltam ragadtatva, főként *Istenre hagyatkozásától*, határtalan *bizalmától*, amely képessé tette őt arra, hogy olyan lelkeket tegyen szűziessé, akik a jelen élet örömein kívül soha nem vágytak még más örömökre ...

Szent Cecilia hasonlatos az Énekek Énekének jegyeséhez, benne látom „A fegyverben álló tábor *kórusát!* ...”¹²¹ Élete egyetlen dallamos ének volt, még a legnagyobb megpróbáltatások közepette is és ezen nem is csodálkozom, hiszen „a szent Evangélium *pihent a szíven!*” A *szívében* pedig a Szűzek Jegyese *pihent!* ...

¹¹⁸ 8 méter mélységben voltak.

¹¹⁹ „Les petits cornichons et les cupides posés dessus.” Szó szerint: „a fiatal uborkákra és a rájuk helyezett mohó emberekre”. Az idegenvezető, úgylátszik, nem tudott jól franciául és összetévesztette a corniche = párkány és a cornichon = fiatal uborka, valamint a Cupidon = Cupido, Ámor és a cupide = mohó szavakat. Helyesen így mondta volna: „les petites corniches et les Cupidons posés dessus”. Teréz humorára és utánzó kedvére vall, hogy szó szerint idézi az idegenvezető nyelvbortlásait.

¹²⁰ A trasteveri Szent Cecilia templom.

¹²¹ Én., VII. 1.

A Szent Ágnes templom¹²² meglátogatása is nagyon kedves volt a számomra, *gyermekkori barátomat* látogattam meg benne, sokáig beszéltem neki arról a valakiről, aki oly méltóan viseli a nevét s minden igyekezetemmel azon voltam, hogy valamilyen ereklyét szerezzek s hazavigyem az én drága Anyámnak Angyali pártfogójától, de nem sikerült semmi egyebet kapnom, mint egy kis piros követ, amely egy kis Szent Ágnes idejéből való gazdag mozaikból hullt ki, s amelyet ő minden biztonnyal gyakran nézegetett. Nem volt-e elragadó, hogy a kedves Szent maga adta oda, amit kerestünk s amit elvinnünk tilos lett volna? ... Mindig úgy tekintettem ezt, mint valami gyöngédséget és annak a szeretetnek a bizonyosságát, amellyel az édes Szent Ágnes tekint az én drága Anyámra s amellyel pártfogolja őt.

Hat napot töltöttünk el azzal, hogy sorra látogattuk Róma főbb csodáit, s a *hetediken* láttam közülük a legnagyobbat: „XIII. LEÓT” ... Óhajtottam is ezt a napot és ugyanakkor félttem is tőle, mert tőle függött a hivatásom, miután a válasz, amelyet a Püspök Úrtól kellett volna kapnom, nem érkezett meg s önnek egyik leveléből tudtam meg, *Anyám*, hogy már nem nagyon készsleges irányomban, így egyetlen mentődeszkám a Szentatya volt ... de ahhoz, hogy azt elnyerjem, kérni is kellett, s az egész világ előtt *merni kellett beszélni: „a Pápával”*, ettől a gondolattól megremegtem; hogy mit szenvedtem a kihallgatás előtt, azt egyedül csak a Jó Isten tudja, meg az én *drága Céline*-em. Soha nem fogom elfelejteni, mennyire részt kért minden megpróbáltatásomból, mintha csak az én hivatásom az övé lett volna. (Kölcsönös szeretetünket a zarándoklat papjai is észrevették; egyik este, miután annyian voltunk egy társaságban, hogy kevés volt az ülőhely, Céline az ölébe vett engem s oly kedvesen néztünk egymásra, hogy egy pap felkiáltott: „Hogy szeretik egymást! Ó, ez a két nővér sohasem fog tudni elválni egymástól!” Igen, szerettük egymást, de szeretetünk oly *tiszta* és erős volt, hogy az elválás gondolata nem zavart meg bennünket, mert éreztük, hogy semmi de semmi, még az óceán sem tudna elszakítani bennünket egymástól ... Céline nyugalommal nézte, amint az én kis sajkám a Kármel partjához közeledik, belenyugodott abba, hogy olyan sokáig marad az evilág viharos tengerén, ameddig csak a Jó Isten akarja, biztos lévén afelől, hogy ha rákerül a sor, ő is eléri majd vágyainak célját, a partot ...)

November 20-án, vasárnap, miután felöltöztünk a Vatikán szertartásrendjének megfelelően (vagyis feketébe, a fejünkön vállrahulló csipkekendővel) s miután egy nagy, kék-fehér szalagon függő XIII. Leó-medallionnal ékesítettük fel magunkat, beléptünk a Vatikánba, az Első Főpap kápolnájába. 8-kor mély megindulás vett erőt rajtunk, látva, amint belép, hogy elmondja a Szentmisét ... Miután megáldotta a köréje gyűlt sok zarándokot, felment a Szent Oltár lépcsőin és Krisztus Helytartójához méltó pietásával mutatta meg nekünk, hogy valóban „*Szent Atya*”. A szívem erősen vert és az imáim forróak voltak, mialatt Jézus leszállott Főpapjának a kezébe; e mellett telve voltam bizakodással, az enapi Evangélium ezeket az elragadó szavakat foglalta magában: „Ne félj, te kisdéd nyáj, mert az én Atyámnak tetszett, hogy neked adja a királyságát.”¹²³ Nem, nem félttem, reméltem, hogy hamarosan enyém lesz Kármel királysága, nem gondoltam akkor Jézusnak ezekre a másfajta szavaira: „Úgy készítem el nektek királyságot, ahogyan Atyám nekem készítette el azt.”¹²⁴ Vagyis keresztet és megpróbáltatást tartogatok a számodra, – így leszel méltó arra, hogy birtokba vedd ezt a királyságot, amely után áhítozol; miután szükséges volt, hogy a Krisztus szenvedjen s ezáltal menjen be az ő dicsőségébe,¹²⁵ ha az ő oldalán akarsz helyet foglalni, idd ki a helyet, amit Ő maga is kiivott ...¹²⁶ Ezt a kelyhet a Szentatya nyújtotta nekem és könnyeim összevegyültek a keserű itallal, amellyel megkínáltak. A hálaadó mise után, amely Őszentségét követte, kezdődött a kihallgatás. XIII. Leó nagy karosszékben ült, egyszerű

¹²² A fuori-le-mure Szent Ágnes bazilika.

¹²³ Luk. XII., 32.

¹²⁴ Luk. XXII., 29.

¹²⁵ Luk. XXIV., 26.

¹²⁶ Máté, XX., 21-23.

fehér reverendába s egy ugyanolyan színű camagliába öltözve és a fején csak egy kis pileolus volt. Körülötte voltak a kardinálisok, az érsekek és a püspökök, de csak úgy nagyjában láttam őket, mert a Szentatyával voltam elfoglalva; sorban elmentünk előtte, mindegyik zárandok letérdelt, mikor rákerült a sor, megcsókolta XIII. Leó lábát és kezét, áldást kapott tőle és két nemes testőr megérintette őt a szertartáshoz tartozóan, tudára adva ezáltal, hogy felkelhet (mármint a zárandok, oly rosszul fejezem ki magam, hogy úgy hihetné valaki: a Páparól mondtam ezt.) Mielőtt a főpásztori szobába léptem volna, feltett szándékom volt, hogy *beszélék*, de meglátva „*Révérony főtisztelendő urat*” a Szentatya jobbján, éreztem, hogy alábbhagy a bátorságom ... Csaknem ugyanabban a pillanatban adták át nekünk az üzenetét, melyben *megtiltja* hogy *beszéljünk* XIII. Leóhoz, mert már amúgy is túlságosan elhúzódik a kihallgatás ... Drága Céline-emhez fordultam, hogy megtudjam véleményét: „Beszélj!” mondta ő nekem. A következő pillanatban a Szentatya lábainál voltam; miután megcsókoltam a papucsát, a kezét nyújtotta nekem, de a helyett, hogy megcsókoltam volna, összekulcsoltam az enyémet és arcára emelve könnyben úszó szememet, így szóltam: „Szentatyám, nagy kegyet szeretnék kérni öntől! ...”¹²⁷

– Ekkor az Első Főpap fölém hajtotta fejét, olymódon, hogy az arcom csaknem arcához ért, s láttam, hogy *fekete* és *mély* szemei rám szegeződnek s mintha egészen a lelkem mélyéig hatolnának. – „Szentatyám, mondtam, jubileuma öröme engedje meg, hogy 15 éves koromba a Kármelbe lépjek! ...”

A hangom kétségtelenül remegett a felindulástól, a Szentatya pedig Révérony főtisztelendő úr felé fordulva, aki csodálkozással vegyes bosszúsággal nézett rám, ezt mondta: „Nem egészen értem.” – Ha a jó Isten megengedte volna, Révérony főtisztelendő úr könnyen elérhette volna számomra, amire vágytam, de ő keresztet és nem vigasztalást akart adni nekem. – „Szentatyám, mondta a Nagy Vikárius, *egy gyermek* akar a Kármelbe lépni 15 éves korában, az előjárók éppen most vizsgálják meg a kérdést.” – „Nos, gyermekem, felelte jóságos pillantással a Szentatya, tedd azt, amit az előjárók mondani fognak neked.” Kezeimet a térdére téve, erőm utolsó megfeszítésével, esdeklő hangon mondtam: „Ó, Szentatyám, ha ön igent mondana, mindenki úgy akarná!” Merően nézett rám, s minden szótagot külön hangsúlyozva, ezeket a szavakat mondta: „Ugyan ... ugyan ... *Akkor fogsz belépni, ha a jó Isten is úgy akarja!* ...” (Hangjában volt valami magával ragadó és meggyőző, szinte még most is hallom.) Mivel a Szentatya jósága felbátorított, szerettem volna még beszélni, de a két nemes testőr *udvariasan megérintett*, hogy keljek fel; látva, hogy ez nem volt elég, karonragadtak és Révérony abbé segített nekik felemelni engem, mert én úgy maradtam, XIII. Leó térdére tett, összekulcsolt kézzel és *erővel* vittek el a lábaitól ... Mikor a Szentatya látta, hogy *elvisznek*, kezét az ajkamhoz emelte, majd felemelte, hogy megáldjon, a szemem akkor megtelt könnyel és Révérony abbé legalább annyi *gyémántot* láthatott benne, mint akkor, Bayeuxben ... A két nemes testőr a szó szoros értelmében vitt az ajtóig, és ott egy harmadik közülük XIII. Leó-érmet adott nekem. Céline, aki utánam jött, tanúja volt az imént lejátszódott jelenetnek, majdnem annyira megindult volt, mint én, e mellett azonban volt bátorsága ahhoz, hogy a Szentatya áldását kérje a Kármel számára. Révérony főtisztelendő úr bosszús hangon mondta: „Hiszen már meg van áldva a Kármel.” A jó Szentatya szelíden felelte: „Ó, igen! meg van már áldva.” Mielőttünk¹²⁸ Papa járult XIII. Leó lábaihoz (a férfiakkal). Révérony főtisztelendő úr őhöz kedves volt, úgy mutatta be, mint *két kármelita édesapját*.¹²⁹ Az Első Főpap különös jóindulata jeléül az én drága Királyom tisztes fejére tette a kezét, mintha valami *misztikus* jeggyel jelölné meg így, Annak a nevében, akinek valóban a helytartója ... Ó, most, hogy a Mennyben van ez a *négy*

¹²⁷ A kéziratban a következő szakasz jegyzet a lap alján.

¹²⁸ Teréz itt téved. Bizonyos, hogy a nők és a papok után következtek a férfiak.

¹²⁹ Teréz két legidősebb nővére, a Szent Szívről nevezett Mária nővér, (akihez a Szent a B kéziratot írta) és Jézusról nevezett Ágnes anyja, (akihez ez a kézirat szól) ekkor már beöltözött kármelita volt.

Kármelita édesapja, már nem a Főpap keze nyugszik a homlokán, vértanúságot jósolva a számára ... A Szüzek Jegyesének, a Dicsőség Királyának a *keze* vonja ragyogásba az ő hűséges szolgájának a fejét, és ez az imádott kéz most már mindig ott fog nyugodni azon a homlokon, amelyet megdicsőített! ...

Az én drága Papámnak sok fáradságába került, amíg a kihallgatásról eljövot megtalált engem, minden tőle telhetőt megtett, hogy megvigasztaljon engem, de hiába ... A szívem mélyén nagy békét éreztem, mert tökéletesen mindent megtettem, ami csak módomban volt, hogy megfeleljek annak, amit a Jó Isten tőlem kívánt, de ez a *béke* a *mélyben* volt s a lelkemet keserűség *töltötte el*, mert Jézus hallgatott ... Úgy látszott, hogy messze van tőlem, semmi jelét nem éreztem a jelenlétének ... Ezen a napon még a Nap sem mert kisütni és Itália szép kék ege, sötét felhőktől terhesen, szakadatlanul együtt sírt velem ... Ő, mindennek vége volt, az utazásomnak nem volt már varázsa, hiszen a célja hiányzott. Ezzel szemben a Szentatya utolsó szavai mintha vigasztalók lennének: s valóban, nem voltak valósággal prófétaiak? Minden akadály *ellenére*, az, amit a *Jó Isten akart*, beteljesedett. Nem *engedte meg* a teremtményeknek, hogy azt tegyenek, amit akarnak, hanem *az Ő és csakis az Ő akaratát* ... Egy idő óta felajánlottam magam a Gyermekek Jézus *kis játékszerének*, azt mondtam Neki, hogy ne úgy bánják velem, mint valami drága játékkal, melynek a nézésével is beérik a gyerekek, hozzányúlni pedig nem mernek, hanem úgy, mint egy teljesen értéktelen kis labdával, melyet ledobhat a földre, a lábával rúghat, *felhasíthat*, otthagyhathat egy sarokban vagy a szívére szoríthat, ha ebben örömét találja; egyszóval, *szórakoztatni* akartam a *kicsi* Jézust, kiszolgáltatni magam *gyermeki szeszélyeinek* ... Meghallgatta imádságomat.

Rómában Jézus *felhasította* kicsi játékszerét, látni akarta, hogy mi van benne, s mikor meglátta, a felfedezésével elégedetten leejtette kis labdáját és elaludt ... Mit tesz Ő, amíg édesen alszik és mivé lesz az elhagyott kicsi labda? ... Jézus azt álmodta, hogy még mindig játékaival *szórakozik*, hol elereszti, hol felveszi és azután, mikor egyszer már jó messzire gurította, a szívére szorítja s nem engedi el többé az ő kis keze ügyéből ...

Bizonyára megérti, drága Anyám, hogy mennyire szomorú volt a kis labda, mikor a *földön* találta magát ... Mindezek mellett tovább reméltem, minden remény ellenére¹³⁰. Pár nappal a Szentatya audienciája után Papa meglátogatta a jó Simeon testvért¹³¹ s ott találta nála Révérony főtisztelendő urat, aki igen kedves volt. Papa tréfásan zsörtölődött vele, hogy nem segített nekem *nehéz vállalkozásomban*, majd elmesélte *Királynője* történetét Simeon testvérnek. A tiszteletreméltó aggastyán nagy érdeklődéssel hallgatta szavait, még jegyzeteket is készített és megindultan mondta: „Ilyesmit nem lehet látni Olaszországban!” Úgy hiszem, ez a találkozás igen jó hatást gyakorolt Révérony főtisztelendő úrra, a későbbiek folyamán állandóan bizonygatta, hogy *vége* meg van győződve a hivatásom felől.

A nevezetes nap másnapján már reggel el kellett indulnunk Nápolyba és Pompeibe. A Vezúv egész nap dörgött a tiszteletünkre, *ágyúlövéseivel* keskeny füstoszlopot eresztett ki magából. Azok a nyomok, melyeket Pompei romjain hagyott, ijesztők, Isten hatalmát mutatják, „Aki nézi a földet és megremegteti azt, aki megérinti a hegyeket és füstté változtatja azokat ...”¹³²

Szerettem volna egyedül sétálni a romok között s eltűnődni az emberi dolgok mulandóságán, de az utasok nagy száma sokat elvett a rombadólt város mélabús bájából ... Nápolyban, éppen ellenkezőleg, a kétlovas kocsik *nagy száma* tette nagyszerűvé sétánkat a San Martino monostorba, amely az egész város fölé nyúló, magas dombon áll; a lovak, amelyek vittek bennünket, sajnos, minden pillanatban megbokrosodtak és nem egyszer azt hittem, ütött az utolsó óráim. A kocsis hiába mondogatta állhatatosan az olasz vezetők

¹³⁰ Róm., IV. 18.

¹³¹ Keresztény iskolatestvér s a Szent József kollégium igazgatója volt, aki igen nagy megbecsülésnek örvendett a római körökben.

¹³² CIII. Zsolt., 32.

varázsigejét: „Appipó, appipó ...”, a szegény lovak fel akarták borítani a kocsit, végül is, hála őrangyalaink segítségének, megérkeztünk nagyszerű szállodánkba. Egész utazásunk alatt elsőosztályú szállodákban szállásoltak el bennünket, soha nem vett körül ekkora fényűzés, most igazán ideillik, hogy nem a gazdagság teszi a boldogságot, mert sokkal boldogabb lettem volna egy zsúpfedél alatt a Kármel reményében, mint az aranyozott falborítások, a fehér márványlépcsők, a selyemszőnyegek közelében, keserűséggel a szívemben ... Ó, jól éreztem azt, hogy az öröm nem a bennünket környező tárgyakban, hanem a szív legbelsejében van, ugyanúgy birtokosai lehetünk a börtönben, mint a palotában; bizonyosága ennek, hogy boldogabb vagyok a Kármelen, még külső és belső megpróbáltatások közt is, mint a világban, az élet kényelmeivel és *főleg* az atyai tűzhely gyöngédségeitől körülveve! ...

A lelkem elmerült a szomorúságban, de látszatra a régi maradtam, mert úgy hittem, hogy kérésem, mellyel a Szentatyához fordultam, titok; hamarosan az ellenkezőjéről győződhettem meg, Céline-nél egyedül maradván a vasúti kocsiban (a többi zarándok leszállt a pár percnyi állomásozás alatt s a büfébe ment); Legoux főtisztelendő úr, a coutancesi általános helytartó ráknnyitotta az ajtót és miközben mosolyogva nézett rám, így szólt: „Nos, hogy van a mi kis kármelitánk? ...” Ekkor megértettem, hogy az egész zarándoktársaság tudja a titkomat; szerencsére senki sem beszélt nekem róla, de a rokonszenvből, amellyel rámnéztek, láttam, hogy kérésem nem keltett rossz benyomást, ellenkezőleg ... Assisi kis városában¹³³ alkalmam nyílt arra, hogy felszálljak Révérony főtisztelendő úr kocsijába, ez a kegy az egész utazás alatt *egyetlen nőnek sem* jutott osztályrészül. A következő módon részesültem ebben a kiváltságban. Miután sorra látogattuk a Szent Ferenc és Szent Klára erényeitől illatozó helyeket, Szent Ágnesnek, Szent Klára testvérének a monostoránál állapotunk meg. Kedvemre nézegettem a Szent fejét s mikor az utolsók közt elmentem onnan, észrevettem, hogy elvesztettem az övemet. *Kerestem* ott a tömegben, egy pap megszánt és segített nekem, de mikor megtalálta, elment s én egyedül maradtam és újra csak *kerestem*, mert az övem ugyan megvolt, de nem lehetett felvenni, hiányzott a gombja ... végre megláttam, ott fénylett egy sarokban, nem került sok időbe felkapni és visszaerősíteni a szalagra, de annál több időt vett igénybe az, ami mindezt megelőzte; egyszerre csak, nagy csodálkozásomra, egyedül találtam magam a templomnál, az a sok kocsi mind eltűnt, kivéve a Révérony főtisztelendő úrét. Most mitévő legyek? Fussak a kocsik után, jöllehet nem is látom már őket s kitegyem magam annak, hogy lekésem a vonatról és nyugtalanságba taszítom drága Papámat, vagy pedig kérjek helyet Révérony főtisztelendő úr hintójában? ... Az utóbbira határoztam el magam. Annak ellenére, hogy rendkívül nagy *zavarban* voltam, legszívélyesebb és legkevésbé *zavart* arckifejezésemmel tártam fel előtte kritikus helyzetemet s ezzel őt magát is *zavarbaejtettem*, mert kocsija tömve volt a zarándoklat legelőkelőbb *tagjaival*, lehetetlen volt még eggyel több helyet szorítani, de egy igen gáláns úr sietve leszállt, felsegített a helyére és szerényen a kocsis mellé ült. Én egy kelepcebe esett mókushoz hasonlítottam és távolról sem éreztem kellemesen magam csupa ilyen nagy kiváltsággal körülveve s mi több, a *legfélelmesebb* közülük éppen szemben ült velem ... Ő azonban igen szeretetreméltó volt, időről időre abbahagyta a társalgást a férfiakkal, hogy a *Kármelről* beszéljen nekem. Mielőtt a pályaudvarra értünk volna, ezek a *nagy személyiségek* mind előhúzták *nagy* pénztárcájukat, hogy pénzt adjanak a (már kifizetett) kocsisnak, én is úgy tettem, mint ők s elővettem az én *csepp* pénztárcámat, de Révérony főtisztelendő úr nem egyezett bele, hogy *szép apró* darabokat szedjek ki onnan, inkább *egy nagyot* adott mindkettőnk nevében.

Egy más alkalommal mellette voltam az omnibuszon, még kedvesebb volt és megígérte, hogy *mindent megtesz, ami csak tőle telik, hogy beléphessek a Kármelbe* ... Ezek a kis találkozások hintettek ugyan egy kevés balzsamot az én sebeimre, de azért nem tudtak változtatni azon, hogy a visszatérés sokkal kevésbé legyen kellemes, mint az odautazás volt,

¹³³ Nov. 24-én, csütörtökön.

mert már nem reménykedhettem „a Szentatyában”, semmiféle segítségem nem volt a földön, amely sivár és vízetlen pusztaság volt a szememben,¹³⁴ *egyedül* a Jó Istenbe vettem minden reménységemet ... ekkor szereztem azt a tapasztalatot, hogy többet ér Hozzá folyamodnunk, mint a szentjeihez ...

Lelkem szomorúsága nem akadályozott meg abban, hogy érdeklődést ne tanúsítsak a szent helyek iránt, amelyeket meglátogattunk. Firenzében¹³⁵ boldog voltam, hogy láthattam Pazzi Szent Magdolnát a kármelitáknál, a kórus közepében. Kinyitották nekünk a nagy rácsot; nem tudtuk, hogy ilyen kiváltságosak leszünk. Sokan szerették volna olvasójukat hozzáértetni a szent sírjához; csak én tudtam átdugni kezemet a rácson, amely attól elválasztott minket, így azután mindenki odahozta nekem az olvasóját és én igen büszke voltam a tisztemre ... Meg kellett mindig találnom a módját, hogy *megérintsek mindent*, így a Jeruzsálemi Szent Kereszt Templomában is, (Rómában), ahol az igazi Kereszt több darabját tisztelhetjük, két tövissel és az egyik szöggel együtt, mely egy remek, aranyból való, ötvözött, de *üveg* nélküli ereklyetartóba volt bezárva; itt is módot találtam arra, hogy az értékes ereklyének hódolva, *kis ujjamat* becsúsztassam az ereklyetartó egyik hézagán és meg tudtam érinteni a szöveget, amelyet Jézus vére öntözött ... Igazán túl merész voltam! Szerencsére, a jó Isten, aki a szívek mélyére lát, tudja, hogy tiszta volt a szándékom, és hogy a világ kincséért sem akarnék visszatetszeni neki, úgy teszek vele szemben, mint a *gyermek*, aki azt hiszi, hogy minden szabad neki, és a sajátjának tekinti Atyja kincseit. – Azt nem tudom még megérteni, hogy Olaszországban miért közösi ki az Egyház olyan könnyen a nőket, minden percben ezt mondták nekünk: „Ne lépjete be ide ... Ne lépjete be oda, kiközösítés alá estek!” ... Ó, a szegény nők, mennyire megvetettek! ... Pedig jóval nagyobb számban szeretik a Jó Istent, mint a férfiak és a Mi Urunk kínszenvedésekor az asszonyok bátrabbak voltak, mint az apostolok, mert szembeszálltak a katonák durvaságaival és merték letörölni Jézus imádandó Arcát ... Bizonyára azért engedi meg Ő, hogy megvetés legyen a sorsuk a földön, mert a maga számára választotta ki őket ... A Mennyekben majd megmutathatja, hogy az Ő gondolatai nem az emberek gondolatai,¹³⁶ mert akkor az *utolsók* lesznek az *elsőkké* ... Nem egyszer történt meg az utazás alatt, hogy nem volt türelmem megvárni a Mennyeket azért, hogy első legyek ... Egyszer, mikor a kármelita monostort látogattuk meg, nem elégedtem meg azzal, hogy a *külső* folyosókba követtem a zárándokokat, a kolostor *belsejébe* igyekeztem ... egyszerre csak egy öreg, jó kármelitát láttam, aki távolról integetett, hogy ne jöjje beljebb, de a helyett, hogy elmentem volna, még közelebb jöttem s rámutattam a kolostor festményeire, jelezve, hogy szépek. Bizonyosan felismerte hátamra hulló hajamról és fiatal arcomról, hogy gyermek vagyok, jóságosan mosolygott rám, és elment, látva, hogy nem ellenséggel áll szemben; ha tudtam volna olaszul szólani hozzá, megmondtam volna, hogy leendő kármelita vagyok, de ez Babel tornyának az építői miatt lehetetlen volt számomra.

Miután még meglátogattuk Pisát és Genovát,¹³⁷ visszatértünk Franciaországba. Az útvonalon nagyszerű volt a kilátás, hol a tenger mentén haladtunk, s a vonat oly közel volt hozzá, hogy úgy tetszett: a hullámok elérnek bennünket (ezt a látványosságot a vihar okozta, este volt, ami a jelenetet még impozánsabbá tette), hol érett gyümölcsű narancsfákkal, könnyűlevelű zöld olajfákkal, kecses pálmákkal borított síkságot láttunk ... láttuk, amint napnyugtakor a sok kis tengeri kikötőben kigyullad a lámpák raja, mialatt az Égen az első *csillagok* ragyognak ... Ó, mennyi költészet töltötte be a lelkemet annak láttán, amit most életemben először és utoljára néztem! ... Sajnálkozás nélkül láttam továtünni, a szívem más nagyszerűségekre törekedett; eleget szemlélte már a *föld szépségeit*, az *Ég szépsége* volt

¹³⁴ LXII. Zsolt. 2.

¹³⁵ Nov. 24. estétől 26. délutánig.

¹³⁶ Máté, XX. 16.

¹³⁷ Nov. 26 és 27-én.

vágyainak a célja, s hogy ezt odaadhassam a *lelkeknek, fogoly* akartam lenni! ... Mielőtt megnyílnának előttem annak az áldott börtönnek a kapui, amely után sóhajtozom, még harcolnom és szenvednem kell; ezt éreztem Franciaországba visszatérve, s mégis oly nagy volt a bizakodásom, hogy szüntelenül reméltem: meg fogják engedni, hogy december 25-én belépjek ... Alighogy megérkeztünk Lisieuxbe, első látogatásunk a Kármelnek szólt ... Micsoda találkozás volt! ... Annyi, de annyi mondanivalónk volt egymás számára egy hónapi távollét után, egy olyan hónap után, amely hosszabbnak rémlett, mint amilyen volt s amely alatt többet tanultam, mint jónéhány év alatt ...

Ó, drága Anyám! Milyen édes volt viszontlátnom önt s kitárnom ön előtt az én szegény, megsebzett kis lelkemet. Ön előtt, aki oly jól meg tud érteni engem, akinek elég egy szó, egy tekintet, hogy mindent kitaláljon! Én teljesen ráhagyatkoztam Istenre, megtettem minden, minden tölem telhetőt, egészen odáig elmentem, hogy a Szentatyával is beszéltem, de most már azután nem tudtam, mit tegyek még. Ön azt mondta, hogy írjak a Püspök Úrnak és emlékeztessem ígéretére; azonnal meg is tettem, a legjobban, ahogy tőlem telt, de olyan kifejezésekkel, amelyeket Nagybátyám kissé túlságosan egyszerűnek talált. Átírta leveletem; éppen abban a pillanatban, mikor fel akartam adni, kaptam öntől egy levelet, amelyben azt mondja, hogy ne írjak, várjak egy pár napig; engedelmeskedtem, mert bizonyos voltam benne: ez a legjobb eszköz arra, hogy ne tévedjek. Végre karácsony előtt 10 nappal elment a levelem.¹³⁸ Abban a mély meggyőződésben, hogy a válasz nem fog várni magára, minden reggel, mise után, bementem Papával a postára, azt hívén, hogy ott találom az engedélyt arra, hogy elrepüljek, de mindegyik reggel újabb csalódást hozott magával, amely azonban nem rendítette meg hitemet ... Kértem Jézust, hogy törje szét bilincseimet, szét is törte, de egészen más módon, mint ahogyan én vártam ... Elérkezett Karácsony szép ünnepe, de Jézus nem ébredt fel ... A földön hagyta kis labdáját, még egy pillantást sem vetett rá ... A szívem össze volt törve, mikor éjféli misére mentem, annyira számítottam rá, hogy ezen már a Kármel rácsai mögött fogok részt venni! ... Ez a megpróbáltatás igen nagy volt a hitem számára, de *Ő, akinek a szíve még álmában is virraszt*¹³⁹, megértette velem, hogy azoknak, akiknek a hite egyenlő nagyságú egy *mustármaggal*, megadja a *csodát* és áthelyezi a hegyeket, hogy az annyira *kicsiny* hitet megerősítse, de *bizalmasai, Édesanyja* számára nem tesz csodákat addig, amíg *hitüket próbára nem tette*. Nem hagyta-e meghalni Lázárt, jóllehet Márta és Mária megüzenték neki, hogy beteg? ... A kánai menyegzőn, mikor a Szent Szűz kérte Jézust, hogy segítsen a ház urán, nem azt felelte-e neki, hogy még nem jött el az ő órája? ... De a megpróbáltatás után, micsoda jutalom! a víz borrá változik! ... Lázár feltámad ... Így tesz Jézus az ő kis Terézével: miután *hosszasan* próbára tette, kielégítette szívének összes kívánságait ...

A részemről könnyekben töltött ragyogó ünnep délutánján meglátogattam a kármelitákat; nagy volt a meglepetésem, midőn a rács kinyitásakor egy elragadó kis Jézust pillantottam meg, aki labdát tartott a kezében, melyre az én nevem volt írva. A kármeliták, Jézus helyett, aki túlságosan kicsi volt ahhoz, hogy beszéljen, himnuszt énekeltek, amelyet az én drága Anyám szerzett; minden szavára édes vigasztalás áradt el a szívemben, soha nem fogom elfelejteni annak az anyai szívnek a finomságát, amely engem mindig elárasztott a gyöngédségével ... Miután édes könnyek között köszöntem ezt meg; elmeséltem a meglepetést, amelyet az én drága Céline-em készített nekem az éjféli miséről hazajövet. A szobámban, szép, mély tál közepén egy *kicsi* hajót találtam az alvó *kis* Jézussal, aki mellett egy *kis* labda volt, a fehér vitorlára Céline ezeket a szavakat írta: „Én alszom, de a szívem virraszt,”¹⁴⁰ és a hajón csak ennyi: „Istenre hagyatkozás!” Ó, ha Jézus nem is beszélt még az

¹³⁸ Vö. Lettres de Sainte Thérèse de l'Enfant Jésus (Office Central de Lisieux, 1948) pp. 50 et 51. A levél dátuma: dec. 16.

¹³⁹ Én., V. 2.

¹⁴⁰ Én., V. 2.

ő kis jegyeséhez, ha lehunyva tartotta is még isteni szemét, legalább kinyilatkoztatta magát neki, olyan lelkeket véve eszközül, akik megértik szívének minden gyöngédségét és szeretetét ...

Az 1888-ik év első napján Jézus megint keresztyével ajándékozott meg, de ezúttal egyedül voltam arra, hogy hordozzam, mert fájdalomosságát az tetézte, hogy érthetetlen volt mások számára ... Gonzagáról nevezett Mária Anyának egy levele arról értesített, hogy a Püspök Úr válasza megérkezett 28-án, az *Aprószentek* ünnepén, de nem tudatta azt velem, miután úgy határozott, hogy csak *nagyböjt után* léphetek be. Nem tudtam könnyeimet visszatartani ekkora késedelem gondolatára. Ennek a megpróbáltatásnak egészen különleges jellege volt, a világ *bilincsei szét voltak törve* a számomra, s ez alkalommal Noé bárkája nem akarta még befogadni a szegény kis galambot ... Én elhiszem, hogy oktalanul látszottam, mikor nem fogadtam örömmel száműzetésem három hónapját, de hiszem azt is, hogy a nélkül, hogy meglátszott volna rajtam, ez a megpróbáltatás *igen nagy* volt és nagyon *növelte* bennem az Istenre hagyatkozást és a többi erényeket.

Hogyan telt el ez a *három hónap*, amely kegyelmekben oly gazdag volt a lelkem számára? Először arra gondoltam, hogy nem fogom zavartatni magam s ugyanazt a szabályszerű életet élem, mint ami szokásomban volt, de hamarosan átértettem a rendelkezésemre álló idő értékét és elhatároztam, hogy most inkább, mint valaha, *komoly és önsanyargató* életre adom magam. Mikor azt mondom, hogy önsanyargató, nem akarom elhítni magamról, hogy vezekeltem, sajnós, *ilyet soha-soha nem tettem*, nagyon távol állva azoktól a szép lelkektől, akik gyermekkoruk óta gyakorolták az önsanyargatások különböző fajtáit. Én soha nem éreztem semmiféle hajlamot ilyesmire; ez kétségtelenül gyávaságomból eredt, mert megtehettem volna, mint Céline is, hogy ezer apró leleménnyel szenvedéseket okozzak magamnak, ezek helyett mindig hagytam, hogy vattában dédelgessenek és jól tartsanak, mint egy kis madarat, amelynek nincs szüksége arra, hogy vezekeljen ... Az én önsanyargatásaim abból álltak, hogy megtörjem érvényesülésre mindig készen álló akaratomat, hogy elfojtsak magamban egy visszavágó szót, hogy apró szolgálatokat tegyek a nélkül, hogy a magam részére gyümölcsöt tetném azokat, hogy ülés közben egyáltalán ne támaszkodjam a hátammal a székhez stb., stb. ... Ezeknek a *semmiknek* a gyakorlásával készültem arra, hogy Jézus jegyese legyek és ki se tudom mondani, hogy ez a várakozás a számomra mennyi édes emléket hagyott hátra ... Három hónap gyorsan eltelik s végre elérkezett az oly forrón áhított pillanat.

Belépésem napja április 9-ére, hétfőre esett, arra a napra, amelyen a Kármel – a Nagyböjt miatt késve – a Szeplőtelen Fogantatást ünnepelte. Az előestén az egész család összegyűlt az asztal körül, amelynél én utoljára ültem. Ó, milyen szívettépőek ezek a bensőséges együttlétek! ... Akkor, mikor az ember azt szeretné, hogy megfélemedkezzenek róla, elhalmozzák simogatással s a leggyengédebb szavakkal és éreztetik az elválás áldozatát ... Papa szinte semmit sem mondott, de tekintete szeretettel pihent rajtam ... Nagynéném időnként sírt és Nagybátyám ezer szerető bókot mondott. Jeanne és Mária is csupa gyöngédség volt, különösen Mária, aki félrevont és bocsánatot kért a fájdalomért, melyeket okozni vélt nekem. Drága kis Léoniem, aki néhány hónapja jött vissza a Vizitációból¹⁴¹, még inkább elhalmozott csókokkal és simogatásokkal. Csak Céline-ről nem beszéltem, de kitalálhatja, drága Anyám, hogyan telt el az utolsó éjszaka, mikor együtt aludtunk ... A nagy nap reggelén még egy utolsó pillantást vetettem a Cserjésre, gyermekkoromnak erre a kedves

¹⁴¹ Léonie 1887 július 16-án belépett caeni Vizitációba, de egészségi okokból 1888. január 6-án visszatért a szülői házába.

kis fészke, melyet már nem láthatok többé és elindultam drága Királyom karján, hogy felmenjek Kármel hegyére ... Mint az előző napon is, az egész család együtt hallgatott Szentmisét és együtt áldozott. Amikor Jézus leszállt az én drága rokonaim szívébe, csupa zokogást hallottam magam körül, csak én nem könnyeztem. A szívem azonban *oly hevesen* vert, hogy mikor intettek nekünk, hogy menjünk a konventajtóhoz, úgy éreztem, lépni sem tudok; előrementem, azt kérdezve magamtól, vajon nem halok-e bele ebbe az erős szívdobogásba ... Ó, micsoda pillanat! Csak, ha átéltük, tudhatjuk meg, hogy mit jelent ...

Megindultságomnak nem volt külső jele: miután megcsókoltam drága családom minden tagját, az én páratlan Atyám elé térdeltem, áldását kérve; erre *ő maga is letérdelt* és sírva áldott meg ... Amint az aggastyán még élete tavaszában lévő gyermekét az Úrnak ajándékozta: ez olyan látvány volt, amely bizonyára mosolyra fakasztotta az angyalokat ... Pár pillanattal később becsukódtak mögöttem a szent hajlék kapui s itt azoknak a *drága nővéreknek* a csókja várt, akik *anyáim* voltak s akik ezentúl példaképeim lesznek ... Végre teljesültek vágyaim; a lelkem olyan édes és mély BÉKÉT érzett, amelyet kifejezmem lehetetlenség s ez a bensőséges béke immár 7 és fél év óta osztályrészem, a legnagyobb megpróbáltatások közepette sem hagyott el.

Mint minden jelöltet, engem is a kórusba vittek fel belépésem után azonnal; sötét volt a kitett Oltáriszentség miatt¹⁴² és az, ami a legelőször megkapott, a mi szent Genovéva anyánk¹⁴³ szeme volt. Engem nézett; egy percre letérdeltem a lábaihoz, megköszönve a Jó Istennek azt a kegyelmet, hogy ismerhetek egy szentet s azután követtem Gonzagáról nevezett Mária Anyát a közösség különböző helyiségeibe. Mindent nagyszerűnek találtam, úgy éreztem, mintha valami pusztaságba kerültem volna, kis cellánktól különösen el voltam ragadtatva, de az öröm, amit éreztem, *békés* volt, a legkisebb szellő sem vert hullámot azokon a nyugalmas vizeken, melyeken a hajócskám ringatózott, egyetlen felhő sem homályosította el az én egem kékjét ... ó, teljes kárpótlást kaptam minden megpróbáltatásért ... Milyen mélységes örömmel mondogattam ezeket a szavakat: „Örökre, örökre itt vagyok! ...”

Ez a boldogság nem volt tiszavirágéletű, nem kellett elröppennie „az első napok illúzióival”. *Illúzióim* – a Jó Isten megadta ezt a kegyelmet – EGYÁLTALÁN *nem voltak* mikor a Kármelbe léptem; *olyannak* találtam a szerzetesi életet, mint amilyennek elképzeltem, semmiféle áldozaton nem csodálkoztam, és mégis, hiszen tudja, drága Anyám, első lépéseim több tövisre, mint rózsára találtak! ... Igen, a szenvedés kitárta felém a karját és én szerelmesen vettem bele magamat ... Hogy mit szándékoztam tenni a Kármelen, azt kijelentettem az Eucharisziás Jézus lábainál, a fogadalomtételmet megelőző vizsgán: „Azért jöttem, hogy megmentsem a lelkeket s főként azért, hogy a papokért imádkozzam.” Ha az ember el akar érni egy célt, igénybe kell vennie annak eszközeit; Jézus megértette velem, hogy a kereszt által akar lelkeket adni nekem s a szenvedés iránti vonzalmam a szenvedéssel egyenes arányban nőtt. Ez volt az utam 5 éven át, külsőleg azonban semmi sem árulta el szenvedésemet, amely éppen azért volt olyan fájdalmas, mert egyedül csak én ismertem. Ó, milyen meglepetésben lesz részünk a világ végén, mikor majd a lelkek történetét olvassuk! ... Hányan fognak csodálkozni, látva azt az utat, amelyen az én lelkemet vezették végig! ...

Ez annyira igaz, hogy két hónappal belépésem után, Pichon Atya, mikor a Szent Szívről nevezett Mária nővér fogadalomtételére eljött, meglepetve látta, hogy a jó Isten mit vitt végbe a lelkemben és azt mondta, hogy előző estén, mikor a kórusban látott imádkozni, azt hitte, hogy teljesen gyermeki a buzgalmam és nagyon édes az utam. A jó Atyával való találkozásom igen nagy vigasztalás volt számomra, melyet könnyek fátyoloztak, mert igen nehezemre esett a lelkemet kitárnom előtte. Azonban mégis életgyónást végeztem, olyant, amilyent még életemben soha; a végén az Atya ezeket a szavakat mondta nekem, a

¹⁴² A kórusban szokás szerint félhomály volt ilyenkor, hogy a kármelitákat ne lehessen látni a kápolnából.

¹⁴³ Szent Teréziáról nevezett Genovéva anyja a lisieuxi Kármel alapítója volt (1838). Többször is volt perjelnö. 1884-ben megbetegedett s szent halállal halt meg 1891. dec. 5-én.

legvigasztalóbbakat, melyek csak megcsendültek a lelkemben: „*A Jó Isten, a Szent Szűz és minden Szentek jelenlétében KIJELENTEM, HOGY SOHA NEM KÖVETETT EL EGYETLEN HALÁLOS BŰNT SEM.*” Azután még hozzáfűzte: köszönje meg a Jó Istennek, amit önért tett, mert, ha elhagyta volna, a kis angyal helyett egy kis démon lett volna önből. Ó, ezt nem volt nehéz elképzelnem, éreztem, hogy milyen gyenge és tökéletlen vagyok, de a szívemet hála töltötte el; annyira félttem attól, hogy beszennyeztem Keresztvésem fehér ruháját, hogy ez a biztosíték, egy olyan lelkivezető szájából, aki, mint ahogy a Mi Szent Terézia Anyánk kívánta, egyesíti a *tudományt az erénnyel*, olyan volt számomra, mintha magának Jézusnak az ajkáról hangzott volna el ... A jó Atya még ezeket a szavakat is mondta, melyek édesen íródtak a szívembe: „Gyermekem, a Mi Urunk legyen mindig az ön főnöke és újoncmestere.” Valóban az is volt s ezen felül még az „Igazgatóm” is. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a lelkem zárva volt Elöljáróim számára, ó, távolról sem, mindig azon voltam, hogy *nyitott könyv* legyen előttük; de Anyánknak, miután gyakran volt beteg, kevés ideje volt arra, hogy foglalkozzék velem. Tudom, hogy nagyon szeretett engem, s rólam a lehető legjobbakat mondta, emellett azonban megengedte a jó Isten, hogy *akaratlanul* is NAGYON SZIGORÚ legyen, nem találkozhattam vele úgy, hogy ne kellett volna megcsókolnom a földet¹⁴⁴ s ugyanilyen volt a ritka eligazítások idején, melyeket nekem tartott ... Milyen felbecsülhetetlen kegyelem! ... Mennyire *láthatóan* működött a Jó Isten abban, aki helyettese volt! ... Mi lett volna belőlem, ha, mint ahogy a világiak gondolták, a közösség „játékbabája” lettem volna? Ahelyett talán, hogy a Mi Urunkat láttam volna feletteseimben, csak saját személyüket jelentették volna számomra és szívem, amelyet oly *jól megőriztem* a világban, emberi kapcsolatokat létesített volna a kolostorban ... Szerencsémre megóvtak ettől a csapástól. Kétségtelenül *nagyon szerettem* Anyánkat, de tiszta szeretettel, mely lelkem Jegyese felé emelt ...

Mesternőnk¹⁴⁵ *igazi szent* volt, az ősi kármeliták tökéletes megtestesítője; naphosszat vele voltam, mert ő tanított dolgozni. Határtalan volt a jósága velem szemben, de lelkem mégsem tárult ki előtte ... Csak erőfeszítés árán tudtam lelki irányításban részesülni; miután nem voltam hozzászokva ahhoz, hogy a lelkemről beszéljek, nem tudtam hogyan kifejezni, ami végbement bennem ... Az egyik jóságos öreg anya egyszer megértette, hogy mit érzek, ezt mondta nevetve rekreáció idején: – „Úgy látszik, kislányom, nincs különös mondanivalója felettesei számára.” – „Miért mondja ezt, anyám?” – „Mert végtelenül *egyszerű* a lelke, de ha tökéletes lesz, akkor *még egyszerűbb* lesz; minél közelebb kerülünk a Jó Istenhez, annál egyszerűbbé válunk.” A jó anyának igaza volt; mindezek mellett azonban az, hogy csak nehezen tudtam kitárni a lelkemet, bármennyire is egyszerűségemből fakadt, igazi megpróbáltatás volt, most már tudom, mert most is egyszerű vagyok s mégis igen nagy könnyedséggel fejezem ki gondolataimat.

Úgy mondtam, hogy Jézus volt az „Igazgatóm”. – A Kármelbe lépve megismerkedtem azzal, akinek igazgatómmá kellett volna lennie, de alighogy gyermekei közé fogadott, száműzetésbe kellett mennie¹⁴⁶ ... Így éppen csak hogy megismertem s máris megfosztottak tőle ... Miután be kellett érnem azzal, hogy évente egy levelet kapjak tőle a 12-ért, melyet én írtam neki, szívem igen gyorsan fordult az igazgatók Igazgatója felé; Ő azután megtanított engem arra a tudományra, amely el van rejtve a tudósok és a bölcsek elől, s melyet Ő a *legkisebbeknek* nyilatkoztat ki.¹⁴⁷

¹⁴⁴ A Kármelben szokásos büntetés.

¹⁴⁵ Az Angyalokról nevezett Mária nővér 1886 októberében lett novíciamesternő. 1893-ban alperjelnővé választották, s ekkor Gonzagáról nevezett Mária Anya lett a novíciamesternő, aki Terézt vette segítségül maga mellé.

¹⁴⁶ Pichon atyát az előjárói missziósnak küldték el Kanadába 1888. november 3-án.

¹⁴⁷ Vö. Máté XI, 25.

A Kármel hegyére átültetett apró virágnak ki kellett nyílnia a Kereszt árnyékában; Jézus könnyei és vére lettek harmatcseppjeivé, Napjává pedig könnyfátyolos, Imádandó Arca ... Idáig még nem mértem fel a Szent Arc rejtett kincseinek a mélységét, ön tanított megismerésükre, drága Anyám. Mint ahogy mindnyájunkat megelőzött a Kármelen, úgy hatolt be elsőnek a szeretetnek abba a misztériumába, melyet Jegyesünk Arca rejt magában. Ön hívott engem s én megértettem ... Megértettem, hogy mi az *igazi dicsőség*. Az, akinek országa nem ebből a világból való,¹⁴⁸ megmutatta nekem, hogy az igazi bölcsesség abban áll, hogy „ismeretlenek legyünk és semmibe vegyenek bennünket¹⁴⁹” – hogy „önmagunk megvetésében leljük örömünket¹⁵⁰” ... Ó, azt akartam, hogy mint Jézus Arca: „Az én arcom valóban el legyen rejtve, hogy a földön senki se ismerjen fel¹⁵¹”. Szomjaztam arra, hogy szenvedjek s hogy megfeledkezzenek rólam ...

Mennyire az irgalom útján vezetett mindig a Jó Isten, *soha* nem adott kívánnom olyan dolgot, amit ne kaptam volna meg tőle; gyönyörűséges is volt számomra az ő keserű kelyhe ...

Május havának sugárzó ünnepein, a mi drága Máriánk fogadalomtételének és fátolyfelvételének ünnepein: menyegzőjének napján boldogan koszorúzta meg a család *legifjabbja az elsőszülöttet*.¹⁵² De ezután már megpróbáltatásnak kellett következnie ... Az előző év májusában Papa lábait hűdéses benuulás érte, akkor igen nyugtalanok voltunk, de az én drága Királyom erős természete hamarosan legyőzte a bajt s félelmünk eloszlott; azonban a római utazás alatt nemegyszer észrevettük, hogy fáradékony, hogy nem olyan vidám, mint máskor ... Mindenekfelett azt vettem észre, hogy mennyit haladt a tökéletesség terén; Szalézi Szent Ferenc példájára érkezett oda, hogy természetes heveségén is úrrá legyen, odáig, hogy a világ legszelídebb természetű emberének látszott ... A földi dolgok láthatóan alig érintették, könnyen felülemelkedett az élet bosszúságain, a Jó Isten végül *elárasztotta vigasztalással*; napi szentséglátogatásai alatt szeme gyakran könnyekkel telt meg s arcáról égi boldogság sugárzott ... Mikor Léonie eljött a Vizitációból, nem bántódott; nem tett szemrehányást a Jó Istennek, amiért nem hallgatta meg imáit, melyekkel hivatást kért drága leánya számára, még valamiféle örömmel is ment érte, hogy hazahozza ...

Milyen hittel is fogadta el Papa, hogy el kell szakadnia kis királynőjétől! Ilyen szavakkal értesítette alençoni barátait: – „Drága Barátaim, Teréz, az én kis királynőm, tegnap belépett a Kármelbe! ... Egyedül Isten kívánhat ekkora áldozatot ... Ne sajnáljatok, mert szívem örömtől árad ...”

Ideje volt, hogy egy ilyen hűséges szolga megkapja bérét, s igazságos volt, hogy ez a bér hasonlítson ahhoz, amelyet Isten az Egek Királyának, egyszülött Fiának adott ... Papa nemrég ajánlott fel Istennek egy *oltárt*,¹⁵³ az volt a számára kiszemelt áldozat, hogy ott a szeplőtlen Báránnyal együtt feláldoztassék ő is ... Ismeri, drága Anyám, *júniusi* keserőségeinket s főleg a *24.-eit 1888-ban*,¹⁵⁴ ezek az emlékek éppen elég mélyen vannak a szívünkbe vésve, szükségtelen leírnom őket ... Ó, Anyám! mit szenvedtünk! ... S ez még csak *kezdete* volt a megpróbáltatásainknak ... Közben pedig érkezett beöltözésem ideje; a kapitulum elfogadott, de hogy is gondolhattunk volna arra, hogy ünnepséget rendezzünk? Már arról is beszéltek, hogy megkapom a szent habitust anélkül, hogy kimennék a

¹⁴⁸ Vö. János XVIII, 36.

¹⁴⁹ Krisztus Követése I. k. 2. fejt. 3.

¹⁵⁰ Krisztus Követése III. k. XLIX. 7.

¹⁵¹ Izaiás LIII, 3.

¹⁵² A kármelitákat virággal koszorúzták meg fogadalomtételük napján.

¹⁵³ A lisieuxi Szent Péter templom főoltára.

¹⁵⁴ Louis Martin, aki ekkor már súlyos agyérelmeszesedésben szenvedett, anélkül, hogy bárkinek is szólt volna, 1888. jún. 23-án eltávozott hazulról. Le Havre-ban találták meg jún. 27-én.

kolostorból,¹⁵⁵ de azután úgy határoztak, hogy még várunk.¹⁵⁶ Minden remény ellenére drága Atyánk felépült második rohama után¹⁵⁷ és a Püspök Úr január 10.-re tűzte ki a szertartást. Hosszú volt a várakozás, de utána milyen szépséges volt az ünnep ... semmi sem hiányzott belőle, semmi, még a *hó* sem ... Nem tudom, beszéltem-e már arról, hogy mennyire szeretem a havat? Már egészen kiskoromban is elbűvölt a fehérsége; legnagyobb örömeim közé tartozott, ha hóesésben sétálhattam ... Vajon miért volt ilyen az ízlésem? ... Talán, mert *téli kis virág voltam* s a legelső, amit gyermekszemeim láttak, a megszépült természet fehér köntöse volt ... Egyszóval, mindig vágytam arra, hogy beöltözésem idején a természet, hozzám hasonlóan, fehér díszben legyen. A szép nap előestéjén szomorúan néztem a szürke égre; időnként szitált az eső s az időjárás oly enyhe volt, hogy már nem remélhettem havat. Másnap reggel az Ég nem változott, azonban az ünnep ragyogó volt s a legszebb, legragyogóbb virág az én drága Királyom volt, soha szebb, soha *méltóságtelejesebb* nem volt ... Mindenki csak csodálta, ez a nap volt az ő *győzelme* s utolsó ünnepe itt lent a földön. *Összes* gyermekét odaadta a Jó Istennek, mert mikor Céline bevallotta neki, hogy hivatást érez, *sírt örömeiben* s elment vele, hogy köszönetet mondjon Annak, aki „abban a megtiszteltetésben részesítette, hogy kiválasztotta magának mindegyik gyermekét.”

A szertartás végén a Püspök Úr a Te Deumot intonálta, valamelyik pap megkockáztatta azt a megjegyzést, hogy ezt a himnuszt csak fogadalomtétel alkalmával szokás énekelni, de az ének már szárnyalt s a *hálaadó himnusz* elhangzott végig. Nem kellett-e, hogy ez az ünnep *teljes legyen*, mikor az összes többit is magába foglalta? ... Mégegyszer utoljára megcsókoltam drága Királyomat, visszamentem a klauzurába és az első, amit észrevettem a keresztfolyosón, az „én kis rózsaszínű Jézusom” volt, aki virágok és égő gyertyák közül mosolygott rám, de azután rögtön a *hópelyheket* pillantottam meg ... A kolostor udvara fehérben volt, akárcsak én ...

Micsoda gyöngédség volt ez Jézustól! Elébe jött kis jegyesének, havat adott neki ... havat, hol van hát az a halandó, legyen bármilyen hatalmas is, aki havat tud hullatni az égből, hogy elbűvölje kedvesét? ... A világiak talán tettek is fel maguknak ilyen kérdést, mert bizonyos, hogy a beöltözésnapra hó kisebb csodaszámba ment előttük s hogy az egész város álmélkodott rajta. Szerintük furcsa ízlésem van, hogy szeretem a havat ... Annál jobb! ez még nyilvánvalóbbá teszi a szüzek Jegyesének *felfoghatatlan leereszkedését* ... azét, aki gyöngéden szereti a *Hófehér Liliomokat!* ... A Püspök Úr bejött a szertartás után, jósága irányomban igazán atyai volt. El is hiszem, hogy büszkén látta: boldogultam itt, mindenkinek azt mondta, hogy „az ő kislánya” vagyok. Valahányszor csak visszatért ezután a szép ünnep után, mindig jóságos volt irányomban, főleg Keresztes Szent János Atyánk centenáriuma alkalmából tett látogatása emlékezetes a számomra. Két kezébe fogta a fejemet, ezerfajta módon becézett, soha engem még ilyen megtiszteltetés nem ért! Ugyanakkor a Jó Isten gondolatot arra a gyöngédségre irányította, melyet Ő fog majd rám pazarolni az angyalok és a Szentek jelenlétében s melynek halovány mását nyújtotta nekem ebben a világban; éppen ezért örömöm igen nagy volt.

Amint az imént mondtam, január 10-ének a napja volt az én Királyom diadala, Jézus virágvasárnapi jeruzsálemi bevonulásához hasonlítom; mint ahogy a Mi Isteni Mesterünk *egynapos* dicsőségét fájdalmas szenvedés követte s ez a szenvedés nem volt egyedül az övé, mint ahogy Jézus fájdalmai karddal döfték át Isteni Anyjának szívét, így a mi szívünk is átérezte annak a szenvedését, akit a földön a leggyengédebben szeretünk ... Emlékszem, hogy 1888 júniusában, első megpróbáltatásunk idején ezt mondtam: „Sokat szenvedek, de érzem, hogy még nagyobb megpróbáltatásokat is el tudnék viselni.” Nem gondoltam ekkor,

¹⁵⁵ Az akkori szokás szerint a jelölt beöltözése napján menyasszonyi ruhában kimegy a kolostorból és otthon is családi ünnepségen vesz részt.

¹⁵⁶ A jelölt-idő rendes körülmények között 6 hónap volt, Teréznek 1888 októberében kellett volna beöltöznie.

¹⁵⁷ 1888. november 3-án volt ez a roham.

hogy mi vár még rám ... Nem tudtam, hogy február 12-én, egy hónappal beöltözésem után, drága Atyánk a minden kelyhek *legkeserűbbikét, legmegalázóbbikát* fogja kiinni ...¹⁵⁸

Ó, ezen a napon nem mondtam, hogy még többet is tudnék szenvedni!!! ... Gyötrelmeinket nem tudják kifejezni a szavak, meg sem próbálom leírni őket. Egy napon majd az Égben szívesen fogunk beszélgetni *dicsőséges* megpróbáltatásainkról, vagy nem vagyunk máris boldogok, hogy elszenvetük azokat? ... Igen, Papa hároméves mártíriuma úgy áll előttem, mint egész életünk legszeretreméltóbb, leggyümölcsözőbb ideje, oda nem adnám a Szentek összes elragadtatásáért és kinyilatkoztatásáért, szívemből kicsordul a hála erre a felbecsülhetetlen *kincsre* gondolva, amely szent irigységgel töltheti el az Égi udvar Angyalait ...

Vágyam a szenvedés után beteljesült, de vonzalmam nem csökkent iránta, részt is kért hamarosan a lelkem a szívem szenvedéseiből. A lelki szárazság mindennapi kenyeremmé lett s bár minden vigasztalástól meg voltam fosztva, a teremtett lények legboldogabbika voltam, mert minden vágyam beteljesedett ...

Ó, drága Anyám! Milyen édes is volt a mi nagy megpróbáltatásunk, hiszen mindegyikünk szívét csak a szeretet és a hála sóhajai hagyták el! ... Nem mentünk már a tökéletesedés ösvényén, hanem repültünk, mind az öten. A két szegény kis caeni száműzött,¹⁵⁹ dacára annak, hogy még a világban volt, nem volt már a világból való ... Ó, milyen csodákat vitt végbe a megpróbáltatás az én drága Céline-em lelkében! ... Minden levele, amelyet ebben az időben írt, csupa megnyugvás és szeretet ... S ki tudná elmondani közös beszélgetéseinket? ... Ó, a Kármel rácsai nem választottak széjjel bennünket, inkább még jobban egyesítették a lelkünket, ugyanazok voltak a gondolataink, ugyanazok a vágyaink, ugyanaz a *szeretetünk Jézus és a lelkek* iránt ... Mikor Céline és Teréz együtt volt, földi dolgokról soha, egyetlen szó sem vegyült beszélgetésükbe; ott folyt az már az Égben. Mint valamikor a *belvederében, örökkévaló* dolgokról álmodtak s hogy hamarosan érezhessék azt a végtelen boldogságot, itt lenn egyetlen osztályrészükül „*a szenvedést és a megvetést*”¹⁶⁰ választották.

Így telt el az én jegyességem ideje ... Jó hosszú volt a szegény kis Teréz számára! Az évem végén Anyánk azt mondta, hogy ne is álmodjam fogadalomtételről, az előljáró Atya úgyszólván fogja utasítani a kérésemet; még 8 hónapot kellett várnom ... Az első pillanatban igen nehezemre esett a magamévá tennem ezt a nagy áldozatot, de hamarosan kigyúlt a fény a lelkemben; akkor éppen Surin Atya könyvét, „A lelki élet alapja”¹⁶¹-it olvastam elmélkedve; egyszer, ima alatt, megértettem, hogy az én fogadalomtétel utáni vágyamba nagy önszeretet vegyül; miután Jézusnak *adtam* magam, hogy neki örömet szerezzek, hogy vigasztaljam, nem kívánhatom tőle, hogy az *én akaratomat* tegye az övé helyett; megértettem azt is, hogy egy jegyesnek fel kell ékesítenie magát menyegzője napjára s én ennek érdekében semmit sem tettem még ... Ekkor ezt mondtam Jézusnak: „Ó, én Istenem! nem kérem tőled, hogy szent fogadalmamat letehessem, *addig fogok várni, amíg csak akarod*, csak azt nem akarom, hogy az én hibám késleltesse a veled való egyesülésemet, éppen ezért minden gondom az lesz, hogy drágakövekkel ékesített, szépséges ruhát készítek magamnak; bizonyos vagyok benne, hogy ha díszeit elég gazdagnak találod, az összes teremtmény együttvéve sem akadályozhat meg abban, hogy leszállj hozzám és én örökre egyesüljek veled ó, én Édesem! ...

Beöltözésem óta már sok megvilágosítást kaptam a szerzetesi tökéletesség, főleg a Szegénység fogadalma felől. Újoncudóm alatt örültem, ha csinos holmik álltak szolgálatomra s ha a kezemügyében volt minden, amire csak szükségem volt. „*Igazgatóm*”¹⁶² türelmesen

¹⁵⁸ 1889. febr. 12-én Louis Martint Lisieuxből egy caeni gyógyintézetbe szállították.

¹⁵⁹ Leonie és Céline a Saint-Vincent-de-Paul árvaházba költözött, hogy édesapja közelében lehessen.

¹⁶⁰ Utalás Keresztes Szent János híres szavaira: „Szenvedni és megvetettnek lenni.”

¹⁶¹ P. Surin, S. J.: *Les Fondements de la Vie Spirituelle, tirés du livre de l'Imitation de Jesus-Christ.* (Paris, 1732.)

¹⁶² Amint Teréz már megmondta, az ő „Igazgatója” nem más, mint Jézus.

elviselte ezt, mert Ő nem szeret a lelkeknek egyszerre mindent megmutatni. Rendszerint kicsinyenként adja az ő világosságát. (Spirituális életem kezdetén, 13 vagy 14 éves koromban azt kérdeztem magamtól: mivel is gyarapodhatnék még; azt hittem, hogy jobban megértenem a tökéletességet: már lehetetlen. Nagyon hamar rájöttem azután, hogy minél inkább megy valaki előre ezen az úton, annál távolabb tudja magát a végétől; éppen ezért most már belenyugszom abba, hogy mindig tökéletlennek lássam magam s ebben találok örömet ...) Visszatérek a leckékhez, melyeket „*Igazgatóm*” adott nekem. Egyik estén, kompletorium után, hiába kerestem kis lámpásunkat a polcán; nagy szilencium volt, lehetetlenség volt visszakérnem ... Megértettem, hogy egy nővér, abban a hitben, hogy saját lámpását viszi, vette el a miénket, melyre igen nagy szükségem volt; ahelyett, hogy bántott volna, hogy hiányzik, igen boldog voltam, átérezve, hogy a szegénység abban áll, hogy nemcsak kellemes, hanem ezen túl, nélkülözhetetlen dolgoktól is meg legyünk fosztva, így a *külső sötétség* közepette megvilágosodott a belsőm ... Ebben az időben valósággal beleszerettem a legcsúnyább és legkényelmetlenebb dolgokba, így örömmel vettem észre azt is, hogy elvitték cellánkból a szép *kis korsót* s helyére egy *vaskos, teljesen csorba* korsót tettek ... Sok erőfeszítést tettem azért is, hogy ne mentegessem magam, ez azután igen nehezemre esett, különösen Mesternőnkkel szemben, aki előtt semmit sem akartam rejtegetni; íme első győzelmem, nem nagy, de igen keservesen ment. – Egy ablak mögé tett kis váza eltörött, Mesternőnk, azt gondolva, hogy miattam esett le, megmutatta nekem, azzal, hogy máskor jobban vigyázzak. Szó nélkül megcsókoltam a földet, s megígértem, hogy a jövőben rendesebb leszek. – Nem voltam elég erényes s ezért az ilyen kis erénygyakorlatok nagyon nehezemre estek, szükségem volt rá, hogy az utolsó ítéletre gondoljak, mikor majd minden kiderül, mert ezt figyeltem meg: ha az ember teljesíti kötelességét és soha nem mentegetőzik, arról senki sem tud, ezzel szemben a tökéletlenségek azonnal feltűnnek ...

Miután nagy erények gyakorlására nem volt bennem tehetség, főleg a kicsinyekét tartottam szem előtt; szerettem például összehajtogatni a nővérek otffelejtt köpenyét s annyi apró szolgálatot tenni nekik, amennyit csak tudok. Megadatott nekem az önsanyargatás szeretete is, ami már csak azért is nagy volt, mert semmit meg nem engedtek, amivel kielégíthettem volna ... Az egyetlen picit önsanyargatás, melyet a világban végeztem, az volt, hogy nem támasztottam meg a hátamat, amikor ültem s még ezt is megtiltották, görbe testtartásra való hajlamom miatt. Jaj, bizonyára nem lett volna hosszúéletű a lelkesedésem, ha sok vezeklést engedtek volna meg ... Azt viszont, hogy önszeretetemet megsanyargassam, kérés nélkül megengedték s ez sokkal több jót tett nekem, mint a testi vezeklés ...

Az ebédlő, ahol mindjárt beöltözésem után szolgálatot teljesítettem, szintén nem egy alkalmat kínált arra; hogy önszeretetemet a helyére: vagyis a lábam alá tegyem ... Igaz: nagy örömet szerzett az, hogy ön mellé voltam beosztva; drága Anyám s hogy közelről szemlélhettem az ön erényeit, de ez a közelség szenvedést okozott, nem éreztem, *mint valamikor*, hogy szabadon mondhatok mindent önnek, ott volt a szabályzat, amelyet be kellett tartani, nem tudtam kitárni a lelkemet, végre is a *Kármelen* voltam s nem a *Cserjésben*, az *atyai házban!* ...

A Szent Szűz mégis segített lelkem ruhája készítésében; mihelyt készen lett, az akadályok maguktól elhárultak. A Püspök Úr megküldte kérelmemre az engedélyt, a közösség szívesen befogadott s fogadalomtételmet kitűzték *szeptember 8-ára* ...

Mindannak, amit itt kevés szóval leírtam, még sok részletező lapra lenne szüksége, de ezeket a lapokat soha nem fogják olvasni a földön; ezekről a dolgokról, drága Anyám, nemsokára a *mi atyai házunkban* fogok beszélni önnel, abban a szépséges Mennyországbán, amely felé szívünk sóhajai szállnak! ...

Készen állt menyegzői ruhám; fel volt ékesítve a Jegyesemtől kapott *régi* drágakövekkel, de ez az ő bőkezűségét még nem elégítette ki ... *Egy új*, csupa tűz gyémántot akart adni nekem. Papa megpróbáltatása a maga fájdalmas körülményeivel voltak a *régi* ékszerek s az *új*

egy látszólag igen kis megpróbáltatás, melyet azonban nagyon megszenvedtem. – Egy idő óta a mi szegény kis Apánkat, miután valamivel jobban lett, ki-kikocsiztatták, sőt szó esett arról is, hogy vasútra ültetik és meglátogathat bennünket. *Céline* természetesen rögtön arra gondolt, hogy azt a napot kellene választanunk, amelyen a fátylat felveszem. „Hogy ne fárasszuk ki, mondta, nem viszem el az egész szertartásra, csak a végére, érte megyek s nagyon óvatosan egészen a rácsig vezetem, hogy Teréz megkaphassa áldását.” Ó, itt azután ráismerek az én drága Céline-m szívére ... való igaz, hogy „a szeretet sohasem mentetgeti magát lehetetlenséggel, mert úgy gondolja, hogy számára minden lehetséges és megengedett¹⁶³” ... *Az emberi okoskodás* ezzel szemben minden lépésnél megremeg s mondhatnók – nem meri megvetni a lábát. A jó Isten *ezt* az emberi okosságot mint engedelmes szerszámot használta most arra, hogy megpróbáljon engem s így menyegzőm napján valóban árva voltam, nem volt már Apám a földön, de bizalommal nézhettem az Égre és valóban elmondhattam: „*Miatyánk*, ki vagy a Mennyekben.”

Mielőtt erről a megpróbáltatásról beszéltem, szólanom kellett volna, drága Anyám, arról a lelkigyakorlatról, amely fogadalomtétellemet megelőzte¹⁶⁴; távolról sem hozott vigasztalást számomra, a legteljesebb szárazság lett osztályrészem, egészen az elhagyatottságig. Jézus, mint mindig, aludt kis sajkámban, ó, jól látom én, hogy a lelkek ritkán hagyják, hogy Ő nyugodtan aludjon bennük. Jézus úgy belefáradt már a sok figyelmességbe és előzékenységbe, hogy készséggel kihasználja azt a nyugalmat, melyet felajánlok Neki. Kétségtelen, hogy nem fog felébredni az én nagy, örökkévaló lelkigyakorlatom előtt, de ahelyett, hogy fájna ez nekem, végtelen öröömre szolgál ...

Valóban távol állok attól, hogy szent legyek; ha semmi más, ez azután bizonyítja: ahelyett, hogy örülnék lelki szárazságomnak, buzgóságom és hűségem csekély voltát kellene okolnom érte, s mélyen el kellene szomorodnom, amiért (7 éve) elalszom elmékedéseim és *hálaadásaim* alatt; hát én nem szomorodom el ... én úgy gondolom, hogy a *kisgyermek*ek éppen oly kedvesek szüleik előtt, mikor alusznak, mint mikor ébren vannak, s úgy gondolom, hogy az orvosok, mikor operálnak, elaltatják betegeiket. Úgy gondolom végül, hogy „az Úr látja törekenységünket, s hogy emlékszik arra, hogy csak porból vagyunk¹⁶⁵”.

Fogadalmi lelkigyakorlatom eszerint épp úgy, mint az utána következő is, a nagy szárazság lelkigyakorlata volt; a Jó Isten azonban tisztán megmutatta, anélkül, hogy észrevettem volna: hogy lehetnék kedves előtte, s hogy gyakorolhatnám a legfelségesebb erényeket.

Jó egypárszor észrevettem már, hogy Jézus nem akar *tartalékokat* adni számomra, minden pillanatban egészen új táplálékkal táplál engem, ott találom magamban, anélkül, hogy tudnám: hogyan van ott ... egészen egyszerűen azt hiszem, hogy maga az én szegény kis szívemben rejtőző Jézus kegyes annyira, hogy cselekszik bennem s adja mindannak a gondolatát, amit a jelen pillanatban kíván tőlem.

Néhány nappal fogadalomtétel előtt, boldogságomra, megkaptam az Első Főpap áldását; *Papa* és a magam részére kértem ezt a jó Simeon testvértől s nagy öröömre szolgált, hogy viszonzhattam drága kis Apámnak azt a kegyelmet, melyet ő szerzett meg számomra, mikor Rómába vitt.

Végre elérkezett menyegzőm *szép napja*¹⁶⁶; felhőtlen volt, de előestéjén olyan vihar tombolt a lelkemben, amilyent soha nem éltem még meg ... Idáig semmi kétség nem merült fel bennem hivatásomat illetően, kellett, hogy megismerjem ezt a megpróbáltatást is. Este, keresztutamat végezve a matitunum után, a hivatásom olybá tűnt előttem, mint valami *álom* ... mint egy lázalom ... A Kármel életét nagyon szépnek találtam, de a gonosz lélek azt a

¹⁶³ Krisztus Követése III. k. V. fej. 4.

¹⁶⁴ A lelkigyakorlat kezdete 1890. aug. 29-e volt.

¹⁶⁵ CII, Zsolt. 14.

¹⁶⁶ 1890. szept. 8.

bizonyosságot sugallta, hogy nem nekem való, hogy be fogom csapni előljáróimat, ha olyan úton akarok haladni, amelyre nem vagyok hivatva ... A sötétség, amely körülfogott oly nagy volt, hogy csak egyetlen dolgot láttam és értettem: Nincs *hivatásom!* ... Ó, hogy fesse le lelkem halálos szorongását? ... Úgy éreztem (abszurd dolog, s mutatja, hogy ez a kísértés a gonosz lélektől eredt), hogy ha elmondanám a félelmemet a Mesternőnek, megakadályozná, hogy letegyem a Szent Fogadalmat; azonban inkább akartam a Jó Isten akaratából a világba visszatérni, mint a magaméból a Kármelben maradni; így azután kihívtam Mesternőmet és *teljes zűrzavarban* elmondtam neki lelkiállapotomat ... Szerencsére ő tisztábban látott, mint én, és tökéletesen megnyugtató: egyébként ez az alázatos tettem menekülésre készítette a gonosz lelket, aki talán azt hitte, hogy nem merem majd bevallani kísértésemet. Alighogy befejeztem mondanivalómat, kétségeim széjjelfoszlottak, de hogy teljesebbé tegyem megalázkodásomat, Anyánknak is el akartam mondani különös kísértésemet, ő azonban csak nevetett rajtam.

Szeptember 8-ának reggelén *elárasztott a béke* s ebben a „*minden érzést felülmúló*”¹⁶⁷ békében tettem le Szent Fogadalmamat ... Nem mennydörgés és villámlás, vagyis különleges kegyelmek közepette egyesültem Jézussal, hanem valami *finom szélfűvés*ben, mely hasonló volt ahhoz, amit Szent Illés atyánk hallott a hegyen ... Mennyi kegyelmet kértem ezen a napon! ... Valóban KIRÁLYNÉNAK éreztem magam, éppen azért éltem kiváltsággal, hogy foglyokat szabadítsak ki, hogy elnyerjem a *Király* kegyét hálátlan teremtések számára, egyszóval minden lelket ki akartam szabadítani a tisztítóútból s meg akartam téríteni a bűnösöket ... Sokat imádkoztam *Anyámért*, drága Nővéreimért ... az egész családjáért, de főleg az én annyira megpróbált, annyira szent kis Apámért ... Felajánlottam magam Jézusnak, hogy tökéletesen vigye végbe bennem *akaratát* s hogy ez elé a teremtmények soha ne gördíthessenek akadályt¹⁶⁸ ...

Ez a szép nap úgy távozott el, mint a legszomorúbbak; tudniillik a ragyogó napoknak „másnapjuk” van, én azonban szomorúság nélkül tettem le koszorúmat a Szent Szűz lábaihoz, éreztem, hogy az idő nem fogja elmosni boldogságomat ... Milyen szépséges ünnep *Mária* születésnapján válni Jézus jegyesévé! Az egynapos *kis* Szent Szűz mutatta be a *kis* Jézusnak *kis* virágát ... ezen a napon minden kicsi volt, kivéve a kegyelmeket és a békét, amelyet kaptam, azt a *szelíd* örömet, amelyet este éreztem, mikor a mennybolton pislákoló csillagokat néztem, s arra gondoltam, hogy a szépséges Ég *hamarosan* megnyílik majd elragadtatót szemeim előtt, s egyesülhetek Jegyesemmel az örök boldogságban ...

24-én volt *fátyolfelvételem* szertartása, melyet egészen *elfátyoloztak* a könnyek ... Papa nem volt itt, hogy megáldja Királynőjét. Az Atya Kanadában volt ... A Püspök úr, akinek itt kellett volna lennie s Nagybátyámhoz is hivatalos volt ebédre, megbetegedett és szintén nem jött el, így csupa szomorúság és keserűség volt minden ... Emellett *béke*, mindig csupa *béke* volt a kehely mélyén ... Ezen a napon Jézus megengedte, hogy ne tudjam visszafojtani könnyeimet és könnyeim nem találtak megértésre ... valóban elviseltem sírás nélkül jóval nagyobb megpróbáltatásokat is, de akkor nagy kegyelem segített; ezzel szemben 24-én Jézus saját erőimre hagyott s én megmutattam, hogy azok milyen kicsinyek.

Nyolc nappal *fátyolfelvételem* után volt Jeanne esküvője¹⁶⁹. El nem tudom mondani, drága Anyám, hogy az ő példája mennyire megtanított azokra a gyöngédségekre, melyekkel egy jegyesnek el kell halmoznia Jegyesét; mohón hallgattam mindent, amiből csak okulhattam, mert én sem akartam kevesebbet tenni édes Jézusomért, mint amennyit Jeanne tett Francisért, aki kétségkívül tökéletes teremtmény, de végre is *teremtmény!*

¹⁶⁷ Levél a filippiekhez, IV. 7.

¹⁶⁸ Ezeket a gondolatokat Teréz ima formájában is leírta egy papírlapra, amit fogadalomtéttele napján a szíve fölött hordott. (Lásd Függelék.)

¹⁶⁹ Jeanne Guérin, Teréz unokatestvére, 1890. okt. 1-én férjhezment dr. Francis La Néelehez, aki jónevű fiatal orvos volt Lisieuxben; Terézt is kezelte betegsége utolsó napjaiban.

Egyenesen azzal szórakoztam, hogy meghívót szerkesztettem az övének a mintájára, íme, így fogalmaztam meg:

Meghívólevél a Gyermekek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Teréz nővér menyegzőjére

A Mindenható Isten, az Ég s a föld Teremtője, a Világ Korlátlan Ura és a Boldogságos Szűz Mária, az égi Udvar Királynője, tudatják, hogy Felsőleges Fiuk, Jézus, a Királyok Királya és az uralkodók Ura Frigyre lépett Teréz Martin kisasszonnyal, aki, miután nemesi címe Jézus Gyermeksége és Szent Arca, ezzel úrnője és Hercegnője lett az Isteni Jegyesétől nászajándékba kapott két birodalomnak: Jézus Gyermekségének és Szenvedésének.

Louis Martin úr, a Szenvedés és a Megaláztatás Uradalmainak a Birtokosa és Martinné úrasszony, az Égi Udvar Hercegnője és Nagyasszonya tudatják, hogy Leányuk, Teréz, Frigyre Lépett Jézussal, Isten Igéjével, az Imádandó Szentháromság második Személyével, aki a Szentlélek közreműködése által Emberré, s Máriának, az Egek Királynőjének Fiává lett.

Nem tudván önöket meghívni az esküvői szertartásra, mely a Kármel hegyén, 1890. szeptember 8-án folyt le (csak az égi udvar volt hivatalos) kérjük, jelenjenek meg a Második menyegzőn, amely Holnap lesz, az Örökkévalóság Napján, amely napon Jézus, az Isten Fia, eljön az Ég Felhőiben, fenséges ragyogásában, hogy megítéljen Eleveneket és Holtakat.

Miután ennek órája bizonytalan, kérjük, legyenek készenlétben és virrasszanak.

És most, drága Anyám, mit mondjak még? Ó, azt hittem, befejeztem s még semmit sem mondtam arról, hogy milyen boldogság volt a mi Szent Genovéva Anyánkat ismernem ... Felbecsülhetetlen kegyelem ez; nos, a Jó Isten, aki már annyi kegyelmet adott, azt is akarta, hogy egy olyan *Szenttel* éljek együtt, aki nem utánozhatatlan, akit rejtett és mindennapi erények szentelnek meg ... Nem egyszer kaptam tőle nagy vigasztalásokat, az egyik vasárnapon különösen. – Bementem hozzá, mint rendesen, hogy meglátogassam egy kicsit és két Nővért találtam Genovéva Anya mellett; mosolyogva néztem rá s kifelé indultam, mert hárman nem lehetnek egy beteg mellett, de ő, átszellemült arccal nézve rám, ezt mondta: „Várjon, kislányom, csak egy pár szót fogok mondani. Ahányszor csak jön, mindig lelki virágcsokrot kér tőlem, ma tehát ezt adom: *békével és Örömmel* szolgálja az Istent, emlékezzen rá, gyermekem, hogy a *mi Istenünk a béke Istene*¹⁷⁰”. Egyszerűen megköszöntem és a könnyekig meghatva jöttem el tőle, meg voltam győződve arról, hogy a Jó Isten kinyilatkoztatta neki lelkiállapotomat; ezen a napon a végsőkéig próbára voltam téve, csaknem a búskomorságig, egy olyan éjszakában, hogy már azt sem tudtam: szeret-e még a Jó Isten, s ezért, kitalálhatja, drága Anyám, hogy milyen örömet és vigasztalást éreztem én ekkor! ...

A rákövetkező Vasárnapon meg akartam tudni, hogy milyen kinyilatkoztatásban részesült Genovéva Anya; biztosított arról, hogy *semmilyenben* sem, s akkor még jobban megnőtt a csodálatom, látva, hogy mennyire él benne Jézus, mennyire cselekszik és beszél általa. Ó, énelőttem ez az *életszentség a legigazibb, a legszentebb*, ez után vágyom, mert ebben azután nincs öncsalás ...

Fogadalomtétel napján is nagyon vigasztaló volt Genovéva Anya szájából hallanom, hogy mielőtt szent fogadalmát letette volna, ugyanazon a megpróbáltatáson ment át, mint én ... Ugye emlékszik rá, drága Anyám, hogy *gyötrelmeink* idején micsoda vigasztalást találtunk nála? Egyszóval: balzsamos az az emlék, amelyet Genovéva Anya a szívemben hagyott. Azon a napon, mikor az Égbe ment,¹⁷¹ különösen meg voltam hatva, első eset volt, hogy végignéztem valakinek a halálát s valóban magával ragadott ez a látvány ... Pontosan a szent

¹⁷⁰ Vö. I. Kor. XIV. 33.

¹⁷¹ 1891. dec. 5-én.

haldokló ágya lábánál voltam, a legkisebb mozdulatát is tökéletesen láttam. Azt hittem, az alatt a két óra alatt, amelyet ott töltöttem, hogy a lelkem bizonyára telve lesz forró áhítattal s ellenkezőleg, egyfajta érzéketlenség vett rajtam erőt, de *abban a pillanatban*, mikor a mi Szent Genovéa Anyánk lelke megszületett az Ég számára, megváltozott a lelkiállapotom, egy szempillantás alatt úgy éreztem, hogy kimondhatatlan öröm és odaadás hatalmasodik el rajtam, mintha Genovéa Anya nekem adta volna annak a boldogságnak egy részét, amelyet élvezett, mert mélységesen meg vagyok győződve arról, hogy egyenesen az Égbe ment ... Életében egyszer ezt mondtam neki: „Ó, Anyám! ön nem fog tisztítótűzbe kerülni! ...” – „*Remélem*”, felelte szelíden ... Ó, egészen bizonyosan nem engedte a Jó Isten, hogy egy ennyire alázattal teli reménység meghiúsuljon, bizonyosága ennek az a sok kegyelem, amit általa kaptunk ... Mindegyik nővér azon igyekezett, hogy valamilyen ereklyéje legyen tőle, ön tudja, drága Anyám, hogy – boldogságomra – mi jutott nekem ... Genovéa Anya haldoklása alatt észrevettem, hogy egy *könnycsepp* csillog a szempilláján, mint valami gyémánt; *ez a könny*, elsírt *könnyeinek legeslegutolsó cseppje* nem hullt el, ott láttam *fényleni* még a kórusban is, senki sem gondolt rá, hogy fölfogja. S akkor vettem egy kis finom vászondarabot; este, mikor nem vették észre, titokban odamerészkedtem s *ereklyéül* elvittem egy Szent *utolsó könnyét* ... Azóta is mindig magamnál hordom abban a kis táskában, amelyben fogadalmamat őrzöm.

Nem tulajdonítok fontosságot az álmainknak, az enyémeinknek egyébként is ritkán van jelentőségük, sőt tudni szeretném, hogy lehet az, hogy bár egész nap a Jó Istenre gondolok, éjjel álomban már nem foglalkozom vele ... Rendszerint erdőről álmodom, virágokról, patakokról s a tengerről ... csaknem mindig édes kis gyerekeket látok s olyan pillangókat és madarakat fogok, amelyeneket soha nem láttam még. Látja, Anyám, ha álmaink költőiek is, a misztikától ugyancsak távol esnek ... Egyik éjjel Genovéa Anya halála után egy valamivel vigasztalóbb álmom volt: a végrendeletét csinálta, minden nővérnek adott valamit a holmijából; mikor rám került a sor, azt hittem, hogy semmit sem kapok, mert már semmije sem maradt, ő azonban felállt s ezt mondta nekem háromszor egymásután, szívhez szóló hangon: „*Önnek a szívemet hagyom.*”

Egy hónappal Szent Anyánk eltávoztása után kitört a közösségben az influenza; csak én voltam talpon két másik nővérral együtt, kimondhatatlan az, amit láttam, ahogyan az élet s a mulandóság elem tárult ...

19. születésnapomat egy halál ünnepelte meg, melyet csakhamar két másik követett. Ebben az időben egyedül voltam a sekrestyében s miután a felettesem súlyosan beteg volt, nekem kellett előkészíteni a temetéseket, kinyitni a kórus rácsait a szentmiséhez, stb. ... A Jó Isten ekkor megadta nekem az erő kegyelmét, most sem értem, hogy tudtam rettegés nélkül megtenni mindazt, amit tettem. Mindenütt halál uralkodott, a legbetegbebbeket azok ápolták, akik éppen csak vonszolták magukat, éppen ezért, ha egy nővér utolsó sóhajtott, az ember kénytelen volt otthagyni. Egyik reggelen, mikor felkeltem, az volt az érzésem, hogy Madeleine nővér meghalt. A folyosó sötét volt, senki nem jött ki a cellákból és én végre elhatároztam, hogy belépek Madeleine nővér cellájába, melynek nyitva volt az ajtaja; valóban halott volt, ott feküdt ruhástól a szalmazsákján és én a legkisebb félelmet sem éreztem. Láttam, hogy nincs gyertyája, hoztam neki egyet s egy rózsakoszorút is.

Az Alperjelnő Anya halála estéjén egyedül voltam az ápolónővel; el nem lehet képzelni, milyen szomorú állapotban volt ekkor a közösség, csak azoknak lehet erről fogalmuk, akik talpon voltak, de az elhagyatottság közepette is éreztem, hogy virraszt felettünk a Jó Isten. A haldoklók vergődés nélkül mentek át egy jobb világba, haláluk után rögtön az öröm s a béke, mondhatni: az édes álom kifejezése ömlött el vonásaikon; de erről is volt szó, hiszen, ha elmúlik ennek a világnak a formája, fel fognak ébredni, hogy örökre élvezhessék azt a gyönyörűséget, ami a választottaké ...

Az egész idő alatt, amíg a közösséget egy ilyen megpróbáltatás érte, abban a kimondhatatlan örömben részesültem, hogy *minden nap* áldozhattam ... Ó, milyen édes volt! ... Jézus sokáig kényeztetett engem, tovább, mint hűségeseit, mert megengedte, hogy *adják Őt* nekem s a többinek nem adatott meg az a boldogság, hogy magukhoz vegyék Őt. Azért is nagyon boldog voltam, mert hozzányúlhattam a szent edényekhez, mert *pólyácskákat* készíthettem, melyeknek be kell majd burkolniok Jézust, éreztem, hogy nagyon odaadónak kell lennem s gyakran gondoltam azokra a szavakra, melyeket egy szent diakónushoz intéztek: „Legyetek szentek, ti, akik az Úr edényeit érintitek¹⁷².”

Nem mondhatnám, hogy gyakran van részem vigasztalásban hálaadásom idején, talán ilyenkor kapom a legkevesebbet ... Ezt egészen természetesnek találom, mert nem azért ajánlottam fel magamat Jézusnak, hogy önnön vigasztalásomra várjam a látogatását, hanem azért, hogy örömet szerezzek Annak, aki nekem adja magát. – Úgy képezem el, hogy a lelkem *szabad* terület s kérem a Szent Szüzet, vigye el onnan azokat az *omladékokat*, amelyek megakadályozhatnák abban, hogy *szabad* legyen, azután könyörgök, hogy Ő maga üssön fel rajta egy nagy sátrat, olyat, amely méltó az *Éghez*, hogy ékesítse fel *saját* díszével s meghívom az összes Angyalokat és Szenteket, hogy adjanak nagyszerű hangversenyt. Úgy érzem, mikor Jézus leszáll a szívembe, örül ennek a kedves fogadtatásnak és én magam is örülök ... Mindez nem segít azon, hogy szórakozott vagyok s hogy meglep az álom, de a hálaadás végén, látva, hogy milyen rosszul csináltam, elhatározom, hogy a nap hátralévő részét is hálaadással töltöm el ... Látja, drága Anyám, hogy milyen távol állok attól, hogy a félelem útját járjam, mindig meg tudom találni a módját, hogy boldog legyek s hogy hasznot húzzak a nyomorúságomból ... Jézusnak bizonyosan tetszik ez, mert úgy érzem, bátorít, hogy ezen az úton járjak. – Egyik napon, szokásommal ellentétben, kissé nyugtalanul járultam a Szentáldozáshoz, úgy éreztem, hogy a Jó Isten nincs megelégedve velem s azt mondtam magamnak: „Ó, ha ma csak egy *fél ostyát* kapok, nagyon fog fájni nekem, azt fogom hinni, hogy Jézus csak úgy szánalomból jön el a szívembe.” Közeledem ... ó, boldogság! Életemben először történt velem, hogy a pap *két* egészen különálló *ostyát* vett a kezébe s adott nekem! ... Ugye megérti örömeimet s édes könnyeimet ekkora irgalom láttán ...

A fogadalomtételmet követő évben, vagyis két évvel Genovéva anya halála előtt, nagy kegyelmet kaptam lelkigyakorlatom alatt.¹⁷³ Rendes körülmények között a prédikációs lelkigyakorlatok még fájdalmasabbak számomra, mint azok, amelyeket végzek, de ebben az évben másképpen volt. Előkészítő kilencedet végeztem nagy buzgalommal, dacára annak, hogy bensőmben úgy éreztem: a prédikátor nem fog tudni megérteni engem, olyan szabású embernek látszott, aki inkább nagy bűnösökkel tud jót tenni, mintsem szerzeteslelkekkel. A Jó Isten, aki meg akarta mutatni, hogy egyedül Ő a lelkem igazgatója, éppen ezt az atyát, akit egyedül én becsülgettem, használta fel céljaira ... Akkoriban mindenfajta és nagy belső megpróbáltatásaim voltak (olyanok, hogy néha még a Mennysorság létezésében is kételkedtem). Olyan lelkiállapotban voltam, hogy semmit sem akartam mondani belső érzéseimről, nem tudva, hogyan fejezzem ki őket, de alighogy a gyóntatószékbe léptem, éreztem, hogy kitárul a lelkem. Kevés szóból is csodálatosan megértettek, sőt *kitalálták* a gondolatomat ... olyan volt a lelkem, mint egy könyv, amelyben az Atya jobban olvasott, mint én magam ... Duzzadó vitorláimat rátaszította a *bizalom* és *szeretet* hullámaira, melyek eddig is erősen vonzottak, de járni rajtuk nem mertem ... Azt mondta, hogy *hibáim nem okoznak fájdalmat* a Jó Istennek s hogy mint *helyettese*, az *Ő nevében* jelenti ki, hogy nagyon meg van elégedve velem ...

Ó, milyen boldog voltam ezeket a vigasztaló szavakat hallva! ... Soha nem hallottam még olyat, hogy a hibák tudnak *nem-fájni is a Jó Istennek*, ez a biztosíték örömmel töltött el,

¹⁷² Izaiás LII, 11.

¹⁷³ A lelkigyakorlatot (1891. okt. 8-15.) P. Alexis Prou, caeni obszerváns ferencrendi gvardián tartotta.

segítségemre volt abban, hogy türelemmel viseljem az élet száműzetését ... Jól éreztem a szívem mélyén, hogy igaz ez, hiszen a Jó Isten gyöngédebb az anyánál is, és ön, drága Anyám, nem szíves-örömet bocsátja-e meg mindig akaratlan kis figyelmetlenségeimet? ... Hányszor, de hányszor tettem ezt az édes tapasztalatot! ... Nincs az a szemrehányás, amely oly mélyen meg tudott volna indítani, mint egyetlen simogatása tette. Olyan a természetem, hogy a félelem visszahúzódnásra készítet; a *szeretet* nemcsak, hogy előrevisz, hanem egyenesen *szárnyakat* ad ...

Ó, Anyám! Főleg az ön megválasztatásának áldott napja¹⁷⁴ óta repültem a szeretet útjain ... Ezen a napon Pauline eleven Jézusommá lett ...

Már régen részem van abban a boldogságban, hogy szemlélhetem a *csodákat*, amelyeket Jézus tett, drága Anyámat véve eszközéül ... Látom, hogy *csak a szenvedés* tudja megszülni a lelket és Jézus felséges szavainak a mélysége jobban feltárul előttem mint valaha: „*Bizony, bizony mondom nektek, hacsak a földbeesett búzaszem meg nem hal, egyedül marad, de ha meghal, sok gyümölcsöt hoz*¹⁷⁵.” Milyen bőséges termést is gyűjtött be ön! ... Könnyek között vetett, de csakhamar látni fogja munkájának gyümölcsét, visszatérése csupa öröm lesz, mert kéréket fog hozni a kezében¹⁷⁶ ... Ó, Anyám, ezekben a virágzó kérékben most elrejtőzik az ön apró *fehér virágja*, de az Égben majd lesz hangja arra, hogy megénekelje az ön *jóságát* és *erényeit*, melyeknek nap mint nap tanúja itt, száműzetésben lévő életünk árnyékában és csendjében ...

Igen, két év óta sok olyan misztériumot megértettem, ami idáig el volt rejtve előlem. A jó Isten ugyanolyan irgalmas volt hozzám, mint Salamon királyhoz. Nem akarta, hogy legyen akár egyetlen olyan vágyam is, ami ne teljesülne, legyen az tökéletesedés utáni vágy, vagy olyan, amelynek a hiú voltát *megértettem*, anélkül, hogy tapasztaltam volna.

Mindig úgy néztem önre, drága Anyám, mint *eszményképemre* s vágytam arra, hogy mindenben önre hasonlítsak. Mikor láttam, hogy milyen szépen fest és milyen elragadó költeményeket ír, azt mondtam magamnak: „Ó, milyen boldog volnék, ha festeni tudnék, ha ki tudnám fejezni versben a gondolataimat s ezzel a lelkeknek is jót tehetnék ...” Én nem akartam *kérni* a természetnek ezeket az ajándékait s *vágyaim* a szívem *mélyén* rejtőztek. *Jézus*, aki szintén *ott rejtőzött* ebben a szegény kis *szívben*, megmutatta neki, *hogy minden csak hiúság és búbanat a Nap alatt*¹⁷⁷ ... A nővérek nagy csodálkozására *festenem* kellett s a Jó Isten megengedte, hogy hasznomra tudjam fordítani azokat a leckéket, melyeket drága Anyámtól kaptam ... Anyám azt is akarta, hogy az ő példájára verseket és színdarabot írjak s ezek tetszést arattak ... Épp úgy, mint Salamon, aki *szemügyre véve kezemunkáját, amellyel oly haszontalanul fáradozott, meglátta, hogy minden csak hiúság és búbanat*, MAGAM TAPASZTALTAM MEG, hogy csak abban rejlik boldogság, ha elrejtőzünk, ha nem ismerjük meg a teremtett dolgokat. Megértettem, hogy *szeretet* nélkül semmis minden tett, még a legragyogóbb is, mint amilyen a halottak feltámasztása vagy a népek megtérítése ...

Ahelyett, hogy az adományok, melyeket a Jó Isten (kérés nélkül) reám pazarolt, ártottak vagy hiúságra készítettek volna, *Feléje* visznek; látom, hogy egyedül csak *Ő változhatatlan* és határtalan vágyaimat egyedül csak *ő* töltheti be ...

Másfajta vágyaim is vannak, melyeket Jézus mind teljesített; gyerekes vágyak, mint az a hőésés utáni, a beöltözésem napján.

Tudja, drága Anyám, hogy mennyire szeretem a virágokat, s azzal, hogy 15 éves koromban fogollyá tettem magam, egyszer s mindenkorra lemondtam arról a boldogságról, hogy szaladgálhassak a tavasz kincseivel teleszórt réten s mondhatom, soha nem volt több virágom, mint mióta a Kármelbe léptem ... Szokás, hogy a jegyesek gyakran hoznak

¹⁷⁴ Jézusról nevezett Ágnes nővért 1893. febr. 20-án választották perjelnövé.

¹⁷⁵ Vö. János XII, 24-25.

¹⁷⁶ Vö. CXXV. Zsolt., 5-6.

¹⁷⁷ Vö. Eccl., II, 11.

virágcsokrot jegyesüknek, s Jézus nem feledkezett meg erről, kötegekben küld nekem temérdek búzavirágot, nagy margarétát, pipacsot, stb. ... mindenfajta virágot, a legelragadóbbakat. Van egy kis virág, amelyet gabonakonkolynak neveznek, ilyet nem láttam, mióta Lisieuxben vagyunk; nagyon szerettem volna viszontlátni, hiszen *gyermekkorom* virága, ott szedtem mindig az alençoni földeken. Eljött ide a Kármelbe, hogy rámmosolyogjon s megmutassa, hogy a Jó Isten a legkisebb dolgokban, épp úgy, mint a legnagyobbakban, már ebben az életben is százszorosán ad azoknak a lelkeknek, akik mindent elhagytak az ő szeretetéért.¹⁷⁸

De a legtitkosabb s a legnagyobb vágyam, melyről azt hittem, hogy soha meg nem valósulhat, az volt, hogy drága Céline-em belépjen ugyanabba a Kármelbe, ahol mi vagyunk ... Valószínűtlennek látszott ez az *álmom*: egy fedél alatt élni vele, örömet-bánatot megosztani gyermekkori pajtásommal, éppen ezért a maga egészében hoztam meg áldozatomat, Jézusra bíztam drága nővérem jövőjét, még arra is elszántan, hogy ha kell, a világ végére távozzék tőlem. Az egyetlen dolog, amelybe nem tudtam volna belenyugodni, az volt, hogy ne legyen Jézus jegyese, hiszen úgy szerettem őt, mint önmagam, képtelenségnek tartottam, hogy egy halandónak adja oda a szívét. Már attól a tudattól is sokat szenvedtem, hogy a világban előttem ismeretlen veszélyeknek van kitéve. Elmondhatom, hogy Kármelbe lépésem óta inkább anyai, mint testvéri szeretettel szerettem Céline-t ... Az, hogy egyszer egy estélyre el kell mennie,¹⁷⁹ olyan keserves volt számomra, hogy könyörögtem a Jó Istennek: *ne engedje táncolni*; (szokásom ellenére) még sírtam is, mint a záporosó.

Jézus meghallgatott. Nem engedte meg, hogy kicsi jegyese *táncolni tudjon* ezen az estén (dacára annak, hogy nem szokott ő zavarbajönni s igen kecsesen táncolt, ha kellett). Nem utasíthatta vissza ezt a meghívást, de lovagjának egyszerűen nem sikerült őt *táncba* vinnie; ettől nagy zavarba jött és kénytelen volt egyszerűen csak *sétálni*, amíg vissza nem ért vele a helyére, azután elosont s azon az estélyen nem mutatkozott többé. Ez a maga nemében egyedül álló kaland megnövelte bizalmamat Az iránt, aki, mikor *megjelölte* homlokomat, drága Céline-emét is megjelölte ...

A múlt évben, július 29-én, mikor a Jó Isten széttörte páratlan szolgájának bilincseit¹⁸⁰ s örök jutalomra hívta meg őt, széttörte azokat a bilincseket is, amelyek a világban tartották szerető jegyesét. Céline betöltötte első misszióját, az volt a tiszte, hogy *mindnyájunkat képviseljen* gyöngéden szeretett Atyánk mellett s ezt a misszióját úgy töltötte be, mint egy angyal ... Az angyalok pedig nem maradnak a földön, ha véghezviszik Isten akaratát, azonnal visszafordulnak hozzá, ezért van szárnyuk ... A mi angyalunk is megrázta fehér szárnyait, készségesen repült volna *igen messze*, hogy Jézusra találjon, de Jézus *igen közelre* küldte ... Annyival is megelégedett, hogy vállaltuk azt a nagy áldozatot, ami *fájdalmas* volt a kis Teréz számára ... *Két évig* rejtegetett előtte Céline-je egy titkot ...¹⁸¹ Ó, mennyit szenvedett ő maga is! ... Végül is az én drága Királyom, aki a földön sem szerette a lassúságot, a magasságos Egekből sietve elrendezte Céline-jének összekuszálódott ügyeit és ő szeptember 14-én hozzánk csatlakozott! ...

Egyszer, mikor a nehézségek áthághatatlanoknak látszottak, ezt mondtam Jézusnak hálaadásom alatt: „Te tudod, Istenem, mennyire vágyom tudni, hogy Papa *egyenesen az Égbe* ment-e, nem azt kérem, hogy szólj hozzám, de adj nekem jelent. Ha J. n. A. nővérem¹⁸² beleegyezik Céline belépésébe, vagy nem gördít eléje akadályt, felelet lesz ez arra, hogy Papa *egyenesen hozzád* jutott-e.” Ennek a nővérnek, ahogyan tudja is, drága Anyám, az volt a

¹⁷⁸ Vö. Máté XIX. 29.

¹⁷⁹ Ez az epizód Henry Maudelonde, Guérinné unokaöccsének az esküvője alkalmával történt.

¹⁸⁰ Louis Martin 1894. júl. 29-én, egy vasárnapon meghalt. Életének utolsó hónapjait Guérin sógorának vidéki kastélyában La Musseben töltötte, melyhez a gyógyszerész örökség útján jutott.

¹⁸¹ Utalás arra, hogy P. Pichon hívta Céline-t Kanadába missziós nővérnek.

¹⁸² Mária Szívének Jézusáról nevezett Aimée nővér.

véleménye, hogy amúgy is sokat vagyunk itt hárman, nem akart már közülünk többet. De a Jó Isten, aki a kezében tartja a teremtmények szívét a odahajlítja, ahová akarja, megváltoztatta a nővér hajlandóságát; az első, akivel a hálaadás után találkoztam, ő volt, kedvesen hívott, hogy jöjjenek fel önhöz és könnyekkel a szemében beszélt *Céline*-ről ...

Ó, mi mindent kell megköszönöm Jézusnak, aki tudta, hogyan tetőzze be a vágyaimat! ...

Most már nincs vágyam, hacsak az nem, hogy szenvedélyesen *szeressem* Jézust ... Tovaszálltak gyermekes vágyaim, az igaz, hogy még mindig szívesen díszítgetem virággal a Kicsi Jézus oltárát, de mióta nekem adta azt a *Virágot*, amely után vágytam, az én drága *Céline*-met, nem kell már más virág, ő az én Neki adott legszebb bokrétám ...

Most már nem kívánom sem a szenvedést, sem a halált, pedig szeretem mind a kettőt, egyedül a *szeretet* vonz engem ... Sokáig kívántam őket; birtokommá lett a szenvedés s úgy hittem, megérkeztem már a Mennysorság partjaihoz, úgy hittem, hogy az apró virágot a tavaszán fogják leszakítani ... most már egyedül az Istenre-hagyatkozás vezérel, más iránytűm nincsen! ... Már nem tudnék forrón imádkozni másért, mint azért, hogy lelkemen tökéletesen beteljesedjék Isten akarata, úgy, hogy teremtmények ne vethessenek elébe gátat. Elmondhatnám Keresztes Szent János Atyánk szellemi himnuszának ezeket a szavait: „Az én Édesem belső borospincéjében ittam s mikor kijöttem, az egész pusztaságban nem ismertem már meg semmit s elvesztettem a nyáját, amelyet azelőtt követtem ... Lelkem az ő szolgálatára fordítja minden erejét, már nem őrök nyáját, más hivatalom sincsen, mert *most egyetlen foglalkozásom* a SZERETET!¹⁸³ ...” vagy pedig még: „Mióta ezt megtapasztaltam, a SZERETET oly hatalmas dologra képes, hogy *hasznot tud húzni mindemből*, amit csak bennem talál, jóból és *rosszból* egyaránt, és ÖNMAGÁVÁ¹⁸⁴ tudja változtatni lelkemet”. Ó, drága Anyám! milyen édes a *szeretet* útja. Az igaz, hogy el lehet esni rajta, hogy lehet hűtlenségeket elkövetni, de a *szeretet*, amely *mindemből tud hasznot húzni*, igen gyorsan elhamvaszt *mindent*, ami csak visszatetszhetik Jézusnak s csak valami alázatos és mély békét hagy meg a szív mélyén ...

Ó, mennyi világosságot merítettem Keresztes Szent János Atyánk műveiből! ... 17 és 18 éves koromban csak ő volt a szellemi táplálékom, később azonban már minden könyv hidegen hagyott s még mindig ebben az állapotban vagyok. Ha felütöm egy spirituális szerző könyvét (legyen az akármilyen szép, mélyenszántó), rögtön érzem, hogy összeszorul a szívem, s úgy olvasom, hogy jóformán meg sem értem, vagy, ha megértem, a lelkem megtorpan anélkül, hogy elmélkedni tudnék ... A Szentírás és Krisztus Követése segítségemre jön ebben a tehetetlenségben; itt szilárd és egészen *tiszta* táplálékra találok. De mindenekfelett az *Evangélium* mond nekem sokat elmélkedéseim alatt, benne mindent megtalálok, ami szegény kis lelkem számára szükséges. Mindig új világosságot, titokzatos és rejtett értelmet fedezek fel benne ...

Megértem és tapasztalásból tudom, „hogy Isten országa bennünk van¹⁸⁵”. Jézusnak nincs szüksége sem könyvre, sem doktorokra, ahhoz, hogy a lelkeket tanítsa; Ő, a doktorok Doktora, lármás szavak nélkül tanít¹⁸⁶ ... Soha nem hallottam Őt beszélni, de érzem, hogy bennem van minden pillanatomban, vezet és sugallja, amit mondanom vagy tennem kell. Pontosan abban a percben villannak fel olyan megismerések, amilyenek soha nem voltak világosak előttem, mikor szükségem van rájuk s a leggyakrabban nem is elmélkedéseim alatt jönnek gazdagon, hanem napi elfoglaltságaim közepette ...

¹⁸³ Keresztes Szent János, Szellemi Páros Ének, XXVI. és XXVIII. strófa.

¹⁸⁴ Keresztes Szent János költeménye.

¹⁸⁵ Lukács, XVII. 21.

¹⁸⁶ Vö. Krisztus Követése 3. könyv, 43. fej., 3.

Ó, drága Anyám! ennyi kegyelem után, ugye, elmondhatom én is a zsoltárossal: „*Mily JÓ az Úr*, milyen örökkévaló az IRGALMA”.¹⁸⁷ Úgy érzem, hogyha az összes teremtmény ugyanannyi kegyelmet kapna mint én, senki sem félné a Jó Istentől, hanem szenvedélyesen szeretnék Őt, szenvedélyesen és *szeretettől*, nem pedig félelemből: soha, egyetlen lélek nem egyeznék bele abba, hogy megbántsa Őt ... Megértem azonban, hogy minden lélek nem hasonlíthat egymásra, kell, hogy különbözzenek családok egymástól, hogy mindegyik a maga módján váljék a Jó Isten tökéletes tulajdonságainak a dicsőségére. Számomra *végtelen Irgalmát* adta s én *ezen keresztül* szemlélem és imádom a többi tökéletes Isteni tulajdonságot! ... S így mindegyik sugárik a *szeretettől*, úgy érzem, hogy még Igazságossága is (és ez talán még jobban, mint a többi) *szeretetének* a hordozója ... Milyen édes öröm elgondolni, hogy a jó Isten *Igazságos*, vagyis, hogy számontartja gyöngeségeinket, hogy tökéletesen ismeri természetünk törékenységét. Hát akkor mitől félek? Ó, a végtelenül igazságos Isten, aki annyi jósággal bocsátotta meg a tékozló fiú minden hibáját, vajon nem lesz-e Igazságos velem szemben is, aki „mindig Ővele vagyok”¹⁸⁸? ...

Ebben az évben, június 9-én, a Szentháromság ünnepén, egy olyan kegyelemben részesültem, amelyből megértettem, jobban mint valaha, hogy Jézus mennyire vágyik szeretetre.

Azokra a lelkekre gondoltam, akik az Isteni Igazságosság áldozataiul ajánlják fel magukat, hogy magukra vonják s így elhárítsák a bűnösöknek kijáró büntetéseket; ez a felajánlás nagy és nemes, de távol vagyok attól, hogy példája engem is vonzzon. „Ó, én Istenem! kiáltottam fel a szívem mélyén, csak Igazságosságod kap olyan lelkeket, akik áldozatul hozzák magukat? ... A Te Irgalmas *Szeretetednek* vajon nincs szüksége rájuk? ... Mindenhol csak félreismerik, visszautasítják; azok a szívek, melyeket el szeretnél árasztani vele, a teremtmények felé fordulnak, azoktól kérnek boldogságot és nyomorúságos szeretetet ahelyett, hogy a te karodba vetnék magukat s elfogadnák a te véghetetlen *Szeretetedet* ... Ó, Istenem! Szivedben fog maradni megvetett *Szereteted*? Úgy hiszem, ha találnál olyan lelkeket, akik a te *Szereteted* egészen eléggő Áldozatául ajánlják fel magukat, gyorsan elégetnéd őket; úgy hiszem, boldog lennél, ha szabad folyást engedhetnél a benned rejlő végtelen gyöngédség áradatainak ... Ha Igazságosságod, *amely csak erre a földre szól*, szeret könnyíteni önmaga terhén, mennyivel inkább vágyik Irgalmas *Szereteted* arra, hogy *lángra lobbantsa* a lelkeket, hiszen a te Irgalmad az *Egekig ér*”¹⁸⁹ ... Ó, én Jézusom! legyek én ez a boldog áldozat, emésszed fel egészen eléggő áldozatodat Isteni *Szereteted* tüzevel! ...”

Drága Anyám, ön, aki megengedte nekem, hogy így ajánljam fel magamat a Jó Istennek, tud a kegyelemnek azokról az áradatairól, vagy méginkább óceánjairól, amelyek lelkemet előntötték ... Ó, ezóta a boldog nap óta úgy érzem, hogy a *Szeretet* belémhatol és körülkerít, hogy *ez az Irgalmas Szeretet* pillanatról pillanatra megújít, megtisztítja a lelkemet, a bűnnek nyomát sem hagyja meg benne, ezért nem félek a tisztítóúztól sem ... Tudom, hogy én magam még azt sem érdemelném meg, hogy betegyem a lábam a vezeklésnek erre a helyére, mert egyedül szent lelkek juthatnak el oda, de azt is tudom, hogy a *Szeretet* Tüze jobban megszentel, mint a purgatórium, tudom, hogy Jézus nem kívánhat számunkra haszontalan szenvedéseket, s hogy nem sugallana olyan vágyakat, mint amelyeneket érzek, ha nem akarná őket teljesíteni ...

Ó, milyen édes a *Szeretet* útja! ... Mennyire azon akarok lenni, hogy mindig, a lehető legnagyobb ráhagyatkozással a Jó Isten akaratát tegyem! ...

¹⁸⁷ CXVII. Zsolt. 1.

¹⁸⁸ 1695. jún. 9-én Teréz felajánlotta magát az irgalmas *Szeretetnek*. A Szent Arcról nevezett Genovéa nővér (Céline) *Jótanácsok és Emlékek* c. könyvében (Office Central, Lisieux, 1952) részletesen leírja ezt az eseményt. A felajánlás szövegét lásd a Függelékben.

¹⁸⁹ Vö. XXXV. Zsolt. 5.

Ez minden, drága Anyám, amit az ön kis Terézének az életéről mondhatok, de ön magától is a legjobban tudja, hogy mi ő s hogy Jézus mit tett érte, éppen ezért meg fogja bocsátani, hogy ennyire lerövidítette szerzetesi életének a történetét ...

Hogy fog végződni „az apró fehér virág története”? – Zsengén szakítják le az apró virágot, vagy más partokra ültetik át¹⁹⁰ ... nem tudom, csak abban vagyok bizonyos, hogy a Jó Isten Irgalma mindig kísérni fogja, s hogy mindig áldani fogja azt a drága Anyát, aki őt Jézusnak adta; egy örökkévalóságon át fog örülni annak, hogy koszorújának egyik virága lehet ... Egy örökkévalóságon át fogja zengeni ezzel a drága Anyával együtt a Szeretet megújuló himnuszát ...

¹⁹⁰ Utalás arra a lehetőségre, hogy Teréz esetleg misszióba megy: a saigoni Kármel, melyet annakidején a lisieuxi Kármel alapított Hanoiban, házat akart létesíteni és szerzetesnőket kért Lisieuxból.

A Szent Szívről Nevezett Mária Nővérnek írt levél – „B” kézirat

J. M. J. T.

(1896 Szeptember)

Jézus †

Drága Nővérem! Arra kér, írjam meg önnek annak a lelkigyakorlatnak¹⁹¹ emlékeit, amely talán életem utolsó lelkigyakorlata lesz ...¹⁹² Mivel Anyánk¹⁹³ is megengedi, örömmre szolgál, hogy beszélgethetek önrel, aki kétszeresen Nővérem, aki kölcsönadta nekem a hangját s akkor, mikor még lehetetlenség volt beszélnem, megígérte a nevemben, hogy egyedül Jézust fogom szolgálni ... Drága kis Keresztanyám, az a gyermek szól önhöz ma este, akit ön ajánlott fel az Úrnak s aki úgy szereti, ahogy csak gyermek anyját szeretheti. Csak az Égben fogja megismerni annak a hálának a teljességét, amely most kicsordul a szíveimből ... Én drága Nővérem! Ön azokról a titkokról szeretne hallani, amelyeket Jézus az ön kislányára bíz; önt is beavatja ő ezekbe a titkokba, jól tudom én, – hiszen ön tanított arra, hogyan gyűjtsük egybe az isteni tanításokat – mégis, megpróbálok eldadogni néhány szót, jóllehet érzem, hogy lehetetlen emberi szóval elmondani azt, amit az emberi szív megsejteni is alig képes ...

Anélkül, hogy megmutatná magát, anélkül, hogy a hangját hallatná, Jézus a rejtekben tanít engem; nem könyvekből, mert meg sem értem, amit olvasok, de néha egy-egy mondás, mint az is, amelyet az ima végéből merítettem, (miután lelki magányban és szárazságban maradtam) megvigasztal engem: „*Íme, itt a mester, akit neked adok, majd ő megtanít mindenre, amit tenned kell. Azt akarom, hogy olvass az élet könyvéből, amelyben a SZERETET tudománya foglaltatik.*”¹⁹⁴ A Szeretet tudománya, ó igen! ez a szó édesen muzsikál a lelkemben, egyesegegyedül erre a tudományra vágyom. Mikor már *odaadtam érte minden kincsemet*, úgy érzem, mint az Énekek Éneke jegyese: hogy *semmit sem adtam* ...¹⁹⁵ Annyira megértem, hogy csakis a szeretet tehet minket kedvessé a Jó Isten előtt, hogy ez a szeretet az egyetlen jó, amire törekszem. Jézus kedvét leli abban, hogy megmutassa nekem az egyedüli utat, amely ehhez az Isteni olvasztókemencéhez vezet s ez az út a kicsi gyermek *ráhagyatkozása*, aki félelem nélkül alszik el Atyjának karjaiban ... „Aki egészen kicsi, jöjjön hozzám”¹⁹⁶ mondta a Szentlélek Salamon ajkaival és a Szeretetnek ugyanez a Lelke mondotta még, hogy „*A kicsiny ... irgalmat talál*”.¹⁹⁷ Az ő nevében nyilatkoztatja ki nekünk Izaiás próféta, hogy az utolsó napon „*Az Úr mint pásztor tereli nyáját a legelőkön, karjával összegyűjti a kis bárányokat és keblére öleli őket.*”¹⁹⁸ S mintha ennyi ígélet sem volna még elég, ugyanez a próféta, akinek az ihletett pillantása már az örökkévaló mélységekbe merül,

¹⁹¹ Teréz 1896 szeptemberének első napjaiban végezte ezt a magánlelkigyakorlatot, amely nagymértékben megvilágosította hivatását illetően. Szept. 13-án a Szent Szívről nevezett Mária Nővér (legidősebb testvére, Mária) megkérte őt, hogy foglalja írásba élményeit. Teréz szept. 13. és 16-ika között írta ezeket a sorokat, amelyek később az „Egy lélek története” c. könyv XI. fejezetét alkották.

¹⁹² 1896 Nagypéntekén köpött először vért Szt. Teréz.

¹⁹³ Gonzagáról nevezett Mária anyja, 1896 márc. 21. óta perjel nő.

¹⁹⁴ Ezek a szavak, amelyeket a mi Urunk Jézus Krisztus Szent Alacoque Mária Margithoz intézett, egy korabeli könyvből valók; a könyv a lisieuxi Kármel tulajdona: Jézus Szent Szívének kis breviáriuma (Nancy, Notre-Dame-könyvkereskedés, 1882).

¹⁹⁵ Vö. Énekek Éneke, VIII. 7.

¹⁹⁶ Prov., IX. 4.

¹⁹⁷ Bölcs., VI. 7.

¹⁹⁸ Iz., XL, 11.

így kiált fel az Úr nevében: „*Mint ahogy az anya becézi gyermekét, úgy vigasztallak meg én titeket ... Keblemen hordozlak majd és térdemen becézlek titeket.*”¹⁹⁹ Ó drága Keresztanyám! az ilyen beszédre csak némán, csak a hála és a szeretet könnyeivel lehet válaszolni ... Ó, ha minden gyenge és tökéletlen lélek megérezné azt, amit a lelkek legkisebbike, az Ön kis Terézének a lelke érez, egyikük sem esnék kétségbe afelől, hogy feljuthat-e a szeretet hegycsúcsára, mivel Jézus nem kér nagy tetteket, csak ráhagyatkozást és hálát, mint ahogy a XLIX. zsoltár mondja: „*Nincs szükségem kecskebakokra nyájaidból, mert enyém az erdők minden vadja és a dombokon legelésző barmok ezrei, ismerem a hegységek minden madarát ... Ha éhes volnék, nem neked mondanám meg azt, mert a földkerekség és minden teljessége az enyém. Bikák húsát egyem-é, bakok vérét igyam-é?* A DICSÉRET ÉS A HÁLA ÁLDOZATAIT MUTASSÁTOK BE ISTENNEK.”²⁰⁰

Íme, ez minden, amire Jézus igényt tart részünkről. Neki egyáltalán nincs szüksége a műveinkre, egyesegyedül a *szeretetünkre*, mert ugyanez az Isten, aki kijelenti, hogy *egyáltalán nincs szüksége arra, hogy megmondja nekünk, ha éhes*, nem áttal egy kis vizet *koldulni* a szamariai asszonytól. Szomjas volt ... De ezekkel a szavakkal: „*adj innom*”²⁰¹, a mindenség Teremtője az ő szegény teremtményének a *szeretetét* kívánta. Szeretetre szomjazott ... Ó, érzem, jobban, mint bármikor, hogy Jézus *szomjúhozik*: csak hálátlanokkal és közönyösökkel találkozik világi tanítványai között: *saját tanítványai* közt pedig – jaj – kevés a szív, amelyik fenntartás nélkül adja át magát neki; amelyik megérti az ő végtelen Szeretetének minden gyöngédségét.

Drága Növérem, milyen boldogok is vagyunk mi, hogy megértjük a mi Jegyesünk legbensőbb titkait: ó, ha le akarná írni mindazt, amit azokról tud, gyönyörű lapokat olvashatnánk, de tudom, hogy szívesebben őrzi szíve mélyén a „*Király titkait*”. Nekem viszont azt mondja, hogy „*Isten műveit hirdetni és dicsőíteni tiszteletreméltó tett.*”²⁰² Úgy találom, igaza van, hogy hallgat és egyesegyedül csak azért írom le ezeket a sorokat, hogy örömet szerezzek velük, hiszen érzem, hogy lehetetlen földi szavakkal visszaadnom az Ég titkait s ha sok-sok oldalt teleírtam is, úgy fogom érezni, hogy még el sem kezdtem ... Annyi horizontja van a végtelennek s oly változatosak az árnyalatai, hogy egyedül csak az Égi Festőművész palettája tudna engem, ennek az életnek az éjszakája után, megfelelő színekkel ellátni, hogy lefesse a csodákat, amelyeket az Úr feltár lelki szemeim előtt.

Drága Növérem, kérte, hogy írjam le az álmomat és az én „kis doktrínámat”, ahogyan ön nevezi ... Megtettem mindezt az itt következő lapokon, de oly rosszul, hogy lehetetlenségnek tartom, hogy megértse. Talán túlzottaknak fogja találni a kifejezéseimet ... Ó, bocsásson meg nekem, ez az én kellemetlen stílusomhoz tartozik; biztosítom arról, hogy semmiféle túlzás nincs az én *kis lelkemben*, hogy ott csak béke és nyugalom van ...

(Mikor írok, Jézushoz beszélek, így könnyebb kifejeznem a gondolataimat. Ami azonban – sajnos – még nem gátol meg abban, hogy nagyon is tökéletlenül fejezzem ki magamat!)

1896. szept. 8.²⁰³

J. M. J. T.

(Az én drága, Szent Szívről nevezett Mária nővéremnek)

Ó Jézus, én Édesem! Ki a megmondhatója, hogy mekkora gyöngédséggel, milyen szelíden vezeted az én *kicsi lelkemet!* hogy milyen szívesen villantod fel kegyelmednek a sugarát még a legsötétebb viharban is! Jézus, nagyon zúgott a lelkemben a vihar a te

¹⁹⁹ Iz., LXVI, 13-12.

²⁰⁰ Sík Sándor fordítása után.

²⁰¹ Ján., IV., 7.

²⁰² Tób., XII., 7.

²⁰³ Ez a dátum Kis Szent Teréz fogadalmának évfordulója.

győzelmed szépséges ünnepe, a ragyogó Húsvét óta, mikoris egy májusi szombaton,²⁰⁴ azokra a misztikus álmokra gondolva, amelyek néha bizonyos lelkeknek osztályrészül jutnak, azt mondtam magamnak, hogy nagyon édes vigasztalás lehet ez, de azért nem kértem a magam részére. Este, azokat a felhőket szemlélve, amelyek az én egemet borították, azt is mondta még magának az én *kicsi lelkem*, hogy a szép álmok nem neki valók s elaludt a viharban ... Másnap május 10-e volt, *Mária* hónapjának második VASÁRNAPJA, talán éppen annak a napnak az évfordulója, mikor a Szent Szűz olyan kegyes volt, hogy *rámosolygott* apró virágjára ...

Korahajnalban (álmomban) valami galériefélében jártam, még mások is voltak ott, többen is, de messzebb tőlem. Csak Anyánk volt mellettem; hirtelen, anélkül, hogy észrevettem volna, hogyan kerültek oda, három kármelita apácát vettem észre köpenyeikbe és hosszú fátylaikba burkolózva, - úgy tetszett, hogy Anyánkért jöttek, de azt az egyet világosan értettem, hogy az Égből valók. A szívem mélyén így kiáltottam: Ó, de boldog is lennék, ha megláthatnám az egyik kármelita arcát! S akkor, mintha csak kérésemet hallgatta volna meg, a szentek legnagyobbika felém közeledett, azonnal térdreborultam. Ó, boldogság! A Kármelita *felemelte fátylát, jobban mondvá meglebbentette és reám borította* ... Minden töprengés nélkül felismertem *Jézusról nevezett tisztelendő Anna anyát*,²⁰⁵ a franciaországi Kármel alapítónőjét. Az arca szép volt, anyagtalanul szép, egyáltalán nem sugárzott, és mégis, a mindkettőnket beborító fátyol dacára is láttam, hogy ezt a mennyei arcot valami kimondhatatlanul szelíd fény világítja meg, fény, amelyet nem máshonnan kapott, amelynek forrása ő maga ...

Ki sem mondhatom a lelkem ujjongását: ezeket a dolgokat érezni kell, kifejezni nem is lehet ... Az édes álom óta több hónap is eltelt már, de az emlék, amelyet a lelkemben hagyott, még semmit sem veszített frissességéből, égi bájából ... Még most is látom a Főtisztelendő Anya CSUPA-SZERETET mosolyát és pillantását. Szinte érzem még, ahogyan a kedvességével elhalmozott ... Ilyen gyengéd szeretet láttára ezeket a szavakat mertem mondani: „Ó, Anyám! Könyörgöm, mondja meg nekem, sokáig hagy-e még a Jó Isten engem a földön ... Értem jön-e hamarosan?” A szent gyöngéd mosollyal suttozta: „*Igen, hamarosan ... hamarosan ... megígérem.*” – „Anyám” – folytattam - „mondja meg még, nem kíván-e a jó Isten tőlem valami mást is, ami több, mint az én szegény kis tetteim és vágyaim? Meg van-e elégedve velem?” A Szent arcán *hasonlíthatatlanul gyengédebb* kifejezés ömlött el, mint akkor, mikor először szólt hozzám. Tekintete és simogatása volt a legédesebb felelet. Közben pedig ezt mondta nekem: „A Jó Isten semmi egyebet nem kíván öntől. Meg van elégedve, nagyon meg van elégedve!” És miután még egyszer megsimogatott, nagyobb szeretettel, mint ahogy a leggyöngédebb édesanya valaha is gyermekét simogatta, távolodni láttam őt ... A szívem örömben úszott, de eszembe jutottak a nővéreim, kegyelmeket akartam kérni a számukra – s jaj! ... felébredtem! ...

Ó Jézus! ekkor már nem zúgott a vihar, az ég nyugodt és derűs volt ... és én *hittem* ... én *éreztem*, hogy van *Mennyország* s ezt a *Mennyország*ot olyan lelkek népesítik be, akik szeretnek engem és gyermeküknek tekintenek. Ez a benyomás annál is inkább tartós a szívemben, mivel *Jézusról nevezett Tisztelendő Anna Anya* mindezideig *teljesen közömbös* volt a számomra, soha nem fordultam hozzá imámban s csak akkor gondoltam rá, ha nagyritkán beszélni hallottam róla. Ezért, amikor megértettem, hogy mennyire *szeret engem*, s hogy mennyire *nem vagyok közömbös* a számára, a szívemet előntötte a szeretet és a hála, nemcsak a Szent iránt, aki eljött hozzám, hanem az Ég minden boldog lakója iránt is ...

²⁰⁴ Ez a szombat 1896. május 9-e volt.

²⁰⁵ De Lobera Anna Spanyolországban született 1545-ben. 1570-ben lépett be Jézusról nevezett Anna nővér néven az Avilai Szent József zárdába, amely az első megreformált kármelita zárdá volt. Nagy Szent Teréz tanácsosa, segítőtársa és később szellemi örököse lett. Neki írta keresztes Szent János a „Szellemi páros ének”-et. Ő vezette be később Nagy Szent Teréz reformját Franciaországban és Hollandiában.

Ó én Édesem! ez a kegyelem csak bevezető akkordja volt még nagyobb kegyelmeknek, melyekkel el akartál halmozni; engedd meg, én egyetlen Szerelmem, hogy emlékeztesselek rájuk ma ... *eggyéválásunk* hatodik évfordulóján²⁰⁶ ... Ó, bocsáss meg nekem, Jézus, ha eszemet veszttem, mikor végtelenbe nyúló vágyaimat és reményeimet akarom elmondani, bocsáss meg nekem és gyógyítsd meg a lelkemet: add meg neki, amiben reménykedik!!! ...

Hogy *jegyessed* vagyok, ó, Jézus, hogy *kármelita* vagyok, hogy veled való egyesülésem által *anyja* vagyok a lelkeknek: ennek ki kellene elégítenie engem ... de nem így van ... Kétségtelenül *hivatásom* ez a három kiváltság, *Kármelitának, Jegyesnek és Anyának lenni*, s mégis, más *hivatásokat* is érzek magamban, érzem a HARCOS, a PAP, az APOSTOL, az EGYHÁZDOKTOR, a MÁRTÍR *hivatását* is, egyszóval szükségét érzem annak, vágyom arra, hogy *éretted, Jézus*, minden heroikus tettet megvalósítsak ... Egy *Keresztes Vitéz*, egy *Pápai Zuáv* bátorságát érzem a lelkemben, csataterén szeretnék meghalni az Egyház védelmében ...

Érzem magamban a PAPI *hivatást*; ó Jézus, micsoda szeretettel vennék kezembe, mikor hívó szavamra leszállanál az Égből ... Micsoda szeretettel adnálak a lelkeknek! ... De jaj! miközben *Pap* szeretnék lenni, csodálom és irigylem Assisi Szent Ferenc alázatát és *hivatást* érzek magamban arra, hogy kövessem őt s ne fogadjam el az *Áldozópapság* fenségét és méltóságát.

Ó Jézus! én szerelmem, én életem ... hogyan lehetne eggyéövözni ezeket az ellentéteket? Hogyan lehetne megvalósítani az én *szegény kis lelkem* vágyait?

Ó, kicsinységem dacára is éppen úgy meg szeretném világosítani a lelkeket, mint a *Próféták, a Doktorok, Apostoli hivatásom van* ... szeretném bejárni a földet, hirdetni a nevedet, elültetni a hitetlen földön a Te diadalmas Keresztedet, de ó, én *Édesem*, egy és egyetlen misszió nem elégítene ki engem, én egyszerre szeretném az Evangéliumot hirdetni mind az öt világrészben egészen a legeldugottabb kis szigetekig ... Én nemcsak néhány évig szeretnék misszionárius lenni, hanem a világ teremtésétől az idők végezetéig ... De mindenekfelett a véretem szeretném kiontani érted, utolsó cseppjéig, én édes Megváltóm ...

Mártírrá lenni ... ez volt ifjúságom álma s ez az álom nagyranőtt velem a kármeli magányban ... De itt is érzem, hogy örülség az én álmom, mert nem tudnám magam arra korlátozni, hogy a mártíromságnak csak *egy* fajtája után vágyakozzam ... *Mindegyik* kellene nekem ahhoz, hogy kielégítsen ... Szeretném, ha megostoroznának és megfeszítenének, mint téged, Imádott Jegyesem ... Megnyúzottan szeretnék meghalni, mint Szent Bertalan ... Szeretném, ha forró olajba mártanának, mint Szent Jánost, szeretnék kiállani minden kint, amiben mártírnak valaha is része volt. Szent Ágnessel és Szent Cecíliával pallos alá szeretném hajtani a fejemet és mint Jeanne d'Arc, az én drága nővérem²⁰⁷ tette, máglyán szeretném a nevedet suttogni, Ó JÉZUS ... Ha azokra a gyötrelmekre gondolok, amelyek az Antikrisztus idejében jutnak majd osztályrészül a keresztényeknek, megremeg a szívem és szeretném, ha ezek a gyötrelmek reám várakoznának ... Jézus, Jézus, ha le akarnám írni minden vágyamat, téled kellene kölcsönvennem *az élet könyvét*, az számol be minden szentek cselekedeteiről és ezeket a cselekedeteket én mind valóra szeretném váltani érted ...

Én Jézusom! Vajon mit felelsz az én bolondságaimra? ... Van-e *apróbb*, tehetetlenebb lélek az enyémnél! ... Azonban éppen a gyengeségem miatt tetszett úgy, neked, Uram, hogy kielégítsd az én *kicsi, gyermekes vágyaimat*, ma pedig más *vágyakat* is ki akarsz elégíteni, a mindenségnél is *nagyobbakat* ...

Ima alatt, miközben vágyaim valósággal kínpadra vontak, felütöttem Szent Pál leveleit, hogy valamilyen választ keressek rájuk. Pillantásom a Korinthusiakhoz írt első levél XII. és

²⁰⁶ Teréz 1890 szeptember 8-án tette le örök fogadalmát.

²⁰⁷ Teréz különösen tisztelte és szerette Szent Johannát. Színdarabot is írt az Orleansi Szűzről, melyet ő maga rendezett s melynek főszerepét játszotta a zárjai közönség előtt. Nővére, Céline több fényképen is megörökítette hűgát Szent Johanna jelmezében.

XIII. fejezetére esett ... Az elsőben azt olvastam, hogy *mindnyájan* nem lehetünk apostolok, próféták, doktorok stb. ... hogy az egyház különféle tagokból áll s hogy a szem *ugyanakkor* nem lehet kéz is ...²⁰⁸ A felelet világos volt, de nem elégítette ki vágyaimat, nem teremtett bennem békét ... Mint ahogy Magdolna egyre mélyebbre és mélyebbre hajolt az üres sírnál s végül is megtalálta, akit keresett, úgy én is egyre mélyebbre és mélyebbre ereszkedve semmisségem mélységeiben, oly magasra emelkedtem, hogy el tudtam érni célomat²⁰⁹ ... anélkül, hogy bátorságomat vesztettem volna, folytattam az olvasást és ez a mondat könnyebbülésemre szolgált: „*Törekedjete a LEGTÖKÉLETESEBB ADOMÁNYOKRA, én azonban egy még felségesebb utat is mutatok nektek.*”²¹⁰ És az Apostol elmagyarázza, hogy a LEGTÖKÉLETESEBB *adományok* is mennyire semmisek SZERETET nélkül ... Hogy a Szeretet az a FELSÉGES ÚT, amelyik biztosan Istenhez vezet.

Végre megtaláltam a nyugalمامat ... Az Egyház misztikus testét szemlélve, egyik Szent Pál-leírta tagban sem ismertem magamra, jobban mondva *mindegyikben* magamra akartam ismerni ... A Szeretet kezembe adta a *hivatásom* kulcsát ... Megértettem, hogy ha az Egyháznak különféle tagokból álló teste van, akkor a tagok legszükségesebbjének, legnemesebbjének sem lehet hijával; megértettem, hogy az Egyháznak *van Szíve s hogy ez a Szív LÁNGOL SZERETETÉBEN*. Megértettem, hogy *csupán a Szeretet* tarthatja mozgásban az Egyház tagjait, hogy ha a Szeretet véletlenül kihalna, az Apostolok nem hirdetnék többé az Evangéliumot, a Mártírok sem akarnák már a vérüket ontani ... Megértettem, hogy a SZERETET MAGÁBAN FOGLALJA AZ ÖSSZES HIVATÁSOKAT, HOGY A SZERETET A MINDEN, HOGY ÁTFOG MINDEN IDŐT ÉS MINDEN TERET ... EGYSZÓVAL, HOGY ÖRÖKKÉVALÓ!

És akkor túlaradó, észtvesztő örömömben felkiáltottam: Ó Jézus, én Szerelmem ... végre megtaláltam a *hivatásomat* ... AZ ÉN HIVATÁSOM A SZERETET! ...

Igen, megtaláltam a helyemet az Egyházban és ezt a helyet Te adtad nekem, Istenem ... Az én Édesanyámnak, az Egyháznak a szívében én leszek a Szeretet ... így minden leszek ... így meg fog valósulni az álmom!!! ...

Minek észtvesztő örömről beszélni? - nem, nem találó ez a kifejezés ... ez inkább annak a hajósnak csendes és tiszta békéje, aki már megpillantotta a világítótornyot, azt, amelyik a kikötőbe vezérli ... Ó, szeretet ragyogó Phárosa, tudom már, hogyan jutok el hozzád, megleltem annak a titkát: hogyan tegyem a lángodat a magamévá.

Én csak gyermek vagyok, gyámoltalan és gyenge, azonban éppen gyengeségem tesz elég merész ahhoz, hogy a te Szereteted Áldozatául ajánljam fel magam, ó Jézus! Régen az Erős és Hatalmas Isten csak a tiszta és makulátlan áldozati állatot fogadta szívesen. Az Isteni Igazságosság kielégítéséhez tökéletes áldozatokra volt szükség, de a félelem törvényét a Szeretet törvénye váltotta fel és a Szeretet egészen eléggő áldozatául választott engem, gyenge és tökéletlen teremtményt ... Vajon nem méltó a Szeretethez, hogy így választott? ... Igen, a Szeretetenek le kell hajolnia, hogy tökéletesen kielégülhessen; le kell hajolnia egészen a semmiig és tűzzé kell átváltoztatnia ezt a semmit.

Ó, Jézus, tudom én, hogy szeretetenek csak szeretet lehet a bére²¹¹, kerestem is és meg is találtam a módját, hogy könnyítsek a szívenem, Szeretetért Szeretetet adva neked. — „Használjátok fel az igaztalanná tévő gazdagságot arra, hogy barátokat szerezsetek magatoknak általa, akik azután befogadnak benneteket az örök hajlékokba”.²¹² Íme, Uram, ezt a tanácsot adod tanítványaidnak, mikor már azt is megmondottad, hogy „A világ fiai a

²⁰⁸ Vö. I. Kor., XII. 29-12-21.

²⁰⁹ Keresztes Szent János, Költemények: Második ének egy elragadtatásról.

²¹⁰ I. Kor., XII, 31.

²¹¹ Keresztes Szent János: Szellemi páros-ének. A IX. strófa magyarázata.

²¹² Luk. XVI., 9.

maguk nemében okosabbak a világosság fiainál”²¹³. Én, a világosság gyermeke, megértettem, hogy az én *mindenné-válni*, minden hivatást *átfogni akaró* vágyam olyan gazdagság, amely könnyen tehetne igaztalanná engem, ezért arra használtam fel, hogy *barátokat szerezzek magamnak vele* ... Visszaemlékezve Elizeus kérésére, mellyel merészelt Atyjának, Illésnek LELKÉBŐL KÉTSZERES OSZTÁLYRÉSZT²¹⁴ kérni, az Angyalok és a Szentek elé járultam és ezt mondtam nekik: „A teremtmények legkisebbike vagyok, ismerem nyomorúságomat és gyengeségemet, de azt is tudom, hogy a nemes szívek és a nagy lelkek mennyire szeretnek jót tenni; kérve kérlek tehát benneteket, ó Mennyeknek Boldog lakói, kérve-kérlek, FOGADJATOK GYERMEKETEKKÉ, *egyedül titeket* fog megilletni az a *dicsőség*, melyet általatok elnyerek, de hallgassátok meg kegyesen az imámat, tudom, hogy vakmerő, azonban én mégis azt merészelem kérni, hogy KÉTSZERES OSZTÁLYRÉSZT kaphassak a TI SZERETETEBŐL.”

Jézus, nem tudok belemélyedni a kérésembbe, félek, hogy leroskadok merész vágyaim súlya alatt ... Mentségem, hogy *gyermek* vagyok, a gyermekek nem gondolkoznak szavaik hordereje felett, szüleik azonban, ha trónra kerülnek s mérhetetlen kincsek birtokosaivá lesznek, habozás nélkül kielégítik azoknak a *kis lényeknek* a kívánságát, akiket úgy szeretnek, mint önmagukat: hogy örömet szerezzenek nekik, bolondságokat csinálnak, egészen a *gyengeségig* mennek ... Nos, én az *Egyház Gyermeke* vagyok és az Egyház Királynő, mivelhogy a te Jegyessed, ó Királyok Isteni Királya ... A kicsi gyermek szíve nem tart igényt gazdagságra vagy dicsőségre (még égi dicsőségre sem). Megérti, hogy a dicsőség jog szerint az ő Testvéreit, az Angyalokat és a Szenteket illeti ... az ő dicsősége az Édesanyja homlokán fakadó dicsőségnek visszfénye lesz csupán. Ő csak szeretetet kér ... Ő csak egy dologhoz ért, téged szeretni, ó Jézus ... Neki nem szabad hírneves tetteket véghezvinnie, nem hirdetheti az Evangéliumot, nem onthatja vérért ... de nem baj, dolgoznak helyette a testvérei, ő pedig, *kicsi gyermek*, egészen a Király és a Királynő *trónja* mellett marad és *szeret* az ő harcoló testvérei helyett is ... De hogyan bizonyítsa *Szeretetét*, mikor a *Szeretet* bizonyossága a tett? Nos, a kicsi *gyermek virágot fog hinteni, illatfelhőkbe* burkolja majd a királyi trónt, ezüstös hangján a *Szeretet* himnuszát fogja énekelni ...

Igen, én Édesem, így fog elégni az én életem ... Nem tudom másként bebizonyítani az én szeretetemet Neked, minthogy virágot hintek: vagyis nem engedek ki a kezemből egyetlen kis áldozatot, egyetlen tekintetet, egyetlen szót sem és felhasználok minden dolgot, még a legapróbbat is arra, hogy szeretetből tegyem ... Szeretetből akarok szenvedni, sőt örülni is, így fogok virágot hinteni a trónusod előtt; egy sem kerül majd az utamba olyan, amelynek *szirmai ne szórnam* elébed ... azután virághintés közben énekelni fogok (vajon lehet-e sírni ilyen gyönyörűséges foglalkozás közepette?) – énekelni fogok még akkor is, ha tövisek között kell szednem virágaimat s minél hosszabbak és szúrósabbak lesznek a tövisek, annál dallamosabb lesz az én énekem.

Jézus, mire lesznek jók neked az én virágaim és az én énekem? ... Ó, jól tudom, hogy ez az illateső, ezek a gyenge és teljesen értéktelen virágszirmok s a szívek legkisebbjének szerelmes énekei kedvesek lesznek számodra. Igen, ezek a semmiségek örömet szereznek majd neked és mosolyra fakasztják a Diadalmas Egyházat; az összegyűjti majd az én *szeretetből* eléd szórt szirmaimat s a te Isteni Kezedbe teszi, ó Jézus. Ez az Égi Egyház – miután *játszani* akar az ő kis gyermekével – szintén hinteni fogja *ezeket a virágokat*, amelyek a te isteni érintésedtől végtelen értéket nyertek; ráhinti a szenvedő Egyházra, hogy kioltsa lángjait, ráhinti a küzdő Egyházra, hogy diadalra juttassa őt! ...

Ó, én Jézusom! szeretlek téged, szeretem Édesanyámat, az Egyházat s emlékszem, hogy: „*A legkisebb moccanás, amely SZÍNTISZTA SZERETETBŐL történt, hasznosabb részére,*

²¹³ Luk. XVI., 8.

²¹⁴ Vö. IV. Királyok könyve, II, 9.

*mint az összes egyéb művek együttvéve*²¹⁵, de megvan-e az én szívemben a SZÍNTISZTA SZERETET? Vajon nem esztelen álmok-e az én roppant vágyaim? ... Ó! Ha így volna, világosíts meg engem, Jézus, te tudod, hogy én az *igazságot* keresem ... ha vakmerők a vágyaim, add, hogy szertefoszoljanak, hiszen ezek a vágyak számomra a legnagyobb mártíriumok ... De mégis úgy érzem, ó Jézus, miközben a Szeretet legmagasabb régiói felé törekszem, hogy még ha soha nem érhetnék is el oda, több *gyönyörűséget* ízleltem meg *esztelen vértanúságomban*, mint amennyit az *örök haza boldogságában* valaha is élveznék, ha csak valamilyen csoda folytán meg nem fosztaná az én földi reményeim emlékétől ... Add élveznem tehát száműzetésem alatt a Szeretet gyönyörűségeit ... Add kóstolgatnom az én vértanúságom édes keserűségét ...

Jézus, Jézus, ha ilyen felséges *a te Szereteted utáni vágy is*, milyen lehet birtokba venni és élvezni a Szeretetet?

Egy ennyire tökéletlen lélek, mint az enyém, vajon törekedhet-e arra, hogy birtokába vegye a *Szeretet* teljességét? ... Ó Jézus, én *legelső, én egyetlen Barátom*, Te EGYES-EGYEDÜLI akit *szeretek*, mondd meg nekem, mint jelentsen ez a titok? ... Miért nem tartogatod ezeket a roppant törekvéseket a nagy lelkeknek, a magasságokban keringő *Sasoknak*? ... Én úgy nézem, hogy csak *gyenge kicsi madár vagyok*, amelyet csak gyenge pihe főd, nem vagyok *sas*, egyszerűen csak SASSZEMEM ÉS SASSZÍVEM van, mert végtelen kicsinységem dacára is oda mer tapadni tekintetem az Isteni Naphoz, a Szeretet Napjához és szívem megérzi benne a *Sas* minden aspirációját ... A kicsi madár *repülni* szeretne a ragyogó Nap felé, amely elbűvöli szemét, utánozni szeretné sastestvéréit, akikről látja, hogy egészen a Szentháromság Isteni tűzhelyéig emelkednek fel ... jaj, csak annyi telik ki tőle, hogy *verdes* a kis szárnyaival, de fel is szállni: idáig már nem terjed az ő *pici* hatalma! Mi lesz belőle! meghal-e vajon bánatában, tehetetlenségét látva? ... Ó, nem! A kis madár még csak el sem csügged. Merész ráhagyatkozással, kitartóan csügg tekintetével az Isteni Napon; semmi sem rettentheti vissza, sem szél, sem eső, és ha hirtelen sötét felhők takarnák is el a *Szeretet Csillagát*, a kis madár akkor sem mozdul helyéről, tudja, hogy a felhőkön túl még mindig ragyog az ő Napja, hogy fényessége nem tud megfogyatkozni egyetlen pillanatra sem. Néha ugyan azt veszi észre a kicsi madár szíve, hogy meglepte a vihar s ilyenkor úgy rémlik neki, mintha nem is hinné már, hogy az őt beburkoló felhőkön kívül még valami más is létezik; ez azután a tökéletes *öröm* pillanata a *szegény, gyenge kis jószág* számára. Micsoda boldogságot jelent neki *ott maradni*, mégis; tágranyílt szemmel nézni a láthatatlan fényt, amely elrejtőzik az ő hite elől!!! Jézus, idáig még megértem szeretetedet a kicsi madár iránt, miután az nem tágit mellőled ... de én tudom és te is tudod, hogy a tökéletlen kis jószág, a helyén (vagyis a Nap sugarai alatt) maradva is meg-megfeledkezik egy kissé az ő egyetlen foglalkozásáról, felcsíp egy magocskát jobbról vagy balról ... hernyócska után fut ... s azután apró víztócsára bukkanva *eláztatja* alig-nőtt tollait, meglát egy virágot, megtetszik neki, s akkor az ő *pici* esze ezzel a virággal foglalkozik ... végülis, miután nem tud szárnyalni, mint a sasok, a szegény kis madár még foglalkozik csip-csup földi dolgokkal. Azonban minden rosszalkodása mellett is, a helyett, hogy a sarokba bújna, hogy sírjon nyomorúságában és meghaljon bánatában, a kicsi madár az ő Édes Napja felé fordul, az ő jótékony sugarainak kínálja oda nedves szárnyaeszkáit, csipog, mint a fecskéfiók és halk énekében bizalmasan és részletesen elmondja hűtlenségeit, merész ráhagyatkozásában azt gondolva, hogy így több hatalomra tesz szert, teljesebben magához vonzza *Annak* szeretetét, aki nem az igazakat jött hívni, hanem a bűnösöket ...²¹⁶ Ha az *Imádott Csillag* süket az ő kis teremtményének panaszos csicsérgésére, ha *fátyla mögött* marad ... nos! A kis jószág tovább *ázik-fázik*, belenyugszik, hogy átjárja a hideg s még örül is ennek a szenvedésnek, amelyet amúgy is

²¹⁵ Keresztes Szent János: Szellemi páros-ének. A XXIX. strófa magyarázata.

²¹⁶ Máté, IX., 3.

megérdemelt ... Ó, Jézus! milyen boldog is a te *madárkád*, hogy *gyenge és kicsi*, mivé lenne, ha nagy volna? Soha nem lehetne olyan merész, hogy a te jelenlétben mutatkozzék, hogy *elszundikáljon* teelőtted ... Igen, ez gyengesége még a kicsi madárnak, hogy mikor szembe akar nézni az Isteni Nappal s a felhők meggátolják abban, hogy csak egyetlen sugarat is lásson, szemecskéje önkénytelenül is becsukódik, fejecskéjét szárnya alá rejti s elalszik a szegény kis pára, abban a hitben, hogy még mindig az ő drága Csillagát szemléli. Ha felébred, nem csügged el, kicsi szíve békességben marad, s újrakezdi az ő *szeretetszolgálatát*, segítségül hívja az Angyalokat és a Szenteket, akik mint sasok emelkednek a Fény emésztő forrásához, vágyainak céljához és a sasok szíve megesik kis testvérükön, oltalmukba veszik, megvédik és elűzik a keselyűket, amelyek fel akarják falni őt. A kis madár nem fél a keselyűktől, amelyek a gonosz lelkek jelképei, neki egyáltalán nem az a rendeltetése, hogy az ő *zsákmányukká* váljék, hanem azé a *Sasé*, amelyet a Szeretet Napjának középpontjában szemléli. Ó, Isteni Ige, téged szeretlek és te *vonzol* engem, imádott Sasom! Te vagy, aki a száműzetés földje felé szárnyalva akartál szenvedni és meghalni, hogy a Boldog Szentháromság Örökkévaló tűzhelyéhez *vonjad* a lelkeket, te vagy, aki visszaszálltál az elérhetetlen Fénybe, ahol immár lakni fogsz, te vagy, aki továbbra is a könnyek völgyében maradsz a fehér ostya külszíne alá rejtőzve ... Örökkévaló Sas, te engem saját isteni substancióddal akarsz táplálni, engem, a szegény kicsi lényt, aki visszahullanék a semmibe, ha a te isteni tekinteted nem éltetne engem pillanatról pillanatra ... Ó, Jézus! engedd meg, engedd meg nekem, hogy túlradó hálámban ezt mondjam: *örültséggel határos a te szereteted* ... Hogyan is kívánhatnád, hogy az én szívem ne lendüljön feléd ennek az örületnek a láttán? Hogyan is lehetnének az én bizalmamnak határai? ... Ó, jól tudom, a Szentek is követtek el *örültségeket* érted, nagy tetteket, hiszen ők *sasok* voltak ...

Jézus, én túl kicsiny vagyok ahhoz, hogy nagy tetteket vigyek véghez és az én *örültségem* az a remény, hogy a te szereteted áldozatául fogad el engem ... Az én *örültségem* az, hogy könyörgök testvéreimnek, a Sasoknak, nyerjék el számomra azt a kegyet, hogy *magának az Isteni Sasnak a szárnyaival* szállhassak a Szeretet Napja felé ...²¹⁷

Ameddig akarod, ó én Édesem, a te kicsi madarad erőtlen és szárnyaszegett lesz, de mindig úgy marad, szemével rajtad csüggyve, a te isteni tekinteted *igézetében* akar lenni, a te *Szereteted zsákmányává* akar válni ... Egy napon majd, úgy remélem, eljössz a te kicsi madaradért, Imádott Sasom, felszállasz vele a Szeretet Tűzfészkéhez és egy örökkévalóságra elmerítéd őt Annak a Szeretetnek a lángoló Mélységében, amelynek áldozatául adta át magát

.....

Ó Jézus! hogyan mondjam el az összes *kicsi lelkeknek*, hogy milyen kimondhatatlan a te leereszkedésed ... érzem, hogy ha – ami lehetetlen – még az enyémnél is gyengébb, még az enyémnél is kisebb lélekre akadnál, kedved lelnéd benne, hogy még nagyobb kegyekkel halmozd el, ha teljes bizalommal hagyatkoznék a te végtelen irgalmadra. De miért a vágy, hogy a te szereteted titkait másokkal is közöljem, ó Jézus! vajon nem egyesegyedül te tanítottál meg rájuk engem és vajon nem nyilatkoztathatod ki ezeket ugyanúgy másoknak is? ... Igen, jól tudom, hogy megteheted és esdekelve kérlek, hogy tedd is meg, könyörgöm, hogy sok-sok *kicsi* lélekre bocsásd le isteni tekintetedet ... Könyörgöm, hogy egy egész seregbe való *kicsi* áldozatot válassz ki közülük, olyanokat, akik méltók a te SZERETETEDRE!

*A Gyermekek Jézusról és a Szent Arcról
nevezett, egészen kicsi Teréz nővér, rel. carm. ind.*²¹⁸

²¹⁷ Deut., XXXII., 11.

²¹⁸ religiosa carmelita indigna = méltatlan kármelita szerzetesnő. (Ebben a korban szokásos aláztos aláírás.)

A Gonzagáról Nevezett Mária Anyának szóló kézirat – „C” kézirat

I. rész

J. M. J. T.

1897. június

Szeretett Anyám,²¹⁹ tanújelét adta előttem óhajának, hogy önnel együtt fejezzem be *Énekeket az úr Irgalmáról*²²⁰. Ezt az édes éneket az ön szeretett leányával, Jézusról nevezett Ágnessal kezdtem el, azzal az anyával, akit a jó Isten azzal bízott meg, hogy irányítson engem gyermekkorom napjaiban; vele kellett tehát megénekelnem azokat a kegyelmeket, amelyeket a Szent Szűz *apró virága* életének tavaszán kapott, de önnel kell ennek a virágocskának a boldogságát megénekelnem most, hogy a hajnal félénk sugarait a dél perzselő hősége váltotta fel. Igen, szeretett Anyám, hogy az ön kívánságának eleget tegyek²²¹, önnel együtt próbálom most elmondani lelkem érzéseit, hálámat a jó Isten iránt, ön iránt, aki láthatóan képviseli számomra őt; vajon nem az ön anyai keze alatt adtam át magam teljesen neki? ... Ó, Anyám, emlékszik-e erre a napra? Igen, érzem, hogy az ön szíve nem tudja elfelejteni²²² ... Ami engem illet, a szép Eget kell megvárnom, mert itt lenn nem találok szavakat, amelyek tolmácsolni képesek, mi ment végbe a szívemben azon az áldott napon.

Szeretett Anyám, van egy másik nap is, amelyen a lelkem, ha ez lehetséges, még szorosabban kapcsolódott az önéhez, s ez akkor volt, mikor Jézus újra önre szabta ki az előljárást terhére. Ezen a napon, drága Anyám, ön könnyek közt vetett, de az Égben, értékes kévékkel megrakottan²²³, öröm fogja majd eltölteni ... Ó, Anyám, bocsássa meg gyermekes együgyűségemet; érzem, ön megengedi, hogy keresetlen szavakkal mondjam el azt, amit egy fiatal szerzetesnőnek el szabad mondania Perjelnője előtt. Talán túl is lépem néha az alárendeltek számára szabott határokat, de meg merem mondani, Anyám, hogy ez az ön hibája: gyermek módjára viselkedem önnel szemben, mert ön sem Perjelnő, hanem Anya módjára bánik velem ...

Ó, jól érzem én, drága Anyám, hogy ön által mindig a Jó Isten szól hozzám. Sok nővér gondolja, hogy ön elkényeztetett engem, hogy mióta csak beléptem ebbe a szent hajlékba, ön csak becézett és dicsért; valójában azonban nem így van: meg fogja látni Anyám, a gyermekkori emlékeimet tartalmazó füzetből, hogy mit tartok én arról az *erőtéljes* és anyai nevelésről, amelyet öntől kaptam. A szívem legmélyéből köszönöm önnek, hogy nem kímélt engem. Jézus jól tudta, hogy az ő apró virágának a megaláztatás éltető vizére volt szüksége, túlságosan gyenge volt ahhoz, hogy e nélkül a segítség nélkül gyökeret eresszen és ezt a jótéteményt ön osztogatta a számára, Anyám.

Másfél év óta Jézus meg akarta változtatni az apró virág növelésének a módját; nyilván úgy találta, hogy eléggé meg van *öntözve* már, mert *napsütés* gyarapítja most, Jézus már csak a mosolyát tartogatja a számára és ezt újra csak ön által ajándékozta neki, szeretett Anyám. Ez az édes napfény nem fonnyasztja el, hanem csodálatosan növeszti az apró virágot, s az ott

²¹⁹ Gonzagáról nevezett Mária anyja 1896. márc. 21-én vette át újra a perjelnői tisztséget Jézusról nev. Ágnes anyja 3 évi perjelsége után.

²²⁰ Vö. LXXXVIII. Zsolt. 1.

²²¹ Teréz 1897. jún. 3-án kapott előljárási parancsot emlékezőseinek folytatására.

²²² 1890. szept. 8. Teréz fogadalmának napja.

²²³ Vö. CXXV. Zsolt. 5-6. Teréz itt végtelen finomsággal utal arra, hogy nehezen választották meg perjelnővé Gonzagáról nev. Mária anyát.

őrzi kelyhének mélyén a drága harmatcseppeket, amelyeket kapott. Ezek a cseppek mindig emlékeztetik arra, hogy kicsi és erőtlen ... Hozzáhajolhatnak az összes teremtmények, csodálhatják, elhalmozhatják dicséreteikkel, – nem tudom, miért, – de ez nem vegyíthet egyetlen csepp hamis örömet sem ahhoz az igazi örömhöz, amelyet a szívében élvez, látva, hogy kicsoda is ő a Jó Isten szemében: egy szegény kicsi senki ... semmi más ... Azt mondom, hogy nem értem, miért, de vajon nem azért van így, mert mindaddig védtek a dicséreteken vizétől, amíg csak eléggé meg nem telt az ő kicsi kelyhe a megaláztatás harmatával? Most már nincs többé veszély, ellenkezőleg, a kis virág gyönyörűségnek találja az őt eltöltő harmatot s nagyon fog őrizkedni attól, hogy a bókók ízetlen vizével cserélje fel.

Nem akarok arról a szeretetről és bizalomról beszélni drága Anyám, melyet irántam tanúsít; ne higye, hogy gyermekének szíve érzéketlen ezek iránt, csak érzem, hogy most nincs félnivalóm, ellenkezőleg: örvendezhetem benne, a Jó Istennek tulajdonítva mindazt a jót, amit belém oltott. Ha úgy tetszik neki, hogy jobbnak tüntessen fel, mint amilyen vagyok, nem reám tartozik, Ő úgy cselekszik, ahogyan akar ... Ó, Anyám, mennyire különböző utakon vezérli az Úr a lelkeket! A Szentek életében láthatjuk, hogy sokan vannak, akik semmit sem akartak hátrahagyni magukból haláluk után, a legcsekélyebb emléket, a legcsekélyebb írást sem. Ezzel szemben vannak mások, mint a mi Szent Terézia anyánk is, akik az Egyházat fenséges kinyilatkoztatásaikkal gazdagították, nem félve attól, hogy kinyilatkoztatják a Király titkait²²⁴, azért, hogy a lelkek jobban ismerjék, jobban szeressék őt. Vajon a szentek e két fajtája közül melyik tetszik jobban a Jó Istennek? Úgy hiszem, Anyám, hogy mindegyikük kedves előtte, mert mind a Szentlélek sugallatát követte és mert az Úr ezt mondotta: „*Mondjátok az igaznak, hogy MINDEN jól van*”.²²⁵ Igen, minden jól van akkor, amikor csak Jézus akaratát keressük és ezért én, szegény kicsi virág, engedelmeskedem is Jézusnak és megpróbálok örömet szerezni az én szeretett Anyámnak.

Őn tudja, Anyám, mindig vágytam arra, hogy szent legyek, de jaj, mikor a szentekkel összehasonlítottam magam, mindig megállapítottam, hogy köztük és köztem ugyanaz a különbség, mint az égbevesző hegycsúcs és a hitvány homokszem között, amelyen a járókelők lába tapos; a helyett, hogy elcsüggedtem volna, ezt mondtam magamnak: a Jó Isten nem sugallhat megvalósíthatatlan vágyakat, törekedhetem hát életszentségre kicsinységem dacára is; nagyobbá tennem magam lehetetlenség, el kell viselnem magam olyannak, amilyen vagyok, minden tökéletlenségemmel együtt; de meg akarom keresni a módját, hogy az Égbe jussak, és pedig egy kicsi, nagyon egyenes, nagyon rövid, egy egészen új kis úton keresztül. A találmányok századában élünk, most már nem kell fáradva róni az emelet lépcsőit, a gazdagoknál előnyösen helyettesíti ezt a lift. Én is szeretnék egy felvonót találni, hogy Jézusig emelkedjem, mert túlságosan kicsiny vagyok ahhoz, hogy a tökéletesség meredek lépcsőfokait járjam. Útbaigazítást kerestem tehát a szent könyvekben a felvonóra, vágyaim tárgyára vonatkozólag és ezeket a szavakat olvastam le az Örök Bölcsesség ajkáról: *Ha valaki EGÉSZEN KICSI, jöjjön hozzám.*²²⁶ Én tehát jöttem, megsejtve, hogy megtaláltam, amit kerestem és tudni akarván, én Istenem, hogyan bánasz azzal az *egészen kicsivel*, aki felel a te hívásodra, tovább kutattam és íme, ezt találtam: *Mint ahogy az anya ringatja gyermekét, úgy vigasztallak meg én téged, keblemen hordozlak majd és térdemen ringatlak téged.*²²⁷ Ennél gyengédebb, ennél dallamosabb szavaknak soha nem örvendett még a lelkem; a felvonó, amelynek egészen az Égig kell emelnie engem, a te karjaid, ó Jézus! Ehhez nem szükséges nagyobbodnom, ellenkezőleg, az kell, hogy *kicsi* maradjak s hogy egyre inkább azzá legyek. Ó én Istenem, Te megszegyenítetted a reményeimet, én pedig irgalmadat

²²⁴ Vö. Tób. XII., 7.

²²⁵ Iz. III. 10.

²²⁶ Prov., IX, 4.

²²⁷ Iz. LXVI, 13, 12.

akarom megénekelni. „*Te oktatsz ifjúságom óta, csodáid máig hirdetem azóta, s hirdetni fogom őszkoromra s aggságomra is. LXX. Zsolt.*²²⁸” Mikor lesz számomra ez az aggság? Úgy hiszem, lehetséges, hogy most legyen itt, hiszen 2000 esztendő nem több az Úr szemében 20 évnél ... egy napnál ...²²⁹ Ó, ne higgye, szeretett Anyám, hogy gyermeke el szeretné hagyni ... ne higgye, hogy úgy véli: nagyobb kegyelem hajnalban meghalni, mint napszálltakor. Ő azt tartja nagyra és egyedül azt kívánja, hogy Jézusnak *örömöt szerezzen*. Most, mikor úgy látszik: közeledik hozzá, hogy magával vigye az ő dicsőségébe, örül az ön gyermeke. Régen megértette már, hogy a Jó Istennek senkire sincsen (őreá még kevésbé, mint másra) szüksége ahhoz, hogy jót tegyen a földön.

Anyám, bocsássa meg, ha elszomorítottam ... ó, úgy szeretném felvidítani ... de azt hiszi, hogy ha az ön imái nem találnak meghallgatásra a földön, ha Jézus *egy pár napra* elválasztja a gyermeket Anyjától, az égben sem hallgatják majd meg ezeket az imákat?

Az ön óhaja, jól tudom, az, hogy nagyon édes és nagyon könnyű küldetésem²³⁰ legyen ön mellett, de vajon nem tudnék-e én a magasságos Égből is eleget tenni ennek a küldetésnek? Mint ahogy Jézus mondotta egy napon Szent Péternek, úgy mondta ön gyermekének: „*Legeltesd bárányaimat*²³¹”, én pedig csodálkoztam, mondtam önnek, hogy „*túl kicsiny vagyok*” ... könyörögtem, hogy *maga legeltesse kicsi bárányait* és őrizzen engem, hogy velük együtt *legeltessem kegyelemből* engem is. És ön, szeretett Anyám, egy *kissé* eleget téve az én helyénvaló kívánságomnak, a báránykákat a juhokkal együtt²³² őrizte, de megparancsolta nekem, hogy gyakran legeltessem őket *árnyas helyen*, hogy mutassam meg nekik a legjobb és legtáplálóbb füveket, de mutassam meg azokat a ragyogó virágokat is, amelyekhez soha nem szabad hozzáérniök, hacsak azért nem, hogy eltapossák őket ... Nem félt attól, szeretett Anyám, hogy eltévednek mellettem kicsi bárányai, nem ijedt meg tapasztalatlanságomtól, fiatalságomtól, talán emlékezett arra, hogy gyakran úgy tetszik az Úrnak, hogy a kicsinyeknek adja meg a bölcsességet s hogy egy napon örömeiben elragadtatva áldotta *Atyját*, hogy elrejtette titkait az okosak elől és kinyilatkoztatta a *legkisebbeknek*.²³³ Jól tudja, Anyám, hogy nagyon ritkák az olyan lelkek, akik az isteni hatalmat nem saját kurta gondolataikkal mérik, elfogadjuk, hogy mindenütt a földkerekségen vannak kivételek, egyedül a Jó Istennek ne volna ehhez joga! Tudom, már régóta szokás az emberek közt, hogy évekkal mérik a tapasztalatot, mert a Szent király, Dávid, ifjúságában így énekelt az Úrnak: „*FIATAL és megvetett vagyok.*”²³⁴ Azonban ugyanebben a 118. zsoltárban ezt meri mondani: „*A vénéknél tapasztaltabb vagyok, mert rendeléseidre hallgatok ... Igéd lábamnak lámpafény, világosság utamnak ösvényén ... Nem húzódozom parancsaid megtartanom. ÉS SEMMI SEM HÁBORGAT ENGEM ...*²³⁵

Szeretett Anyám, Ön nem félt azt mondani egyszer, hogy a Jó Isten megvilágítja a lelkemet, sőt, hogy *évek* tapasztalatait adja nekem ... Ó, Anyám! túlságosan kicsiny vagyok ahhoz, hogy hiú lehessen most és ahhoz is *túlságosan kicsiny* vagyok, hogy szép mondatokat gyártsak azért, hogy ön azt higgye: nagyon alázatos vagyok; inkább egészen egyszerűen elismerem, hogy a Mindenható nagy dolgokat vitt végbe az ő isteni Anyja gyermekének a lelkében s a legnagyobb az, hogy megmutatta neki a *kicsinységét*, a tehetetlenségét. Szeretett Anyám, ön jól tudja, a jó Istennek úgy tetszett, hogy sokféle megpróbáltatást bocsásson a

²²⁸ LXX. Zsolt. 17-18. Sík Sándor fordítása alapján.

²²⁹ Vö. LXXXIX. Zsolt. 4.

²³⁰ Másod-novíciamesternői tisztség.

²³¹ Ján. XXI, 15.

²³² Gonzagáról nevezett Mária anya perjelnövé történt megválasztása után is megtartotta magának a novíciamesternői címet és munkakört. Teréz „kis bárányoknak” a novíciákat, „juhoknak” a fogadalmas nővéreket nevezi.

²³³ Vö. Máté, XI, 25.

²³⁴ 118. Zsolt, 141.

²³⁵ Sík Sándor ford. szerint. 118. Zsolt, 100, 105, 60.

lelkemre; sokat szenvedtem, mióta a földön vagyok, de ha gyermekkoromban szomorúan is szenvedtem, most már nem szenvedek így többé, hanem örömben és békességben, én igazán boldog vagyok, hogy szenvedek. Ó, Anyám, ismernie kell a lelkem minden titkát ahhoz, hogy ne mosolyogjon, mikor ezeket a sorokat olvassa, mert ha külszín után ítélünk: van-e kevésbé megpróbált lélek az enyémnél? ... Ó, hogyha láthatóvá válnék az a megpróbáltatás, amely miatt egy éve szenvedek, milyen megdöbbenést keltene!²³⁶

Kedves Anyám, ön tud erről a megpróbáltatásról, de mégis tovább beszélek önnek erről, mert nagy kegyelemnek tartom, amelyet az ön áldott Perjelsége alatt kaptam.

A múlt évben a jó Isten megadta azt a vigasztalást, hogy a húsvéti böjtöt teljes szigorában tarthassam meg, soha még ilyen erősnek nem éreztem magam és ez az erő egészen Húsvétig kitartott bennem. De Nagypénteken, Jézus meg akarta adni nekem a reményt, hogy nemsokára láthatom őt az Égben ... Ó! milyen édes számomra ez az emlék! ... Miután éjfél maradtam a Sírnál, visszatértem kis cellánkba, de éppen csak hogy a párnára tettem a fejemet, mikor úgy éreztem, mintha valami hullám hömpölyögne, hömpölyögne bugyborékolva egészen az ajkamig. Nem tudtam, hogy mi az, de azt hittem, hogy talán meghalok és a lelkemben eláradt az öröm ... De mivel a lámpánkat már elfújtam, azt mondtam magamnak: várnom kell reggelig, hogy megbizonyosodhassam boldogságom felől, mert úgy rémlett, hogy vért hánytam.²³⁷ A reggel nem sokáig váratott magára, s mikor felébredtem, rögtön arra gondoltam, hogy valami örvendetes dolgot fogok megtudni s közeledvén az ablakhoz, megállapíthattam, hogy nem csalódtam ... Ó, nagy öröm töltötte el a lelkemet, mélységesen meg voltam győződve arról, hogy Jézus halálának évfordulóján hallatta velem első hívó szavát. *Olyan volt ez, mint egy édes és távoli zsongás, amely a Jegyes érkezését jelezte nekem.*²³⁸

Igen nagy buzgalommal vettem részt a Primán és a Káptalanon. Siettem, hogy sorra kerüljek, hogy miközben bocsánatot kérek Öntől,²³⁹ bizalmasan elmondhassam, szeretett Anyám, reményemet és boldogságomat; hozzátettem azonban, hogy egyáltalán nem szenvedek (ami igaz is volt) és könyörögtem, hogy ne tegyen kivételt velem. Valóban meglett az a vigasztalásom, hogy az egész Nagypénteket úgy tölthettem el, ahogyan kívántam. Soha ennyi gyönyörűségemet nem találtam a Kármel szigorában, a remény, hogy az Égbe megyek, határtalan ujjongással töltött el. Mikor elérkezett ennek a boldogságos napnak az estéje, pihenni kellett térni, a jó Jézus ugyanúgy jelezte, mint az előző éjszakán: nincs messze, hogy átlépjek az Örök életbe ... Én akkor oly eleven, oly tiszta *hitnek* örvendtem, hogy az Ég eszméje volt minden boldogságom; nem tudtam hinni, hogy lehessenek egyáltalán olyan istentelenek, akiknek nincs hitük.²⁴⁰ Úgy hittem, hogy saját gondolatuk ellen beszélnek, tagadva az Ég létezését, a szép Mennysországot, ahol Isten Maga szeretne örök jutalmuk lenni. Az annyira örömteli húsvéti napokban Jézus megérezte velem, hogy valóban vannak olyan lelkek, akiknek nincs hitük, akik visszaélve a kegyelemmel, elvesztik ezt a drága kincset, az egyedüli tiszta és igaz örömök forrását. Megengedte, hogy lelkemet a legsűrűbb sötétség áraszsa el és hogy a számomra oly édes Mennysországot gondolata most már csak küzdelem és kínszenvedés tárgya legyen ... Kellott, hogy ez a megpróbáltatás ne csak néhány napig, néhány hétig tartson, kellott, hogy csak a Jó Isten kijelölte órában érjen véget és ... nem jött még el ez az óra ... Szeretném, ha ki tudnám fejezni azt, amit érzek, de jaj! azt hiszem,

²³⁶ Hitellenes kísértés, amely 1896. húsvétján kezdődött.

²³⁷ „Hol az a sztoikus – jegyzi meg Mauriac –, aki képes volt valaha is ekkora önsanyargatásra? Vér vagy nem vér? Életről vagy halálról van szó. Az Okos Szűz mégsem gyűjtja meg lámpását és békességben marad a Nagycsütörtök sötétjében.” Id. Daniel-Rops: Un combat pour Dieu, 889. old.

²³⁸ Máté XXV., 6.

²³⁹ Nagypénteken a Perjelnő Anya a felebaráti szeretetről tartott beszédet és a Nővérek egymást megcsókolva, bocsánatot kértek egymástól.

²⁴⁰ Teréz itt a *valóságos* hitetlenekről beszél; nem azokról; akik nem *tudnak*, hanem azokról, akik nem *akarnak* hinni.

lehetetlenség. Csak az tudja megérteni ennek a komor alagútnak a sötétségét, aki átutazott rajta. Meg fogom próbálni mégis, hogy egy hasonlattal megmagyarázzam.

Tegyük fel, hogy sűrű ködbe burkolt országban születtem, soha nem tárult elém a természet nevető arca melyet előnt, átformál a ragyogó Nap; igaz, gyermekkorom óta hallom, hogy beszélnek ezekről a csodákról, tudom, hogy az ország, ahol vagyok, nem az én hazám, s hogy van egy másik, amely felé szüntelenül törekednem kell. Ez nem afféle história, amelyet annak a szomorú országnak egyik lakója talált ki, amelyben én vagyok, ez a való igazság, mert a ragyogó Nap országának a Királya jött el és élt 33 évig a sötétség országában; jaj! a sötétség egyáltalán nem értette meg, hogy ez az Isteni Király a világ világossága²⁴¹ ... De Uram, a te gyermeked megértette a te isteni világosságodat, bocsánatodat kéri testvérei számára, elfogadja, hogy addig eszi a fájdalom kenyerét, ameddig csak akarsz és nem akar felkelni attól a keserűséggel megrakott asztaltól, ahol a bűnösök esznek, míg csak el nem jön az a nap, amelyet te jelöltél meg ... De éppen ezért nem mondhatja-e saját nevében, testvérei nevében: „*Irgalmazz nekünk, Uram, mert szegény bűnösök vagyunk!*”²⁴² Ó, Uram, bocsáss el bennünket megigazultan ... Hogy azok, akiknek nem világol a Hit fényes lángja, mind lássák tündökölni végre ... Ó, Jézus, ha kell, hogy az általuk beszennyezett asztalt egy téged szerető lélek tisztítsa meg, szívesen eszem ott egyedül a megpróbáltatás kenyerét, ameddig csak be nem kegyeskedsz vezetni engem a te ragyogó királyságodba. Az egyetlen kegyelem, amit kérek tőled, az, hogy soha ne bántsalak meg téged! ...

Szeretett Anyám, amit írok, annak nincs folytatása, az én kicsi történetem, amely tündérmeséhez volt hasonló, egyszerre csak imádsággá változott, én nem tudom, hogy érdeklik-e ezek a zavaros és rosszul kifejezett gondolatok. De végül is, Anyám, én nem azért írok, hogy irodalmi alkotást hozzak létre, hanem engedelmességből s ha untatom is önt, láthatja legalább, hogy gyermeke jóakaratról tett tanúságot. Csüggedés nélkül folytatom tehát kis hasonlatomat, ott, ahol elhagytam. Azt mondtam, hogy a bizonyosság, hogy egy napon majd messzire kerülök a szomorú és sötét országból, adva volt számomra gyermekkorom óta; nemcsak hogy hittem, azok után, amiket nálamnál okosabb emberek szájából hallottam, hanem éreztem is a szívem mélyén a vágyakozást egy szebb vidék után. Ugyanúgy, ahogyan lánge sze megérezte Kolumbusz Kristóffal, hogy létezik egy új világ, akkor, mikor még senki sem álmodott róla, úgy éreztem én, hogy egy másik föld egy napon biztonságos lakóhelyül fog majd szolgálni nekem. De egyszerre csak a köd, amely körülfogott, még sűrűbbé vált, behatolt a lelkembe és úgy beborította, hogy már nem vagyok képes fellelni benne az én Hazám annyira édes képét, minden eltűnt! S mikor pihentetni akarom a vaksötétben elfáradt szívemet annak a fényes országnak az emlékezetével, amely felé töreksem, gyötrelmem megkétszereződik; úgy tetszik, hogy a sötétség a bűnözők hangján ezt mondja, csúfolva engem: „Te fényről álmodsz, olyan hazáról, amely a leglágyabb illatokban fürdik, álmodsz arról, hogy *mindörökre* bírod majd mindezeknek a csodáknak a Teremtőjét, te hiszed, hogy egy napon kilépsz majd a ködből, amely most körülvesz! Rajta, rajta, örvendj csak a halálnak, amely megadja majd neked, nem azt, amit remélsz, hanem egy még mélyégségsőbb éjszakát, a megsemmisülés éjszakáját.”

Szeretett Anyám, az a kép, amelyet a lelkemet körülvevő sötétségről akartam adni, éppen olyan tökéletlen, mint egy vázlat a modelljéhez hasonlítva, de mégsem akarok hosszabban írni róla, félek, káromlom Istent ... félek, hogy már eddig is sokat beszéltem erről ...

Ó, bocsássa meg Jézus, ha fájdalmat okoztam Neki, de ő jól tudja, hogy jöllehet nincs részem *Hitből eredő öröme*kb, megpróbálom, hogy legalább hitből eredő tetteim legyenek. Azt hiszem, egy év óta többször indítottam fel magamban a hitet, mint azelőtt egész életemben. Minden új küzdelem alkalmával, mikor azért jön az én ellenségem, hogy kihívjon

²⁴¹ Ján., I. 5. és 9.

²⁴² Luk. XVIII. 13.

engem, bátran viselkedem: tudva, hogy gyávaság párbajt vívni, hátat fordítok ellenfelemnek, nem méltatva arra, hogy szembenézzek vele; Jézus felé futok, megmondom neki, hogy kész vagyok arra, hogy az utolsó cseppig kiontsam a vérem s így valljam meg: van *Mennysorság*. Megmondom Neki: boldog vagyok, hogy nem örülhetek itt a földön ennek a szép Mennysorságnak, azért, hogy Ő egy örökkévalóságra megnyissa azt a szegény hitetlenek számára. Még ennek a megpróbáltatásnak dacára is, amely elrabol tőlem *minden gyönyörűséget*, elmondhatom magamról: „*Uram, te ÖRÖMMEL halmozol el engem, BÁRMIT tégy is*”²⁴³. Mert van-e nagyobb *öröm*, mint szenvedni a te szeretetedért? Minél bensőségesebb a szenvedés, minél kevésbé tűnik fel a teremtmények szemében, annál több örömet okoz neked, ó, én Istenem! De hogyha – ami lehetetlenség – te magad sem tudnál a szenvedésemről, még mindig boldog lennék ennek a szenvedésnek a birtokában, ha általa megakadályozhatnék vagy kiengesztelhetnék akárcsak egyetlen bűnt is, amelyet a *Hit* ellen követtek el ...

Szeretett Anyám, talán úgy tűnik fel ön előtt, hogy eltúlozom a megpróbáltatásomat; valóban, ha azok után az érzések után ítélek, amelyeket az idén írt verseimben fejeztem ki, vigasztalásokkal eltelt léleknek kell látszanom ön előtt, aki számára szinte széthasadt a hit fátyola, pedig ... nem fátyol az számomra már, fal az, mely az égig ér és eltakarja a csillagos égboltot ... Mikor a Mennysorság boldogságáról énekelek, Isten örök birtoklásáról, semmiféle örömet nem érzek, mert egészen egyszerűen arról énekelek, amit HINNI AKAROK. Igaz, hogy néha jön egy kicsi napsugár, belevilágít a sötétségbe, olyankor kihagy a megpróbáltatás *egy-egy pillanatra*, de azután ennek a napsugárnak az emléke, a helyett, hogy örömet okozna nekem, még sűrűbbé teszi az én sötétségemet.

Ó, Anyám, soha ennyire nem éreztem, hogy milyen édes és irgalmas az Úr, csak akkor bocsátotta rám ezt a megpróbáltatást, mikor már megvolt rá az erőm, hogy elviseljem, korábban, úgy hiszem, elborított volna a csüggedés. Ez most elrabolja mindazt, ami a természet kielégülése lehetett volna a Mennysorság utáni vágyamban. Szeretett Anyám, úgy látom, most már semmi sem akadályoz abban, hogy szárnyaljak, mert nincs már nagy vágyam, hacsak az nem, hogy szeressem, úgy, hogy belehaljak a szeretetembe. (jún. 9.)²⁴⁴

Drága Anyám, csodálkozva látom, hogy mit írtam önnek tegnap, micsoda irkafirka! ... a kezem úgy remegett, hogy lehetetlenség volt folytatnom és most még azt is sajnálom, hogy egyáltalán megpróbáltam az írást, remélem, hogy ma olvashatóbban fogok írni, mert már nem dugtak ágyba, hanem egy hófehér, szép kis karosszékben üldögélek.

Ó, Anyám, jól érzem én, hogy mindannak, amit önnek mondok, nincs folytatása, de annak is szükségét érzem, hogy mielőtt a múlttól beszélnék, a mostani érzéseimet mondjam el, később talán el is feledném őket. Először is meg akarom mondani, mennyire meghat engem anyai gyengédsége; ó, higgye meg, szeretett Anyám, gyermekének a szívét előnti a hála, soha nem fogja elfelejteni, mivel tartozik önnek ...

Anyám, mindenekfelett az a kilenced hat meg, amelyet a Győzelmes Nagyboldogasszonyhoz tart,²⁴⁵ a szentmisék, amelyeket az én gyógyulásomért mondat. Érzem, hogy ezek a szellemi kincsek nagy jót tesznek a lelkemmel: a kilenced elején mondtam önnek, Anyám, hogy kell, hogy a Szent Szűz vagy meggyógyítson engem, vagy az Égbe vigyen fel, mert nagyon szomorúnak láttam, hogy önre és a közösségre egy fiatal beteg apáca terhe nehezdedjék; most már szívesen vagyok beteg egész életemen át, ha az örömet szerez a jó Istennek s még abba is beleegyezem, hogy igen hosszú legyen az életem, az egyetlen kegyelem, amire vágyom, az, hogy szeretetből szakadjon meg.

Ó! nem, nem félek a hosszú élettől, nem utasítom vissza a harcot, mert „*Áldott az Úr, én sziklaszálam, harcra tanítja karjaim, ujjaim viadalra. Ő az én pajzsom, remélek Benne –*

²⁴³ XCI. Zsolt., 4.

²⁴⁴ 1895. jún. 9-én két évvel ezelőtt ajánlotta fel magát Teréz az Irgalmas Szeretetnek.

²⁴⁵ 1897. június 5-én kezdődött ez a kilenced.

*CXLIII. Zsolt.*²⁴⁶ – ezért sohasem kértem a jó Istentől, hogy fiatalon haljak meg – igaz, hogy mindig reméltem: ez az Ő akarata. Az Úr gyakran megelégszik a vágyunkkal, amellyel dicsőségén dolgozni akarunk, és ön tudja, Anyám, hogy az én vágyaim igen nagyok. Azt is tudja, hogy Jézus a keserűségnek nem egy olyan kelyhét nyújtotta nekem, amelyet elvett az ajkaimtól, mielőtt ittam volna belőle, de sohasem úgy, hogy ne kóstoltam volna meg a keserűségét. Szeretett Anyám, igaza volt Dávid királynak, mikor így énekelt: *Íme, milyen jó, milyen gyönyörűséges együtt lakozniok a testvéreknek tökéletes egységben.*²⁴⁷ Ez igaz s ezt nagyon gyakran éreztem, de ennek az egyesülésnek a földön az áldozatok mélységében kell végbemennie. Én a legkevésbé sem azért jöttem a Kármelbe, hogy a nővéreimmel együtt legyek, egyesegyedül Jézus hívására válaszoltam; ó, jól megéreztem, hogy örökös szenvedések fakadnak abból, ha valaki úgy él együtt a nővéreivel, hogy semmit sem akar engedni a természetnek.

Hogy lehet azt mondani, hogy tökéletesebb eltávolodni a mieinktől? ... Felrótták-e valaha is testvéreknek, ha ugyanazon harctéren küzdöttek, szemükre vetették-e, ha együtt szárnyaltak a vértanúság pálmája felé? ... Kétségtelenül helyesen állapították meg azt, hogy kölcsönösen bátorították egymást, azonban azt is, hogy mindegyikük vértanúsága is mindegyiküké. Így van ez a szerzetesi életben is, amelyet a hittudósok vértanúságnak neveznek. Azzal, hogy Istennek adja magát, nem veszíti el a szív természetes gyöngédségét, sőt, ellenkezőleg, ez a gyöngédség csak növekszik, egyre tisztábbá és istenibbé válva.

Szeretett Anyám, én a nővéreimet ugyanazzal a szeretettel szeretem, mint önt; boldog vagyok, hogy *családostul* harcolok az Egek Királyának dicsőségéért, de készen állok arra is, hogy egy másik csatatérre repüljek, ha az Isteni Tábornok kifejezi nekem ebbéli óhaját. Parancs nem volna szükséges, csak egy tekintet, egy egyszerű jel.

Mióta csak ide, az áldott falak közé jöttem, mindig azt gondoltam, hogy amennyiben Jézus nem visz fel hamarosan az Égbe, Noé kis galambjának a sorsa lesz az enyém; hogy egy napon az Úr megnyitja a bárka ablakát s azt mondja nekem, hogy repüljek messze, nagyon messze, a pogány partok felé, magammal víve a kis olajágot. Anyám, ettől a gondolattól megnőtt a lelkem s minden teremtett dolognál magasabbra szárnyalt. Megértettem, hogy még a Kármelen is lehetséges újabb elválás, hogy csak a Mennyekben van tökéletes és örök egyesülés; akartam tehát, hogy a lelkem a Mennysországba lakozzék, hogy a földi dolgokat csak messziről nézze. Elfogadtam, nemcsak azt, hogy egy ismeretlen nép közé száműzzem magam, hanem ami *még sokkal keserűbb* volt nekem, elfogadtam a száműzetést az édestestvéreim számára. Soha nem fogom elfeledni 1896. augusztus 2-át, azt a napot, amelyen elindultak a misszionáriusok²⁴⁸ és komolyan szó esett Jézusról nevezett Ágnes anya elmeneteléről. Ó, egyetlen mozdulatot nem tettem volna, hogy útjában megakadályozzam, mindamelllett nagy szomorúságot éreztem szívemben, úgy éreztem, hogy az ő érzékeny, finom lelke nem arra való, hogy olyan lelkek között éljen, akik nem tudják megérteni őt; ezer más gondolat kavargott a lelkemben és Jézus hallgatott, nem parancsolt a viharnak ... És én azt mondtam neki: Én Istenem, a te szeretetedért elfogadok mindent; ha te úgy akarsz, szívesen szenvedek, míg csak meg nem halok bánatomban. Jézus megelégedett azzal, hogy elfogadtam, de pár hónappal később Genovéa nővér és a Szentháromságról nevezett Mária nővér távozásáról esett szó; ez azután egy másfajta szenvedés volt, bensőséges, mélységes, magam elé képzeltem mindazokat a megpróbáltatásokat, csalódásokat, amelyeket el kellene szenvedniök, egyszóval az én egem felhőktől volt terhes ... csak a szívem mélye maradt meg nyugalomban és békességben.

²⁴⁶ CXLIII. Zsolt. 1-2. Sík Sándor fordítása alapján.

²⁴⁷ CXXXII. Zsolt. I. Sík Sándor fordítása alapján.

²⁴⁸ 1896. augusztus 2-án Roulland atya, a Szent lelki testvére hajóra szállt Marseilleben Kína felé más misszionáriusokkal együtt.

Szeretett Anyám, bölcsessége ki tudta fürkészni a Jó Isten akaratát s az ő részéről tiltotta meg novíciáinak, hogy már most szerzetesi bölcsőjük elhagyására gondoljanak; de törekvéseiket mégis megértette, hiszen, Anyám, ön is kérte fiatal korában, hogy Saigonba mehessen, így van az, hogy az anyák vágyai gyakran találunk visszhangra gyermekeik lelkében. Ó, szeretett anyám, az ön apostoli vágya, jól tudja, nagyon hűséges visszhangra talál az én lelkemben; hadd mondjam el önnek, hogy miért vágytam és vágyom most is, ha a Szent Szűz meggyógyít, arra, hogy elhagyjam egy idegen földért azt a gyönyörűséges oázist, ahol oly boldogan élek anyai felügyelete alatt.

Ahhoz, hogy idegen Kármelekben éljünk (ön így mondta nekem), egészen különleges hivatás kell, sok lélek hiszi, hogy arravaló s a valóság nem az. Ön azt is mondta nekem, hogy megvan ez a hivatásom és egyedül az egészségem akadályoz; jól tudom, hogy ez az akadály eltűnhetnék, ha a Jó Isten a távolba hívna engem, éppen ezért teljesen nyugodt vagyok. Ha egy napon el kellene hagynom az én kedves Kármeletemet, ó! nem menne az sebek nélkül. Jézus nem adott érzéketlen szívet nekem, és éppen azért, mert szenvedni képes, kívánom, hogy mindent Jézusnak adjon, amit csak adni tud. *Itt*, szeretett Anyám, úgy élek, hogy nem vergődöm nyomorult földi gondok közt, egyedül azt az édes és könnyű hivatást kell betöltenem, amelyet ön rámbizott. Ön *itt* elhalmoz anyai gondoskodásaival s én nem érzem a szegénységet,²⁴⁹ miután soha semmiben sem szenvedtem hiányt. De mindenekfelett *itt* szeretnek engem, ön is, valamennyi nővérem is és ez a szeretet édes nekem. Íme, ezért vágyom egy olyan kolostor után, ahol ismeretlen lehetnék, ahol szenvedhetnék a szegénység, a szeretet hiánya, végső fokon a szív száműzetése miatt.

Ó, nem azért hagynék el mindent, ami nekem kedves, mintha az volna a szándékom, hogy szolgálatot tegyek a Kármelnek, amely szívesen fogadna be engem; kétségtelen, hogy minden tőlem telhetőt megtennék, de ismerem alkalmatlanságomat és tudom, hogy igyekezetem legjavát adva sem sikerülne jól tennem, miután, mint az imént mondtam, egyáltalán nincs jártasságom földi dolgokban. Egyetlen célom lenne tehát, hogy a Jó Isten akaratát teljesítsem, hogy feláldozzam magam Érte, oly módon, ahogy az neki tetszik.

Nagyon érzem, hogy soha sem csalódnék, mert ha tiszta és kizárólagos szenvedésre vagyunk elkészülve, a legcsekélyebb öröm is nem remélt meglepetés lesz; azután pedig, jól tudja Anyám, maga a szenvedés válik a legnagyobb örömmé, ha úgy keressük, mint a legeslegnagyobb kincset.

Ó, nem! nem azzal a szándékkal szeretnék elmenni, hogy munkám gyümölcseinek örvendhessek, ha ez lenne ott a célom, akkor nem érezném ezt az édes, áradó békét, sőt, még szenvednék is, nem tudva megvalósítani hivatásomat a távoli misszióért. Már jóideje nem vagyok a magamé, teljesen ki vagyok szolgáltatva Jézusnak, Ő tehát szabadon teheti velem azt, ami csak neki tetszik. Ő adta nekem, hogy vonzódjam a teljes száműzetéshez, *megértette* velem az *összes szenvedéseket*, amelyekkel ott találkozónék, azt kérdezve tőlem, hogy ki akarom-e üríteni egészen ezt a kelyhet; azonnal nyúltam a Jézus-nyújtotta serleg után, de Ő, visszahúzza kezét, megértette velem, hogy magának az elfogadásnak a ténye kielégíti Őt.

Ó, Anyám, micsoda nyugtalanságoktól szabadulunk meg, mikor letesszük az engedelmesség fogalmát! Milyen boldogok az egyszerű szerzetesek! Miután egyetlen iránytűjük az előjárójuk akarata, mindig bizonyosak lehetnek afelől, hogy az igaz úton haladnak, nem kell félniök, hogy tévednek, még akkor sem, ha bizonyosak benne, hogy fölötteseik tévednek. De ha az ember nem nézi többé a csalhatatlan iránytűt, ha letér arról az útról, amelyre az mutat, olyan ürüggyel, hogy Isten akaratát követi, Istenét, aki nem jól világosította meg azokat, akik ennek ellenére is helyettesei, máris eltévedt a lélek a sivár utakon, ahol rövidesen nélkülözni fogja a kegyelmek forrásvizét is.

²⁴⁹ Hogy megértsük Teréznek ezt a gondolatát vissza kell emlékeznünk arra, hogyan értelmezte ő a szerzetesi szegénység követelményeit. (Vö. 188., valamint 270. old. és folytatásaikkal.)

Szeretett Anyám, ön az az iránytű, amelyet Jézus adott nekem, hogy biztonságban vezessen az örök partok felé. Milyen édes önre emelnem a tekintetemet s így teljesítenem az Úr akaratát! Mióta Ő megengedte, hogy *hitellenes kísértéseket* szenvedjek el, sokszor növelte bennem a *hitre irányuló szándékot*, amely megláttatja velem önben nemcsak az Anyát, aki szeret engem s akit szeretek, hanem megláttatja főleg az élő Jézust az ön szívében, aki ön által közli velem akaratát. Jól tudom, Anyám, hogy gyenge lélekként, elkényeztetett gyermekként kezel engem, éppen ezért nem hordozom nehezen az engedelmesség terhét, de azok nyomán, amiket a szívem mélyén érzek, úgy hiszem, nem változtatnék a magatartásomon és szeretetemet ön iránt egy cseppet sem csökkenne, ha úgy tetszenék önnek, hogy szigorúan bánják velem, mert továbbra is úgy látnám, hogy Jézus akarata ez, hogy ön az én lelkem legfőbb java érdekében cselekszik így.

II. rész

Ebben az évben, drága Anyám, a jó Isten abban a kegyelemben részesített, hogy megértettem: mi a szeretet; igaz, hogy azelőtt is értettem, de tökéletlen módon; nem mélyedtem el Jézus szavaiban: „*A második parancsolat HASONLÍT az elsőhöz: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.*”²⁵⁰ Én főként arra törekedtem, hogy *szervessem Istent* és Őt szeretve megértettem: nem az kell, hogy szeretetemet csak szavakban jusson kifejezésre, mert: „*Nem mind, aki mondja: Uram, Uram! megy be a Mennyek országába, hanem azok, akik Isten akaratát cselekszik.*”²⁵¹ Ezt az akaratot Jézus többször megismertette, azt kell mondanom, hogy Evangéliumának csaknem minden lapján; de az utolsó vacsorán, mikor tudja, hogy tanítványainak a szíve lángolóbb szeretettől ég Iránta, aki csak az imént adta nekik magát Eucharisziájának mondhatatlan misztériumában, ez az édes Megváltó *új parancsolatot* akar adni számukra. Kifejezhetetlen gyengédséggel mondja: „*Új parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást, AMINT ÉN SZERETTELEK TITEKET, HOGY TI IS ÚGY SZERESSÉTEK EGYMÁST. Arról fogja mindenki megismerni, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretettel vagytok egymáshoz.*”²⁵²

Hogyan szerette Jézus tanítványait és miért szerette őket? Ó, természet-adta tulajdonságaik nem vonzhatták őt, Közte és köztük véghetetlen távolság volt. Ő volt a tudás, az Örök Bölcsesség, azok pedig szegény bűnösök, tudatlanok, – eltelve földi gondolatokkal. Ennek ellenére Jézus *barátainak, testvéreinek* nevezi őket. Azt akarja, hogy majd Vele együtt uralkodjanak Atyjának birodalmában, s hogy kitárhassa előttük ezt a birodalmat, meg akar halni egy keresztfán, mert Ő mondotta: „*Senkinek sincsen nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja azokért, akiket szeret.*”²⁵³

Kedves Anyám, Jézus ezen szavain elmélkedve átértettem, hogy milyen tökéletlen volt a nővéreim iránti szeretetem, láttam, hogy nem úgy szeretem őket, mint ahogyan a Jó Isten szereti. Ó, most értem, hogy a tökéletes szeretet a mások hibáinak elviselésében áll, abban, hogy egy cseppet sem csodálkozunk gyöngéiken, hogy épülünk a legcsekélyebb erényen, melyet szemünk láttára gyakorolnak, főleg pedig azt értettem meg, hogy a szeretet nem maradhat a szív mélyén elzárva. „*Gyertyát sem azért gyújtanak,*” mondta Jézus, „*hogy a véka alá tegyék, hanem a gyertyatartóra, hogy világítson MINDAZOKNAK, kik a házban vannak.*”²⁵⁴ Úgy gondolom, hogy ez a gyertya a szeretetet jelképezi, melynek világítania, boldogítania kell, nemcsak azok számára, akik nekem a legdrágábbak, hanem MINDENKINEK, *aki csak a házban van, kivétel nélkül.*

²⁵⁰ Máté, XXII. 39.

²⁵¹ Máté, VII. 21.

²⁵² Ján. XIII. 34-35.

²⁵³ Ján. XV. 13.

²⁵⁴ Máté, V, 15.

Mikor az Úr azt parancsolta népének, hogy szeresse felebarátját, mint önmagát,²⁵⁵ még nem jött el a földre; s azt is jól tudva, hogy milyen fokban szereti az ember önmagát, nem kérhetett teremtményeitől ennél nagyobb szeretetet a felebarát számára. De mikor Jézus új parancsot ad apostolainak, AZ Ő PARANCSOLATÁT, amint később mondja, akkor már nem arról beszél, hogy úgy szeressük a felebarátunkat, mint önmagunkat, hanem arról, hogy úgy szeressük mint ahogy Ő, *Jézus szerette*, ahogy Ő fogja szeretni az idők végezetéig ...

Ó, Uram! tudom, hogy nem parancsolsz semmi olyat, ami lehetetlen, te jobban ismered gyengeségemet, tökéletlenségemet, mint én magam, te jól tudod, hogy én soha nem tudnám úgy szeretni a nővéreimet, ahogyan te szereted őket, hacsak *te magad*, ó én Jézusom, nem *szeretnéd* őket tovább *énbennem*. S mert meg akartad adni nekem ezt a kegyelmet, ezért adtál új parancsolatot. Oh, mennyire szeretem ezt a parancsot, hiszen biztosítékát nyújtja annak, hogy a Te akaratod: *bennem szeretni* mindazokat, akiket szeretnem rendelsz! ...

Igen, érzem, hogy mikor szerető szívű vagyok, egyedül Jézus cselekszik bennem, minél inkább egy vagyok Vele, annál jobban szeretem minden nővéreimet. S amikor növelni akarom magamban ezt a szeretetet, s főleg, amikor a gonosz lélek megkísérli, hogy lelki szemeim elé vetítse ennek vagy annak a számomra kevésbé rokonszenves nővérnek a hibáit, sietve kutatok erényei, jóra való vágyai után, azt mondom magamnak, hogy ha láttam is elesni egyszer, attól még nagyszámú győzelmet arathatott, melyet alázatosságból elrejt, s hogy még az, ami az én szememben hibának tűnt fel, nagyon is erényes tetté lehet a jószándék folytán. Nem kell fáradoznom azon, hogy meggyőzzem erről magamat, mert egyszer egy olyan kis tapasztalatra tettem szert, amely bebizonyította nekem, hogy sohasem szabad ítélkeznünk. – Egy pihenő alkalmával történt; a kapusnő kétszer csengetett, ki kellett nyitni a munkások nagy kapuját, hogy behordhassák a jászolnak szánt fákat. A pihenőóra nem volt vidám, mert Ön, drága Anyám, nem volt ott. Gondoltam: nagyon örülnék, ha kísérelül küldenének el; Alperjelnő anyánk valóban mondta is, hogy legyenek szolgálatukra, vagy én, vagy a mellettem lévő nővér; oldani kezdtem a kötényünket azonnal, de mégis eléggé lassan ahhoz, hogy a társam vesse le az övét hamarabb, mert örömet akartam szerezni neki, azzal, hogy legyen ő a kísérő. A nővér, aki a gondnoknőt helyettesítette, nevetve nézett bennünket és látva, hogy én utána kelek fel, ezt mondta nekem: „Ó, jól sejtettem, hogy nem ön fogja ezt a gyöngyöt a koronája számára elnyerni. Túlságosan lassú volt ...”

Bizonyára azt hitte az egész közösség, hogy természet szerint cselekedtem s ki se tudom mondani, hogy egy ilyen apróság mekkora lelki javamra szolgált és milyen elnézővé tett mások hibáival szemben. Ez még abban is megakadályoz, hogy hiú legyek, mikor előnyösen ítélek meg, mert ezt mondom magamnak: „Miután az én kis erénygyakorlataimat tökéletlenség-számba veszik, ugyanígy lehet tévedni, erényszámba véve azt, ami csak tökéletlenség. Ilyenkor elmondom Szent Pállal: *Legkevésbé sem törődöm azzal, hogy mit ítélek rólam bármely emberi törvényszék. Azonban magamat sem ítélem meg. AZ ÚR AZ, aki rólam ítéletet mond.*”²⁵⁶ S hogy kedvezővé tegyem a magam számára ezt az ítéletet, vagy méginkább, hogy egyáltalán ne essem ítélet alá, akarom, hogy mindig szerető gondolataim legyenek, mert Jézus megmondotta: „*Ne ítélj, hogy ne ítéltessél.*”²⁵⁷

Annak olvasása közben amit én most itt leírok, Anyám, azt hihetné, hogy a szeretet gyakorlása nem esik nehezemre. Igaz, hogy néhány hónapja nem kell már harcolnom azért, hogy ezt a szép erényt gyakoroljam; nem akarom azt mondani, hogy soha nem esik meg velem, hogy hibázzam, ó! túlságosan tökéletlen vagyok ehhez, de nem sok vesződésembe kerül felkelnem, ha elestem, mert egy bizonyos ütközetben győzelmet arattam s az égi hadsereg most már segítségemre siet; nem tűrhetné, hogy legyőzve lásson, miután győztem abban a dicsőséges harcban, amit most megpróbálok leírni.

²⁵⁵ Lév., XIX, 18.

²⁵⁶ I. Kor. IV, 3-4.

²⁵⁷ Luk. VI. 37.

Van a közösségben egy nővér, akinek megvan az az adottsága, hogy mindenben visszatetszik nekem; a szokásai, a szava, egész lénye *nagyon kellemetlen* hatással vannak rám. E mellett szent szerzetesnő, aki valószínűleg *nagyon kedves* a jó Isten előtt; nem is akartam engedni természetes ellenszenvemnek, azt mondtam magamnak, hogy a szeretetnek nem érzelmekből, hanem tettekből kell állnia, tehát mindenképpen azon voltam, hogy azt tegyem meg ezért a nővérért, amit annak a személyéért tennék, akit a legjobban szeretek. Valahányszor csak találkoztam vele, imádkoztam érte a Jó Istenhez, Neki ajánlva minden erényét és érdemét. Éreztem, hogy ezzel örömet szerzek Jézusnak, mert nincs művész, aki ne örülne, ha műveit dicsérik és Jézus, a lelkek Művésze, boldog, ha nem állunk meg a külsőnél, hanem behatolunk a benső szentélyig, melyet Ő lakóhelyül választott, s csodáljuk annak szépségét. Nem elégedtem meg azzal, hogy imádkozzam azért a nővérért, aki annyi küzdelemre adott alkalmat, hanem minden lehetséges módon szolgálatára is próbáltam lenni és mikor kísértésbe estem, hogy kellemetlenül válaszoljak neki, beértem azzal, hogy legszeretőbb mosolyommal mosolyogjak rá, igyekezve másra terelni a beszédet, mert azt mondja Krisztus Követése: „*Jobb meghagyni mindenkit a maga véleményében, mint vitatkozásba ereszkedni vele.*”²⁵⁸

Gyakran, mikor nem voltam pihenőn (úgy értem, hogy munkaórák alatt) hivatalos érintkezésbe is kerültem ezzel a nővérral, s mikor a harcaim túl hevesek voltak, megfutamodtam, mint valami katonaszökevény. Mivel sejtelve sem volt arról, hogy mit érzek irányában, sohasem gyanította viselkedésem indító okait s abban a meggyőződésben élt, hogy egyénisége kellemes a számomra. Egy napon a pihenőórán körülbelül ezeket a szavakat mondta nekem, igen örvendező arccal: „Lenne olyan szíves és mondaná meg Gyermek Jézusról nevezett Teréz nővérem, hogy mi az, ami annyira vonzza énfelém? Valahányszor csak rá néz, mindig mosolyogni látom.” Ő, ami vonzott engem, az a lelke mélyén rejtőző Jézus volt ... Jézus, aki megédesíti a legeslegkeserűbbet is ... Azt feleltem neki, hogy azért mosolyogtam, mert örültem, mikor láttam (persze, nem fűztem hozzá, hogy ezt lelki szempontból értettem.)

Kedves Anyám, úgy mondtam, hogy az *utolsó eszközöm* ahhoz, hogy ne maradjak alul a küzdelmekben: a szökés; újonckorom óta éltem ezzel az eszközzel s mindig teljes sikerrel. Példát akarok felhozni erre, Anyám, amely, úgy hiszem, megmosolyogtatja majd. Mikor egyszer megint hörghurutja volt, egy reggelen nagy vigyázva jöttem, hogy visszahozzam önhöz az áldoztatórács kulcsait, mert sekrestyés voltam; a lelkem mélyén bizony nem bántam, hogy alkalmam van láthatni önt, sőt, nagyon örültem neki, de őrizkedtem attól, hogy ezt kimutassam. Egy szent buzgalomtól fűtött nővér, aki egyébként nagyon szeretett engem, látva, hogy belépek önhöz, azt hitte, hogy fel fogom kelteni; el akarta tőlem venni a kulcsokat, de én voltam olyan gonosz, hogy nem adtam s nem mondtam le *jogaimról*. A lehető legudvariasabban megmondtam neki, hogy én éppen úgy nem szeretném felköltetni önt, mint ő, s hogy a kulcsok visszarakása *reám* tartozik ... Ma már értem, hogy jóval tökéletesebb lett volna engedni ennek a nővérnak, aki fiatal volt ugyan, de régebbi szerzetes, mint én. Akkor még nem értettem és mindenáron és azonnal be akartam lépni az ő ellenére, ő meg az ajtót nyomta, hogy engem kintrekessen. Így hamarosan megesett a szerencsétlenség, amitől féltünk: a zajra, amelyet okoztunk, ön felnyitotta a szemét ... Akkor, Anyám, reám háramlott minden, a nővér, szegényke, akinek ellenálltam, egy egész szónoklatot vágott ki, melynek az alapja ez volt: A Gyermek Jézusról nevezett Teréz nővér okozta a zajt ... Istenem, mennyire kellemetlen egy teremtés ... stb. Én éppen fordítva éreztem s nagyon kedvemre való lett volna védeni magam; szerencsére ragyogó ötletem támadt. Azt gondoltam, hogy ha elkezdem keresni az igazamat, nem fogom tudni megőrizni a lelkem nyugalomát, azt is éreztem, hogy nem vagyok eléggé erényes ahhoz, hogy szó nélkül vádolni

²⁵⁸ Krisztus Követése, III. k. XLIV. fejj., I.

hagyjam magam, utolsó mentődeszkám tehát a menekülés maradt. A gondolatot tett követte, nesztelenül távoztam, hagyva, hogy a nővér folytassa szónoklatát, amely hasonlatos volt Camillusnak Róma-ellenes kirohanásaihoz. A szívem olyan hevesen vert, hogy lehetetlenség volt messzire mennem és leültem a lépcsőházban, hogy békésen élvezhessem diadalom gyümölcseit. Ez aztán nem volt hősiesség, ugye, drága Anyám, de mégis úgy hiszem, hogy biztos vereség esetén inkább ne tegyük ki küzdelemnek magunkat. Jaj! ha visszaszállok gondolatban noviciátusom idejébe, mennyire látom, hogy milyen tökéletlen voltam ... Kínóztam magam olyan csekélységek miatt, amilyeneken most nevetek. Ó! milyen jóságos az Úr, hogy megnövelte a lelkemet, hogy szárnyakat adott neki ... A vadászok összes hálói sem tudnának megijeszteni engem, mert: „*Hiába vetik a hálót annak a szeme előtt, akinek szárnyai vannak.*”²⁵⁹ (Prov.) Kétségtelen, hogy még később a mostani időt fogom csupa tökéletlenségnek látni, de most már semmin sem csodálkozom, most már nem kínozom magamat, látva, hogy maga a *gyengeség* vagyok, ellenkezőleg, éppen ez az, amiben dicsekszem²⁶⁰ és várom, hogy naponta új tökéletlenségeket fedezzek fel magamban. Visszaemlékezve, hogy a *Szeretet befedi a bűnök sokaságát,*²⁶¹ s abból a termékeny bányából meríték, melyet Jézus nyitott meg a számomra. Az Evangéliumban az Úr megmagyarázza, hogy miben áll *az új parancsolata*. Szent Mátéban mondja: „*Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd barátodat, és gyűlöld ellenségedet. Én pedig mondom nektek: szeressétek ellenségeiteket, imádkozzatok üldözőitekért.*”²⁶² Kétségtelen, hogy a Kármelen az ember nem találkozik ellenségével, de végre is, vannak szimpátiák, az ember vonzalmat érez az egyik nővér iránt, a másik e helyett nagy kerülőt csináltat vele, csakhogy a találkozást elkerülje, így, anélkül, hogy tudomása volna róla, üldözés tárgyává válik. Jézus azt mondja, hogy azt a nővért szeretnem kell, hogy imádkoznom kell érte, még akkor is, ha a magatartása folytán azt kellene hinnem, hogy ő nem szeret engem. „*Hogyha csak azokat szerettitek, akik titeket szeretnek, micsoda jutalmatok lesznek? mert a bűnösök is szeretik azokat, akik szeretik őket.*” (Sz. Luk. VI. 7.) És nem elég szeretni, bizonyosságot is kell tenni róla. Természetes, hogy boldogok vagyunk, ha megajándékozhatjuk egy barátunkat, különösen meglepetéseket szerzünk szívesen, de ez egyáltalán nem azonos a szeretettel, mert a bűnösök is ugyanezt csinálják. Íme, amire még Jézus tanít engem: „*Adjátok meg MINDENKINEK, amit kér és ha valaki ELVISZI, ami a tiétek, ne kérjétek Vissza.*”²⁶³ Adni mindazoknak, akik kérnek, ez nem olyan édes, mint kínálni magunkat, önkéntes szívvel; s még hogyha kedvesen kérnek, akkor nem nehéz adni, viszont ha szerencsétlen módon nem használnak elég finom szavakat, máris fellázad a lélek, ha csak meg nem gyökeresedett a szeretetben. Ezer okot talál arra, hogy visszautasítsa, amit kérnek tőle és csak miután meggyőzte a kérőt gyöngédtelensége felől, adja meg végre *kegyesen* azt, amit az igényel, vagy tesz neki valami apró szolgálatot, aminek a teljesítése harmadannyi időbe kerül, mint amennyi képzelt jogainak érvényesítéséhez kellett. Ha nehéz adni mindenkinek, aki csak kér, még ezerszerre nehezebb *hagyni, hogy elvegyék, ami a miénk, anélkül, hogy visszakérnének azt.* Ó, Anyám, azt mondom, hogy nehéz; inkább úgy kellene mondanom, hogy nehéznek *látszik*, mert Az Úr igája édes és terhe könnyű²⁶⁴, mihelyt elfogadjuk, már érezzük is az édességét és felkiáltunk a Zsoltárossal: „*FUTOTTAM parancsolataid útján, mióta kitágítottad a szívemet.*”²⁶⁵ Egyedül a szeretet tudja kitágítani a szívemet. Ó, Jézus, mióta ez az édes láng emészti, örömmel futok a *te ÚJ parancsolatod* útján. Futni akarok rajta addig a boldog napig, amikor egyesülve a szüzek

²⁵⁹ Prov. I. 17.

²⁶⁰ II. Kor. XII. 5.

²⁶¹ Prov. X, 12.

²⁶² Máté, V. 43-44.

²⁶³ Luk. VI. 30.

²⁶⁴ Máté, XI. 30.

²⁶⁵ CXVIII. Zsolt. 32.

karával, követhetlek a végtelen tereken át a te ÚJ *énekedet* zengve, amely nem lehet más, mint a *Szeretet* éneke.

Azt mondtam: Jézus nem akarja, hogy követeljem azt, ami az enyém; ennek könnyűnek és természetesnek kell lennie a számomra, hiszen *semmi sem az enyém*. A földi javakról lemondtam a szegénységi fogadalommal, nincs tehát jogom arra, hogy panaszkodjam, ha elvesznek tőlem egy dolgot, amely nem tartozik hozzám, ellenkezőleg, örülnöm kell, ha odajutok, hogy érezzem a szegénységet. Azelőtt azt hittem, hogy nem ragaszkodom semmihez, de mióta megértettem Jézus szavait, látom, hogy adandó alkalommal nagyon tökéletlen vagyok. Például, mikor festek, semmi sem az enyém, nagyon jól tudom, de hogyha, munkához látva, ecseteket-festményeket csupa rendetlenségben találok, ha egy vonalzó, vagy tollkés eltűnt, már-már elhagy a türelmem, és két kézre kell fognom a lelkierőmet, hogy ne reklamáljam keserűen a hiányzó tárgyakat. Néha kell kérni nélkülözhetetlen dolgokat, de ha alázatból tesszük, akkor nem szegjük meg Jézus parancsát, ellenkezőleg, úgy cselekszünk, mint a szegények, akik kinyújtják a kezüket, hogy megkapják azt, ami szükséges nekik s ha elutasítják őket, nem csodálkoznak rajta, hisz senki sem tartozik nekik semmit sem adni. Ó, micsoda béke önti el a lelket, mikor a természet érzései fölé emelkedik ... Nem, nincs ahhoz fogható öröm, mint amilyent az igazi, a lélek szerinti szegény érez. Hogyha valami szükséges dolgot kér, anélkül, hogy hozzátapadna, s erre nemcsak, hogy nem adják meg neki azt a dolgot, hanem még azt is megpróbálják tőle elvenni, amiye van, követte Jézus tanácsát: „*Aki ruhádat kéri, add át annak a kabátodat is.*”²⁶⁶

Átadni a kabátunkat ez, úgy hiszem, azt jelenti, hogy lemondunk utolsó jogainkról is, hogy szolgálának, mások rabszolgájának tekintjük magunkat. Ha levetjük a kabátunkat, könnyebben megyünk, szaladunk, ezért Jézus még hozzáfűzi: „*És aki ezer lépésre kényszerít téged, menj vele kétannyira.*”²⁶⁷ Így tehát nem elégséges megadnom *mindenkinek, amit kér,*²⁶⁸ elébe kell mennem a kívánságoknak, szemelláthatóan is nagyon lekötelezve és megtisztelve éreznem magam, hogy szolgálatot tehetek s ha elvesznek tőlem valamit, amit használtam, ne olyannak lássak, mint aki sajnálja azt, hanem ellenkezőleg: mutassam meg, hogy boldog vagyok, amiért *megszabadultam* tőle. Drága Anyám, én nagyon messze vagyok attól, hogy gyakoroljam, amit átértek, de már maga az iránta való vágy is meg hozza nekem a békét.

Még jobban érzem, mint máskor, hogy rendkívül rosszul fejeztem ki magam. Egy *értekezésfélét* írtam a szeretetről, amelynek olvasása bizonyára fárasztja Önt; bocsásson meg nekem, kedves Anyám és gondoljon arra, hogy jelenleg az ápolónők gyakorolják irányomban azt, amit most leírtam; nem riadnak vissza attól, hogy kétezer lépést tegyenek ott, ahol húsz is megtenné; tettekben szemlélhetem tehát a szeretetet! A lelkemnek kétségtelenül balszam ez, de ami a szellememet illeti, bevallom, hogy ekkora odaadástól megbénult egy kissé s a tollam vesztett a könnyedségéből. Hogy gondolataimat egyáltalán ki tudjam fejezni, kell, hogy olyan legyek, *mint a magányos veréb*²⁶⁹ és ritkán megy úgy a sorom. Mihelyt tollat veszek a kezembe, máris útbaejt egy jó nővér, vasvillával a vállán. Azt hiszi, hogy szórakoztat, ha kissé elcseveg velem, széna, kacsák, tyúkok, orvosi vizit, minden szőnyegre kerül, igaz, hogy nem tart sokáig – de *nemcsak egy irgalmas szívű, jó nővér van* és egyszerre csak egy másik szénaforgató tesz virágokat a térdemre, azt hívén talán, hogy ezzel költői gondolatokat sugall nekem. Én, aki most egyáltalán nem keresem az ilyesmit, jobban szeretném, ha a virágok továbbra is a szárukon ringatóznának. Végül is, belefáradva ennek a híres füzetnek a nyitogatásába és csukogatásába, felütök egy könyvet, (amely csak nem akar nyitva maradni)

²⁶⁶ Máté, V. 40.

²⁶⁷ Máté, V. 41.

²⁶⁸ Vö. Luk. VI. 30.

²⁶⁹ Vö. Zsolt. Cl. 8.

és elszántan mondom, hogy a Zsoltárok és az Evangélium gondolatait másolom ki Anyánk nevenapjára. Ez igaz is, mert nem takarékoskodom az idézetekkel ... Kedves Anyám, úgy hiszem, mulattatná Önt, ha elmesélném minden kalandomat a Kármel berkeiben, nem tudom, hogy le bírtam-e írni tíz sort anélkül, hogy megzavarjanak és ez sem megnevetetni nem tudott, sem szórakoztatni, azonban, a Jó Isten és az én (irántam irgalmas szívű) nővéreim szeretetéért megpróbálok örvendezőnek látszani és főleg *lenni* ... Nézze csak, most megy el tőlem egy szénaforgató nővér, miután résztvevő hangon mondta: „Szegény kicsi nővérem, ez aztán fárasztó lehet, így írni egész nap” ... „Legyen nyugodt, feleltem neki, csak úgy látszik, mintha sokat írnék, valójában azonban alig írok valamit.” – „Annál jobb” mondta megnyugodott arccal, „de mindegy, örülök, hogy éppen itt forgatjuk a szénát, mert ez mindig elszórakoztatja egy kicsit.” Valóban, oly nagy szórakozás ez nekem, (az ápolónők látogatásait nem is számítva), hogy nem hazudok, ha azt mondom, hogy jóformán semmit sem írok.

Szerencsére nem egykönnyen veszem el a bátorságomat s hogy megmutassam ezt önnek, Anyám, rávilágítok végezetül arra, amit Jézus megértetett velem a szeretetről. Eddig még csak a külsőről beszéltem, most azt szeretném elmondani, hogy mit értek én a tisztán szellemi szereteten. Természetesnek tartom, hogy rövidesen össze fogom keverni az egyiket a másikkal, de miután önhöz beszélek, Anyám, bizonyára nem fog nehezebbre esni, hogy megragadja a gondolatomat és széjjelbogozza gyermeke összekuszált fonálát.

Nem mindig lehetséges a Kármelen betűszerint gyakorolni az Evangéliumot, néha elfoglaltságaink miatt kénytelenek vagyunk megtagadni valamely szolgálatot, de ha a szeretet mélyre eresztette gyökereit a lélekben, megmutatkozik külsőleg is. Amennyiben nem tudunk adni, van a kérés elhárításának olyan kedves formája is, amely ugyanannyi örömet okoz, mint az adomány. Az igaz, hogy az ember feszélyezetlenebbül tart igényt egy olyan nővér szolgálatára, aki mindig készen áll a szolgálatra, Jézus viszont megmondotta: „*Aki kölcsön akar kérni tőled, attól el ne fordulj.*”²⁷⁰ Így tehát azzal az ürüggyel, hogy úgyis kénytelenek vagyunk kérésüket visszautasítani, nem kell eltávolodni olyan nővérektől, akiknek szokásuk, hogy minduntalan szívességeket kérnek. Szolgálatkésznek sem abból a célból kell lenni, hogy olyanoknak lássanak bennünket, vagy abban a reményben, hogy a nővér, akit leköteleztünk, egy más alkalommal majd viszonzozza a szívességet, mert a Mi Urunk azt is mondta: „*Ha azoknak adtok kölcsön, akiktől reménylitek, hogy visszakapjátok, micsoda jutalmat érdemeltek? hiszen a bűnösök is kölcsönöznek a bűnösöknek, hogy ugyanannyit kapjanak vissza. De ti jót tegyetek és KÖLCSÖNÖZZETEK, SEMMIT VISSZA NEM VÁRVÁN és nagy léssen a ti jutalmatok.*”²⁷¹ Ó, igen! nagy a jutalom, már a földön is ... ezen az úton csak az első lépés nehéz. *Kölcsönözni*, s abból *semmit sem visszavárni*, ez keménynek tűnik fel a természetünk számára; inkább adni szeretnénk, mert amit odaadtunk, az már nem tartozik hozzánk. Mikor azt mondják, a mélységes meggyőződés hangján: „Nővérem, szükségem van néhány órai segítségre, de legyen nyugodt, engedélyem van Anyánktól és *meg fogom adni* a számomra kiszakított időt, mert tudom, hogy milyen sietős a dolga.” Valóban, mikor nagyon is jól tudjuk, hogy az *odakölcsönzött* munkaidőt soha vissza nem kapjuk, jobban szeretnénk ezt mondani: „Legyen az öné.” Ez kielégítené az önszeretetet, mert adni sokkal nemesebb cselekedet, mint kölcsönözni, ezenkívül az ember érezteti a nővérrel, hogy nem számít szolgálataira ... Ó mennyire ellentétben állnak a természetes érzésekkel Jézus tanításai! A kegyelem segítsége nélkül lehetetlenség volna nemhogy megvalósítani, de még csak meg is érteni őket. Anyám, Jézus megadta gyermekének azt a kegyelmet, hogy behatolhasson a szeretet titokzatos mélységeibe, ha ki is tudná fejezni azt, amit megért, mennyei dallamot hallana ön, de sajnos, így csak gyermekes dadogásokat hallhat tőlem. Ha nem egyenesen Jézus szavai szolgálnának támaszomul, kedvem volna rá, hogy engedelmet kérjem s letegyem

²⁷⁰ Máté, V. 42.

²⁷¹ Luk. VI. 34-35.

a tollat ... De nem, szükséges, hogy folytassam engedelmességből azt, amit engedelmességből elkezdtem.

Kedves Anyám, azt írtam tegnap, hogy miután a földi javak nem az enyéme, nem szabad nehéznek találnom azt, hogy soha ne tartsak igényt rájuk, ha olykor elvonnák őket. Az Ég javai sem tartoznak jobban hozzám, ezeket is kölcsön kaptam a Jó Istentől, ezeket is visszavonhatja anélkül, hogy panaszra lenne jogom. A javak, melyek egyenesen a Jó Istentől jönnek, az értelem és a szív lendületei, a mély gondolatok: szintén csupa-csupa gazdagság; úgy ragaszkodunk hozzá, mint valami saját vagyonhoz, amihez hozzányúlni senkinek sincs joga. Például ha az ember megengedi magának, hogy egy nővérnek elmondja valamilyen ima közben kapott megismerését és ha kevéssel ennekutána ez a nővér, valaki mással beszélve, úgy mondja el a vele bizalmasan közölt dolgot, mintha az saját gondolata lenne, azt hiszem, elveszi azt, ami nem az övé. Vagy, ha a pihenőórán valamilyen szellemes és talpraesett szót mondunk halkán a társunknak, ő meg hangosan elismétli, anélkül, hogy ismertetné forrását, ahonnan eredt, ez szintén lopásszámba megy a tulajdonos előtt; nem szólal fel érte, de nagy kedve volna hozzá, hogy megtegye és meg fogja ragadni az első alkalmat arra, hogy finoman értésül adja: elorozták a gondolatait.

Anyám, nem tudnám ily jól elmagyarázni önnek ezeket a szomorú természetes érzéseket, ha nem éreztem volna őket a szívemben és szívesen ringatnám magam abban az édes illúzióban, hogy csak az én szívemet lepték el, ha nem rendelkezett volna úgy, hogy hallgassam meg kedves kis újoncainak a kísértéseit. Sokat tanultam annak a misszióknak a betöltése közben, amelyet reámbízott, főleg pedig arra kényszerültem, hogy magam is gyakoroljam azt, amit másoknak tanítok; így most már elmondhatom: Jézus megadta nekem a kegyelmet, hogy a szellem és a szív kincseihez se legyek jobban hozzátapadva, mint a földi javakhoz. Ha megtörténik, hogy olyat gondolok, vagy mondok, ami tetszik nővéreimnek, egészen természetesnek találom, hogy úgy bánnak velem, mint a tulajdonukkal. Az a gondolat a Szentléleké és nem az enyém, miután Szent Pál megmondja, hogy a Szeretet Szelleme nélkül még „*Atyának*” sem nevezhetnénk a mi Atyánkat, ki a Mennyekben van²⁷². Tehát egészen szabadon használhatunk arra, hogy jó gondolatot adjak egy léleknek: ha azt hinném, hogy ez a gondolat az én birtokom, olyan lennék, mint „Az ereklyéket hordozó számár”²⁷³, amely azt hitte, hogy neki szól a Szenteknek megadott tisztelet.

Nem vetem meg a mély gondolatokat, amelyek táplálják a lelket és egyesítik Istennel, de már régen megértettem, hogy nem kell reájuk támaszkodni s úgy tenni, mintha a tökéletesség abban állna, hogy sok ismeretet fogadjunk magunkba. A legszebb gondolatok sem érnek semmit tettek nélkül, igaz, hogy a többiek sok hasznát vehetik ezeknek, ha alázatosak és kifejezik hálájukat a jó Isten iránt, amiért megengedi nekik, hogy osztozzanak egy olyan lélek lakomájában, melyet Ő kedve szerint gazdagít kegyelmével; de ha ez a lélek tetszeleg *szép gondolataiban* s a farizeus imáját mondja, hasonlónak válik egy olyan valakihez, aki éhenvész a gazdagon terített asztalnál, mialatt összes meghívottja bőségesen táplálkozik s néha irigy pillantást vet arra, aki ennyi jónak a birtokosa. Ó, mennyire egyes-egyedül csak a Jó Isten ismeri a szívek mélyét ... milyen kurták a teremtmények gondolatai! ... Mikor úgy látják, hogy egy lélek több megvilágosítást kap, mint a többi, mindjárt azt a következtetést vonják le, hogy Jézus jobban szereti azt a lelket, mint őket, s hogy őket nem hívja ugyanarra a tökéletességre. – Mióta *nincs már joga* az Úrnak valamelyik teremtményét felhasználni arra, hogy azoknak a lelkeknek, akiket szeret, szétossza a nekik szükséges táplálékot? A Fáraó idejében az Úrnak még megvolt *ez a joga*, mert az Írásban azt mondja ennek az uralkodónak: „*Azért magasztallak fel téged, hogy megmutassam rajtad HATALMAMAT, s hogy az Én nevem hirdettessék az egész földön.*”²⁷⁴ Századok századokat követtek azóta, hogy a

²⁷² Róm. VIII. 15.

²⁷³ La Fontaine, Fables, V. 14.

²⁷⁴ Exod., IX. 16.

Magasságbeli kimondotta ezeket a szavakat és az ő magatartása azóta sem változott meg, mindig teremtményeket használt eszközül arra, hogy véghezvigye művét a lelkekben.

Hogyha a művész vászna gondolkodni és beszélni tudna, bizonyára nem panaszkodna azért, hogy szüntelenül festi és átfesti az *ecset* és nem irigyelné ennek az eszköznek a szerencsáját sem, mert tudná, hogy szépségét, amibe öltöztették, legkevésbé sem az ecsetnek köszönheti, hanem a művésznak, aki azt vezeti. Ami az ecsetet illeti, nem dicsőítheti magát a remekműért, amelyet készített, tudja, hogy a művészek nem jönnek zavarba, hogy játszva győzik le a nehézségeket s néha kedvüket lelik abban, hogy gyenge és hibás eszközöket válasszanak ...

Kedves Anyám, kicsi ecset vagyok én, amelyet Jézus választott ki azért, hogy belefesse a képét azokba a lelkekbe, amelyeket ön reámbízott. Egy művész nemcsak egyetlen ecsetet használ, legalábbis kettőre van szüksége; az első a hasznosabbik, azzal rakja fel a főszíneket, melyekkel igen rövid idő alatt teljesen befedi a vásznat, a másikat, a kisebbiket, a részletekhez használja.

Anyám, önt jelképezi számomra az az értékes ecset, amelyet Jézus keze szeretettel fog meg, mikor *nagy munkát* akar végezni gyermekei lelkében és én vagyok a *picike*, amelyet arra méltat, hogy a legapróbb részletekhez használjon.

A legelső alkalom, mikor Jézus az ő kicsi ecsetjét használta, 1892. dec. 8-a körül volt. Mindig úgy fogok visszaemlékezni erre az időszakra, mint kegyelmi időre. Most elmondom önnek, drága Anyám, ezeket az édes emlékeket.

Tizenöt éves koromban, mikor boldogságomra a Kármelbe léptem, volt egy újonctársam, aki pár hónappal megelőzött engem; 8 évvel idősebb volt nálam, de gyermekessége elfeledtette a korkülönbséget s csakhamar megvolt az az öröme, Anyám, hogy láthatta, amint két kis jelöltje remekül egyetért és elválaszthatatlan egymástól. Hogy kedvezzen ennek a bontakozni kezdő vonzalomnak, amely, úgy látszott, gyümölcsöző lesz, megengedte nekünk, hogy időnkint kisebb lelki beszélgetéseket folytassunk egymással. El voltam ragadtatva az én kedves kis társam ártatlanságától, nyílt természetétől, másfelől azonban csodálkozva láttam, hogy a szeretet, amelyet ön iránt érez, mennyire különbözik az enyémtől. Volt ezenkívül a nővérek iránti magatartásában sok olyasmi, amit szerettem volna, ha megváltoztat ... Azóta a jó Isten megértette velem, hogy vannak olyan lelkek, akikre fáradhatatlanul vár az Ő irgalma, akiknek csak fokról fokra adja meg világosságát, éppen ezért nagyon őrizkedtem attól, hogy siettessem ennek az óráját és türelmesen vártam, mikor tetszik úgy Jézusnak, hogy meghozza azt.

Egyszer azon az engedélyen elmélkedtem, melyet ön adott nekünk, hogy úgy legyünk együtt, mint ahogyan a mi szent szabályzatunk mondja: *Hogy annál nagyobb lángra gerjesszük egymást a mi Jegyesünk szeretetében*, és szomorúan gondoltam arra, hogy a mi társalgásaink nem érik el kívánt céljukat; a Jó Isten akkor megérezte velem, hogy itt a pillanat, beszélhetek bátran, vagy pedig abba kell hagynom beszélgetéseinket, amelyek világi barátnők beszélgetéseikhez hasonlítottak. Ez szombati napon volt; másnap a hálaadásomon könyörögtem a jó Istennek, adjon az ajkamra szelíd és meggyőző szavakat, vagy méginkább: Ő Maga beszéljen általam. Jézus meghallgatta imáimat, megengedte, hogy az eredmény betetőzze a reménységemet, mert: *Azok, akik feléje fordítják tekintetüket, meg fognak világosíttatni*²⁷⁵ és „*A fény azok számára kel fel a sötétben, akik egyenesszívűek.*”²⁷⁶ Az első mondás nekem szól és a második a társamnak, aki igazán egyenesszívű volt ...

Mikor eljött az együttlétre kijelölt óra, a szegény kicsi nővér reám pillantva azonnal látta, hogy nem vagyok a régi; pirulva ült le mellém és én, a fejét szívemre vonva, könnyes hangon mondtam el neki *mindent, amit csak gondoltam felőle*, de oly gyöngéd kifejezésekkel, oly

²⁷⁵ XXXIII. Zsolt.

²⁷⁶ CXI. Zsolt.

nagy szeretetet tanúsítva, hogy csakhamar egybefolytak a könnyeink. Mély alázattal ismerte be, hogy amit mondok, az mind igaz, megígérte nekem, hogy új életet kezd, s mint kegyet kérte tőlem, hogy mindig figyelmeztessen a hibáira. Végül mire elbúcsúztunk, szeretetünk egészen szellemivé vált, nem volt már abban semmi, ami az emberi természeté. Megvalósult bennünk az írásnak ez a szakasza: „*A testvér, akit testvére támogat, olyan, mint a megerősített város.*”²⁷⁷

Az, amit Jézus az ő kicsi ecsetjével hozott létre, hamarosan elmosódott volna, ha nem Ön által tette volna teljessé Anyám, abban a lélekben, amelyet egészen birtokába akart venni. A megpróbáltatás igen keserűnek tűnt fel szegény társam előtt, de az ön szilárdsága győzedelmeskedett, s ekkor azután, vigasztalni próbálva őt, meg tudtam magyarázni neki, akit ön mindannyiunk közül nővéremül adott, hogy miben áll az igazi szeretet. Megmutattam neki, hogy nem önt, hanem önmagát szerette, elmondtam neki, hogy mennyire szeretem önt, s beszéltem az áldozatokról, amelyeket meg kellett hoznom szerzetesi életem kezdetén, nehogy valami teljesen materiális módon ragaszkodjam önhöz, úgy, mint a kutya a gazdájához. A szeretet áldozatokból táplálkozik, mennél több természetes kielégülést utasít vissza a lélek, annál erősebb és érdektelenebb lesz a szeretete.

Emlékszem, hogy jelölt koromban néha oly heves kísértéseim voltak, hogy bemenjek önhöz a magam kielégítésére s az öröm néhány cseppjéért, hogy sebesen kellett elmennem az iroda előtt s a lépcső karfájába kellett kapaszkodnom. Kérnivaló engedélyek egész tömkelege tódult az agyamba, egyszóval, kedves Anyám, ezer érvet találtam arra, hogy kielégítsem a természetemet ... Milyen boldog vagyok most, hogy szerzetesi életem kezdete óta valamit mindig megvontam magamtól! Máris élvezem a bátran harcolóknak odaigért jutalmat. Nem érzem többé szükségét annak, hogy visszautasítsam a szív minden vigaszát, mert megerősítette a lelkemet Az, akit mint egyetlen akartam szeretni. Boldogan látom, hogy az őt szerető szív megnő s hogy így hasonlíthatatlanul több szeretetet tud adni azoknak, akik kedvesek neki, mintha valami önző és gyümölcstelen szeretetben magába zárkózna.

Drága Anyám, emlékezetébe idéztem a legelső munkát, amelyet Jézus és ön általam volt kegyes elvégezni; ez csak előjátéka volt azoknak, amelyeket reám bízta még. Mikor megadatott, hogy behatoljak a lelkek szentélyébe,²⁷⁸ rögtön láttam, hogy a feladat meghaladja erőmet, a jó Isten karjaiba vetettem hát magam, mint kicsi gyermek és arcomat keblére rejtve mondtam Neki: „Uram, túl kicsiny vagyok ahhoz, hogy gyermekeidet tápláljam; ha általam akarod megadni nekik mindazt, ami mindegyiküknek megfelel, rakd meg az én kicsi kezemet és karjaidban maradvá, egyre feléd fordulva, odaadom a kincseidet annak a léleknek, aki tőlem kéri a táplálékát. Ha ízleni fog neki, tudni fogom, hogy nem nekem, hanem neked köszönheti; ha viszont panaszkodik és keserűnek tartja, amit neki nyújtok, megpróbálom majd meggyőzni arról, hogy tőled jön ez a táplálék és őrizkedni fogok attól, hogy másfajtaakat keressek a számára.”

Anyám, mióta megértettem, hogy önmagamtól semmire sem vagyok képes, a feladat, amelyet reám rőtt, nem látszott többé nehéznek, éreztem, hogy az egyetlen szükséges dolog az, hogy egyre inkább egyesüljek Jézussal s hogy *A többi hozzáadatik nekem.*²⁷⁹ Valóban, soha nem csalatkoztam a reményemben, a Jó Isten kegyes volt és telerakta az én kis kezemet annyiszor, ahányszor csak szükség volt rá nővéreim lelkének a táplálására. Bevallom, kedves Anyám, hogy ha csak a legcsekélyebb mértékben is támaszkodtam volna saját erőimre, hamarosan visszaadtam volna önnek a fegyvert ... *Messziről* csupa rózsaszíneknek tűnik fel *jót tenni a lelkekkel*, jobban megszerettetni velük Istent, egyszóval személyes szempontjaink és gondolataink szerint mintázni őket. – *Közről* mindezeknek éppen az ellenkezője áll ... eltűnik a rózsaszín ... az ember érzi, hogy a jó Isten segítsége nélkül jót tenni épp oly

²⁷⁷ Prov., XVIII. 19.

²⁷⁸ Teréz 1893 februárjától haláláig foglalkozott a novíciákkal.

²⁷⁹ Máté, VI. 33.

lehetetlen, mint felragyogtatni a Napot az éjszakában ... Az ember érzi, hogy hajlandóságait, egyéni elgondolásait teljesen el kell felednie és azon az úton kell vezetnie a lelkeket, amelyet Jézus jelölt ki számukra s nem a mi saját utunkon próbálni járatni őket. De ez még mindig nem a legnehezebb; a legkeservesebb számomra: észrevenni a hibákat, a legcsekélyebb tökéletlenségeket is és hadat üzeni nekik életre-halálra. Azt akartam mondani:

balszerencsémre! (de nem, ez gyávaság volna) így mondom tehát: a nővéreim szerencséjére, mióta elfoglaltam a helyemet Jézus karjaiban, olyan vagyok, mint az őrszem, aki egy erős vár legmagasabb tornyából figyeli az ellenséget. Semmi sem kerüli ki a tekintetemet, sokszor csodálkozom, hogy milyen tisztán látok és mentséget találok Jónás próféta számára, amiért elmenekült, a helyett, hogy Ninive pusztulását hírül vitte volna. Ezerszer inkább szeretnék szemrehányást kapni, mint másokat azzal illetni, de érzem: igen szükséges, hogy ez szenvedés legyen a számomra, mert ha természet szerint cselekszünk, lehetetlenség, hogy a Lélek, amelynek fel akarjuk fedni a hibáit, megértse, hogy nincs igaza, ő csak egyetlen dolgot lát; a nővér, akinek a kezére bíztak engem, rosszkedvű és most ennek én iszom meg a levét, aki pedig telve vagyok jószándékkal.

Jól tudom, hogy az ön kicsi bárányai szigorúnak találnak. Ha olvasnák ezeket a sorokat, azt mondanák, hogy egyáltalán nem úgy festek, mintha a legcsekélyebb nehézségembe is kerülne, hogy a nyomukban legyek, hogy szigorú hangon beszéljek velük, miközben rámutatok beszennyezett, szép fehér gyapjukra, vagy pedig odaviszem nekik azt a néhány könnyű gyapjuszálát, amelyet kitépetten hagytak ott az úti töviseken. A kis bárányok mondhatják, ami nekik tetszik, a szívük mélyén érzik, hogy igaz szeretettel szeretem őket, hogy soha nem leszek olyan, mint „*A béres, aki látva a farkast, otthagyja a nyáját és elmenekül.*”²⁸⁰ Kész vagyok életemet adni értük, de a szeretetem oly tiszta, hogy nem kívánom, hogy ismerjék is. Jézus kegyelme folytán nem próbáltam magamhoz láncolni a szívüket, megérttem, hogy az én küldetésem az, hogy Istenhez vezessem őket s hogy érthetővé tegyem számukra: itt a földön, Anyám, ön a látható Jézus, akit szeretniük és tisztelniük kell.

Mondottam, drága Anyám, hogy a többieket tanítva sokat tanultam. Először is azt láttam, hogy minden léleknek körül-belül egyforma küzdelmei vannak, de másfelől ők maguk annyira különbözőek, hogy nem nehéz megértenem, amit Pichon Atya mond: „*Jóval több különbség van a lelkek, mint az arcok között.*” Éppen ezért lehetetlenség mindenkivel ugyanolyan módon bánni. Némely lélek előtt, érzem, kisebbitenem kell magamat, cseppet sem kell félnem attól, hogy megalázzam magam, bevallva küzdelmeimet, vereségeimet; az én kicsi nővéreim, látva, hogy ugyanolyan gyengeségeim vannak, mint nekik, sorban bevallják hibáikat, amelyekkel vádolják magukat, s örülnek, hogy *tapasztalatból* értem meg őket. Másoknál éppen ellenkezőleg, úgy láttam, ha jót akarunk tenni velük, igen keménynek kell lennünk és sohasem szabad visszavonnunk, amit egyszer kimondtunk. A megalázkodás ilyenkor nem alázat, hanem gyengeség volna. A jó Isten megadta nekem a kegyelmet, hogy ne féljek a küzdelemtől, mindenáron teljesítenem kell kötelességemet ... Nem egyszer hallottam ezt: – „Ha el akar érní valamit nálam, engem jószággal kell megnyerni, kényszerrel semmire sem megy.” Én pedig tudom, hogy senki sem jó bíró saját ügyében és hogy a gyermek, akit az orvos fájdalmas műtétnek vet alá, feltétlenül hangosan fog kiabálni s azt mondja, hogy az orvosság rosszabb a betegségnél; azonban, ha pár nap múlva meggyógyul, boldog, hogy játszhat és szaladgálhat. Ugyanígy van a lelkekkel is; hamarosan felismerik, hogy egy kis keserűséget néha többre kell becsülni a cukornál s nem is félnek ezt bevallani. Néha nem tudom megállni, hogy ne mosolyogjak magamban, látva, milyen változás megy végbe egyik napról a másikra, tündéri ... Ezt mondják nekem: - „Igaza volt tegnap, hogy szigorú volt, kezdetben fellázított, de később visszagondoltam mindenre és beláttam, hogy ön

²⁸⁰ Ján. X. 12.

nagyon igazságos volt ... Idehallgasson: mikor elmentem öntől, azt hittem, mindennek vége és azt mondtam magamban: „Elmegyek Anyánkhöz és megmondom neki, hogy én nem járok többé a Gyermek Jézusról nevezett Teréz nővérhez.” De éreztem, hogy a gonosz lélek sugallta ezt és miután úgy tűnt nekem, hogy ön imádkozik értem, nyugton maradtam és derengeni kezdett a fény, de most már kell, hogy ön egészen megvilágosítson engem, ezért jövök” ... A társalgás igen hamar megkezdődik; én boldog vagyok, hogy követhetem a szívem hajlandóságát, nem találva fel egyetlen keserű fogást sem. Igen de ... hamar észreveszem magam, hogy nem kell túlságosan nagyot lépni, egy *szó* lerombolhatná a könnyekben megépített szép épületet. Ha szerencsétlenségemre egy olyan szót ejtek, amely enyhíteni látszik azt, amit az előző napon mondtam, látom, hogy az én kicsi nővérem megpróbál visszakapaszkodni az uborkafára, ekkor rövid imát mondok magamban, és mindig győz az Igazság. Ó, az imádság, az áldozat adja minden erőmet, ezeket a legyőzhetetlen fegyvereket Jézus adta nekem, ezek jóval inkább megindítják a lelkeket, mint a szavak, ezt igen gyakran magam tapasztaltam. Van egy ilyen eset a többi között, amely édes és mély hatással volt rám.

Nagybőjten történt, akkor csak az egyetlen nálunk lévő újonccal foglalkoztam, akinek én voltam az anyyala.²⁸¹ Egy reggelen ragyogva jön hozzám: „Óh! ha tudná, mit álmodtam az éjjel, a nővéremnél voltam és el akartam szakítani azoktól a hiú dolgoktól, melyeket ő annyira szeret, ezért a „Szeretetből élni” c. versnek²⁸² ezt a verspárját magyaráztam neki: - „Szeretni téged, Jézus, termékeny veszteség! - Minden illatszerem örökre a tiéd.” Éreztem, hogy a szavaim a lelkébe hatolnak, s azt sem tudtam, hová legyek örömben. Reggel, mikor felébredtem, azt gondoltam, talán úgy akarja a jó Isten, hogy neki adjam ezt a lelket. Mi lenne, ha írnék neki nagybőjt után, elmesélném az álmomat s megmondanám neki, hogy Jézus egészen a Magáénak akarja őt?

Én nem gondolkoztam tovább, azt mondtam, hogy megpróbálhatja, de előbb engedélyt kell rá kérnie Anyánktól. Miután a bőjt még messze volt a végétől, ön, szeretett Anyám, igen csodálkozott a kérésen, melyet túl korainak talált; bizonyára a jó Isten sugallatára, azt felelte, hogy a kármelitáknak nem levelekkel, hanem *imával* kell megmenteniök a lelkeket.

Döntéséről értesülve mindjárt megértettem, hogy Jézus is így akarja, s ezt mondtam a Szentháromságról nevezett Mária nővérnek: „Munkához kell látnunk, imádkozzunk sokat. Micsoda boldogság lennie, ha *a nagybőjt végére* meghallgatásra találunk!” Ó, végtelen irgalma az Úrnak, aki meg akarja hallgatni gyermekeinek az imáját ... *A nagybőjt végére* egy újabb lélek szentelte magát Jézusnak. Ez valóban a kegyelem csodája volt, csoda, amelyet egy alázatos novícia forró áhítata nyert el!

Micsoda nagy hatalma van tehát az *Imának!* Olyan, mint egy királyné, akinek minden percben szabad bejárása van a királyhoz és mindent elérhet, amit csak akar. Hogy meghallgatást nyerjünk, ahhoz nem szükséges, hogy könyvből olvassunk valami szép imamintát, amelyet a körülményeknek megfelelően szerkesztettek meg, ha így lenne ... jaj! milyen szánalomraméltó lennék! *A Divinum Officiumon* kívül, melynek elmondására *nem vagyok méltó*, nincs bátorságom reáakényszerítenem magam arra, hogy *szép* imákat keressek ki a könyvből, belefájdul a fejem, annyi van belőlük! ... Azonkívül mindegyikük *szébb* a másíknál! Valamennyit nem tudnám elmondani s nem tudva, hogy melyiket válasszam, úgy teszek, mint a gyermekek, akik nem tudnak olvasni, egészen egyszerűen megmondom a Jó Istennek azt, amit mondani akarok neki, anélkül, hogy szép mondatokat faragnék és Ő mindig megért engem ... Számomra az *ima* a szívnek egy lendülete, egy egyszerű, Ég felé vetett pillantás. A hálának és a szeretetnek a kilátása megpróbáltatásban épp úgy, mint örömben;

²⁸¹ A záróban így hívják azt a szerzetest, akinek feladata, hogy az újoncot a szerzetesi életbe bevezesse.

²⁸² Kis Szent Teréz költeménye.

egyszóval, valami nagy, valami természetfölötti dolog, amely kitágítja a lelkemet és Jézussal egyesít!

Nem akarnám azonban, szeretett Anyám, hogy azt higgye: odaadás nélkül mondom el a kórusban vagy a remeteségben közösen végzett imákat. Ellenkezőleg, nagyon szeretem a közös imákat, mert Jézus megmondotta, hogy *ott lesz azok között, akik az ő nevében összejönnek.*²⁸³ Érzem ilyenkor, hogy nővéreim forró áhítata kiegészíti az enyémet, de egészen egyedül (szégyellem bevallani) a rózsafüzér imádkozása nagyobb nehézségembe kerül, mintha valami vezeklőeszközt hordanék ... Érzem, hogy olyan rosszul mondom! Hiába erőlködöm, hogy a rózsafüzér titkain elmélkedjem, nem jutok el odáig, hogy az eszemet összeszedjem ... Sokáig bánkódtam áhítatom hiányossága miatt, amin csodálkoztam is, *mert annyira szeretem a Szent Szüzet*, hogy könnyűszerrel kellene olyan imákat mondanom az ő dicsőségére, amelyek tetszésére szolgálnak. Most már nem búsulok annyit, úgy gondolom, hogy miután az Egek Királynője az *én ÉDESANYÁM*, látnia kell jóakaratomat s hogy ő megelégszik ennyivel.

Néha, ha a lelkem olyan nagy szárazságban van, hogy lehetetlenség egyetlen olyan gondolatot is kipréselnem belőle, amely a Jó Istennel egyesítene, elmondok *igen lassan* egy Miatyánkot s utána egy angyali üdvözlőt; ezek az imák azután elbűvölnek, sokkal inkább táplálják a lelkemet, mintha nagysietve százszor mondtam volna el őket ...

A Szent Szűz megmutatja nekem, hogy nem neheztel rám, mindig és mindenképpen pártfogol, mihelyt segítségül hívom. Ha valami nyugtalanság, zavar lep meg, gyorsan feléje fordulok és ő mint leggyengédebb Anya teszi magáévá az érdekeimet. Hányszor történt meg, hogy az újoncokhoz beszélve segítségül hívtam s éreztem újra meg újra anyai pártfogásának jótéteményeit! ...

Gyakran mondják nekem a novíciák: „De hát ön mindenre meg tud felelni, azt hittem, hogy most az egyszer zavarba hozom ... honnan veszi azt, amit mond?” Még olyanok is akadnak köztük, akik elég naivak ahhoz, hogy azt higgyék: olvasok a lelkükben, mert megtörtént, hogy elébük vágtam, megmondva, amit gondolnak. Egy éjjel egyik társnóm elhatározta, hogy elrejtí előlem a fájaldmát, mely miatt sokat szenvedett. Már reggel találkoztam vele, mosolygó arccal beszél velem és én, anélkül, hogy felelnék arra, amit mondott, ezt mondom neki, meggyőződéssel a hangomban: Önnek bánata van. Azt hiszem, ha a lábai elé raktam volna a holdat, akkor se nézett volna nagyobb csodálkozással rám. Elképedése oly nagy volt, hogy átcsapott reám is, egy pillanatra természetfölötti félelem fogott el. Bizonyos voltam benne, hogy nincs meg az az adományom, hogy olvassak a lelkekben és annál jobban csodálkoztam, hogy így eltaláltam az igazságot. Éreztem, hogy a Jó Isten egészen közel van, s hogy a nélkül, hogy észrevettem volna, gyermek módjára azokat a szavakat mondtam, amelyek nem tőlem, hanem Tőle jöttek.

Kedves Anyám, ön megérti, hogy az újoncoknak minden szabad, kell, hogy megmondhassák, amit gondolnak, minden megkötöttség nélkül, a jót épp úgy, mint a rosszat. Velem szemben ez annyiban könnyebb nekik, amennyiben nem tartoznak nekem azzal a tisztelettel, amit egy mesternőnek ad meg az ember ... Nem mondhatom, hogy Jézus *külsőleg* a megaláztatások útján járat, megelégszik azzal, hogy a lelkem *mélyén* alázzon meg, a teremtmények szemében minden sikerül nekem, s amennyire ez szerzetben lehetséges, a megtiszteltetés útján haladok. Megértem, hogy nem önmagamért, hanem a többiekért kell azon az úton járnom, amelyet oly veszedelmesnek tartanak. Valóban, ha én a közösség szemében hibákkal teli, ügyetlen, értelem és ítélőképesség híján lévő szerzetes lennék, lehetetlenség volna az ön számára, Anyám, hogy segítségül vegyen maga mellé. Íme, ezért borított fátylat a Jó Isten minden külső és belső hibámra. Ez a fátyol időnkint néhány bókot szerez számomra az újoncok részéről, jól érzem, hogy nem hízelgésből teszik, hanem ez az ő

²⁸³ Máté, XVIII. 2o.

naiv érzelmeik kifejezése; valóban nem ébreszthet hiúságot bennem, mert szünet nélkül a gondolatomban él annak az emléke, hogy mi vagyok. Néha azonban nagy vágyam kerekedik arra, hogy mást is halljak, mint dicséretet. Ön tudja, szeretett Anyám, hogy jobban szeretem az ecetet, mint a cukrot, a lelkem is belefárad a túlcukrozott táplálékba és Jézus ilyenkor megengedi, hogy jó kis salátát szolgáljanak fel neki, jó eceteset, jó fűszereset, semmi sem hiányzik belőle, csak az *olaj*, s ez még ízesebbé teszi ... Ezt a jó kis salátát az újoncok olyankor tálalják elém, mikor a legkevésbé várnám. A jó Isten fellebbenti az én tökéletlenségemet elrejtő fátylat, s akkor az én kedves kis nővéreim, olyannak látva engem, amilyen vagyok, nem találják már teljesen kedvükre valónak. Olyan keresetlenséggel, mely elragadó a számomra, elmondják, mennyi küzdelmük van miattam, s azt, ami nekik visszatetszik bennem; egyszóval, nem zavartatják jobban magukat, mintha valaki másról lenne szó, tudva, hogy nagy örömet szereznek, ha így cselekszenek. Ó, igazán, ez több, mint öröm, élvezetes lakoma ez, amely színültig tölti örömmel a lelkemet. Nem tudnám magamnak megmagyarázni, hogy egy dolog, amely ennyire visszatetszik természetünknek, hogyan tud ilyen nagy örömet okozni, ha nem tapasztaltam volna, nem is hihetném ... Egy napon, amikor különösen kívántam, hogy megalázzanak, megtörtént: egy újonc oly jól vállalta, hogy eleget tegyen nekem, hogy rögtön a Dávidot átkozó Sémeire gondoltam²⁸⁴ és azt mondtam magamnak: Igen, valóban az Úr rendelése, hogy mindezeket a dolgokat megmondják nekem ... És a lelkem gyönyörűséggel élvezte a keserű táplálékot, amelyet oly bőkezűen tálaltak fel neki.

Ilyen kegyesen gondoskodik a jó Isten rólam. Nem adhatja meg állandóan a külső megaláztatás erősítő kenyerét, de időről-időre megengedi, hogy *azokkal a morzsákkal táplálkozzam, amelyek a GYERMEKEK asztaláról lehullanak.*²⁸⁵ Ó, hogy milyen nagy az Ő irgalma, csak az Égben tudom majd megénekelni ...

Kedves Anyám, miután önnel együtt próbálom elkezdni, hogy már itt a földön is megénekeljem ezt a végtelen irgalmat, el kell még mondanom: nagy jótéteményt okozott számomra az ön által reámbízott misszió. Ha ezelőtt láttam egy nővért, aki olyasmit tett, ami nem tetszett nekem és amit szabályellenesnek találtam, azt mondtam magamban: Ó, ha megmondhatnám neki, amit gondolok, ha megmutathatnám, hogy nincs igaza, milyen jól esnék nekem! Mióta kissé gyakoroltam a mesterséget, biztosítom, Anyám, hogy egészen másképpen érzek. Ha megesik velem, hogy az egyik nővér a szemem láttára tesz valami olyat, amit én tökéletlennek tartok, megkönnyebbülten sóhajtok fel s ezt gondolom: „Micsoda szerencse! ez nem újonc, nem az én kötelességem, hogy megdorgáljam.” És azután gyorsan azon igyekszem, hogy mentegessem a nővért s jószándékot tulajdonítsak neki, ami kétségtelenül meg is van benne. Ó, Anyám, mióta beteg vagyok, reám pazarolt gondoskodása még jobban megtanított a szeretetre ... Nincs olyan gyógyszer, melyet ön túlságosan drágának találna, s ha nem hoz eredményt, lankadatlanul próbálkozik mással. Mikor még jártam pihenőórára, mennyire vigyázott, hogy jó és huzattól mentes helyen legyenek! Egyszóval, ha mindent el akarnék mondani, sohasem érnék a végére.

Mindezekon a dolgokon gondolkodva, azt mondtam magamnak, hogy ugyanolyan együttérzőnek kell lennem a nővéreim lelki gyöngeségei iránt, mint amilyen ön, drága Anyám, amikor annyi szeretettel ápol engem.

Azt vettem észre (és ez egészen természetes), hogy a legszentebb életű nővéreket részesítik a legtöbb szeretetben, keresik az alkalmat, hogy beszélgessenek velük, kérésük nélkül szolgálatokat tesznek nekik, egyszóval, ezeket a lelkeket, akik képesek volnának elviselni a figyelmesség, a gyöngédség hiányát, mindenki szeretettel veszi körül. Alkalmazni

²⁸⁴ Vö. II. Kir. XVI. 10.

²⁸⁵ Márk, VII. 28.

lehet rájuk Keresztes Szent János Atyánk mondását: „*Minden jó nekem adatott, mikor már nem önszeretetből kerestem.*”

A tökéletlen lelkek, ellenkezőleg, egyáltalán nem népszerűek, kétségtelenül tekintettel vagyunk rájuk a szerzetesi udvariasság határain belül, de talán félve is, hogy néhány kevésbé szerető szót mondunk nekik, kerüljük a társaságukat. – A tökéletlen lelkekről beszélve, nemcsak a szellemi tökéletlenségekről akarok szólni, miután a legszentebbek is csak a Mennyszámban lesznek tökéletesek, szólni akarok az ítélőképesség, a jólneveltség hiányáról, bizonyos lelki alkatok túlérzékenységről; mindez nem teszi valami nagyon kellemessé az életet. Tudom, hogy ezek a lelki rokkantságok krónikusak, nincs remény a gyógyulásra, de azt is jól tudom, hogy Anyám éppen így ápolna, éppen így igyekezne könnyíteni rajtam, ha egész életemben beteg maradnék is. Mindebből erre a következtetésre jutok: Pihenőóra, szabadidő alkalmával keresnem kell azoknak a nővéreknek a társaságát, akik számomra a legkevésbé kellemesek, hogy a jó samaritánus tisztét töltssem be ezek mellett a sebzett lelkek mellett. Gyakran elég egy szó, egy szerető mosoly ahhoz, hogy egy szomorú lelket felvidítsunk; de egyáltalán nem azért akarom gyakorolni a szeretetet, hogy ezt a célt elérjem, mert tudom, hogy hamar elveszthetem a bátorságomat: egy legjobb szándékkal kimondott szót talán éppen ellenkezőleg értelmeznék. Éppen ezért, hogy ne veszítsek időt, mindenkivel szeretetreméltó akarok lenni (és különösen a legkevésbé szeretetreméltó nővérekkel), hogy öröme legyen Jézusnak s hogy megfogadjam a tanácsát az Evangéliumban, amely körülbelül így hangzik: – „*Ha lakomát adtok, ne rokonaitokat és barátaitokat hívjátok meg attól való félelmetekben, hogy másképpen ők sem fognak meghívni benneteket s így megkaptátok jutalmatokat, hanem hívjátok meg a szegényeket, a sántákat, a bénákat és boldogok lesztek, mert ők ezt nem tudják viszonzni nektek,²⁸⁶ mert a ti Atyátok, aki lát a rejtekben, megfizet nektek.*”²⁸⁷

Milyen lakomát tud készíteni egy kármelita a nővéreinek, ha nem kedves és vidám szeretetből álló szellemi lakomát? Én legalábbis nem ismerem másfajta és Szent Pált akarom utánozni, aki együtt örvendezett az örvendőkkel,²⁸⁸ igaz, hogy együtt sírt a sírókkal is és a könnyeknek néha fel kell bukkanniuk abban a lakomában is, amelyet én akarok felszolgálni, de mindig meg fogom próbálni, hogy végül is *ezek a könnyek örömmé változzanak,²⁸⁹ mert az Úr szereti azokat, akik örömmel adnak.*²⁹⁰

Visszaemlékezem egy jócselekedetre, amelyet a jó Isten sugallt nekem, még újonc koromban. Csekélység volt, de *a mi Atyánk, aki lát a rejtekben, aki sokkal inkább a szándékot s nem a tett nagyságát nézi, már megadta a jutalmamat, nem várva a jövőendő életre.* Ez abban az időben volt, mikor Szent Péterről nevezett nővérünk még járt a kórusba és az ebédlőbe. Az esti imánál előttem foglalt helyet: 6 óra előtt 10 perccel egy nővérnek kellett vállalnia a kényelmetlenséget, hogy őt az ebédlőbe vezesse, mert az ápolónőknek túl sok betegük volt akkoriban ahhoz, hogy érte jöhessenek. Nehezemre esett, hogy rászánjam magam erre a kis szolgálatra, mert tudtam, hogy nem könnyű ennek a szegény Szent Péterről nevezett nővérnek a meglegedésére lenni; annyira szenvedett, hogy nem szerette a vezetőjét változtatni. Azonban nem akartam elszalasztani egy ilyen szép alkalmat, emlékezve, hogy mit mondott Jézus: „*Amit egynek a legkisebbek közül tesztek, azt nekem teszitek.*”²⁹¹ Nagyon alázatosan felajánlottam tehát, hogy vezetem: nem ment minden bajlódás nélkül addig jutnom, hogy elfogadja a szolgálataimat! Végre munkához láttam és annyi jóakarát volt bennem, hogy tökéletes sikert arattam.

²⁸⁶ Luk. XIV. 12-14.

²⁸⁷ Máté, VI., 4.

²⁸⁸ Róm. XII. 15.

²⁸⁹ Ján. XVI. 20.

²⁹⁰ II. Kor., IX. 7.

²⁹¹ Máté, XXV, 40.

Esténkint, mikor láttam, hogy Szent Péterről nevezett nővérem rázza a homokóráját, már tudtam, hogy ez azt jelenti: induljunk! Hihetetlen, hogy mennyi körülményességgel járt ez a számomra, különösen kezdetben; ennek dacára azonnal elindultam, és ezután valóságos ceremónia kezdődött. A padot egy bizonyos módon kellett elmozdítani és vinni, főleg nem sietni, utána következett a séta. Arról volt szó, hogy követni kell a szegény beteget s az övénel fogva tartani; a tőlem telhető legnagyobb gyöngédséggel tettem, de ha sajnálatos módon rosszul lépett, rögtön úgy érezte, hogy nem tartom erősen s hogy el fog esni. – „Ó, Istenem!! ön túl gyorsan megy, összetöröm magam.” Ha megpróbáltam még lassabban menni – „De jöjjön hát utánam! nem érzem a kezét, elengedett, el fogok esni, ó, megmondtam, túl fiatal ahhoz, hogy engem vezessen.” Végre megérkeztünk baj nélkül az ebédlőhöz: ott más nehézségek jöttek, le kellett ültetni Szent Péterről nevezett nővért és ügyesen bánni vele, nehogy megbántsam, majd fel kellett hajtani a kézelőit (szintén egy bizonyos módon) azután már szabad voltam, elmehettem. Szegény nyomorék kezeivel, úgy, ahogy tudta, a csészéjébe aprította a kenyerét. Csakhamar észrevettem ezt, és egy estén sem hagytam ott úgy, hogy ezt a kis szolgálatot ne tettem volna meg neki. Mivel nem kérte tőlem, nagyon meghatotta a figyelmességem és ezzel az eszközzel, anélkül, hogy célzatosan választottam volna, egészen a kegyeibe férkőztem, főleg pedig (később tudtam csak meg) azzal, hogy miután felvágtam a kenyerét, távozásom előtt a legszebb mosolyommal mosolyogtam rá.

Kedves Anyám, talán csodálkozik rajta, hogy leírom önnek ezt a kis szeretetgyakorlatot, ami oly régen volt már. Ó, ha megtettem, ez azért van, mert érzem, hogy énekelnem kell miatta az Úr irgalmát; Ő kegyes volt és úgy hagyta meg nekem az emlékét, mint valami illatszert, amely arra ösztönöz, hogy gyakoroljam a szeretetet. Néha visszaemlékszem egyes részletekre s ezek olyanok lelkemnek, mint valami tavaszi szellő. Eszembe jut közülük az egyik: Egy téli estén szokás szerint teljesítettem az én kis tisztemet, hideg volt, éjszaka volt ... hirtelen a távolból egy hangszer dallamos hangját hallottam s akkor fényesen kivilágított szalont képzeltem magam elé, minden aranyozástól ragyog, elegánsan öltözött fiatal leányok kölcsönösen bókokat és társaságbeli udvariasságokat mondanak egymásnak; azután tekintetem a szegény betegre esett, akit támogattam; dallam helyett időről-időre panaszos nyögését hallgattam és aranyozások helyett a mi szigorú kolostorunk tégláit láttam, amelyeket alig világított meg valami gyengén pislákoló fény. Nem tudnám kifejezni, hogy mi ment végbe a lelkemben, annyit tudok, hogy az Úr az *igazság* sugaraival világította be, amelyek annyira felülmúlták a földi ünnepélyek ragyogását, hogy hihetetlenül boldog voltam ... Ó, ezer évnyi világi ünnep élvezetért sem adnék oda tíz olyan percet, amilyent az én alázatos szeretetszolgálatomra használtam fel ... Ha már szenvedésben, küzdelmek között is, arra gondolva, hogy a jó Isten elvett minket a világtól, lehet egy pillanatnyi olyan boldogságot érezni, amely felülmúlja a föld minden boldogságát, milyen lesz majd a Mennyben, ahol látni fogjuk, örök ujjongásban, örök nyugalomban, hogy milyen páratlan kegyelemben részesített bennünket az Úr, mikor arra választott ki, hogy az *Ő házában lakjunk*,²⁹² amely valóságos előcsarnoka a Mennysországnak ...

Nem mindig ilyen kitörő ujjongással gyakoroltam a szeretetet, de szerzetesi életem kezdetén Jézus éreztetni akarta velem, hogy milyen édes őt látni Jegyeseinek a lelkében; amikor Szent Péterről nevezett nővéremet is vezetgettem, annyi szeretettel tettem, hogy többet még akkor sem tudtam volna tenni, ha Jézust magát kellett volna vezetnem. Ahogy az imént is mondtam, drága Anyám, a szeretet gyakorlása nem volt mindig ilyen édes a számomra; hogy bebizonyítsam önnek, elmondom egypár apró küzdelmemet; bizonyára mosolyogni fog rajta. Az esti imánál sokáig egy olyan nővér előtt ültem, akinek furcsa szenvedélye volt és úgy hiszem, sok megvilágosítása, mert ritkán használt csak könyvet. Így vettem észre: Mihelyt ez a nővér megérkezett, különös kis zaj keletkezett, amely hasonló volt

²⁹² Vö. XXII. Zsolt., 6.

ahhoz, mikor az ember két kagylót egymáshoz dörzsöl. Csak én vettem ezt észre, mert különösen jó fülem van (néha egy kissé túlságosan is jó!). Hogy ez a kis zaj mennyire a terhemre volt, Anyám, ki se tudom mondani: nagy kedvem lett volna rá, hogy odafordítsam a fejemet és ránézzek a bűnösre, aki bizonyára nem volt tudatában rossz szokásának; ez lett volna az egyetlen mód arra, hogy észbe kapjon, de a szívem mélyén éreztem, hogy jobb ezt elszenvedni a jó Isten szeretetért, és azért, hogy ne okozzak fájdalmat a nővérnek ... Nyugodt maradtam tehát, igyekeztem egyesülni a jó Istennel, elfelejteni a kis zajt ... minden hiába, éreztem, hogy előnt a veríték és arra kényszerültem, hogy egyszerűen a szenvedéssel imádkozzam, de szenvedve is igyekeztem, hogy azt ne ingerülten, hanem örömben és békében tegyem, legalábbis a lelkem mélyén. Ekkor megpróbáltam megszeretni az annyira kellemetlen kis zajt; ahelyett, hogy igyekeztem volna nem meghallani, arra irányítottam a figyelmemet, hogy minél jobban halljam, mintha csak elragadó hangverseny lett volna és egész imám (mely nem a *nyugalom* imája volt) úgy telt el, hogy ezt a hangversenyt ajánlottam fel Jézusnak.

Egy másik alkalommal egy olyan nővérrel voltam szemben a mosodában, aki annyiszor fröccsentette a piszkos vizet az arcomba, ahányszor csak felemelte a padján a zsebkendőket; az első mozdulatom az volt, hogy hátralépjek, megtörölve arcomat, s így megmutassam a nővérnek, aki meglocsolt, hogy szívességet tenne nekem, ha nyugton maradna, de azonnal arra gondoltam, hogy igen ostoba volnék, ha visszautasítanám a kincseket, melyeket oly bőkezűen osztogatnak nekem és nagyon ügyeltem, nehogy a vívódás meglássék rajtam. Minden erőmet összeszedtem, hogy kívánjam, bár kapnék minél több piszkos vizet, úgy hogy a végén valóban megkívántam a meghintésnek ezt az új fajtáját s megígértem magamnak, hogy máskor is visszajövök erre a szerencsés helyre, ahol annyi kincset kaptam.

Kedves Anyám, láthatja, hogy *nagyon kicsi* lélek vagyok, aki csak *nagyon kis* dolgokat tud felajánlani a Jó Istennek, de azért még gyakran megesik, hogy elvesztegetem ezeket a kis áldozatokat, amelyek annyi békét adnak a léleknek; ez sem kedvetlenít el, elviselem, hogy egy kicsit kevesebb a békém, és megpróbálok a következő alkalommal éberebb lenni.

Ó, oly jó hozzám az Úr, hogy tőle félnem lehetetlen, mindig megadta azt, amit kívántam, vagy méginkább, azt kívántatta velem, amit meg akart adni nekem; röviddel azelőtt, hogy hitellenes kísértéseim megkezdődtek, azt gondoltam magamban: Valóban nincsenek nagy külső megpróbáltatásaim s hogy belsők legyenek, ahhoz az kellene, hogy a jó Isten megváltoztassa az utamat, de nem hiszem, hogy megtegye, pedig nem élhetek mindig ebben a nyugalomban ... vajon milyen módot talál majd Jézus arra, hogy megpróbáljon engem? A felelet nem váratott magára és megmutatta, hogy Az, akit szeretek, nem szűkölködik eszközökben, anélkül, hogy utamat megváltoztatta volna, rábocsátotta ezt a megpróbáltatást, amelynek üdvös keserűséget kellett vegyítenie minden örömömbé. Nemcsak azért érezte meg előre és kívántatta ezt Jézus, mert meg akart próbálni. Régóta volt egy vágyam, amely számomra teljesen megvalósíthatatlannak látszott: az, hogy *egy pap testvérem* legyen. Gyakran gondoltam arra, hogyha az én kis fiútestvéreim nem repültek volna fel az Égbe, láthatnám, boldogságomra, amint oltár elé lépnek, de miután a jó Isten arra választotta ki őket, hogy kicsi angyalok legyenek, nem remélhettem már, hogy az álom megvalósuljon; és íme, nemcsak az történt, hogy Jézus megadta a kívánt kegyelmet, hanem lélekben egyesített két apostolával is, akik fivéreim lettek ... El akarom önnek részletesen mondani, kedves Anyám, hogy Jézus miképpen tetőzte be, sőt, miképpen szégyenítette meg a vágyamat, hisz én *egy* paptestvért óhajtottam, aki minden nap megemlékezik rólam az oltárnál.

Szent Terézia Anyák küldötte névnap virágcsokor gyanánt 1895-ben az én első kis fivéremet.²⁹³ Nagymosáson voltam, nyakig a munkában, mikor Jézusról nevezett Ágnes anya félrehívott s egy levelet olvasott fel, melyet csak az imént kapott. Volt egy fiatal szeminarista, aki, ahogy mondta, Szent Terézia sugallatára kért egy nővért, aki különösképpen az ő lelke üdvének szentelné magát és imáival és áldozataival segítené akkor, ha majd hittérítő lesz, hogy sok lelket tudjon megmenteni. Megígérte, hogy arról, aki így nővérvé lesz, minden szentmiséjében megemlékezik. Jézusról nevezett Ágnes anya azt mondta: ő úgy akarja, hogy én legyek ennek a leendő misszionáriusnak a nővére.

Anyám, kimondhatatlanul boldog voltam, vágyam nem remélt módon való teljesülése olyan örömet fakasztott a szívemben, amelyet gyermekesnek nevezek, mert gyermekkorom napjait kell visszaidézni, hogy felleljem ezeknek az eleven örömöknek az emlékét, melyeknek a befogadására is kicsi a lélek; évek óta nem kóstoltam a boldogságnak ezt a fajtáját. Éreztem, hogy erről az oldalról nézve kezdő még a lelkem, mintha először illettek volna rajta olyan húrokat, melyek mostanáig érintetlenül pihentek.

Megértettem a kötelezettséget, amelyet magamra vállaltam, munkához is láttam, megpróbálva megkettőzni forró áhítatomat. Be kell vallanom, hogy kezdetben nem értek olyan örömök, amik buzgalmamat fokozhatták volna; az én kis fivérem, miután egy kedves, csupaszív és nemes érzésekkel telt levelet írt Jézusról nevezett Ágnes anyának, nem adott több életjelt magáról egészen a következő júliusig, kivéve azt a kártyát, amelyet novemberben írt, hogy értesítsen a laktanyába való bevonulásáról. Önt tartogatta a jó Isten arra, Anyám, hogy a megkezdett művet befejezze. Kétségtelen, hogy imádsággal és áldozattal lehet segíteni a hittérítőket, de néha, mikor úgy tetszik Jézusnak, hogy két lelket egyesítsen az ő dicsőségére, megengedi azt is, hogy időről-időre közölhessék egymással gondolataikat és egymást még nagyobb Isten iránti szeretetre gerjesszék. Ehhez azonban az előljáróság *kifejezett akarata* szükséges, mert úgy gondolom, másképpen a levelezésnek több a kára, mint a haszna, ha nem a misszionáriusra, akkor a kármelitára nézve, akit életmódja folytonos magabamélyedésre készítet. Akkor ez a levelezés, ami (még ha távolból is) saját kérésére történik, a helyett, hogy egyesítené őt a jó Istennel, lefoglalja a lelkét, s mialatt azt képzei, hogy hegyeket mozgat meg és csodákat visz végbe, semmi egyebet sem tesz, mint hogy buzgalom örvén egy haszon nélkül való szórakozást biztosít magának. Ami engem illet, ezzel a dologgal is úgy állok, mint a többivel, érzem, hogy ahhoz, hogy a leveleim jót tegyenek, kell, hogy engedelmességből, s inkább ellenérzéssel, mint örömmel írjam őket. Ugyanígy, mikor egy újonccal beszélek, magamat megtagadva próbálom azt tenni, nem kérdezek olyasmit tőle, ami a kíváncsiságomat kielégítené; ha érdekes dologba kezd bele és valami másba csap át, ami untat, s nem fejezi be, amit elkezdett, őrizkedem attól, hogy eszébe juttassam az elejtett témát, mert úgy gondolom, semmi jót nem lehet tenni akkor, ha önmagunkat keressük.

Kedves Anyám, úgy veszem észre, hogy sohasem javulok meg, lám, most is mennyire eltértem a tárgyamtól ezekkel az én értekezéseimmel, kérve-kérem, bocsásson meg és engedje meg, hogy a következő alkalommal újrakezddjem, mert nem tudnék másképpen tenni! ... Úgy tesz ön, mint a jó Isten, aki nem fárad bele abba, hogy meghallgasson, mikor egészen egyszerűen elmondom neki fájdalmimat és örömeimet, úgy, mintha nem is ismerné azokat ... Ön is, Anyám, régóta ismeri a gondolataimat és minden kicsit is emlékezetes eseményét az életemnek; nem tudnék eszerint semmi újat mondani önnek. Nem tudom megállni nevetés nélkül, ha arra gondolok, hogy én itt mennyi olyan dolgot leírok nagy lelkiismeretesen, amit ön éppen olyan jól tud, mint én. De végre is, drága Anyám, én engedelmeskedem önnek és ha

²⁹³ Ez a pap, Maurice-Barthélemy Bellière, a bayeuxi egyházközség szeminaristája és misszionárius-jelölt volt. 1897. szept. 29-én, Teréz halálának előestéjén szállt hajóra Algír felé, ahol a Fehér Atyák noviciátusába lépett. Néhány évi afrikai missziós működés után álomkört kapott, visszatért Franciaországba és 1907. júl. 14-én halt meg.

most nem is olvassa érdeklődéssel ezeket a lapokat, talán öreg napjaiban elszórakoztatják majd, utána pedig jók lesznek arra, hogy begyűjtsön velük, így azután nem vesztegettem hiába az időmet ... Én pedig elszórakozom azzal, ha úgy beszélek, mint a gyermek; ne higgye, Anyám, hogy valami hasznát is akarom látni az én szegény munkámnak; miután engedelmességből teszem, elég ez nekem és semmi fájdalmat nem éreznék, ha elégetnék a szemem láttára, mielőtt még elolvasta volna.

Ideje, hogy visszatérjek fivéreim történetéhez, fivéreiméhez, akik most oly nagy helyet foglalnak el az életemben. — Emlékszem, hogy múlt évben, május végén egy napon ön hívatott ebéd előtt. Erősen dobogott a szívem, mikor beléptem önhöz, drága Anyám; azt kérdeztem magamtól, hogy vajon mit is fog mondani nekem, mert első alkalommal történt, hogy így magához kéretett. Miután helyet kínált, ezt az indítványt tette: „Akarja-e magáévá tenni egy olyan hittérítő lelki érdekeit, akit pappá fognak szentelni és hamarosan útnak indul?”²⁹⁴ És azután, Anyám, felolvasta nekem ennek a fiatal Atyának a levelét, hogy tisztán lássam: mit kér tőlem. Az első érzésem öröm volt, amelyet hamarosan félelem váltott fel. Megmagyaráztam, kedves Anyám, hogy miután már felajánlottam szegényes érdemeimet egy leendő apostolért, úgy hiszem, nem tehetném ezt meg mégegyszer egy másiknak a szándékaira, másfelől sok olyan nálamnál jobb nővér van, akik kívánságának meg tudnak felelni. Minden ellenvetésem hiábavaló volt. Azt felelte, hogy több fivérünk is lehet. Akkor azután azt kérdeztem, hogy az engedelmisség megkértszerezheti-e az érdemeiket. Ön igennel felelt s több olyan dolgot mondott, amelyek megláttatták velem, hogy aggályoskodás nélkül el kell fogadnom az új fivért. Alapjában véve, Anyám, úgy gondolkoztam, mint ön, sőt, miután „*A kármelita buzgalmának át kell ölelnie a világot*”,²⁹⁵ remélem, hogy a jó Isten kegyelmével *kettőnél több* misszionáriusnak is használhatok és nem tudnék megfélemedezni arról, hogy valamennyiükért imádkozzam, nem hanyagolva el az egyszerű papokat sem, akiknek a missziója néha van olyan nehéz, mint azoké az apostoloké, akik a pogányoknak hirdetik a hitet. Egyszerűen, én az Egyház leánya akarok lenni, mint Szent Terézia anyánk is volt,²⁹⁶ és imádkozni akarok Szentatyánknak, a Pápának a szándékaira, tudva, hogy az ő szándékai felölelik a mindenséget. Ez az életem főcélja, de ez nem gátolhatott volna meg abban, hogy imádsággal és különösképpen egyesüljek az én drága kis angyalaim életművével, ha papokká lettek volna. Nos! így egyesültem spirituális módon azokkal az apostolokkal, akiket Jézus testvéreimül adott: minden, ami az enyém, az övék is, külön-külön mindegyiké, nagyon érzem, hogy a jó Isten sokkal *jobb* annál, semminthogy megossza a dolgokat, Ő oly gazdag, hogy méregetés nélkül adja mindazt, amit kérnek tőle ... De ne higgye, Anyám, hogy hosszú felsorolásokba gabalyodom.

Azóta, hogy két fivérem és kis újoncnővéreim vannak: ha mindegyik lélek részére azt akarnám kérni, részletezve is, amire szüksége van, rövidek lennének hozzá a napok és én nagyon félnék, hogy kifelejtettem valami fontosat. Az egyszerű lelkeknek nincs szükségük bonyolult eszközökre; miután én is közéjük tartozom, egy reggelen, hálaadásom alatt, Jézus egy *egyszerű* eszközt adott nekem arra, hogy küldetésemnek eleget tegyek. Megértette velem az Énekek Énekének ezeket a szavait: „VONZZ ENGEM, S MI FUTNI FOGUNK *a Te keneteid illata rután.*”²⁹⁷ Ó, Jézus, tehát még azt sem szükséges mondani: „*Vonzz engem, s ezáltal vonzzad azokat a lelkeket, akiket szeretek!*” Ez az egyszerű szó: „*Vonzz engem*”, elég.

²⁹⁴ Adolphe-Jean-Louis-Eugène Roulland a párizsi idegen Missziók Társaságának a szeminaristája volt. 1896. jún. 28-án szentelték pappá, a következő évben aug. 2-án szállt hajóra Kína felé. 1909-ben különféle feladatok elvégzésére visszahívták Franciaországba. 1934. június 12-én halt meg.

²⁹⁵ Idézet egy annakidején a Kármelékben igen nagyrabecsült könyvből: „*A szent ünnepi lakoma vagy a tökéletes kármelita eszményképe.*”

²⁹⁶ Avilai Szent Teréz ezt a mondatot ismételte halálos ágyán. (Avilai Szent Teréz élete, írta: François de Ribera, III. könyv, XV. fejelet.)

²⁹⁷ Énekek Éneke, I. 3.

Uram, megértem, hogy akkor, ha egy lélek engedte, hogy rabul ejtse *a te keneteid mámorító illata*, nem futhat egyedül, magával ragadja az összes lelkeket, akiket szeret; ez minden kényszer, minden erőfeszítés nélkül történik, ez az ő felédvonzódásának természetes következménye.

Mint ahogy a hegyipatak, miközben fékevesztetten veti magát a tengerbe, magával sodor mindent, amivel csak útközben találkozott, ugyanígy a lélek, aki elmerül a Te szereteted parttalan tengerében, ó, Jézusom, magával viszi az összes kincseket, amelyek csak a birtokában vannak. Uram, te tudod, hogy nincs más kincsem, mint a lelkek, akiket a Te tetszésed egyesített az enyémmel; te magad bíztad rám ezeket a kincseket, s így én is kölcsön merem venni azokat a szavakat, amelyeket a Mennyei Atyának mondottál, azon az utolsó estén, amelyet még mint utas és halandó értél meg a mi földünkön. Jézus, én Édesem, nem tudom, mikor fog véget érni a száműzetésem ... kell, hogy nem egy estén énekeljem még a száműzetésben a te irgalmadat, de végül számomra is elérkezik az *utolsó este*; szeretném, ha akkor ezt mondhatnám neked, ó, én Istenem: „*Dicsőítettem ezen a földön, véghez vittem a munkát, amelyet reám bíztál; megismertettem a nevedet azokkal, akiket nekem adtál: ők a tieid voltak és te nekem adtad őket. Most már tudják, hogy minden, amit nekem adtál, tőled jön, mert én közöltem velük azokat a szavakat, amelyeket te közöltél velem, ők elfogadták azokat és hitték, hogy te küldöttél engem. Imádkozom azokért, akiket nekem adtál, mert ők a Tiéid. Én nem vagyok már a világban, ők még benne vannak, én pedig hozzád megyek. Szent Atyám, őrizd meg a te szent nevedért azokat, akiket nekem adtál. Én most hozzád megyek, s hogy az öröm, amely TŐLED jön, teljes legyen bennük, azért mondom ezt most, mikor még a világban vagyok. Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól. Ők nem a világból valók, mint ahogyan én sem vagyok a világból való. Nemcsak értük imádkozom, hanem azokért is, akik az ő szavaik nyomán hinni fognak BENNED.*

*Atyám, azt kívánom, hogy ahol én leszek, azok, akiket nekem adtál, ott legyenek velem, és hogy a világ megismerje, hogy szeretted őket, mint ahogyan engemet szeretted.*²⁹⁸

Igen, Uram, ezt szeretném utánad elismételni, mielőtt a karjaidba repülnék. Talán vakmerőség ez? De nem, már régen megengedted nekem, hogy merész legyek veled szemben. Mint ahogy a tékozló fiú atyja beszélt az idősebbik fiához, úgy mondtad nekem: „*MINDEN, ami az enyém, a tiéd is.*”²⁹⁹ Tehát a te szavaid, ó Jézus, az enyéme is és felhasználhatom őket arra, hogy azokra a lelkekre, akik egyek velem, leesdjem a Mennyei Atya kegyelmeit. De Uram, mikor azt mondom, hogy ahol én leszek, kívánom, hogy akiket nekem adtál, szintén ott legyenek, nem képzelem azt, hogy nem nyerhetnének jóval nagyobb dicsőséget annál, mint amelyet a te tetszésed nekem adna, én egyszerűen azt akarom kérni, hogy egyszer majd mindnyájan együtt legyünk a te szép Egedben. Te tudod, ó én Istenem, hogy sohasem kívántam mást, mint Téged *szeretni*, nem törekszem más dicsőségre. A te szereteted elém jött már gyermekkoromban, velem együtt nőtt és most olyan határtalan mélység, amilyent felmérnem lehetetlen. A szeretet vonzza a szeretetet, az enyém is szárnyal feléd, én Jézusom, szeretné betölteni az őt vonzó mélységet, de jaj! még akkora sincs, mint a harmatcsepp, amely belevész a tenger vizébe ... Hogy úgy szeresselek, mint ahogyan te szeretsz engem, ahhoz a te szeretetedet kell kölcsönvennem, csak így találok nyugalmat. Ó, én Jézusom, lehet, hogy ez csak illúzió, de azt hiszem, nem halmozhatsz el több szeretettel egy lelket, mint amennyivel az enyémet elhalmoztad; ezért merem kérni tőled, hogy *úgy szeresd, akiket nekem adtál, mint ahogyan engem szeretted.*³⁰⁰ Ha majd egyszer, a Mennyben, megtudom, hogy jobban szeretted őket, mint engem, örülni fogok neki, mert már most elismerem, hogy ezek a lelkek sokkal jobban megérdemlik a szeretetedet, mint az én lelkem,

²⁹⁸ Ján. XVII. 4-től. Teréz szabadon idézi ezeket az evangéliumi részeket.

²⁹⁹ Luk. XV. 31.

³⁰⁰ Ján. XVII, 23.

de itt lenn, én nem tudnék nagyobbat elképzelni annál a végzetlen szeretetnél, amelyet – úgy tetszett neked – ingyen, *minden érdemem nélkül* pazaroltál reám.

Drága Anyám, végezetül visszatérek önhöz; csodálkozom azon, hogy mit írtam, mert nem ez volt a szándékomban, de miután már le van írva, kell, hogy maradandó legyen. Azonban mielőtt visszatérek az én fivéreim történetéhez, meg akarom mondani, hogy én nem rájuk, hanem az én kis nővéreimre alkalmazom az Evangéliumból idézett legelső szavakat:

„*Közöltem velük azokat a szavakat, amelyeket te velem közöltél ...*”³⁰¹ stb., mert nem tartom képesnek magamat arra, hogy misszionáriusokat oktassak, ahhoz még, szerencsére, nem vagyok elég gőgös! Még arra sem lettem volna képes, hogy egynéhány tanácsot adjak a nővéreimnek, ha ön, Anyám, aki a jó Istent képviseli előttem, nem sugallta volna.

Ellenben az ön kedves lelki fiaira, akik az én fivéreim, akkor gondoltam, mikor Jézusnak ezeket és az ezek után következő szavait leírtam: – „*Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból ... azokért is imádkozom, akik hinni fognak benned, azok nyomán, amiket tőlük hallanak ...*”³⁰² Valóban, hogy is tudnám megtenni, hogy ne imádkozzam azokért a lelkekért, akiket ők távoli missziókban szenvedéssel és igehirdetéssel fognak megmenteni?

Úgy hiszem, Anyám, szükséges még magyarázatot adnom az Énekek Énekének erre a szakaszára is: „*Vonzz engem és mi futni fogunk*”, mert úgy érzem, nehezen érthető az, amit erről mondani akartam. „*Senki nem jöhet utánam, mondja Jézus, hacsak AZ ÉN ATYÁM, aki engem küldött, nem vonzza őt!*”³⁰³ Azután fenséges példabeszédekben gyakran pedig anélkül, hogy ezzel a nép számára oly meghitt eszközzel élne, azt tanítja nekünk, hogy elég kopogni, hogy megnyitassék nekünk, keresni, hogy találjunk és alázatosan kinyújtani a kezünket, hogy megkapjuk azt, amit kérünk ...³⁰⁴ Még azt is mondja, hogy mindaz, amit az *Ő Atyjától* az ő nevében kérünk, megadatik nekünk.³⁰⁵ Kétségtelenül ezért sugallta a Szentlélek már Jézus születése előtt ezt a prófétai imát: „*Vonzz engem és mi futni fogunk.*”

Vajon mi egyéb lehet: kérni, hogy *Vonzzanak* bennünket, hacsak az nem, hogy bensőségesen egyesülünk azzal, aki rabul ejti a szívünket? Ha a tűz és a vas gondolkodni tudna és az utóbbi azt mondaná a másiknak: *Vonzz engem, nem bizonyítaná-e ezzel, hogy azonos akar lenni a tűzzel, olymódon, hogy az egészen átjárja őt, hogy átítassa egész lángoló valójával s hogy láthatóan eggyé legyen vele.* Kedves Anyám, ez az én imám, azt kérem Jézustól, hogy vonzzon oda szeretetének lángjai közé, hogy olyan szorosan egy legyek Vele, hogy Ő éljen és cselekedjék bennem. Érzem, hogy minél jobban lángba borítja a szívemet a szeretet tüze, annál inkább fogom mondani azt, hogy: *Vonzz engem*, s azok a lelkek is, akik közelednek felém, (aki szegény, haszontalan kis vastörmelék vagyok, ha távolodom az isteni kohótól), annál nagyobb *gyorsasággal futnak majd Szerelmesük keneteinek az illata után*, mert egy tüzet fogott lélek nem maradhat már tétlen, egészen bizonyos, hogy Jézus lábaihoz simul, mint Szent Magdolna s hallgatja az ő édes és lángoló beszédét. Mialatt látszólag nem ad semmit, jóval többet ad, mint Márta, aki sokféle dologgal vesződik³⁰⁶ és azt szeretné, hogy a nővére utánozza őt. Jézus nem Márta munkáját bélyegzi meg, ezeket a munkákat az Ő isteni Anyja is alázatosan vállalta egész életén át, mert el kellett készítenie a Szent Család ételeit. Egyesegyedül tettvágytól égő háziasszonya *nyugtalanságát*³⁰⁷ rötta meg. Minden szent megértette ezt és talán azok még különösen is, akik az evangéliumi tanítás fényességével töltötték el a világot. Vajon nem az imából merítették-e a Szent Pálok, Ágostonok, Keresztes

³⁰¹ Ján. XVII, 8.

³⁰² Ján. XVII. 15-20.

³⁰³ Ján. VI., 44.

³⁰⁴ Vö. Máté, VII, 8.

³⁰⁵ Ján. XVI, 23.

³⁰⁶ Vö. Luk. X., 41.

³⁰⁷ Innen a kézirat ceruzával van írva. Július 8-án Teréz végleg elhagyta celláját, a betegszobában írta kézírata utolsó sorait.

Szent Jánosok, Aquinói Szent Tamások, a Ferencek, a Domokosok és Istennek annyi többi kiváló Barátja azt az Isteni tudományt, amely a legnagyobb géniuszokat bűvölte meg? Egy Tudós ezt mondja: „*Adjatok egy emelőt, egy szilárd pontot, és kifordítom sarkaiból a világot.*” Ami nem adatott meg Archimedesnek, mivel kérésével nem Istenhez fordult, s mivel az csak anyagi természetű volt, egészen, a maga teljességében adatott meg a Szenteknek. A Mindenható odaadta nekik *szilárd pontnak*: ÖNMAGÁT ÉS EGYEDÜL CSAK ÖT MAGÁT; *emelőnek*: a szeretet tüzetől lángoló *Imát*, s így van az, hogy ők *kiforgatják a sarkaiból a világot*; így van, hogy a még harcoló Szentek kiforgatják s hogy az eljövendő Szentek is ki fogják forgatni a világ végezetéig.

Drága Anyám, most meg szeretném mondani önnek, hogy mit értek a Szerelmes *keneteinek a jóillatán*. – Miután Jézus felment a Mennybe, csak azokon a nyomokon követhetem, amelyeket Ő hátrahagyott, de hogy világítanak, hogy illatoznak ezek a nyomok! Nem kell mást tennem, mint az Evangéliumba pillantanom, máris szívom magamba Jézus életének az illatát és tudom, hogy merre fussak ... Nem az első helyre törekszem, hanem az utolsóra, a helyett, hogy előre mennék a farizeussal, megismétlem, bizalommal telve, a vámos alázatos imáját; különösen azonban Magdolnát követem, az ő csodálnivaló, vagy méginkább szerelmes vakmerőségét, amely megejtí Jézus Szívét és meghódítja az enyémet. Igen, érzem, hogy még akkor is, ha minden bűn, amit egyáltalán elkövetni lehet, az én lelkemet terhelné, mennék, bűnbánattól megtört szívvel, hogy Jézus karjaiba vessem magam, mert tudom, hogyan szereti a tékozló fiút, aki visszatér hozzá. Én nem azért emelkedem a jó Istenhez a bizalom és a szeretet által, mert Ő *előrelátó* irgalmában megőrizte lelkemet a halálos büntől.

Július 11-én Szent Teréz a következőket mondta Jézusról nevezett Ágnes anyának befejezetlenül maradt kézírata kiegészítésére: „Mondja meg, Anyám, hogy ha az összes lehető bűnöket elkövettem volna, akkor is ugyanez lenne a bizalmam, érezném, hogy vétkeim sokasága annyi csupán, mint a vízcsepp, amely tüzes serpenyőbe hull. Azután mesélje még el annak a megtérő bűnös leánynak a történetét, aki meghalt szeretetében ...”³⁰⁸ (Novissima Verba, Office Central, Lisieux, 1926. 60–61. old.) – Két és fél hónappal később, 1897. szeptember 30-án este fél 8-kor a Gyermek Jézusról nevezett Szent Teréz meghalt azzal a halállal, amelyre vágyott: „Szeretetből akarok meghalni, mint ahogyan Jézus halt meg a kereszten.”

³⁰⁸ L. Függlék.

Függelék

Írás, amelyet a Gyermek Jézusról és a Szent Arcról Nevezett Szent Teréz szerzetesi fogadalomtétele napján a szíve felett hordott

1890. szeptember 8.

Ó, Jézus, én isteni jegyesem! ne veszítsem el soha Keresztésem második ruháját! végy magadhoz, mielőtt a legcsekélyebb szándékos bűnt is elkövethetném. Soha ne keressek mást, mint egyedül téged, soha ne találjak másra, mint egyedül tereád, a teremtmények legyenek a számomra egyenlők a semmivel, és én is legyek a számukra egyenlő a semmivel, de te Jézus, a *mindenem* legyél! ... Soha ne háborgathassák földi dolgok a lelkemet, ne háborgassa semmi a békémet, Jézus, csak békét kérek tőled, meg szeretetet is, végtelen szeretetet, melynek a netovábbja te vagy, szeretetet, amely már nem én vagyok, hanem te vagy, én Jézusom. Jézus, haljak mártírhalált érted, a szív vagy a test mártírhalálával, vagy méginkább mind a kettőével ... Add, hogy fogadalmamat a maga tökéletességében válthassam be, tedd megértenem, hogy a te jegyesednek milyennek kell lennie. Tedd, hogy soha ne legyek teher a közösség számára, hanem inkább, hogy ne törődjön velem senki, hogy megfélekedzenek rólam s lábukkal tapossanak, mint a te kis homokszemedet, Jézus. Menjen végbe bennem teljesen a te akaratod, érkezzem meg arra a helyre, amelyet énelőttem készítettél nekem ...

Jézus, tedd, hogy sok lelket megmentsek, hogy a mai napon egyetlen kárhozott ne legyen, hogy minden lélek megszabaduljon a tisztítóúztól ... Jézus, bocsáss meg, ha olyan dolgokat mondok, amelyeket nem illik mondani, én csak örömdre és vigasztalásodra akarok lenni.

Felajánlás az Irgalmas Szeretetnek

J. M. J. T.

Magam felajánlása
Egészen Elégő Áldozatnak
a Jó Isten Irgalmas Szeretete számára

Ó, én Istenem! Boldog Szentháromság, vágyom arra, hogy téged *Szeresselek* és *Szerettesselek*, hogy az Anyaszentegyház megdicsőítésén dolgozzam azzal, hogy megmentem azokat a lelkeket, akik a földön vannak és kiszabadítom azokat, akik a tisztítóúztól szenvednek. Vágyom arra, hogy tökéletesen teljesítsem akaratodat, s hogy elérkezzem a dicsőségnek arra a fokára, melyet országodban készítettél nekem, egyszóval, vágyom arra, hogy Szent legyek, de érzem tehetetlenségemet és azt kérem tőled, ó, én Istenem! hogy te magad légy az én *Életszentségem*.

Miután úgy szeretted, hogy nekem adtad Fiadat, hogy Megváltóm és Jegyesem legyen, enyéme az Ó érdemeinek végtelen kincsei, melyeket boldogan ajánlok fel neked, könyörögve, hogy csak Jézus Arcán át és csak az ő *Szeretettől* égő Szívében tekints reám.

Felajánlom még neked (az Égben és a földön lévő) Szentek minden érdemét, az ő *Szeretetüket* és a Szent Angyalokét; s végül, ó, *Boldog Szentháromság!* felajánlom neked a *Szent Szűznek*, az én *drága Anyámnak a Szeretétét* és az érdemeit, reá bízom azt, amit felajánlok, kérve, hogy mutassa be neked. Az ő Isteni Fia, az én *Szerelmem* és Jegyesem,

halandó élete napjaiban ezt mondta: „*Mindazt, amit az én nevemben kértek az Atyától, megadja nektek!*” Tehát bizonyos vagyok abban, hogy teljesítéd a vágyaimat: tudom, ó Istenem! hogy *minél többet akarsz adni, annál több vágyat keltesz*. Hatalmas vágyakat érzek a szívemben és bizalommal kérlek, jöjj és vedd birtokodba lelkemet. Ó, nem tudom az Oltáriszentséget oly gyakran magamhoz venni, mint szeretném, de Uram, nem vagy-e *Mindenható?* ... Maradj énbennem, mint tabernákulumban, ne távolodj el soha a te kis ostyádtól ...

Szeretném, ha vigaszt nyújthatnék neked, amiért hálátlanok a bűnösök és könyörgöm, vedd el azt a szabadságomat, hogy megbánthassalak s ha gyöngeségből néha elesem, tisztítsa meg mindjárt a lelkemet a te *Isteni Tekinteted* s égesse fel minden hibámat, úgy mint a tűz, amely mindent önmagává alakít ...

Köszönöm, ó én Istenem! minden kegyelmedet, különösen azt, hogy átbocsájtottál a szenvedés tűzpróbáján. Kezemben a Kereszt jogarával örömmel emelem rád tekintetemet az utolsó napon; mivel oly kegyes voltál, hogy ezt a drága Keresztet adtad osztályrészemül, remélem, hogy hasonlítani fogok hozzád és megdicsőült testemen ott ragyognak majd Szervedesed szent sebhelyei ...

Remélem, a földi száműzetés után a Hazában örvendezni fogok Neked, de nem akarok érdemeket gyűjteni a Mennyországra, *egyedül Szeretetedért* akarok dolgozni, azzal az egyetlen céllal, hogy neked örömet szerezzek, hogy vigasztaljam Szent Szívedet és lelkeket mentsek, akik majd mindörökre szeretnek téged.

Életem alkonyán üres kezekkel jelenek meg színed előtt, mert nem kérem tőled Uram, hogy számba vedd a műveimet. A mi igazvoltunk csupa folt Teelőtted. Én tehát a te *igazvoltodba* akarok felöltözni és *Szeretetedtől* akarom megkapni azt, hogy mindörökre bírjalak *Téged*. Más *Trón* és más *Korona*, mint *Te*, nem kell nekem, ó én *Édesem!* ...

A te szemedben semmi az idő, egy nap ugyanannyi, mint ezer év, tehát egy szempillantás alatt olyaná tudsz tenni engem, hogy megjelenhessek a színed előtt ...

S hogy benne élhessek a tökéletes Szeretetben, FELAJÁNLOM MAGAMAT MINT A TE IRGALMAS SZERETETED EGÉSZEN ELÉGŐ ÁLDOZATÁT, könyörögve, hogy égess engem szüntelenül, hogy lepjék el lelkemet a benned felgyülemlett *végtelen gyöngédség* hullámai s hogy én így *Szereteted Vértanúja* legyek, ó, én Istenem! ...

S ha már felkészített ez a *Vértanúság* arra, hogy megjelenhessek előtted, hadd haljak meg tőle, hogy azonnal belevetesse magát a lelkem a *Te Irgalmas Szereteted* örök ölelésébe ...

Ó, én *Édesem*, minden szívdobbanásommal és számtalanszor meg akarom újítani ezt a felajánlásomat, mindaddig, amíg el nem tűnnek az árnyak s én *Színed Örökkévaló Látásában* mondhatom mindig újra és újra, hogy *Szeretlek!* ...

A Gyermek Jézusról és a Szent Arcról nevezett Teréz,
Franciska Mária rel. carm. ind.

A Szentháromság ünnepén.

A kegyelem évében, 1895-ben, június 9-én.

Történet a bűnös lányról, aki megtért és belehalt szeretetébe

Keleti sivatagi atyák élete, írta: Michel-Ange Marin atya, (Paris, Lyon, 1824) III. kötet IV. könyv, XVII. fejezet: A Tiszteletreméltó Jean le Nain.

Szeretetének egyik gyümölcse egy leány megtérése, aki oly szerencsétlen volt, hogy kiszolgáltatta magát a bűnnek. A történet épületes és alkalmas arra, hogy Urunk irgalmasságába vetett bizalomra indítsa a legnagyobb bűnösöket is, ha azok őszintén visszatérnek hozzá. Ezt a lányt Paésie-nak hívták. Fiatalon vesztette el anyját és apját s mivel

vagyonát jócselekedetekre akarta felhasználni, a házából szállást készített Sceté remetéi számára, akik az ottani városnegyedekben jártak, nyilván azért, hogy testvéreik munkáit eladogassák. De minthogy azt gondolta, hogy ez a jótékonykodás túl sokba kerül a számára, figyelmen kívül hagyta, hogy micsoda kincset készített ezzel magának az égben, megunta s olyan emberekkel is volt körülvéve, akik hozzájárultak ahhoz, hogy így megváltozzék. Hamarosan még messzebbre mentek gonosz tanácsaikkal, egészen megutáltatták vele az erényt s ő végülis egészen odaadta magát a bűnnek.

Sceté remetéi nagy fájdalommal vették bukását tudomásul, mindenféle eszközöz folyamodtak, amit csak szeretetük sugallt, hogy kimentsék a szakadékból, ahová letaszította lelkét. Végülis Jean le Nain-hez fordultak és kérték, menjen el hozzá, próbálja meg Istentől kapott bölcsessége által visszavezetni őt Jézus Krisztushoz. El is ment: de mikor ajtaja előtt megjelent, nem engedték be, durván szemére hányva, hogy a remeték tették tönkre úrnőjüket. De ő nem fordult vissza; állhatatosan kérte, hogy engedjék beszélni Paésie-val, nem fogja őt azt megbánni. Erre felvezették a szobájába. Leült melléje s megkérdezte: mi a panaszja Jézus Krisztusra, hogy így elhagyta Őt, önmagát pedig ebbe a siralmas állapotba taszította. Ezek a szavak megdöbentették és szíven találták a leányt. A Szent hagyva, hogy cselekedjék a kegyelem, hallgatott egy pár percig, miközben hulltak a könnyei. Paésie megkérdezte, hogy miért sír. Hogyne sírnék, felelte ő, mikor látom, hogy a gonosz lélek becsapja önt és játszik önrel. Ezekre a szavakra a leányt félelem és borzadás fogta el vétkei miatt s ezt mondta: Atyám, van még bocsánat a számomra? – Igen, mondta a Szent, egészen biztosan. – Vigyen el innen oda, ahol jónak látja, hogy bűnbánatot tartsak, mondta a leány. Az azonnal fölkel s a leány követte őt anélkül, hogy bármilyen rendelkezést adott volna ki a házban, sőt, egyetlen szót sem szólt senkihez. Ennek a Szent nagyon örült, mert látta, hogy megtérésének az érzelmei töltik el s hogy mindent elhagy azért, hogy teljesen a vezeklésnek adhassa át magát.

Nem tudjuk, hová akarta vezetni őt. Valószínűleg valamilyen női kolostorba. De miután már a sivatagban jártak s az éjszaka közeledett, Jean vánkost csinált a homokbuckából, megjelölte a kereszt jelével és azt mondta Paésie-nek, hogy feküdjön rá. Ő pedig távolabb szintén lefeküdt aludni, miután imádkozott. De éjfélkor felébredt s látta, hogy fénysugár száll az égből Paésie-ra s azon angyalok viszik lelkét az égbe. Látomásán meglepődve, azonnal felkel, a leányhoz ment, meglökte a lábát, hogy lássa, meghalt-e, s valóban úgy találta, hogy visszaadta lelkét Istennek. Ugyanekkor egy csodálatos hangot hallott, amely ezt mondta neki: egy órai bűnbánata kedvesebb volt Isten előtt, mint az, amelyet mások sok időn át végeznek, mert azok nem teszik olyan forrósággal, mint amilyennel ő tette.